

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

NUR İÇÖZÜ'NÜN ROMANLARININ ÇOCUK EDEBİYATININ
TEMEL ÖGELERİ BAĞLAMINDA
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜLŞAH KARAKURT İPEK

DANIŞMAN

DOÇ. DR. MUSTAFA ALTUN

MAYIS 2019

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

NUR İÇÖZÜ'NÜN ROMANLARININ ÇOCUK EDEBİYATININ
TEMEL ÖGELERİ BAĞLAMINDA
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜLŞAH KARAKURT İPEK

DANIŞMAN

DOÇ. DR. MUSTAFA ALTUN

MAYIS 2019

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

İmza

Öğrencinin adı soyadı
Gülşah KARAKURT İPEK

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

'Nur İçözü'nün Romanlarının Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri Bağlamında İncelenmesi' başlıklı bu yüksek lisans Türkçe Eğitimi Bilim Dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

Başkan Doç. Dr. Bekir İNCE (İmza)

Üye Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÖZDEMİR (İmza)

Üye Doç. Dr. Mustafa ALTUN (İmza)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

19.07/2019

(İmza)

Prof.Dr. Ömer Faruk TUTKUN v.

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Çocuklar bilişsel, duyuşsal ve dilsel yönden gelişmektedir. Çocukların bu gelişimleri ise okudukları nitelikli eserlerle desteklenmektedir. Son zamanlarda çocuğa ve çocuğun eğitimine verilen önemin artmasıyla çocuk edebiyatı ürünlerinde artış gözlenmektedir. Nicel olarak artan bu eserlerin nitelik bakımından incelenmesi de zorunluluk haline gelmiştir.

Bu araştırmada çocuk edebiyatına önemli katkıları olan ve çok sayıda eser veren Nur İçöz'ün çocuk romanları; çocuğa uygunluğu, çocuk edebiyatının dayanması gereken temel ilkeler ve temel öğeler bakımından incelenmiştir. Yazar Nur İçöz ile görüşülerek belirlenen bu kitaplar, çocuklar tarafından okunmuş ve araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formundaki sorularla eserler değerlendirilmiştir.

Hazırlanan bu tez beş bölümden oluşmaktadır.

Tezin birinci bölümünde çalışmanın amacı, araştırmanın gerekçesi olan problem cümlesi, araştırmanın çocuk edebiyatı alanındaki önemi ve sınırlılıkları yer almıştır. Yazar Nur İçöz ile görüşülerek incelenecek romanların listesi belirtilmiştir.

Tezin ikinci bölümünde ise kuramsal bilgiler verilmiştir. Araştırmada kullanılan terimler, metin türleri, çocuk edebiyatının temel ilkeleri ve temel öğeleri açıklanmıştır. Üçüncü bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanıp analiz edilmesi üzerinde durulmuştur. Dördüncü bölümde ise elde edilen bulgular yorumlanmış ve değerlendirilmiştir. Beşinci bölümde ise sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Tez konunun belirlenmesinden tamamlanmasına kadarki süreçte tezin her aşamasında yardımını, desteğini, görüş ve önerilerini esirgemeyen; olumlu telkinleriyle motive eden ve sabır gösteren değerli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Mustafa ALTUN'a çok teşekkür ederim. Bu sancılı ve zorlu süreçte beni destekleyen, bana inanan ve her zaman güvendiğini hissettiren eşime, oğluma, aileme ve annem Semiha KARAKURT'a çok teşekkür ederim.

ÖZET

NUR İÇÖZÜ'NÜN ROMANLARININ ÇOCUK EDEBİYATININ TEMEL ÖGELERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Karakurt İpek, Gülşah

Yüksek lisans tezi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Türkçe Eğitimi
Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Mustafa ALTUN

Mayıs, 2019. xix+232 sayfa.

Bu araştırmada Nur İçözü'nün çocuk romanları, çocuk edebiyatı temel öğeleri ve ilkelerine göre incelenmiş, öğrenci görüşlerinden yola çıkılarak değerlendirilmiştir. Romanlar konu, ileti (mesaj), kahramanlar, çevre, dil ve anlatım öğeleri açısından ele alınmıştır. İkinci aşamada, ilköğretim ikinci kademedeki 72 öğrenciyle görüşülmüş ve görüşme sonucu elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir.

Araştırma, Sakarya ili Geyve ilçesinde bulunan Osmangazi Ortaokulunda 2017-2018 eğitim- öğretim yılında ilköğretim 5., 6., 7. ve 8. sınıfa devam eden öğrencilerle, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Nur İçözü'nden e-posta (EK- 2) ile alınan bilgi doğrultusunda incelenecek çocuk romanları belirlenmiştir. Belirlenen bu kitaplar öğrenciler tarafından okunmuş olup sonrasında görüşme formları verilmiştir. Öğrencilerden, formdaki çocuk edebiyatının temel öğeleri ve ilkeleri bağlamında hazırlanan soruları okudukları eserden hareketle cevaplandırması istenmiştir. İncelenen romanların bahsedilen ilkelere uygun olup olmadığı hem romanların iç ve dış yapı özellikleri hem de öğrencilerin bakış açılarından hareketle belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma sonucunda Nur İçözü'nün romanlarının genel itibarıyla, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin seviyesine uygun olduğu, çocuk edebiyatının temel öğelerine ve ilkelerine dayandığı, öğrencilere tavsiye edilebileceği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Nur İçözü, Çocuk romanları, Çocuk edebiyatı, Çocuk edebiyatının temel ilkeleri, Çocuk edebiyatının temel öğeleri

ABSTRACT

THE INVESTIGATION OF THE NOVELS OF NUR İÇÖZÜ'S THE CONTEXT OF THE CHILDREN'S LITERATURE

Karakurt İpek, Gülşah

Master's Thesis, Turkish and Social Sciences Education, Turkish Language Teaching

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Mustafa ALTUN

May, 2019. xix+232 page.

In this research, the children's novels of Nur İçözü were examined according to the basic elements and principles of children's literature and evaluated according to the views of the students. Novels are discussed in terms of subject, message ,characters, environment, language and expression. At the second stage, 72 students from the second grade of primary education were interviewed and the data obtained from the interviews were analyzed with descriptive analysis method.

The research was carried out with the semi-structured interview form prepared by the researcher at the 5th, 6th, 7th and 8th grade primary school students at the Osmangazi Secondary School in Geyve district of Sakarya in the 2017-2018 academic year.

According to the information received from Nur İçözü, children's novels to be examined were determined. These books were read by the students and then the interview forms were given. The students were asked to answer the questions prepared in the context of the basic elements and principles of the children's literature in the form. It was tried to determine whether the novels were appropriate for the mentioned principles, both from the internal and external characteristics of the novels and from the point of view of the students.

As a result of the study, it was found that the novels of Nur İçözü are generally appropriate to the level of the second grade students of elementary school, that they are based on the basic elements and principles of children's literature and can be recommended to the students.

Keywords: Nur İözü, Children's novels, Children's literature, Basic principles of children's literature, Basic elements of children's literature

İÇİNDEKİLER

Bildirim.....	iv
Jüri Üyelerinin İmza Sayfası.....	v
Önsöz.....	vi
Özet	vii
Abstract	viii
İçindekiler.....	x
Tablolar Listesi	xvii
Şekiller Listesi	xix
1.Bölüm, Giriş.....	1
1.1 Problem ve Amaç.....	1
1.2 Alt Problemler.....	2
1.3 Önem	2
1.4 Sınırlılıklar	3
1.5 İlgili Araştırmalar.....	4
2. Bölüm , Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi İle İlgili Araştırmalar.....	8
2.1 Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi.....	8
2.1.1 Çocuk Edebiyatı Nedir?.....	8
2.1.2 Çocuk Edebiyatının Amaçları.....	9
2.1.3 Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Dış Yapı Özellikleri.....	11
2.1.3.1 Boyut.....	11
2.1.3.2 Kağıt.....	11
2.1.3.3 Kapak ve Cilt.....	12

2.1.3. 4 Sayfa düzeni.....	12
2.1.3.5 Harfler.....	13
2.1.3.6 Resim.....	13
2.1.4 Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken İç Yapı Özellikleri.....	14
2.1.4.1 Konu	14
2.1.4.2 İleti	15
2.1.4.3 Kahraman/ Karakter	15
2.1.4.4 Çevre.....	15
2.1.4.5 Dil ve anlatım.....	16
2.1.5 Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Dayanması Gereken Temel İlkeler.....	17
2.1.6 Çocuk Edebiyatında Çocuğa Görelilik ve Çocuk Gerçekliği.....	17
2.1.7 Çocuk Edebiyatı Türleri	18
2.1.7.1 Masal	18
2.1.7.2 Öykü	19
2.1.7.3 Roman.....	20
2.1.7.4 Gezi Yazısı	21
2.1.8 Okurların Gelişim Dönemlerine Göre Çocuk Edebiyatı.....	22
3. Bölüm, Yöntem ve Materyal	24
3.1 Araştırma Modeli.....	24
3.2 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	25
3.3 Verileri Toplama Araçları.....	26
3.4 Verilerin Toplanması	27
3.5 Verilerin Analizi.....	27

4. Bölüm, Bulgular Ve Yorumlar	29
4. 1 Gökten İnen Üç Yıldız.....	29
4.1.1 Tasarım Özellikleri	27
4.1.1.1 Boyut	30
4.1.1.2 Kâğıt	31
4.1.1.3 Kapak ve cilt.....	31
4.1.1.4 Sayfa düzeni	31
4.1.1.5 Resimler	31
4.1.2 İçerik Özellikleri	33
4.1.2.1 Konu	33
4.1.2.2 Çevre	33
4.1.2.3 İleti	34
4.1.2.4 Karakter	34
4.1.2.5 Dil ve anlatım	36
4.1.3 Çocuk Görüşleri Bağlamında Yapıtın Genel Değerlendirmesi	38
4. 2 Sihirli Düşler Kesesi.....	46
4.2.1 Tasarım Özellikleri	47
4.2.1.1 Boyut	47
4.2.1.2 Kâğıt	47
4.2.1.3 Kapak ve cilt.....	47
4.2.1.4 Sayfa düzeni	47
4.2.1.5 Resimler	48
4.2.2 İçerik Özellikleri	49

4.2.2.1 Konu	49
4.2.2.2 Çevre	49
4.2.2.3 İleti	50
4.2.2.4 Karakter	50
4.2.2.5 Dil ve anlatım	51
4.2.3 Çocuk Görüşleri Bağlamında Yapıtın Genel Değerlendirmesi	58
4. 3 Bintepe'nin Hayaleti.....	65
4.3.1 Tasarım Özellikleri	66
4.3.1.1 Boyut	66
4.3.1.2 Kâğıt	66
4.3.1.3 Kapak ve cilt.....	66
4.3.1.4 Sayfa düzeni	66
4.3.1.5 Resimler	67
4.3.2 İçerik Özellikleri	69
4.3.2.1 Konu	69
4.3.2.2 Çevre	69
4.3.2.3 İleti	69
4.3.2.4 Karakter	69
4.3.2.5 Dil ve anlatım	70
4.3.3 Çocuk Görüşleri Bağlamında Yapıtın Genel Değerlendirmesi	78
4. 4 Kar Canavarının Peşinde.....	85
4.4.1 Tasarım Özellikleri	86
4.4.1.1 Boyut	86

4.4.1.2.Kâğıt	86
4.4.1.3.Kapak ve cilt.....	86
4.4.1.4 Sayfa düzeni	87
4.4.1.5 Resimler	87
4.4.2 İçerik Özellikleri	87
4.4.2.1 Konu	87
4.4.2.2 Çevre	87
4.4.2.3 İleti	88
4.4.2.4 Karakter	88
4.4.2.5 Dil ve anlatım	90
4.4.3 Çocuk Görüşleri Bağlamında Yapıtın Genel Değerlendirmesi	98
4. 5 Zamanda Yolculuk Serisi	104
4.5.1 Tasarım Özellikleri	105
4.5.1.1 Boyut	105
4.5.1.2 Kâğıt	105
4.5.1.3 Kapak ve cilt.....	105
4.5.1.4 Sayfa düzeni	106
4.5.1.5 Resimler	106
4.5.2.Bilgin Dede'nin Zaman Makinesi.....	108
4.5.2.1 İçerik Özellikleri	109
4.5.2.1.1 Konu	109
4.5.2.1.2 Çevre	109
4.5.2.1.3 İleti	109

4.5.2.1.4 Karakter	109
4.5.2.1.5 Dil ve anlatım	110
4.5.2.2 Çocuk Görüşleri Bağlamında Yapıtın Genel Değerlendirmesi.....	118
4.5.3 Şeytan Bunun Neresinde?.....	125
4.5.3.1 İçerik Özellikleri	126
4.5.3.1.1 Konu	126
4.5.3.1.2 Çevre	126
4.5.3.1.3 İleti	126
4.5.3.1.4 Karakter	127
4.5.3.1.5 Dil ve anlatım	127
4.5.3.2 Çocuk Görüşleri Bağlamında Yapıtın Genel Değerlendirmesi	138
4.5.4 Korsanların Peşinde.....	145
4.5.4.1 İçerik Özellikleri	145
4.5.4.1.1 Konu	145
4.5.4.1.2 Çevre	146
4.5.4.1.3 İleti	146
4.5.4.1.4 Karakter	146
4.5.4.1.5 Dil ve anlatım	147
4.5.4.2 Çocuk Görüşleri Bağlamında Yapıtın Genel Değerlendirmesi	159
4.5.5 Mağara Devleri.....	166
4.5.5.1 İçerik Özellikleri	166
4.5.5.1.1 Konu	166
4.5.5.1.2 Çevre	166

4.5.5.1.3 İleti	167
4.5.5.1.4 Karakter	167
4.5.5.1.5 Dil ve anlatım	168
4.5.5.2 Çocuk Görüşleri Bağlamında Yapıtın Genel Değerlendirmesi	179
4.5.6 Uzayda Buluşalım	186
4.5.6.1 İçerik Özellikleri	186
4.5.6.1.1 Konu	186
4.5.6.1.2 Çevre	187
4.5.6.1.3 İleti	187
4.5.6.1.4 Karakter	187
4.5.6.1.5 Dil ve anlatım	188
4.5.6.2 Çocuk Görüşleri Bağlamında Yapıtın Genel Değerlendirmesi	198
5. Bölüm, Sonuç ve Öneriler.....	205
5.1 Sonuç	205
5.2 Öneriler.....	210
Kaynakça.....	212
Ekler.....	216
Özgeçmiş ve İletişim Bilgileri.....	232

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Yaş Gruplarına Göre Okuma Eğilimleri	23
Tablo 2. Yaş Gruplarına Göre Okuma Eğilimleri	23
Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine ve Sayılarına Göre Dağılımları	25
Tablo 4. “Gökten İnen Üç Yıldız” Adlı Eserin Dil Özelliklerinin Değerlendirilmesi	44
Tablo 5. “Gökten İnen Üç Yıldız” Adlı Eserin Dil Özelliklerinin Değerlendirilmesi	45
Tablo 6. “Sihirli Düşler Kesesi”nde Yer Alan Nasreddin Hoca Fıkraları	51
Tablo 7.“ Sihirli Düşler Kesesi” Adlı Eserin Dil Özelliklerinin Değerlendirilmesi	63
Tablo 8.“ Sihirli Düşler Kesesi” Adlı Eserin Dil Özelliklerinin Değerlendirilmesi	63
Tablo 9.“ Bintepe’nin Hayaleti” Adlı Eserin Dil Özelliklerinin Değerlendirilmesi	84
Tablo 10.“ Bintepe’nin Hayaleti” Adlı Eserin Dil Özelliklerinin Değerlendirilmesi	84
Tablo 11. “Kar Canavarının Peşinde” Eserinde Geçen Efsaneler	95
Tablo 12. “Kar Canavarının Peşinde” Kitabının Dil ve anlatım Özellikleri	103
Tablo 13. “Kar Canavarının Peşinde” Kitabının Dil ve Anlatım Özellikleri.....	104
Tablo 14. “ Bilgin Dede’nin Zaman Makinesi” Eserinde Geçen Efsaneler.....	107
Tablo 15. “Bilgin Dede’nin Zaman Makinesi” Eserinin Dil ve Anlatım Özellikleri	

.....	124
Tablo 16. “Bilgin Dede’nin Zaman Makinesi” Eserinin Dil ve Anlatım Özellikleri	
.....	124
Tablo 17. “Şeytan Bunun Neresinde?” Eserinde Geçen Efsaneler	137
Tablo 18. “Şeytan Bunun Neresinde?” Eserinin Dil ve Anlatım Özellikleri	144
Tablo 19. “Şeytan Bunun Neresinde?” Eserinin Dil ve Anlatım Özellikleri	144
Tablo 20. “ Korsanların Peşinde” Eserinde Geçen Efsaneler	152
Tablo 21. “ Korsanların Peşinde” Eserinin Dil ve Anlatım Özellikleri	164
Tablo 22. “ Korsanların Peşinde” Eserinin Dil ve Anlatım Özellikleri	165
Tablo 23. “ Mağara Devleri” Eserinde Yer Alan Efsaneler	174
Tablo 24. “ Mağara Devleri” Eserinin Dil ve Anlatım Özelliği	185
Tablo 25. “ Mağara Devleri” Eserinin Dil ve Anlatım Özelliği	185
Tablo 26. “Uzayda Buluşalım” Eserinde Geçen Efsaneler	194
Tablo 27. “Uzayda Buluşalım” Eserinin Dil ve Anlatım Özelliği	203
Tablo 28. “Uzayda Buluşalım” Eserinin Dil ve Anlatım Özelliği	203

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. “Gökten İnen Üç Yıldız” Cuma Karakterinin Resmi	32
--	----

Şekil 2. “Gökten İnen Üç Yıldız” Rabia Karakterinin Resmi	32
Şekil 3. “Gökten İnen Üç Yıldız” Ercüment Karakterinin Resmi	33
Şekil 4. “Sihirli Düşler Kesesi” Memocan ile Söylence Dede	48
Şekil 5. “Sihirli Düşler Kesesi” Keloğlan ile Karagöz ve Hacivat	49
Şekil 6. Kafadenkler’i Tanıtan Resim	67
Şekil 7. Kitaptaki Diğer Kahramanları Tanıtan Resim	67
Şekil 8. Kafadenkler’in Toplu Fotoğrafi	68
Şekil 9. “Bilgin Dede’nin Zaman Makinesi” Eserinin İç Sayfalarından Bir Örnek	107
Şekil 10. “Korsanların Peşinde” Eserinin İç Sayfalarından Bir Örnek	107

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1 PROBLEM VE AMAÇ

Çocuk için bir eser meydana getirmek birçok sorumluluğu da beraberinde getirmektedir. Metni oluşturulurken yazar; çocukların dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini dikkate almalı, eser; çocukların ana dil bilinci ve duyarlılığı kazanmasına yardımcı olurken çocuğun kendini tanımasına, içinde yaşadığı toplumun değerler manzumesini öğrenmesine destek vermelidir (Temizyürek, 2014: 244). Çocuk için yazılan eserler, çocuğa görelilik ve çocuk gerçekliğine uygun nitelikler taşıması gerekmektedir. Bu özellikler dikkate alınarak yazılan eserleri okuyan çocukta bilişsel ve davranışsal birtakım değişimler olmaktadır. Bu sebeple çocuk için yazan yazarlar o bilinç, görev ve sorumlulukla eserlerini kaleme almaktadır. Yine Temizyürek (2014)'in ifade ettiği gibi, yazar; çocuğu ciddiye almalı, önemsemeli; dil ve anlatım, kurgulanan dünya, çocuğun beklentileriyle örtüşmeli, seçtiği konular, çocuğun dünyasına hitap edebilmeli ve aşırı öğreticilikten kaçınmalıdır. Yazılan eserler çocuğun dünyasına hitap ederken okuyucuya toplumsal ve ahlaki değerleri vermesi uygun görülmektedir.

Çocuk kitaplarında dış yapı özelliklerinin de çocuğun kitabı okumasında etkili olduğu görülmüştür. Kitabın kapak tasarımı, iç sayfalardaki resimler, harflerin puntoları, cilt ve sayfa düzeni okuyucuyu etkilemektedir. Bu sebeple çocuk için yazılan eserlerde kolay yırtılıp yıpranmayan cilt ve kapak seçilmelidir. Ön kapak ve arka kapaktaki resim çocukta okuma isteği uyandırmalıdır. Çocuk okuduklarını iç sayfalardaki resimlerle destekleyebilmelidir. Kitapta yer alan resimler metinle uyumlu olmalıdır.

Bu çalışmanın temel problem cümlesi şudur: “Nur İçözü’nün çocuk romanları çocuk edebiyatının temel ilkeleri, öğeleri bakımından nasıl bir özellik taşımaktadır ve bu eserler çocuğa uygun mudur?” Çalışmanın amacı; “Nur İçözü’nün çocuk romanlarının çocuk edebiyatının temel öğeleri ve ilkeleri bağlamında incelenmesi ve öğrenci görüşleri ile okuyan kitleye uygunluğunun araştırılmasıdır.” Çalışmada; Nur İçözü’nün kitaplarının iç yapı ve dış yapı özellikleri bakımından incelenecektir. İncelenen eserler öğrenci görüşleri ile araştırmacı tarafından değerlendirilerek eserlerin çocuğa uygunluğu ve çocuk edebiyatı açısından nitelikli bir eser olup olmadığına araştırılacaktır.

1.2 ALT PROBLEMLER

Araştırmaya ilişkin alt problemler şunlardır:

1. Nur İçözü’nün çocuk romanları tasarım ve resim özellikleri bakımından çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun özellikler taşımakta mıdır?
2. Nur İçözü’nün çocuk romanları konu-kurgu özellikleri bakımından çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun özellikler taşımakta mıdır?
3. Nur İçözü’nün çocuk romanları taşıdığı iletiler (değerler) bakımından çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun özellikler taşımakta mıdır?
4. Nur İçözü’nün çocuk romanlarında yer alan karakterler çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun özellikler taşımakta mıdır?
5. Nur İçözü’nün çocuk romanlarında yer alan dil ve anlatım özellikleri çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun özellikler taşımakta mıdır?
6. Nur İçözü’nün çocuk romanlarında yer alan çevre özellikleri çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun özellikler taşımakta mıdır?
7. Nur İçözü’nün çocuk romanlarında bulunan çocuk edebiyatı temel öğeleri çocuğa görelilik ilkesine ve çocuk gerçekliğine uygun mudur?

1.3 ÖNEM

Sever 'e (2015: 197) göre, çocuklara seslenen yapıtlar; çocuğun coşkusuna, heyecanına, düşüncelerine ve gülmece anlayışına dil ve çizginin anlatım gücüyle ulaşabilmeyi başarabildiği oranda işlevini yerine getirebilmektedir. Düşünme, estetik, algı, yorumlama becerileri çocuklar için seçilen eserlerin nitelikleriyle paralellik göstermektedir. Çocuğun ihtiyacına seslenen eserler, çocuğa görsel bir duyuş kazandırırken kavramsal birikiminin de gelişmesini sağlamaktadır.

Okumanın alışkanlık haline gelebilmesi için çocuğun okumayı bir zevk ve gereksinim olarak algılaması önemlidir (Aksaçoğlu ve Yılmaz, 2007). Dilidüzgün (2018: 10), her şeyi okuyan okur yetiştirmekten çok, nitelik ayrımı yapabilen eleştiren okurlar yetiştirmenin önemi üzerinde durmaktadır. Çocuk kitapla karşılaşmaya başladığı andan itibaren nitelikli, dil gelişimini destekleyen, hayal kurduran ve okuma zevki veren kitaplar seçilmesi gerekmektedir. Bu sebeple çocuk edebiyatına çok sayıda eser kazandıran Nur İçözü'nün çocuk romanları tüm değişkenler (çocuk edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken iç ve dış yapı özellikleri, temel ilkeler) ile çocuğa görelilik ilkesi kapsamında incelenerek bu alanda çalışan akademisyenlere veri kaynağı olacağı; ayrıca anne-baba ve eğitimcilerin kitap seçmelerinde yardımcı olacağı öngörülmektedir.

1.4 SINIRLILIKLAR

Bu araştırma,

- ❖ 2017-2018 eğitim- öğretim yılında Sakarya ili, Geyve ilçesi Osman Gazi Ortaokulu 5., 6., 7. ve 8. sınıfa devam eden 36 kız, 36 erkek toplam 72 öğrenciyle,
- ❖ Yazar Nur İçözü çocuklar için 61 eser vermiştir. Çalışmada sadece çocuk romanları ile çalışılacaktır. Bu sınırlandırma için yazarla e-posta ile iletişim kuruldu. Yazarın araştırmacıya ilettiği 9 çocuk romanıyla,
- ❖ Öğrencilerin, yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorularına verdikleri cevaplarla,

- ❖ Çalışmada kullanılan veri toplama araçlarıyla çocuklardan elde edilen veriler ile,

sınırlıdır.

. 1.5 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Nur İçözü'nün bazı çocuk kitapları, çocuk edebiyatı temel ilkelerine ve temel öğelerine göre incelenmiş olup çocuk görüşlerine göre değerlendirilmediği tespit edilmiştir.

Cihan ve Kuşçu (2015), “Ena Mena Dosi” eserinde çok kültürlülüğü ve kültürlerarası ilişkileri incelemişlerdir. Araştırmacıya göre, eserde farklı kültür ve dine sahip olan kişiler birbirleri ile uyum içinde yaşayabilmektedirler. Yazar, eserinde farklı kültürleri işleyerek çocuklarda duyarlılık oluşturmuştur. Yazarın konuyu tarafsız ele alması bu tür eser verecek yazarlara örnek teşkil etmektedir.

Karagöz'ün (2014), araştırmasında ise yazarın “Bintepe'nin Hayaleti” eserindeki karakter çözümlerinin kurgudaki yerinden bahsetmiştir. Araştırmacı şu bulgu ve sonuçlara ulaşmıştır: Eser kurgulanırken kahramanlar, okuyucunun gelişim dönemine uygun olarak seçilmelidir. İçözü, bu yapıtında 10 yaş ve üzerindeki yaş gruplara hitap ettiğini eserin kapağında bahsetmiştir. Bu dönemdeki çocuklar belli beceri, yetenek ve ilgilere sahiptir. Eserdeki çocuk karakterler de kendi işlerini kendi gören, beceri ve yetenekleri doğrultusunda davranış sergilemektedirler. Karakterler, farklı özelliklere aldırmandan arkadaşlarını benimsemişlerdir. Eserde karakter çeşitliliğinin fazla olması, çocukta farklı karakterleri canlandırması açısından önemli görülmektedir. Yazar gerçekçi kurgusu ile okuyucuyu etkilemiş ve çocuğun karakterlerle özdeşim kurabilmesini sağlamıştır.

Albayram (2018), araştırmasında Nur İçözü'nün 17 çocuk yapıtını çocuk yazınının temel ilkelerine göre doküman inceleme yöntemiyle incelemiştir. Bu eserler, konu ve kurgu, iletiler, kahramanlar, çevre, dil ve anlatım ilkeleri bağlamında incelenmiştir. İncelenen eserler 9-14 yaş grubundaki çocuklara hitap edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu eserlerle çocuk okur karakterle özdeşim kurabilmekte, dil haznesini geliştirmekte

ve anlam dünyasını zenginleştirmektedir. İncelenen eserler çocuk edebiyatı temel ilkelerine uygun olduğu görülmüştür. Bu tezde çocuk görüşleri alınmamıştır.

Arslan (2016), Nur İçözü'nün çocuk kitaplarındaki çocuksu duyarlılığı incelemiştir. Eserlerde ailenin çocuk eğitimindeki önemi, etkililiği; çocukların atıldıkları maceralar tespit edilmiştir. Çocuklar okudukları kitaplarla birçok davranış, tutum kazanmaktadır. İncelenen eserler informal olarak çocuğun eğitimine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Uslu (2014), Nur İçözü'nün 8-14 yaş grubuna yönelik yazmış olduğu eserlerdeki değerleri incelemiştir. Dil ve kültürel gelişimini sağlayan bu eserler çocuğa değerleri de duyumsatmaktadır. Yazarın 17 çocuk eseri Schwartz'ın Değerler Sınıflandırması'na göre incelenmiştir. Yazar, eserlerinde başarı, evrenselcilik, iyilikseverlik, özyönelim ve geleneksellik değerleri işlediği araştırmacı tarafından tespit edilmiştir.

Çocuk edebiyatı temel ilkelerine ve temel öğelerine göre farklı çocuk edebiyatı yazarlarının incelendiği lisansüstü tezler de bulunmaktadır.

Akyüz (2014), araştırmasında Muzaffer İzgü'nün çocuk kitaplarını çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelemiştir. Araştırmacı, incelenen eserden hareketle İzgü'nün eserlerinde farkı konulara ve temalara yer verdiğini belirtmiştir. Yazar eserindeki iletileri özellikle karakterler aracılığı ile okuyucuya aktarmıştır. Toplumcu gerçekçi yazar olan İzgü, eserlerinde sorunlara ve sorunların çözümüne yer vermek için açık iletiler kullanılmıştır. Eserlerdeki çevre, insanların sosyo-kültürel ilişkilerini yansıtmıştır. Eserde dil ve anlatım çocuğun ilgisini çekecek şekilde kullanılmıştır. İzgü, eserlerinde evrensel değerlere ve insan eşitliğine yer vermektedir. Bu özelliği ile eserleri çocuk edebiyatının temel ilkeleriyle uyum göstermektedir.

Aydın (2016), araştırmasında Ömer Seyfettin öykülerini çocuk edebiyatı ölçütlerine göre değerlendirmiş, şu bulgu ve sonuçlara ulaşmıştır. Bu eserlerde çocukların duyguları ve bakış açıları yetişkinlerden farklı düşünülmemiştir. Çocuk düzeyine uygun olmayan kullanımlara da yazar eserinde yer vermiştir. Bunun sebebi ise dönemin yazınsal özelliğinden kaynaklanmaktadır. Yazarın bazıları çocuğa görelilik ilkesine uymamaktadır. Alt yaş grupları bu eserlerden uzaklaştırırken bu eserler üst

gruplara hitap edebilmektedir. Bazı eserlerin içeriği, örtük anlamları çocuklara olumsuz tutum ve davranışlar kazandıracak nitelikte olduğu tespit edilmiştir. Bu sebeple hedef kitlenin iyi seçilmesi gerektiği belirtilmiştir. Araştırmada değerlendirilen eserler alt yaş gruplarına hitap edeceği için eleştirilmiştir. Hedef kitle değiştiğinde eleştirinin yönünün de değişeceğini belirten yazar, bu eserlerin yazın alanına katkı sunacak nitelikte olduğu sonucuna varmıştır.

Arıkan (2018), Memduh Şevket Esendal'ın öykülerini öğrenci görüşlerine ve çocuk edebiyatının dayanması gereken temel ilkeler kapsamında incelemiştir. Araştırmacıya göre, Esendal'ın eserleri konu, ileti, dil ve anlatım özellikleri bakımından çocuğa görelilik ilkesi ile bağdaşmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenciler tarafından kitapların kurguları inandırıcı, dil ve anlatımı ise doğal, sade ve anlaşılır bulunmuştur.

Anaz (2018), Mavisel Yener'in çocuk edebiyatı yapıtlarını dış yapı, dil ve anlatım özellikleri bakımından incelemiş olup şu bulgu ve sonuçlara ulaşmıştır: Yener'in dil ve anlatım bakımından özgün, okuyucu kitlesine hitap eden, okuyucuya yeni kelimeler kazandırırken dil zenginliğini de hissettiren bir anlatıma sahip olduğu görülmüştür. Yazarın eserinde doğal bir anlatımı yeğlemesi, çocukta okuma alışkanlığı kazanmasını desteklemektedir. Sadece çocuk edebiyatı ile ilgilenen yazarın eserleri dış yapı özellikleri, anlatımın akıcılığı hedef kitlenin özelliklerine uygun olduğu saptanmıştır.

Kirazlı (2018), Behiç Ak'ın çocuk edebiyatı yapıtlarına çocuğa görelilik açısından incelemiş, kitabın dış yapı özellikleri çocuğun seviyesine uygun olduğunu tespit etmiştir. Kitaplarında doğa, yaşam, insan sevgisini işleyen yazar çocukları heyecanlandıran, düş kurmasını sağlayan bir anlatımı yeğlemiştir. İletiler çocuğa sezdirilerek eser içinde verilmiştir. Eserlerinde yalın bir anlatımı tercih eden yazar, Türkçenin söyleyiş güzelliğini, inceliğini de okuyucuya duyumsatmıştır. Behiç Ak'ın eserlerinin çocuğa görelilik ilkesine uygun olduğu görülmüştür.

Karadeniz (2019), Behiç Ak'ın hikayelerini çocuk edebiyatının temel öğeleri bakımından incelemiştir. Araştırmacı şu bulgu ve sonuçlara ulaşmıştır: Ak'ın farklı türlerde eser vermesi yazarın edebi yönünü geliştirmiştir. Eserlerindeki temalar eğitsel özellik bakımından dikkat çekmektedir. Soyut temaları, konu ve kurguyla yazar, somutlaştırmıştır. Yazarın eserindeki kahramanlar, çocuklar için örnek

olabilecek, gururlu, duygulu, yaratıcı düşünen özelliklerde seçilmiştir. Eserlerinde olaylara çocuk gözüyle bakan yazar, çocuğun ve yetişkinin bakış açısının farklılığını eserlerinde başarılı bir şekilde işlemiştir. Yazar, anlatımında kullandığı kısa ve yalın cümleler, anlatıma doğal bir nitelik kazandırmıştır ve çocukta okuma alışkanlığını destekleyici nitelikte olduğu tespit edilmiştir.

Başegmez Tıgılı (2014), Miyase Sertbarut'un çocuk kitaplarını çocuk edebiyatı öğelerine incelemiştir. Araştırmacıya göre, yazar işlediği konuyla, iletiyle, anlatım biçimi ile okurun okuma eylemini alışkanlığa dönüştürmesine katkı sağlamıştır. Sevgi, yardımlaşma, dürüst ve bilinçli olma iletileri kahramanlarla okura hissettirilmiştir. Yazar eserlerinde gerçek bir çevre kullanmıştır. Gösterişten ve süsten uzak anlatımıyla yazar, eserlerinde ikileme, deyim, atasözü kullanarak okuyucuya dilin incelikleri ve zenginlikleri gösterilmiştir. Yazarın eserleri, okuyucunun konuşma, okuma, anlama becerilerini geliştirecek nitelikte olduğu tespit edilmiştir.

Bu araştırmalar sonucunda çocuk edebiyatı, araştırmacılar tarafından çalışılan bir alan olarak görülmektedir. Fakat çocuk edebiyatına çok sayıda eser kazandıran Nur İçözü hakkında araştırmaların yetersiz olduğu araştırmacı tarafından belirlenmiştir.

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ

2.1.1 Çocuk Edebiyatı Nedir?

Çocuk kavramının farklı birçok tanımı vardır. TDK Türkçe sözlüğünde ise çocuk, bebeklik ile erginlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız olarak tanımlanmıştır (WEB2). Çocukluk, insan hayatının ilk ve en önemli dönemidir (Evren, 2014: 406). Kişilik oluşumu bu dönemlerde başlamaktadır. İnsanın sonraki hayatını etkileyecek hayata bakış açısı, davranışları, hedefleri; sonraki hayatını nasıl şekillendirip yaşayacağı bu dönemde ortaya çıkmaktadır. Çocukluk hayatıyla sosyal hayatın paralel gittiği düşünüldüğünde modernleşme sürecinin doğrudan çocukluk hayatını etkilediği görülmektedir (Karaca, 2013). Çocuğun toplumdaki önemi artmış ve kazanacağı niteliklerin farkına varılmıştır. Bu açıdan çocuk edebiyatı ayrı bir disiplin olarak kabul edilmiş ve çocuğa göre eserler vermeye başlanmıştır.

Sınar (2006)'ya göre, çocuk edebiyatı Tanzimat ile başlamaktadır. Olgun örneklerinin Cumhuriyetin ilanından sonra vermeye başladığını belirtmektedir. Her toplumda olduğu gibi çocuk edebiyatı kavramı Türk edebiyatına da sonradan girmiştir. Türk kültürü çocuğu önemseydiğinden gerek İslam'ın kabul edilmesinden önce gerekse sonra çocuğu temel alan birçok eser verilmiştir: Oğuz Kağan, Manas, Bozkurt destanı gibi. Çocuk edebiyatının ayrı bir disiplin olması edebiyat tarihinde çok sonralara denk gelmektedir.

Çocuklar için yapılan edebiyat, edebiyatın bütün niteliklerini içermeli, çocuğa göre olmalı; yazılan eserin dili, konusu, içeriği, anlatımı, yalınlığı ve içtenliği ile çocuğa özgü olmalıdır (Şirin, 2007: 14).

Oğuzkan'a (2013) göre, çocuk edebiyatı; çocukluk çağında bulunan kimselerin hayal, duygu ve düşüncelerine seslenen sözlü ve yazılı eserlerin bütünüdür. Her yaştan okurun ilgisini çekebilene, okunabilene, dili, anlatımı ve biçimi ile edebiyatın içinde yeni bir türdür (Şirin, 2000). Çocuk edebiyatı, iki yaştan başlayarak ergenlik dönemine kadar geçen süreçte çocukların hayat tecrübeleri, ilgi, ihtiyaç, gelişim ve algılama düzeylerine uygun olan bütün nitelikli (estetik ve edebî) metinleri kapsar (Sinar, 2006: 175).

Bu tanımlardan hareketle çocuk edebiyatı, çocuğu dilsel, toplumsal, bilişsel yönden geliştiren bir edebiyat olarak tanımlanabilir. Çocuk bütün bu gelişimlerin temelini küçük yaşlarda kazandığı özelliklerle pekiştirmektedir. Çocuklar geleceğin büyükleri olduğu düşünüldüğünde onları en donanımlı şekilde hayata hazırlamada çocuk edebiyatına büyük bir sorumluluk düşmektedir.

Çocuk tek bir türle muhatap olmamalı, tüm türlerin farklı özellikleriyle karşılaşmalıdır. Farklı anlatımların dil zenginliğini gören çocukta ifade gücü zenginleşmektedir. Estetik bir bakış açısı kazanan çocuk, olay ve durumları farklı bir gözle yorumlayabilmektedir. Bu bağlamda çocuğa seslenen eserlerde hangi türden olursa olsun yazar çocuğu temel alarak yazması gerekmektedir. Çocuğa hitap etmeyen eserler çocukta okuma sevgisi oluşturmayacağı gibi çocuğun sonraki hayatına da ışık tutamamaktadır. Bu alanda çocuğu ve çocuğun ihtiyaçlarını, sorularını temel alan eserler verilmelidir.

2.1.2 Çocuk Edebiyatının Amaçları

Çocuk edebiyatının amacı; çocuklara yaşam ve insan gerçeğine ilişkin sanatçı duyarlılığı ile kurgulanmış ipuçları sunmak, anadilinin kullanım olanaklarını sezdirmek ve onları canlı yazılı kültürle sağlıklı ve sürekli etkileşim kurabilen bireyler yetiştirmektir (Sever, 2015: 198).

Düş gücü gelişmiş, eleştirebilen, sorunlara çözüm bulan, yaşadığı toplumun kurallarına uyan; sevgi, saygı gibi değerleri içselleştiren bireyler çocuk yazını ile yetişmektedir.

Çocuk edebiyatının amaçlarından bir diğeri çocuğu eğitmektir. Onların hayatında nasıl davranmaları gerektiğine dair ince, etkili öngörülerde, tavsiyelerde bulunmak ve çocuğun geleceğini inşaaya kalkışmaktır (Alver, 2014: 403). Edebiyat; okuyan çocuğu eğlendirirken ona öğretmekte, kavratmakta, keşfettirmektedir.

Şirin (2014: 12), edebiyat eserlerinin amaçları arasında okuyucunun hoşuna gitmesi ve okuyucuyu eğlendirmesi gibi özelliklerin olduğunu belirtmektedir. Bu özellikleri taşıyan eserler, çocuğa okuma alışkanlığı kazandırmada etkili olmaktadır. Okurken eğlenen, eğlendikçe öğrenen çocuk zevk aldığı bu işi her zaman devam ettirmek isteyecektir. Çocuk edebiyatının en önemli amaçlarından biri olan çocuğa okuma alışkanlığı kazandırma bu eserlerle sağlanabilmektedir.

Çocuk edebiyatı, çocuğa hayatının her aşamasında rehberlik ederken değerler de kazandırmaktadır. Eserdeki kahramanla özdeşleşen çocuk, merhameti, sevgiyi, saygıyı öğrenmekte ve uygulamaktadır.

Okunan, öğrenilen ve biriktirilen şeyler bir süre sonra kişide paylaşma ihtiyacını doğurmaktadır. Bu aşamaları yaşayan çocuk da sosyalleşmekte, çevresi ile iletişim kurarak öğrendiklerini ifade edebilmektedir. Kendisini ifade eden çocukta dil gelişimi hızla ilerlemekte, kelime hazinesi zenginleşmektedir.

Çocuk hayatı boyunca her şeyi yaşayarak öğrenememekte ama okunan eserlerle farklı ülkelere, zamanlara yolculuk edilebilmekte ve farklı karakterlerle tanışılabilir. Tanışılan bu farklı durumlarla okuyucu sonraki hayatında karşılaşacağı birçok duruma hazırlanmaktadır. Tecrübe edinmektedir.

Okunan ürünler çocuğa sorunlarında yalnız olmadığını da göstermektedir. Çocuk bir eseri okuduğunda oradaki sorun ile kendisinin yaşadıklarını özdeşleştirerek sorunun üstesinden gelebilir ve pes etmek yerine mücadeleci olarak yaşama sıkı sıkı tutunabilir.

Çocuk edebiyatı ürünleri çocuğu her alanda geliştiren ve onu hayata hazırlayan bir sorumluluğu üzerine almaktadır. Bu bağlamda çocuk edebiyatı çocuğu birçok alanda

geleceğe hazırlarken kendini ifade etme, birey olma gibi birçok alanda da çocuğun gelişimini desteklemektedir.

2.1.3 Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Dış Yapı Özellikleri

Çocuklarda kitaplara karşı ilgi uyandırmak, onlara okuma alışkanlığı kazandırmak için, çocuk kitaplarının birtakım özellikler taşıması gerekmektedir. Çocuk edebiyatı alanında yazılan her kitap çocuk için uygun olmamaktadır. Bu konuda çocuklar için kitap seçen bir veli, bir eğitimci ise bazı hususlara dikkat etmesi gerekmektedir.

Kitabın fiziki yapısı öğrenciyi karşılayan ve kitaba ilk dokunmasıyla onu açarak incelemek ve hatta kucaklamak, kitabın bilgisel ve içeriksel boyutundan önce gelmektedir (Koyuncu ve Kaptan, 2014: 356). Bir yapıtın içeriği kadar dış tasarımının da çocuk tarafından beğenilmesi ve dikkat çekici özellikler taşıması öngörülmektedir. Bir eseri, bir nesneyi sadece dış görünüşüne göre değerlendirmek yanlış görünse de; kitabın kapak, arka kapak resimleri içerikle ilgili olmalı ve çocuğa konusu hakkında bilgi vermeli; sayfa düzeni de çocuğu okumaya teşvik edecek şekilde tasarlanması gerekmektedir.

2.1.3.1 Boyut

Sever (1995: 14) ve Kıbrıs (2015: 39) 'e göre; okuyucu farklı boyutlardaki kitapları karıştırmaktan hoşlanmakta, önemli olan kitabın hacim olarak çocuğun taşıyabileceği özellikte olmasıdır. Fakat Kıbrıs (2015: 39), çocukların 4. sınıfa kadar farklı boyutlarda kitaplarla karşılaşmasının, bu yaştan sonra ise daha çok 14x21(A5) boyutunun tercih edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu sebeple çocuk belli bir yaş aralığına kadar farklı boyuttaki kitaplarla karşılaşması gerekmektedir.

2.1.3.2 Kâğıt

Çocuk kitaplarında kullanılan kâğıtların özelliklerine dikkat edilmesi gerekmektedir. Kâğıt ince, çabuk yırtılan ve yıpranan özellikte olmamalıdır. Parlak ve gözü yoracak kâğıtlar da seçilmemesine özen gösterilmelidir. Çocuk okurken gözü yorulmamalıdır.

Kuşe kâğıt yerine mat kâğıt seçilmesi ve kâğıdın 2. hamur olmasına özen gösterilmesi gerekmektedir. Dayanıklılık açısından da bu tür kağıtlar tercih edilmektedir. Çocuğun okurken yazıyı ve resimleri net görmesi ve algılaması için uygun kâğıt seçilmesi gerekmektedir.

2.1.3.3 Kapak ve cilt

Sözel anlatımlar beynin sol lobuna hitap ederken resimler beyin sağ lobuna hitap etmektedir. Anlatılanların belli yaş gruplarında özellikle resimle somutlaştırılması kişinin algısını çift yönlü geliştirmektedir. İnsanlar bir şey alırken ilk dış görünüşü bakmaktadırlar. Bir birey olarak çocuk da okuyacağı kitapla ilk karşılaştığında kitabın kapağı ile muhatap olmaktadır. Kitabın kapağı okumaya davet edecek ve ilgi uyandıracak şekilde içerikle uyumlu olarak tasarlanmalıdır. Kitap okunurken, taşınırken en çok yıpranan kısım olması sebebiyle; kapak kalın, selofan kullanılarak kapağın dayanıklılığı arttırılmış olmasına dikkat edilmelidir. Doğru kapak ve cilt seçimi kitabın ömrünü uzatmaktadır. Sağlam, dayanıklı, çabucak yıpranmayacak ve uzun süre saklanabilecek güzel kompozisyonlu bir kapak, çocuk için daima ilgi çekicidir (Koyuncu ve Kaptan, 2014: 352).

2.1.3.4 Sayfa düzeni

Sayfa düzeni metnin okunmasını kolaylaştıracak ve okuyucuda istek uyandıracak şekilde tasarlanmalıdır. Sayfada başta, sonda ve kenarlarda uygun boşluklar bırakılması gerektirir. Yazılar ve resimler seçkin, çocuğun ilgisini çekecek özellikte olmasına özen gösterilmelidir. Çocuğun gelişim özelliklerine göre satırlar arası uygun boşluklar bırakılmalı. Uzun cümleler yerine daha kısa ve anlaşılır cümleler kullanılmalıdır. Çocuğun gözünü yormaması, harflerin birbirine yakın olmamasına dikkat edilmelidir.

2.1.3.5 Harfler

4. sınıfa kadar harf puntosu 12'den büyük olması gerektiğini araştırmacılar söylerken sonraki sınıf düzeylerinde harflerin 10-12 punto olması gerektiğini vurgulanmıştır. Yaş aralığına uygun harf puntosu seçilmesi kitabın okunulması açısından büyük bir öneme sahip olduğu görülmüştür. Küçük yaş gruplarına küçük puntoyla yazılmış metinler verildiğinde çocukta kitaba karşı ön yargı oluşmakta içeriği ilgisi çekecek şekilde kurgulanmışsa bile çocuk kitabı okumak istememektedir. İleriki yaş gruplarında ise büyük puntolu yazı karakterlerinin kullanılması; okuyucuda kendi yaş gruplarına değil, daha alt yaş gruplarına hitap ettiği düşüncesi oluşacağından içeriğe bakmadan kitap okumayı reddedebilmektedir. Bu sebeple harf punto seçimi hitap edilen yaş aralığına uygun olarak belirlenmesi gerekmektedir.

2.1.3.6 Resim

Platon: "Estetik eğitim, eğitimin temelidir." der. Toplumlar estetik bakış açısına sahip bireylerle çağdaşlık seviyesini arttırmaktadırlar. Eğitim bilimciler, çocukların öğrenmelerinde görsel yolun, etkin öğrenme yollarından biri olduğunu belirtirler (Koyuncu ve Kaptan, 2014: 352). Çocuk bir kitapla karşılaştığında kapaktaki resmi yorumlanarak ilk öğrenme gerçekleşmeye başlamaktadır. Kitapta yer alan resimler konuyu desteklemekte ve öğrenmeyi somutlaştırmaktadır. Gelişim süreci incelendiğinde çocuk kitaplarında metinde anlatılanları resimle açıklamaktan- yinelemekten- yorumlamaya doğru bir değişim görülür (Kaya, 2014: 187). Küçük yaş gruplarında resim kullanımı daha fazlayken yaş ilerledikçe resim sayısında azalmaya gidilmesi gerekmektedir. Çünkü soyut işlemler dönemine geçmekte olan çocuk kendi dünyasında okuduklarını şekillendirmekte ve resimlerle sınırlandırılmak istememektedir.

Kitaplarda yer alan resimler; metnin içeriği ile uyumlu olması, okuyan çocukta resim yapma isteği uyandırması gerekmektedir. Çocuklar yazarken resimle de kendilerini ifade ettiklerinde özgüvenlerinin arttığı görülmüştür.

2.1.4 Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken İç Yapı Özellikleri

Çocuklar için seçilen kitaplar sadece biçimsel özelliklerine göre değerlendirilmemeli, iç yapı özelliklerine de dikkat edilmelidir. Kitap biçimsel özellikleri ile çocuğa hitap ederken bu durumu iç yapı özellikleri ile desteklemek gerekmektedir. İçerikte çocuğa örnek olmayan karakterlerin yer alması, anlatılan konunun çocuğun dünyasına hitap etmemesi, yaşadığı toplumun kurallarına uymaması çocuk açısından bir karmaşa yaratacaktır. Araştırmalara göre çocukluk dönemi kişinin karakterinin oluştuğu dönemdir. Bu dönemde okunan kitaplar çocuğa ideal olanı, güzel ve gerçekliğe uygun biçimde anlatabilmesi gerekmektedir.

2.1.4.1 Konu

Konuşmada, yazıda, eserde ele alınan düşünce, olay veya durum, mevzu, süje (WEB3). Konu çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olarak eserde seçilmesi ve okuyucuya sunulması gerekmektedir. Çocuğun dünyasına hitap eden konular, çocuğun ilgisini çekecek ve çocukta kitabı okuma isteği uyandıracaktır. Konu okuyucu kitlesinin gelişim özelliklerinin değişmesine paralel olarak çeşitlenmektedir.

Sever (2015: 119) ve Kıbrıs (2016: 41)'ya göre çocuk kitaplarında konular şu özellikler kapsamında ele alınmalıdır:

“1. Çocuk için yazılan kitaplarda; aile, yurt, ulus, doğa ve yaşama sevgisi, özverinin ve dayanışmanın önemi, kişiler arası davranışlarda hoşgörü ve sempati, doğruluğun, dürüstlüğün, yiğitliğin değeri, çalışkanlık ve görev duygusu gibi temalara yer verilmelidir.

2. Seçilen konular, çocukta duyuşsal, bilişsel ve devinişsel düzeyde oluşması istenen davranışları desteklemelidir.

3. Seçilen konular hem ulusal hem evrensel nitelikte kişilik kazanmaya yardımcı nitelikte olmalı, hitap edilen yaş kitlenin eğilimleri, ilgileri, cinsiyetleri göz önünde bulundurulmalıdır.

4. Konular, didaktik- öğretici bakış açısı kazandıran ve estetik yaşantılar sunmayı hedefleyen nitelikte olmalıdır.

5. Çocuklar okudukları kitaplarda kendi hayatlarından bir şeyler bulmalılar.

6. Korkutucu olmayan gerçeküstü olaylar çocukları heyecanlandırarak merak duygusu oluşturur ve kitap okumayı desteklemektedir.

7. Konular değişik edebiyat türleri içinde, yalın ve anlaşılır olandan karışığa, somut olandan soyut olana doğru bir sıra izleyerek işlenmelidir.”

2.1.4.2 İleti

Çocuk kitaplarında ileti, kitabın yazılmasına neden olan, yazarın okurla paylaşmak istediği, temel düşünce olarak ifade edilebilir (Güleryüz, 2006: 163). İleti, yazıyı yönlendiren temel öğedir (Özdemir, 2011) . İster olay yazısı ister düşünce ister bildirme yazıları olsun bir ileti üzerine kaleme alınmaktadır. Yazar metni ile okuyucuya bir ders, bir düşünce vermek istemektedir. Metinlerin temel taşı ilettir. Metnin diğer öğeleri iletiyi destekleyecek yardımcı öge görevini üstlenmektedir.

2.1.4.3 Kahraman/ Karakter

Karakterler, düşünce, duygu ve eylemleriyle, sorunlara karşı geliştirdiği çözümlerle çocuğun çevresiyle olan ilişkilerini düzenlemede, tepkilerini bilinçlendirmede etkili bir özdeşim ögesi olur (Gönen vd., 2015: 726).

Sever (2015) karakter özelliklerini şöyle açıklıyor:

- Çocukların yeni yaşantılar kazanmalarına olanak sağlayan en temel öğelerden biri de karakter ve onların nitelikleridir. Çocuğun özdeşim kurabileceği, tasvir edilirken abartıya kaçınılmadan iyi geliştirilmiş olması gerekir.
- Çocukların eğlenme, keşfetme ve devinme gerçeği ile uzlaşan, bu gerçeğe uygun karakterlerle çocuğun karşısına çıkan kitapların çocuklar üzerinde kalıcı izler bırakarak yeni okuma eylemlerine kaynaklık etmektedir.
- Çevresinde görebileceği, izleyebileceği, sevdiği, korktuğu hayvanlar kahraman olarak eserde yer alabilir.
- Hayvanların ve nesnelerin insana özgü davranışlarda bulunması, düşünle gerçeği iç içe yaşayan çocuklar için tanıdık bir dünyanın kapılarını aralar. Çocukların hayal dünyasına hitap eder.
- Okuyucu ile aynı yaşta seçilen kahraman, toplumsal gelişim özellikleri bakımından da çocuğa örnek teşkil etmektedir.”

2.1.4. 4 Çevre

Türkçe sözlükte (2019); çevre bir şeyin yakını, dolayısı, etraf olarak tanımlanmıştır. Metinde geçen şehir, köy, kasaba, dağ, ova, çarşı, pazar vb. yerler çevre olarak tanımlanmaktadır. Çevre, hikayenin tamamlayıcı unsurlarındandır. Olaylar yaşandıkları yer ile okuyucunun hafızasında yer edinmektedirler.

Türkçe sözlükte (2019), mekan ise ev, yurt, bulunulan yer diye daha dar tanımlanmıştır. Mekan ev, oda, mutfak vb. yerlerde geçen olayları içine almaktadır. Mekan, çevreye göre daha dar bir tanımlanmıştır.

Mekan ve çevre hikayede yer alan ana unsurlardandır. Anlatı metinlerinde olay ve çevre olaylarla bağdaştırılarak anlatılmaktadır. Bu metinlerde yer alan çevre ve mekan okuyucunun kendi hayatında karşılaşılabileceği gerçek mekan ve çevreyle uyumlu olması gerekmektedir. Masallar dışında genelde gerçek çevre ve mekan kullanılmaktadır. Masaldaki yerler ise okuyucuda hayal gücünü desteklemede ve farklı dünyaların kapısını açmaktadır.

2.1.4.5 Dil ve Anlatım

Geleceğimizi şekillendirecek çocuklarımıza okuttuğumuz eserler, özensiz hazırlandığında millî ve manevî değerleriyle çatışan kitleler boy göstermektedir (Çolak, 2016: 65). Çocuklar, anadilinin anlatım olanaklarıyla kurgulanmış, düzeylerine uygun yazınsal özellik taşıyan kitapları okumaktan mutlu olurlar (Sever, 2015: 88).

Yazar eserinde dili açık, anlaşılır ve akıcı kullanmaya dikkat etmelidir. Çocuğun kelime hazinesini geliştireceği için eserde yeni kelimelere yer verilmelidir. Kısa cümleler kullanılmalıdır. Okuduğunu anlayan çocuk, okuma alışkanlığı kazanacaktır.

Ninniler, türkü, tekerleme, mani, bilmece, halk şarkıları, çocuğun dil bilincinin oluşmasında, kültür oluşturmada da etkili ürünlerdir (Parlakyıldız, 2014: 238). Parlakyıldız şöyle devam etmektedir; bir dilin sözcükleri, deyimleri, söz kalıpları, dil estetiği, özdeyiş ve atasözleri halk edebiyatı ürünleri ile verilebilir.

Atasözleri ve deyimlerin anlaşılması ile çocukta duygusal ve etkileyici anlatıma dayalı beceriler artmaktadır. Deyimler çocukta soyut düşünmeyi desteklemektedir. Olaylara farklı açılardan bakmasına olanak sağlamaktadır. Atasözleri ile deneyimlerle oluştuğu çocuklara aktarılmalıdır. Çocuk, az sözle çok şey anlatarak dilin inceliklerinin zevkine varabilecektir.

Folklor doğası gereği muhtevasını gelecek nesillere aktarmakta ve bu aktarım vasıtasıyla da sahip olduğu bu muhtevayı hedef kitleye ulaştırarak yaşanılır kılarak

millet hayatının devamlılığına ve toplumsal düzenin sağlanmasına katkı sağlamaktadır (Çolak, 2016: 65). Çocuklar okudukları eserlerde; efsane, destan, şiir, bilmece, ikileme, tekerleme, türkü gibi halk edebiyatı ürünleri ile karşılaştıklarında kendi kültürlerini daha iyi tanıyabilmektedir. Bu dönemde okunan kitaplar çocuğun kişilik gelişimine etkisinin büyük olduğu göz önüne alınırsa toplumun yapısına uygun bireyler yetiştirmede halk edebiyatının bu ürünlerinin etkisi yadsınamayacaktır. Folklorik ürünlerin ve çocuk edebiyatının ortak amacı kültür aktarma, çocuklara seslenen eserlerde bir arada kullanarak amacını gerçekleştirebilmektedir.

2.1.5 Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Dayanması Gereken Temel İlkeler

Sever (2015: 197), çocuk edebiyatı ürünlerinin dayanması gereken temel ilkeler olduğunu belirtmiştir:

- “ Kitaplarda, çocuğun kendine özgü içtenliği ile anlatım dilinin doğallığı buluşturulmalıdır.
- Yazar, anlattığı ve kurguladığı olaylarda, çocukla arkadaşlık- dostluk kurabilmeyi başarabilmelidir.
  - Kitaplar, çocuğun yaşama geçiremeyeceği sorumluluklar yüklememelidir.
  - Kitaplar çocukların kavramsal gerçekliğine katkı sağlayacak, Türkçemizin anlatım olanakları ve güzelliğini sezdirecek şekilde kaleme alınmalıdır.
  - Resimler, metnin iletisine görsel bir zenginlik katmalı ve çocukta estetik algısı uyandırabilmelidir.
  - Kitaplar, dilsel ve görsel öğeleriyle çocuğun hem sanat hem de düşünme eğitimi sürecini desteklemelidir.
  - Kitaplar, çocuğun yaşına, yaşam gerçekliğine uygun olmalıdır.
  - Kitaplar çocukta okuma isteği uyandıracak tasarım özelliklerine sahip olmalıdır.
  - Çocuk edebiyatının temel sorumluluğu, çocuklara dilin ve resmin olanaklarıyla kurgulanmış yeni yaşantılar sunmak olmalıdır.”

2.1.6 Çocuk Edebiyatında Çocuğa Görelik ve Çocuk Gerçekliği

Çocuk gerçekliğini bilmeyen, anlamayan veya anlamak istemeyen yazar çocukta dinleme ve hayal gücünü geliştirememektedir. Çocuk gerçekliği; çocuğun doğası, bakış açısı, dil ve anlam evreni, ilgi ve gereksinimlerini içine alan bir kavramdır (Çer, 2016). Çocuğa göre yazılan bir eserde konu, ileti, çevre, anlatıcı, kahramanlar, kitabın tasarım özellikleri de dikkate alınması gerekmektedir. Bu öğeler çocuğun dünyasına hitap etmesi ve çocuğun dünyasındaki gerçekle uyuşması gerekmektedir.

Çocuklara yönelik yazılan eserlerin pedagojik açıdan olduğu kadar, kültürel açıdan da çocuğa uygun olmalıdır. Çocuk okuduğu kitaplarda kendi dünyası ile özdeşleştirerek yeni davranışlar, tutumlar kazanabilmektedir. Çocukta oluşturulacak kavramlar, tutum ve davranışlar; eserin içeriğine dağıtılmış ve metinde işlenen olaylarla verilmesi gerekmektedir. Okuyucu uygun toplumsal ve ahlak kurallarını kendisi metinden çıkarabilmelidir.

Çocuğa görelik, çocuğun düzeyine uygun içerik ve anlatım yolunun belirlenmesidir. Çocuğa görelik ilkesinin sacayakları; metinsellik ölçütleri, çocuk gerçekliği, çocuğun gelişimsel özellikleri ve öğrenme-öğretme ilkeleri olarak sıralanabilmektedir (Canlı,2015: 114). Bu bağlamda çocuk gerçekliği her kademe, yaşa ve cinsiyete göre ayrı ayrı belirlenmesi gerekmektedir.

Aktaş ve Yalçın (2011: 146), herkesin çocuk için yazamayacağından; yazar önce çocuğu psikolojik ve biyolojik olarak tanımalı ve çocuğun ruh dünyasına hitap edebilmesi gerekliliğini vurgulamaktadır.

Çocuk gerçekliği ve çocuğa görelik ilkesine uygun olan eserler; insana, yaşama ve doğaya yönelik duyarlık kazandırmalı, farklı bakış açıları oluşturmalı, olumlu bir benlik algısı kazandırmalı, çocuğun düş kurma ve düşünme sorumluluğu almasına olanak tanımalıdır.

2.1.7 Çocuk Edebiyatı Türleri

2.1.7.1 Masal

Dizlidüzgün (2018: 29), masalları; sembollere dönüşmüş, dahası ilişkilerin basitleştirildiği kurnaca dünya içinde yaşamın gerçeklerine gönderme yapan bir tür olarak tanımlamaktadır. Masalın gizemli, serüven dolu ve fantastik olaylar içermesi çocukta bu türe karşı ilgi uyandırmaktadır. Çocuk dış dünyayı algılamaya başladıktan sonra gerçek ve düşü ayırt edememektedir. Dış dünyayı algılaması, sorgulaması ile karakter oluşumu başlamaktadır. Bu süreçte çocuğun kendine sorduğu sorular kişiliğini buldururken, çocuğa değerler de kazandırmaktadır. Bu değerlerle hem düş hem gerçek öğeleri içinde barındıran masalarda karşılaşabilmektedir.

Okuma yazma öğrenmeden çocuklar ilk masallarla tanışmaktadırlar. Masallar, insanı hayata hazırlayan, duygularını besleyen, karakterini şekillendirirken, değerleri de öğreten bir türdür. Toplum içinde yaşayan her birey sosyal bir varlık olarak yaşadığı toplumun değerlerine ve kurallarına uyum göstermelidir. Bu bağlamda eğitim resmi bir nitelik kazanmadan önce de çocuk eğitimine önem verilmektedir. Özellikle masallar, hayal kurdururken özdeşim yaptırarak değer ve davranış kazandırmada etkili bir eğitim aracı olarak görülmüştür.

Masallar, halk geleneğiyle oluşmuş folklorik nitelikli masallar ve yapay nitelikli yazınsal masallar olmak üzere ikiye ayırmıştır. Halk geleneğiyle oluşmuş folklorik masallar, bağlı olduğu toplumun gelenek- görenek, yaşayışını anlatırken; yapay masallar, yazarların halk masallarından esinlenerek yazarın kurgusuyla oluşturduğu masal olarak tanımlanmaktadır.

Olağanüstü olayları anlatması, başında sonunda tekerlemelerin bulunması, iyilerin kazanması, güçsüzlülerin de güçlüleri yenebilmesi çocukta masalı dinleme ve anlatma duygusu oluşturmaktadır.

Bu sebeple sözlü edebiyat ürünlerinden en zengini olan masal çocuk eğitiminin her aşamasında etkili bir şekilde kullanılmaktadır.

2.1.7.2 Öykü

Genel tanımıyla yaşanmış ya da yaşanabilir olayları anlatan yazı türüne öykü denmektedir. Öyküler masal ile roman arasında geçiş görevini üstlenmektedir. Öyküler, çocukların masaldan, yani düşsel bir dünyadan gerçekler dünyasına adım atmalarını sağlar (Akbayır, 2014: 280).

Öyküler çocukların sınırlı yaşam deneyimlerini zenginleştirir, türlü insan tiplerini tanımada ve iletişim yollarını kazanmada çocuklara örnek teşkil eder (Kıran, 2008). Çocuk öyküyü okurken kahramanla özdeşleşir ve olayları kendi yaşıyormuş hissederken aslında çocuk kendini tanımakta ve değerlendirmektedir. Öyküde kendini tanıyan çocukta evrensel ve ulusal değerleri tanır, sosyalleşme ve yaşadığı topluma ait olma duygusunu daha çocuklukta kazanmaya başlamaktadır.

Hikâye karakterler, mekan, zaman, olay örgüsü, tema, üslup gibi ögelerden oluşmakta ve bu kavramlar hikayede birbirlerini tamamlayıcı niteliktedir. (Göçer, 2014: 240)

Öyküler soyut olan kavramları somutlaştırarak çocuğa sunmaktadır. Bu sayede çocuk ileride karşılaşacağı durumlara hazırlıklı olmaktadır. Okunan öykülerle çocuk kişiliğini tanımaya ve tamamlamaya devam etmektedir.

2.1.7.3 Roman

Sağlık (2014); olanı, olabilir olanı; çocuksu duyarlılığı, çocuk dünyasını, en önemlisi “çocuk bakış açısı”nı iyi bilen bir romancının yazdığı romana çocuk romanı diyebileceğimizden bahsediyor.

İçinde birden fazla olay bulunması, detay bilgi ve kahramanların çeşitliliği sebebiyle karmaşık bir yapıya sahip olan roman, daha çok ilk gençlik çağının edebi türü olarak kabul edilir (Aktaş ve Yalçın, 2011). Aktaş ve Yalçın (2011), çocuk romanının çocuk üzerindeki etkilerini şöyle sıralamaktadırlar:

- Çocuklara okuma zevki ve alışkanlığı kazandırmakla birlikte çocuklar kurgulanmış dünyaların içine girerek duygusal yakınlık kurmaları sebebiyle çocuk eğitiminde önemli bir yere sahiptir.
- Çocuklar romanlarda hayatlarında karşılaşılabilecekleri sorunlarla karşılaştıklarından çözüm odaklı davranmakta ve daha az hata yapmaktadır.
- Çocuklar için roman yazarlarının çocuğun gelişim özelliklerine dikkat etmesi gerekmektedir.
- Çocuk romanlarında seçilecek kahramanların niteliklerine özen gösterilmesi, çocuğun ileriki yaşlarda daha dengeli ve tutarlı bir kişiliğe sahip olmasına katkı sağlayacaktır.
- Romanların kurgusu sağlam bir mantığa oturtulmalıdır.
- Çocukların serüveni yapıları göz önünde bulundurularak detaylı ve uzun tanımlardan, tasvirlerden kaçınılmalı, diyalogları bol, heyecan, ilgi ve kuramsal gelişim zevki uyandıracak olaylara yer verilmelidir.
- Sanat eseri olan romanlar çocuklarda dil gelişimine ve okuma alışkanlığı kazanmalarına katkı sağlayacaktır.

- Çocuk romanları günlük dilin bütün inceliklerini taşımali ve genel söz dağarcığına sahip olmalıdır.

Ferhan Oğuzkan (2013)'a göre çocuk romanı türleri şunlardır: Yakın çevreyle ilgili romanlar, hayvan romanları, mizahi romanlar, macera romanları, duygusal romanlar, tarihi romanlar, duygusal romanlar.

2.1.7.4 Gezi yazısı

Gezi yazıları; gezilip görülen yerlere dair bilgi vermek, o yerlerin güzelliklerini ve görülmeye değer yanlarını gösterme amacı taşımaktadır (Göçer, 2014).

Aktaş ve Yalçın (2011: 191), 12-16 yaş arası ilk gençlik çağındaki gençlerin yeni yerlerin bulunuşu, bunlarla ilgili gözlem ve serüvenlere büyük ilgi duydukları, kişiliklerini ortaya koymak ve dikkatleri kendi üzerlerine çekebilmek için yenilikler yapma özlemi içinde olduğunu söylemektedirler. Gezi yazıları öğrenmeyi desteklemekte, okuyanın genel kültürünü de geliştirmektedir. Gezi yazıları yazılırken görülen yerlerin anlatılması çocukta iyi bir gözlem gücünün olması gerektiği kavramını vurgulamaktadır. Sadece gözlemlemenin yetmediği yorumlamanın da gerektiği bu tür okuyan çocukta iki yönlü bir gelişimi desteklemektedir. Gezi yazıları okul eğitimini de desteklemektedir. Sosyal bilgiler, hayat bilgisi, coğrafya, tarih derslerinde anlatılan konular; gezi yazısı ile somutlaştırılmaktadır. Bu sebeple eğitici bir tür özelliği de vardır.

Gezi yazıları hem yöreyi hem de dönemi tanıtan yazılar olması sebebiyle ayrı bir önem teşkil etmektedir. Bu yazılar ile bir toplumun bilim, teknik gelişimleri ve kültürel değişimleri de saptanabilmektedir. Bu yüzden bu yazılar kronolojik olarak yazılmaktadır. Kronoloji kavramını da somutlaştırması edebi türe ayrı bir önem kazandırmaktadır. Çocuk öncelik sonralık ilişkisini tespit ederek hangi durumun neyi etkilediğini saptayarak yorum yapma gücü gelişmektedir. Olaylar arasında sebep sonuç ilişkisi kurabilmektedir.

2.1.8 Okurların Gelişim Dönemlerine Göre Çocuk Edebiyatı

Çocuklar sürekli gelişmekte ve değişmektedir. Fiziken, ruhen, bilişsel, algılayış bakımından her dönem farklı özellikler edinmektedirler. Buradan hareketle her dönemin kendine has özellikleri olduğu sonucuna ulaşabiliriz.

Sürekli değişen ve gelişen bir hedef kitlesi ile karşı karşıya kalan yazar, onlara hitap eden farklı özellikte eserler verme zorunluluğunu kendinde hissetmektedir.

Bazı araştırmacılar çocuğun ilgi, ihtiyaç, yaş, cinsiyet değişkenlerinden hareketle sınıflandırma yapmaktadırlar. Başka bir sınıflandırmada da genel bir eğilim olarak çocuk seviyesi ve buna göre edebi türler, bazı kitap içerikleri esas alınmaktadır (Çiftçi, 2013: 129).

Çiftçi (2013)'nin aktardığı sınıflandırmaya göre;

- “1. 4 ve 5. sınıflarda çocuk romanları, tarih öyküleri, gezi yazıları, biyografiler, anılar, büyükler için yazılmış ünlü eserlerin bu yaş çocuğuna göre uyarlanmış baskıları, şiir kitapları, piyesler, vb.
2. 6. sınıfta öykü, anı (hatıra), masal, fabl, deneme, tiyatro, mektup,
3. 7.sınıfta şiir, öykü, anı, makale, roman, deneme, söyleyişi (sohbet), gezi yazısı, biyografi,
4. 8.sınıfta şiir, öykü, anı, makale, roman, deneme, söyleyişi, eleştiri, destan türlerinde metinler.”

Akbayır (2014: 262-263), yaş gruplarına göre okuma eğilimlerini, metin türlerini cinsiyet farklılığı ile sınıflandırmıştır:

Tablo 1. Yaş Gruplarına Göre Okuma Eğilimleri

10-12 YAŞ SERÜVEN DÖNEMİ		
Kız	Erkek	Kız/ Erkek Ortak
<ul style="list-style-type: none"> • Ev okul yaşamı • Yararlı bilgiler • Şiir- tiyatro eğitimi • Duygusal kitaplar • Kadın/ erkek	<ul style="list-style-type: none"> • Serüven kitapları • Gezi kitapları • Öyküleştirilmiş tarih, kahramanlık konulu kitaplar • Öyküleştirilmiş fen,	<ul style="list-style-type: none"> • Mizah • Biyografiler • Polisiye • Yabancı ülkeler

---

yaşamını anlatan kitaplar	doğa konulu kitaplar
---------------------------	----------------------

Somut işlemler dönemine geçen çocuklar, artık daha gerçekçi bakabilmektedir. Cinsiyetlerine has özellikleri taşımakla cinsiyet ayrımı yapmaya da başlamaktadırlar.

Tablo 2. Yaş Gruplarına Göre Okuma Eğilimleri

12-13/ 15 YAŞ SOYUT KONULARA EĞİLİM DÖNEMİ	
Kız	Erkek
<ul style="list-style-type: none"> • Sevgi, bağlılık, özveri konularını işleyen, duygusal öykü, roman, şiir, tiyatro eserleri • Sanat değeri olan dergiler	<ul style="list-style-type: none"> • Soyut, duygusal, düşünsel, öykü, roman, şiir ve tiyatro eserleri • Gazeteler, güncel konular, spor yazıları

Soyut düşünmenin başladığı bu dönemde çocukta estetik algı artmakta ve sanat kaygısı taşıyan eserler eğilim göstermektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM VE MATERYAL

Bu bölümde; “Nur İçözü’nün Romanlarının Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri Bağlamında İncelenmesi” çalışmasının araştırma modeli, araştırmanın çalışma grubu, veri toplama aracı ve yöntemi, verilerin toplanması ve araştırma verilerinin analizine ilişkin bilgiler sunulmuştur.

3.1 ARAŞTIRMA MODELİ

Aksoy’a (2016), göre nicel araştırmaların eğitim olgularını ve olaylarını açıklamadaki yetersizliği ve bu araştırmaların sonuçlarının eğitim alanında yeterince yönlendirici olmaması gibi sınırlılıkları nitel araştırma yöntemlerinin eğitim alanında daha çok kullanılmasını sağlamıştır. Bu araştırmada da öğrenci görüşleri ile incelenen romanın çocuk edebiyatı temel ilkeleri ve öğelerine uygun olup olmadığına yönelik olarak nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme ve tarama kullanılmıştır. Karasar (2017: 229)’ın betimsel tarama terimiyle ifade ettiği yöntem, alanyazında doküman incelemesi olarak da kullanılmaktadır. Doküman incelemesi, araştırılacak konular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım & Şimşek, 2013). Doküman analizi; yazılı ve görsel malzemenin toplanıp incelenmesi olarak tanımlanabilir (Sönmez ve Alacapınar, 2014: 95).

Nur İçözü’nün çocuk romanlarındaki dış yapı, iç yapı özellikleri ve bir çocuk kitabının dayanması gereken temel ilkeler araştırmacılar tarafından doküman

incelemesi yöntemiyle saptanmış ve yorumlanmıştır. Çocuk görüşlerine ise yarı yapılandırılmış görüşme formu ile ulaşılmıştır. Bu görüşme formu üç uzman görüşü alınarak çocukların yaş özelliklerine uygun hazırlanmıştır.

3.2 ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Evren, örneklem ile elde edilen sonucun genellenmesinin amaçlandığı kitledir.

Örneklem ise evrenle ilgili çalışmak için seçilen evrenin sınırlı bir parçasıdır.

Büyüköztürk vd. (2012: 80-81), evren; araştırmada toplanacak verilerin analizi ile elde edilecek sonuçların geçerli olacağı, yorumlanacağı grup olarak tanımlarken örneklemi ise özellikleri hakkında bilgi toplamak için çalışılan evrenden seçilen onun sınırlı bir parçası olarak tanımlamaktadır.

Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim- öğretim yılında, Sakarya ili Geyve ilçesi Osman Gazi Ortaokulunda 5., 6., 7. ve 8. sınıflara devam eden 72 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma sonuçları cinsiyete göre değerlendirileceği için çalışmaya katılan erkek ve kız öğrencilerin sayısının eşit olmasına dikkat edilmiştir. Söz konusu çalışma grubuna katılan öğrenciler seçkisizlik ilkesine uygun olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin sınıflara ve cinsiyetlere göre dağılımı Tablo.3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine ve Sayılarına Göre Dağılımları

Sınıflar	Cinsiyet	Katılımcı Sayısı
5	Kız	9
	Erkek	9
6	Kız	9
	Erkek	9

7	Kız	9
	Erkek	9
8	Kız	9
	Erkek	9
Toplam		72

Araştırmada Nur İçözü'nün 9 ocuk romanı incelenmiştir. İncelenecek eserlere, yazar ile e-posta yoluyla iletişim kurularak karar verilmiştir.

3.3 VERİLERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (WEB1, 2019). Bu araştırmada kuramsal çerçeveyi oluşturmak için doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. ocuk edebiyatının temel ögeleri, ilkeleri, eserlerin türleri, ocuk edebiyatı kavramları bu yöntem ile açıklanmıştır.

Araştırmada kullanılan görüşme formu, ocuk edebiyatının temel ilkeleri ve ögeleri esas alınarak hazırlanmış sorularla geliştirilmiş olan yarı yapılandırılmış görüşme formudur (EK-3). Yarı yapılandırılmış görüşmeler, hem sabit seçenekli cevaplamayı, hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirir (Büyüköztürk vd., 2012: 152). Çalışmanın amacına ve öğrencinin kendisini daha rahat ifade edeceğine araştırılan tezlerden hareketle kanaat edildiğinden yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır.

3.4 VERİLERİN TOPLANMASI

“Nur İçözü’nün Romanlarının Çocuk Edebiyatının Temel Ögeleri Bağlamında İncelenmesi” adlı çalışmanın başında, alanyazın taraması yapılmış; çocuk edebiyatı alanında hazırlanmış araştırmalar, yazılmış tezler, makaleler ve bildiriler incelenmiştir.

Araştırmanın verileri iki aşamada toplanmıştır. Birinci aşamada seçilen eserlerin dış yapı özellikleri (boyut, harfler, kâğıt, kapak ve cilt, sayfa düzeni, resimler), iç yapı özellikleri (dil ve anlatım, çevre, ileti, karakterler, konu) ve bir çocuk kitabının dayanması gereken temel ilkeler yönünden araştırmacılar tarafından incelenmesiyle elde edilmiştir.

İkinci aşamada ise öğrencilerden elde edilen veriler yorumlanmıştır. Çalışmaya katılan her kademedeki 2 öğrenciye (1 erkek, 1 kız) toplamda 72 öğrenciye, rastgele seçilen Nur İçözü’nün çocuk romanlarından biri okutulmuştur. Öğrenciler kitapları 7-10 gün içerisinde okumuşlardır. Okuma sonunda, uzman görüşü alınarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları araştırmacı tarafından gözden geçirilerek öğrenciler ile görüşülmeye başlanmıştır. Söz konusu görüşmeler 2017-2018 eğitim-öğretim yılının iki döneminde gerçekleştirilmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilere romanlar verilirken çalışmanın içeriğinden ve amacından bahsedilmiş, görüşme başlamadan önce görüşmenin soruları ile ilgili bilgi verilmiştir. Verilen kitabı okuyan öğrenciler yarı yapılandırılmış görüşme formlarını araştırmacının bir müdahalesi olmadan kendileri cevaplamışlardır. Bu tutumun izlenmesinin sebebi, öğrencilerin rahat ve gerektiği şekilde kendilerini ifade etmelerine imkan sunmaktır.

3.5 VERİLERİN ANALİZİ

Çalışmada, görüşmelerden elde edilen veriler betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Betimsel analiz yaklaşımı, verilerin araştırma sorularının ortaya

koyduğu temalara göre organize edilmesine ve görüşmede kullanılan sorular veya boyutlar dikkate alınarak sunulmasına imkân vermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu yaklaşımda aynı sorular farklı kişilere sorularak veriler elde edilmektedir. Betimsel analizde ayrıntıya yer verilmemekte, elde edilen bilgiler toplu ve düzenli bir şekilde okuyucuya sunulması amaçlanmaktadır. Elde edilen betimlemeler; çalışmalarda özetlenip yorumlandıktan sonra sonuçlara ulaşılmıştır.

Bu bağlamda Nur İçözü'nn 9 çocuk romanı çocuk edebiyatının temel ögeleri ve ilkeleri kapsamında araştırmacı tarafından incelenmiş olup ğrenci görüşleri de alınarak bu eserlere dair elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma için belirlenen kitaplar çocuk edebiyatı eserlerinde bulunması gereken iç ve dış yapı unsurları bağlamında araştırmacı tarafından incelenecek olup çocuk edebiyatı temel ilkelerine göre değerlendirilecektir. Eserler çocuk edebiyatı temel ilkeleri kapsamında ayrı bir başlıkta değerlendirilmemiş olup öğrenci görüşleri ile elde edilen bulgularla birlikte yorumlanmıştır.

Eserler dil ve anlatım başlığında; atasözü, deyimler, anlamı bilinmeyen kelimeler, ikilemeler, halk edebiyatı ürünleri ve noktalama yanlışları bakımından değerlendirilmiştir.

4. 1 GÖKTEN İNEN ÜÇ YILDIZ

Sayfa Sayısı : Nuran ÖZEKÇİN

Kitap Türü : Roman (10 yaş +)

Basım Yeri : İstanbul

Basım Yılı : 4. Basım/ 2016

Yayınevi : 111

Resimleyen : Altın Kitaplar

Ekonomik sebeplerden dolayı memleketleri Hatay'dan Bodrum'un bir balıkçı köyüne göçen Cuma ve ailesini anlatarak hikaye başlamaktadır. Cuma başta çekingen ve memleketini özlediği için kaldıkları tatil köyünü sevmeyen bir çocuktur. Türkçeye çok hakim olmadığı için de konuşmaya çekiniyor, bazen Arapça kelimelerle karşılık veriyordu. Tatile gelen Canan Hanım ve ailesi Cuma ile arkadaşlık kurdular. Cuma onların evine gidiyor, Canan Hanım'ın kızları onunla ilgileniyorlardı. İyice alıştı. Fakir olduklarından birçok yiyeceğin tadını bilmiyordu Cuma. Cuma'ya bisküvi verdiklerinde tadını çok beğenmişti ve bayılarak yedi.

Canan Hanım'ın küçük kızı Tuğçe yol kenarında satış yapan küçük Rabiş ile tanıştı. Rabiş ve ailesi Adana'dan göçüp gelmişlerdi. Boş durmak istemediği için satış yapıyor, halk tarafından çok seviliyordu. Bir gün Tuğçe, Rabiş ile Cuma'yı tanıştırdı. Başta birbirlerinden hoşlanmadılar ama sonraları arkadaş oldular.

Bir de Edirne tarafından göçen Ercüş ve ailesi vardı. Babası elektirikçiydi o sitelerde. Annesi öğretmendi. Köyde öğretmenlik yapacaktı. Ercüş de elektirik işinden anlıyordu. Canan Hanım bu üç çocuğun annelerini tanıştırdı. Okul zamanı gelince üçü de aynı sınıfa yazıldı, aynı sırada oturdular.

Büyüdüler. Cuma öğretmen oldu ve Rabiş ile evlendi, Ercüment adını koydukları bir de oğulları vardı. Ercüment gökbilimci oldu ve yurt dışında yaşamaya başladı.

Köyde ise göçmen aileler birbiri ile kaynaşmış. Adeta aile gibi olmuşlardı. Bu sefer hepsi Suriye'den göçen Yasin'e destek oldular.

4.1.1 Tasarım Özellikleri

4.1.1.1 Boyut

Kitap 13.5x19.5 boyutundadır. Hacim ve boyut olarak ortaokul öğrencisinin taşımaya uygunudur.

4.1.1.2 Kâğıt

2. hamur kağıt kullanılmıştır. Mat bir sayfa yapısında sahiptir. Sayfaları kolay çevrilebilmektedir.

4.1.1.3 Kapak ve cilt

Kapak yıpranmaya karşı dayanıklı olarak tasarlanmıştır. Kapak resminde sadece bir kız çocuğu yer almaktadır. Hikayenin içeriğinde ise 3 çocuktan bahsedilmektedir. İlk anlatılan karakter Cuma'dır. Olaylar Cuma'nın etrafında gelişmektedir. Bu bağlamda kapak resmi içeriği anlatmada yetersiz kaldığı görülmüştür. Kapakta resmin renkli olması, okuyucuyu kitaba çekmektedir ve çocukta okuma isteği uyandırmaktadır.

Tutkallama yöntemi ile kitap yapıştırılmıştır. Kitap sayfaları kolay dağılmamaktadır. Bu açıdan kitap sağlam bir nitelik taşımaktadır.

4.1.1.4 Sayfa düzeni

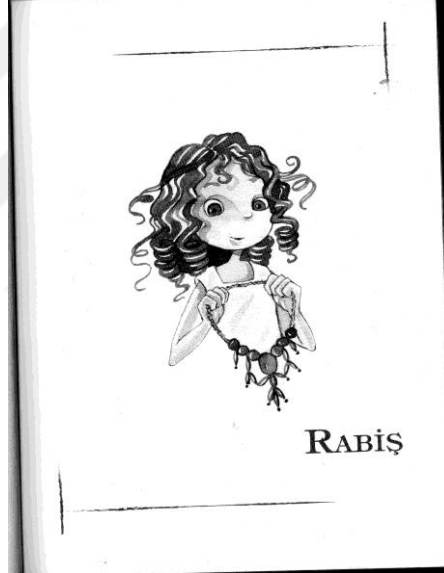
Sayfa düzeni, sayfanın sağ ve sol boşlukları, satırlar arası boşluklar, yazının puntosu ve yazı stili çocuğun yaşına uygun olduğu belirlenmiştir. Sayfalara bakan çocuk herhangi bir karmaşayla karşılaşmamaktadır. Yazılar aynı boyutta ve düzendedir.

4.1.1.5 Resimler

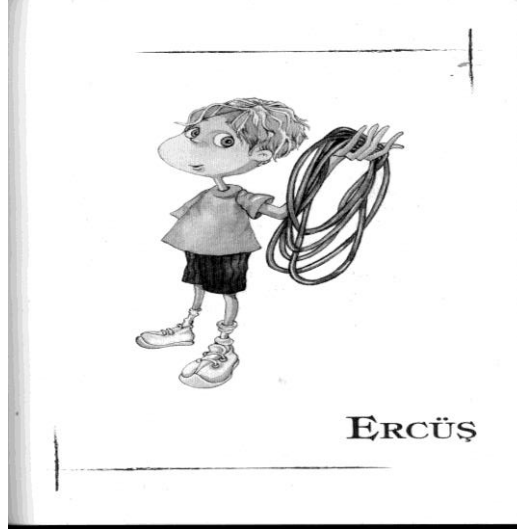
Kitapta 6 resim vardır. Bu resimlerden dördü kahramanların resmi, birinde bir otobüsün diğerinde ise aile olan Cuma, Rabiş ve çocuklarının resimleri vardır. Resimler kahramanların fiziksel özelliklerini tam olarak anlatmaktadır. Resimler renksizdir. Ama kolay çizilmiş olması anlamayı kolaylaştırmaktadır. Okuyan öğrenci bu resimlere bakarak resim çizmeye heves edebilir. Çocukta estetik bir algı oluşturmaktadır.. Olayları anlatan resimler olmadığı için resimler sadece karakterlerle sınırlı kalmıştır diyebiliriz.

Şekil 1. “Gökten İnen Üç Yıldız” Cuma Karakterinin Resmi

Şekil 2. “Gökten İnen Üç Yıldız” Rabiş Karakterinin Resmi

Şekil 3. “Gökten İnen Üç Yıldız” Ercüment Karakterinin Resmi

Kapakdaki resimde (EK-6) sadece çaresiz olan bir kız vardır ama içeriğine baktığımızda kitabın çaresiz olan çok daha fazla çocuk vardır. Ana karakter Cuma iken kapak resminde sadece Rabiş vardır. Anlam yönünden biraz kısıtlıdır.

4.1.2 İçerik Özellikleri

4.1.2.1 Konu

Göçmen olan çocukların geçim sıkıntısı ile memleketlerinden başka yere göçmeleri, yaşadıkları yere alışmada zorluk çektikleri ve yalnız kaldıkları anlatılmaktadır. Daha sonra bu göçmen çocuklar birbiri ile tanışarak kaynaşmışlar ve sonraki hayatlarında da hep birbirlerinin yanında olmuşlardır.

4.1.2.2 Çevre

Bodrum’da küçük bir balıkçı köyünde olay geçmektedir. Yazın insanların tatil için doldurdukları kışın ise boş olan bir köydür. Yazın canlıdır, hareketlidir ama kışın çocuklar için çok sıkıcıdır. Eserde yazın canlılığı betimlenmiştir ve okuyucu o canlılığı okurken yaşamaktadır.

4.1.2.3 İleti

Memleketinden, vatanından ayrı kişiler gurbette hem maddi hem manevi zorluk yaşamaktadırlar. Kendilerini yaşadıkları yerde yalnız hissetmektedirler. Ama bir aradayken birbirlerine destek olurlar ve yaşadıkları yerlerde eğitim alarak oraya uyum sağlarlar ve sonraki hayatlarına daha mutlu bir şekilde devam edebilirler.

4.1.2.4 Karakter

Cuma

“Siyah kıvrıkcık saçlı başı, neredeyse dala degecek kadar eğiliyor, minik esmer bacakları kasılıyordu.” (s.9)

“ Kara kirpikli iri kadife bakışlar kadının yüzünde dolaştı.” (s.11)

Cuma’yı diğer karakterlerin anlatması ile önce fiziki özelliklerini öğreniyoruz. Daha sonra Canan Hanım ve ailesi ile kurduğu diyalogdan duygusal özelliklerini öğreniyoruz. Cuma kendi kültürünü yaşayan bir çocuk. Dört yaşında olmasına rağmen yavuklusundan ayrıldığına üzülüyor. Bu yaşta yavuklusu olamayacağını söyleyenlere ise,

-Daha minik bir bebe... Dayımgilin kızı. (s.15)

Bu cümlesinden beşik kertmesi olduğunu ve çocuğun kültürü gereği bunu normal karşıladığını görüyoruz.

Canan Hanım’ın büyük kızı tek başına gemi ile denize açıldığında Cuma, kızların tek başına gezemeyeceğini söylüyor.

Kıyafetleri eski ama temiz.

Cuma açık bir karakter kitabın sonuna kadar tüm özelliklerini öğreniyoruz. Devingen bir karakter. Öğretmen olduktan sonra daha farklı düşündüğünü anlıyoruz. Bunu da son görselde aile fotoğraflarında Rabiş’in giydiği kıyafetten anlayabiliriz.

Rabiş

Herkes tarafından sevilen, akıllı, mücadeleci, fakir bir kız.

“ Olsa olsa dört, beş yaşlarındaydı. Kara kıvrırcık saçları, denizin tuzuyla yapış yapış olmuştu. Çıplak ayaklarında, süslemeleri solmuş, minik topuklu, tahta takunyalar vardı. Besbelli, eskidiği ya da küçüldüğü için kentli yazlıkçılardan biri vermişti.”(s.45)

Annesinin çalıştığı otelin önüne tezgâh kurup annesi ile yaptığı takıları satıyordu. Amacı para kazanmak değildi. Ailesi çalışırken kendisinin de çalışmak istemediydi.

Rabiş açık bir karakter tüm özelliklerini öğrenebiliyoruz kitapta.

Ercüment

“ Altı yaşlarında var ya da yoktu. Mısır püskülü benzer saçları, teninin yanıklığını daha da belirginleştirmişti. Gözleri masmavi ve çakmak çakmaktı. Sevimli bir gülümsemeyle yüzü aydınlandı.” (s.63)

Ercüment çekingen ama sonradan daha sıcak davranabiliyor. Çok açık bir karakter değil. Tüm özelliklerini öğrenemiyoruz.

Rabiş ve Cuma ile çok yakın arkadaş oluyor. Yabancılığı git gide azalıyor.

Yasin

Suriye’den göçüp gelen bir çocuk. Cuma öğretmenin öğrencisi ve onun sayesinde Türkiye’ye alışmıştır.

Canan Hanım

Görgülü, bilgili, eğitimli bir kadın. Eserde diğer kadınlar ve çocukları yönlendiren biri.

Güler Öğretmen

Edirne’den göçüp gelen bir öğretmen. Amacı olan ve çalışkan bir öğretmen.

4.1.2.5 Dil ve anlatım

Gökten İnen Üç Yıldız adlı çocuk romanı daha çok 4. ve 5.sınıflara hitap etmektedir. Araştırmacı eserde anlamı bilinmeyen iki kelime tespit etmiştir. Çocukların kelime dağarcığını geliştirmek için yeni kelimeler yer almaktadır. Eserde anlamı bilinmeyen kelimelerin az olması, okuyucunun metni daha iyi anlamasını sağlamıştır. Metin açık, sade, akıcı ve anlaşılırdır. 3. kişi tarafından anlatılmıştır.

Eserde anlamı bilinmeyen kelimeler;

“... Fener Adası'nın burnundan *pupa yelken* çıktı...” (s.24)

“... çarşıda pazarda *işportacılık* yapardın.” (s.108)

Çocuk romanında yer alan deyimler;

“Kendine özgü bir *türkü tutturmuydu.*” (s.9)

“... cümleler *boğazlarında düğümlendi.*” (s.18)

“*Kolu kanadı kırık, gözlerinde düş kırıklığı, üzüntüsünü göstermekten kaçınan...*” (s.18)

“ Besbelli, her çocuk gibi *yüz bulduğu* evden ayrılmak istemiyordu.” (s.20)

“Biraz gecikse *gözleri yollara uzanıyordu.*” (s.22)

“Güneşin soluğu sıcaklığı yitirmeye başlar başlamaz *evin yolunu tutuyorlardı.*” (s.23)

“ Büyük kentlerde hangi çocuk bir şeftali ağacının çekirdeğini toprağa *gömmeyi akıl edebilirdir* ki?” (s.27)

“ Arapça, Türkçe sözcükler *iç içe girmiş, dilinin ucunda düğümlenip* kalmışlardı.” (s.52)

“Rabiş'in son kelimeleri *boğazında düğümlendi.*” (s.56)

“Sen ona *kulak asma* evladım.” (s.62)

“ Başına bir kaza gelecek diye annesinin *ödü patlıyor.*”(s.63)

“ Hele üç çocuk vardı ki , kısa sürede aralarından *su sızmaz olmuştur.*” (s.79)

Deyimler ve atasözleri dilin zenginliğini ve inceliklerini göstermektedir. Çocuk eserlerinde deyim ve atasözlerinin kullanılması çocuğa estetik dil zevki vermesi bakımından önemlidir. Bu hikayede deyimler kullanılması çocuğun okurken farklı düşünmesine katkı sağlamaktadır. Eserde atasözüne rastlanmamıştır. Yazar, atasözü ile çocuk okura farklı bir anlatım kazandırabilirdi.

Metinde yer alan ikilemeler;

“Allah Allah!” (s.19)

“Poz poz fotoğraflar çekildiler.” (s.22)

“Kuş! Kuş! Canım kuş...” (s.25)

“Bizimki yerinde *zıp zıp* zıplamaya başladı.” (s.26)

“Sonra çıplak ayaklarının taş zeminde çıkardığı *şap şap* sesleri duyuldu.” (s.29)

“Çok üzüldü *çok...*” (s.31)

“Yemek bile yemeden *ağlaya ağlaya* uyuya kaldı.” (S.31)

“Okulun kapısından *koşa koşa* giren çocukların peşine takılıp koridorlarda bir kez daha yankılandı.”(s.77)

Anlatılarda ikilemelerin kullanılması ile ahenk sağlanmaktadır. Yukarıdaki cümlelerde verilen ikilemeler metne bu özelliği kazandırmaktadır.

Kitapta geçen benzetmeler;

“Gözlerindeki bulutlar dağılıverdi.” (s.14)

“Cuma'nın yüreğinde sanki dev bir ozan soluk alıyordu.” (s.15)

“Yüreklerine bir taş gelip oturdu.” (s.30)

“Sapsarı mısır püskülü saçlar inatla savruldu.” (s.66)

“Gerçekten de Ege'nin koynuna gizlenmiş bu küçük köyde...”(s.72)

“Aylardır allı morlu bir cümbüşün yaşandığı dağlar sararmıştı.” (s.77)

5 ve 6. Sınıflara hitap eden bu eserde benzetmeler anlatımın yalınlığını bozmayacak şekilde verilmiştir. Okuyucunun zihinsel gelişimine benzetmeler yapılmıştır.

Eserde tespit edilen noktalama yanlışları:

“Çocuğun bozmaya niyetli olmadığı suskunluğu *karşısında*, daha fazla direnemeyeceğini anlamıştı.” (s.11)

“Pisi... Pisi... gelsene!” (s.12)

“O çağırmişti babasını da, dayısını da...” (s.13)

“Kızları da, büyük oğlu da köyün çocuklarıyla birlikte büyümüşlerdi.”(s.21)

“O akşamüstü de, her zamanki gibi balkonda toplanmışlardı.” (s.23)

“Kardeşi, kayını, kocası hele oğlu hep yanındaydı, ama memleketten buraya göçen tek kadın kendisiydi.” (s.31)

“Müşterilerin yemek servisi başlamadan, anasıyla yaşlı ılgının altındaki tahta masada karınlarını doyuruyorlardı.”(s.47)

“Gezeriz... amcangilde, dedende kalırız.” (s.81)

Bu eserde araştırmacı tarafından tespit edilen noktalama hatalarının sayısı az olarak görülmüştür. Okuyan çocuğa dilin kurallarını sezdirmesi bağlamında bu durum eserin eksikliği olarak görülmüştür.

4.1.3 Çocuk Görüşleri Bağlamında Yapıtın Genel Değerlendirmesi

Kitabı okuyan öğrencilere araştırmacının hazırlamış olduğu etkinlik sayfası verilmiştir ve oradaki soruların cevaplandırılması istenmiştir. 5.,6.,7. ve 8. sınıfa devam eden 1 kız, 1 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 8 öğrenciye etkinlik sayfası uygulanmış ve şu veriler elde edilmiştir:

1. Kitabın adı ile içeriği birbiriyle ilgili mi?

5.sınıf kız öğrenci :”Evet.”

6.sınıf kız öğrenci :”Evet.”

7.sınıf kız öğrenci : "Evet."

8.sınıf kız öğrenci : "Evet."

5.sınıf erkek öğrenci : "Evet."

6.sınıf erkek öğrenci : "Evet."

7. sınıf erkek öğrenci : "Evet."

8. sınıf erkek öğrenci : "Hayır."

Kitabı okuyan öğrenciler kitabın adı ve içeriğini uyumlu bulmuşlardır. Üç yıldız eserdeki göçmen üç çocuğu temsil etmekte ve onlar daha sonra bir yıldız gibi parlamaktadır. 8. Sınıf erkek öğrencisi kitabın adı ve içeriğini uyumsuz bulurken araştırmaya katılan diğer öğrenciler kitabın başlığını ve içeriğini uyumlu bulmuşlardır.

2. Kendinizi metindeki şahıs ve varlık kadrosunda birinin yerine koyun ve düşüncelerinizi yazınız.

5.sınıf kız öğrenci: " Rabia olmak isterdim. Yeni arkadaşlar edinmesinden dolayı."

6.sınıf kız öğrenci : "Rabia olmak isterdim. Güzel ve maceracı bulunduğu için."

7.sınıf kız öğrenci: " Cuma olmak isterdim. Cuma çok zor zamanlar geçirdi ve üzüldü. Yazlığa gelen insanlarla arkadaş olup sonra onlardan ayrılması hayal kırıklığına sebep olduğu için."

8.sınıf kız öğrenci: "Cuma olmak isterdim. Fakat başka yer ve başka ülkelere gitmekten rahatsız olmam. Hatta farklı yerler gördüğüm için sevinirim. Bardağın dolu tarafından bakmak gerekiyor."

5.sınıf erkek öğrenci : "Cuma olmak isterdim. Tüm davranışları doğru."

6.sınıf erkek öğrenci : "Cuma olmak isterdim. İyi ve akıllı bir çocuk olduğu için."

7. sınıf erkek öğrenci : "Cuma olmak isterdim. Memleketinden uzakta ama sonraları oraya uyum sağlamasından dolayı."

8. sınıf erkek öğrenci : "Cuma olmak isterdim. Yenilikleri ilk defa gördüğü için."

5ve 6. sınıf kız öğrencileri kendilerini Rabiş ile özdeşleştiriyorlar. Onun saflığı, oyunu sevmesi, takılar takması kız öğrencileri etkilemiştir. Ama 7. ve 8. sınıf öğrencileri ise yaş itibariyle daha farklı düşündükleri için kendilerini en çok etkileyen kahramanın Cuma olduğunu söylüyorlar. Rabiş,Ercü, Cuma üç karakter ana karakter olsa da Cuma'nın çektiği acılar kitapta okuyucuya hissettiriliyor. Olaylar Cuma'nın etrafında gelişmektedir.

Erkek öğrenciler ise Cuma'nın akıllı, uyum sağlayan ve farklı kültürde yaşamayı devam ettirmesinden dolayı Cuma ile özdeşleşmişlerdir. Cuma'nın çocukça tripleri 5.sınıf erkek öğrenci tarafından doğru bulunurken diğer öğrenciler daha çok kahramanın uyumundan etkilenmişler.5.sınıf somut hareketlere önem verirken sonraki kademelerin soyuta önem verdiğine de bu soruya verilen cevaplarla ulaşılmıştır.

3. Kitapta yer alan resimler metni anlamada/tahmin etmede yardımcı oluyor mu?

5.sınıf kız öğrenci : "Evet."

6.sınıf kız öğrenci : "Hayır."

7.sınıf kız öğrenci : "Evet."

8.sınıf kız öğrenci : "Evet."

5.sınıf erkek öğrenci : "Evet."

6.sınıf erkek öğrenci : "Evet."

7. sınıf erkek öğrenci : "Evet."

8. sınıf erkek öğrenci : "Hayır."

Öğrenciler genel itibariyle kitaptaki resimlerin olayı anlamaya yardımcı olduğunu belirtmiştir.6. sınıf kız öğrenci ve 8.sınıf erkek öğrenci resimlerin anlamaya katkısının yetersiz olduğunu söylemişlerdir. Bu öğrenciler olayı resimlerle destekleyerek anlamın etkili olacağını düşünmüşlerdir.

4. Okuduğunuz kitabın konusu nedir?

5.sınıf kız öğrenci: “ Üç çocuğun gelecekteki hayatı.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Göçmen çocukların yaşadığı zorluklar.”

7.sınıf kız öğrenci : “Cuma'nın ve ailesinin Hatay'dan Bodruma'ya gelmeleri.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Cuma , Rabiş ve Ercüş'ün henüz küçük yaşlarda başlayan zorlu yaşam şartları.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Cuma'nın hayatı.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Cuma ve arkadaşlarının yaşadıkları.”

7. sınıf erkek öğrenci : “Göçmen çocukların yaşadıkları zorluklar.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Üç arkadaşın maceraları.”

Kitabın konusu kız öğrenciler tarafından genel itibariyle anlaşılmıştır. Kitapta üç göçmen çocuğun yaşadığı zorluklar anlatılmaktadır. 5.,6.,8. sınıf öğrencileri daha çok Cuma'nın yaşadıklarından etkilenerek konuyu tek taraflı değerlendirmişlerdir. 7. sınıf erkek öğrenci ise konuyu tespit etmiştir.

5. Kitaptan hangi dersi çıkardınız? (Ana fikir)

5.sınıf kız öğrenci : “ Daha sabırlı ve dayanıklı olmayı.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Gurbette olsa da insanlar onlara birileri yardım ediyor.”

7.sınıf kız öğrenci: “ Bir çocuğun kendi ailesinden başka bir aileye bağlanması.”

8.sınıf kız öğrenci : “Çaresiz kalsak bile her zaman bir umut ışığı vardır.”

5.sınıf erkek öğrenci: “ Çocukların okuyarak hayatlarını kurtarmaları.”

6.sınıf erkek öğrenci: “ Çocukların birbirine destek olması.”

7. sınıf erkek öğrenci: “ Henüz üç küçük çocuk ülkenin farklı kentlerinden göçüp birbirlerinin yalnızlıklarını Ege kıyılarında avutmaya çalışıyor.”

8. sınıf erkek öğrenci : “ Arkadaşlarla iyi geçinmeliyiz.”

Ana fikir konusunda öğrencilerimiz farklı görüşlere sahipler. Onların farklı görüşlere sahip olması anlatılan olaylardan farklı şekilde etkilendiklerini göstermektedir. Eserde destek olmanın, arkadaşlığın ve okumanın üzerinde durulmuştur. 7. sınıf kız öğrenci daha duygusal davranarak Cuma'nın başka aileye bağlanmasını ana fikir olarak belirtmiştir.

6. Okuduğunuz kitap yaşınıza uygun mu?

5.sınıf kız öğrenci: “ Evet.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Hayır.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

8. sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

8.sınıf kız öğrenci dışındaki öğrenciler kitabın yaşlarına uygun olduğunu belirtmiştir. Kitap daha çok 4. ve 5. sınıftaki öğrencilere hitap etmektedir. Diğer yaş grupları için kurgu ve anlatım bakımından yetersiz kalmaktadır. Fakat akıcı ve duru olduğundan etkileyicidir. Öğrenciler kitabı beğenmişlerdir.

7. Okuduğunuz kitabı arkadaşlarınıza tavsiye eder misiniz?

5.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci: “ Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

8. sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

Kitabı okuyan öğrenciler olaylardan etkilenmiş ve kahramanlarla özdeşim kurmuşlardır. Kitaptan etkilendikleri ve kitabı beğendikleri için arkadaşlarına tavsiye etmektedirler.

8. Kitapta yer alan olaylar sizi nasıl etkiledi?

5.sınıf kız öğrenci : “ Güzel etkiledi. Hoş ve eğlenceli. Hayatımda olumlu yönde değişikliğe sebep oldu.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Arkadaşlığın, insana yardım etmenin, arkadaşlığın önemini anladım.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Kötü etkiledi. Çünkü üzülecek bir kitaptı.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Olumlu anlamda etkiledi. “

5.sınıf erkek öğrenci : “ İyi etkiledi.”

6.sınıf erkek öğrenci : “Olumlu etkiledi. Her zaman umutlu olmalıyız.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Biraz üzdü ama eğlendirdi de.”

8. sınıf erkek öğrenci : “ Olumlu yönde etkiledi.”

7.sınıf öğrencileri hariç diğer öğrenciler üzerinde kitap olumlu bir etki bırakmıştır. Kitabın bakış açılarını olumlu yönde değiştirdiğini belirtmişlerdir. 7. sınıf ara geçiş dönemi olması sebebiyle öğrenciler daha duygusal davranmış olup ve olayların olumlu tarafından ziyade üzüntü veren yönlerinden bahsetmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrenciler duygusal yönden etkilenmişlerdir.

9. Olayların geçtiği yer ve zaman hakkında bilgi veriniz .

5.sınıf kız öğrenci: “Yaz tatili. Tatil köyü, plajda.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Bodrum ’da bir köyde.”

7.sınıf kız öğrenci : “Bodrum ’da bir köyde.”

8.sınıf kız öğrenci : “ 20.yy’da Ege’de geçiyor.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Okulda ve köyde.”

6.sınıf erkek öğrenci : “Bir köyde.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Deniz olan bir yer ve apartmanda geçiyor. Gündüz . “

8. sınıf erkek öğrenci : “ Yazın deniz kenarı bir yerde.”

Öğrenciler yeri doğru tespit etseler de zaman konusunda yorum yapmamışlar. Olaylarla mekanlar arasında daha çok bağlantı kurulması yer kavramını kolaylaştırırken zaman daha soyut kalmıştır. 5.sınıf kız öğrenci ve 8.sınıf erkek öğrenci zamanı doğru belirlemişlerdir.

Tablo 4. “ Gökten İnen Üç Yıldız” Adlı Eserin Dil Özelliklerinin Değerlendirilmesi

SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
Metinde anlamını bilmediğiniz kelime çok mu?		1K/2E	3K/2E
Metin açık ve anlaşılır mı?	4K/4E		
Yazar sade bir dil mi kullanmış?	3K	3E	1K/1E
Yazar, Türkçeyi düzgün kullanmış mı?	4K/4E		
Yazar, içten ve inandırıcı mı?	4K/3E	1E	
Metin akıcı mı?	1K/1E	1E	3K/2E

Araştırmaya katılan öğrenciler metinde anlamını bilmedikleri kelimenin az olduğunu belirtmişler. Biz de okurken anlamını bilemeyecekleri iki kelime tespit ettik. Metin açık ve anlaşılırdır. Öğrenciler konuyu anlamış, olayların geçtiği mekanları bilmişler, kahramanlarımızla özdeşim kurmuşlardır. Yazarın sade dil kullanması konusunda

erkek öğrenciler, “Hayır.” demişlerdir. Kız öğrencilerin kitabı anlayıp yorumlaması ile erkek öğrencilerin anlamlandırıp yorumlaması farklıdır. Bu da kitabın dilinin onlara hitap etmesi ile ilgili olmaktadır. Kitapta herhangi bir anlatım bozukluğu ve dilimizin kurallarına aykırı bir kullanım yoktur. Deyim, atasözü kullanılmıştır. Öğrenciler yazarın anlatımını içten ve akıcı bulmuşlardır. Olaylardan etkilenmişler ve özellikle Cuma'nın sıkıntısını hissetmişlerdir. Metni 2 öğrenci hariç diğer öğrenciler akıcı bulmamışlardır. Yorumlara bakıldığında öğrencilerin kitabı iyi anladıklarını görmekteyiz. Okurken zorlanmış olabilirler ya da akıcı kelimesinin tam anlamını kavrayamamış olabilirler.

Tablo 5. “Gökten İnen Üç Yıldız” Adlı Eserin Dil Özelliklerinin Değerlendirilmesi

SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
Okuduğunuz metinde olaylar ve bilgiler sıraya konularak anlatılmış mı?	4K/4E		
Konuda ana fikir ve duygular yardımcı fikirlerle desteklenmiş mi?	3K/1E	2E	1K/1E
Konu,deyim,atasözü ve özdeyişlerle zenginleştirilmiş mi?		1E	4K/3E
Anlatılan konu ilginizi çekti mi?	3K/1E		1K/3E
Metinde yer, zaman ve şahıs kadrosu var mı?	4K/4E		

Olaylar kronolojik sıralamayla anlatılmıştır. Geriye dönüşler yoktur. Ana fikir konusunda öğrenciler ortak görüşte değildir. Verilmek istenen mesaj alınamamıştır ve yardımcı fikirler tespit edilememiştir. Kitapta deyim ve atasözü kullanılmıştır fakat öğrenciler tarafından fark edilmemiştir. Çünkü bu kitap olay kitabıdır ve öğrenciler de kahramanlar ile olaya yönelmişlerdir, atasözleri ve deyimleri gözden kaçırmışlardır. Anlatılan olaylar genel itibariyle kızların ilgisini çekerken erkeklerin ilgisini çekmemiştir. Bu durumda cinsiyet farklılığı kitabı okumada ve anlamlandırmada etkili olduğunu görmekteyiz. Kitap olay temelli ama göçmen çocukların durumlarını anlatmaktadır. Kız öğrenciler duygusal olduğu için konu ilgilerini çekmiştir. Hikaye unsurları öğrenciler tarafından fark edilmiştir.

4. 2 SİHİRLİ DÜŞLER KESESİ

Resimleyen : Gözde BİTİR SINDIRGI

Kitap Türü : Roman (10 yaş +)

Basım Yeri : İstanbul

Basım Yılı : 8. Basım/ 2016

Yayınevi : Altın Kitaplar

Sayfa Sayısı : 96

Yıllar öncesinde bir köyde yaşayan Memocan ve annesi varmış. Memocan'ın gerçek adı Mehmetcan imiş. Babası Almanya'ya çalışmaya gitmiş ve Memocan babasını çok özliyormuş. Babası gelmediği için sünnet de olamıyormuş. Bir gün köyelerine meddah gelmiş. Ama oyuna bilet alıp girecek paraları yokmuş. Meddah Söylence Dede konuşmalarından Memocan'ın fakir olduğunu anlamış ve yanına çağırıp gösteri için annesine ve ona bir bilet vermiş. Meddah'ı izlemeye gelmişler. Meddah Kel bir oğlandan bahsediyormuş. Memocan'ın da saçlarını annesi fakirlikten hep kestirdiği için ona da kel oğlan diyorlarmış. Oyunu izlediğinde Keloğlan'ın da kendisi gibi fakir ve sünnetsiz olduğunu, aynı kendi annesi gibi bir annesi olduğunu görmüş. Oyun bitiminde Söylence Dede Memocan'ı yanına çağırılmış. Bir kesede para bir kesede düşler olduğunu söylemiş. Hangisini isterse onu alabileceğini belirtmiş. Memocan düşlerin olduğu keseyi almış. Akşam uyurken yastığının altına koymuş ve rüyasında prensesine kavuşmak isteyen Keloğlan ile karşılaşmış. Keloğlan prensese, Memocan da babasına kavuşmak için yol almaya başlamışlar. Yolda Hacivat ve Karagöz, Mevlana, Taptuk Emre, Deli Dumrul, Timur Han ve Dirse Han ile karşılaşmışlar ve hepsinden bir öğüt alıp yolun sonuna kadar gitmişler. Yolun sonunda Keloğlan prensesine kavuşmuş. Memocan da uykusundan uyanınca babasına kavuşmuş.

4.2.1 Tasarım Özellikleri

4.2.1.1 Boyut

Kitap 13.5x19.5 boyutlarındadır. Eser, sayfa sayısı ve boyutu ile çocuğun rahatça taşıyabileceği bir özelliğe sahiptir.

4.2.1.2 Kâğıt

Kâğıt olarak 2. hamur tercih edilmiştir. Kâğıdın parlak olmaması, kitabı okurken gözü yormamaktadır. Kâğıdın kalınlığı sayfaların kolay çevrilmesi için uygundur.

4.2.1.3 Kapak ve cilt

Kitapta karton kapak tercih edilmiştir. Kolay yıpranmayacak ve yırtılmayacak bir kalınlıktadır. Ciltlemede yapıştırma kullanılmıştır. Sayfalar dağılmamaktadır. Kapak resmi çok renkli ve kitapta yer alan karakterler vardır. Olay bir köy yerinde geçmektedir ve kapak resminde bir köy vardır. Keloğlan, Karagöz ve Hacivat, kitabın asıl kahramanları da kapak resminde vardır. Kapak içerikle uyumludur. Masalımsı bir anlatım vardır ve kapak da bu anlatımı çağrıştırmaktadır. Kapak resminde 4. ve 5. sınıflar için olduğunu belirten bir ibare yer almaktadır. Hitap ettiği kesimin ilgisini çekecek bir kapak tasarlanmıştır.

4.2.1.4 Sayfa düzeni

Sayfalarda sağ ve sol boşluklar, satırlar arası boşluk, yazı puntosu ve stili ile göze hitap eden bir tasarıma sahiptir. Okuyucu sayfaları açtığında cümleleri açık görmektedir. Uzun paragraflar yer almamaktadır.

4.2.1.5 Resimler

Kitabın kapak resmi (EK-5) içerikle uygun olduğu görülmüştür. Olayda geçen kahramanlar; Keloğlan, Memocan, Söylence Dede, Hacivat ve Karagöz kapak resminde yer almaktadır. Kapak resminde Memocan ve Keloğlan birbirine çok benzer resmedilmiştir. Hem tipleri hem kaderleri birbirine benzediği vurgulanmıştır bu resimle. Kitapta renksiz 7 resim yer almaktadır. Resimler konuyla bağlantılı ve açıklayıcı olarak kullanılmıştır. Resimlere baktığında okuyucu, kahramanları gözünde canlandırabilmektedir. Mesela Hacivat ve Karagöz resimde yer almıştır. Kahramanlar çocuğun zihninde somutlaşmıştır. Resimlerin renksiz olması 5 ve 6. Sınıflar için eksiklik olarak görülebilir. Resimler çocuğu resim yapmaya teşvik edecek şekilde çizilmiştir. Uzman görüşüne göre değerlendirildiğinde eserin içinde yer alan resimler, 5 ve 6. sınıflar için ayrıntılı, 7 ve 8. sınıftaki çocuklar için anlatımı destekleyici nitelikte olduğu belirtilmiştir. Bu resimdeki öne çıkan karakterlerin çizimi çocuklar için anlamı destekleyici niteliktedir. Ayrıntılar ise çocuğun algılamasına geliştirmeye yönelik kurgulanmıştır. Kitabın içinde yer alan bazı resimler:

Şekil 4. “Sihirli Düşler Kesesi” Memocan ile Söylence Dede

Şekil 5. “Sihirli Düşler Kesesi” Keloğlan ile Karagöz ve Hacivat

4.2.2 İçerik Özellikleri

4.2.2.1 Konu

Masalda fakir bir çocuk olan Memocan’ın babasına olan özlemi ve fakirlikten dolayı yaşadıkları zorluklar anlatılmaktadır. Söylence Dede’nin verdiği sihirli kese ile rüyaya dalar ve aynı kendi gibi kel ve fakir olan Keloğlan ile tanışır. Hayatta aynı sıkıntıyı yaşayan birçok kişinin de olduğu eserde vurgulanmaktadır. Kişiler yaşadıkları sıkıntıda yalnız olmadıkları söylenmektedir. Her şeyin anahtarının maddiyat değil, maneviyat olduğu belirtilmiştir. Umut ve pes etmemek kişiyi hayallerine, hedeflerine ulaştırmaktadır.

4.2.2.2 Çevre

Adı bilinmeyen bir köyde olaylar geçmektedir. Köyün meydanına gelen meddah ile hayal dünyası da başlar ve olaylar rüyada devam eder. Rüyadaki mekanlar da köylerdir. Köyün adının olmaması eserin masal özelliği taşımasından kaynaklanmaktadır. Bir yerle sınırlandırmamaktadır.

4.2.2.3 İleti

Düşlerinin, hayallerinin peşinden giden bir kişi, muhakkak onları gerçekleştirir ve hayallerine kavuşur ana fikri verilmektedir. Dünya üzerinde aynı sıkıntıyı yaşayan birçok insanın olduğu vurgulanmıştır. İstenilen, arzu edilen şeylerin kolayca olmayacağı, uzun ve meşakatli bir yoldan sonra gerçekleşebileceği üzerinde durulmuştur. Bundan dolayı masalın asıl kahramanı Memocan, hayal dünyasında Keloğlan ile bu zorlukları yenmektedir.

4.2.2.4 Karakter

Memocan

Asıl adı Mehmetcan olan fakir, babası gurbette , annesi ile köyde yaşayan bir çocuktur. Sürekli berbere para yetmez diye annesi saçlarını hep kesmekte ve arkadaşları bu yüzden ona kel oğlan demektedir. Bu durumdan utandığı için Memocan arkadaşlarının yanına gitmek istememektedir. Açık bir karakterdir. Kitabın sonuna kadar onu tüm yönleri ile tanıyabiliyoruz. Durağan bir karakterdir. Kitabın başında da sonunda da çekingendir.

Memocan'ın Annesi

Kocasını Almanya'da olan dar geliri ile çocuğunu büyötmeye çalışan bir annedir.

Keloğlan

Fakir,saf , temiz biridir. Keloğlan'ın babası yoktur. Annesi ile yaşamaktadır. Prensesi bulmak için cesaretlenir ve yola düşer.

Keloğlan'ın Annesi

Fakir,ailesini geçindirmeye çalışan bir annedir. Oğlunu olmayacağını düşündüğü hayallerinden vazgeçirmeye çalışmış fakat başarılı olamamıştır.

Söylence Dede

Bilge bir meddahdır. Halden anlayan ve yardım etmeyi seven biridir. Memocan'ın sıkıntısını anlayıp ona sihirli keseyi vererek derdine derman olmaya çalışmıştır.

4.2.2.5 Dil ve anlatım

Olaylar 3.kişi ağzıyla anlatılmıştır. Anlamı bilinmeyen kelimeler araştırmacı tarafından tespit edilmiştir ama okuyan çocuk metnin bağlamından bu kelimelerin anlamlarını tahmin edebilmekte ya da sözlük kullanarak kelimelerin anlamlarını bulabilmektedir. Akıcı, anlaşılır bir metindir. Okuyan çocuğun yeni kelimeler kazanması gerektiğinden kitapta tespit edilen anlamı bilinmeyen 19 kelime , sayı olarak araştırmacı tarafından okuyucu için uygun olduğu görülmüştür. Nur İçözü olayları; renkli, canlı, içten bir anlatımla aktarabilmek için fıkralar, ikilemeler, deyimler ve benzetmelerden de yararlanmışır

Metinde Nasrettin Hoca'nın iki fıkrası yer almaktadır:

Tablo 6. “Sihirli Düşler Kesesi”nde Yer Alan Nasreddin Hoca Fıkraları

Nasrettin Hoca'nın Fıkraları	Sayfa Numarası
Göle Maya Çalma	(s.62)
Eşge Ters Binme	(s.63)

Eserde geçen anlamı bilinmeyen kelimeler;

“... yolunmuş tavuklar gibi *cascavlak* başıyla kalıveriyor bizim Memocan ortada.” (s.5)

“ Memocan *mahzunlaştı*.” (s.11)

“ Omzunda beyaz bir *peşkirle** ağır ağır sahnenin önüne ilerledi.”*(Sayfanın altında açıklaması yapılmıştır.) (s.14)

“Belli ki kimse *meddahın* böyle yaşlı biri olacağını düşünmemiştii.” (s.14)

“*Heyamola! Heyamola!* Asılalım küreklere.” (s.15)

“Burası düşler teknesi, elimdedir yelkeni, *yekesi*.” (s.15)

“ Anladım ki, aradığım ne inci, ne elmas, ne yakut, ne *zebercet* .”(s.18)

“Bilin ki ne *ziynetler* var gözümde, ne hanlar , ne saraylar, ne de anlı şanlı sultanlıklar...”(s.19)

“Pabuçları eskimiş, gömleği *eprimişt*i” (s.31)

“Pantolonundaki *yamalar* gittikçe çoğalıyordu.” (s.31)

“Oğlunun bu *delişmenliğine* kızılıyordu...” (s.33)

“İnanma bu *kerkeneze*.” (s.46)

“Bunlar anamın *safsatası*.” (s.46)

“Şöyle geçin oturun *peykeye*.” (s.51)

“*İstirahat* buyurun kadı efendi.”(s.51)

“ Bir sözünle *pusulamı* verdin elime.” (s.56)

“ Hadi ana hazırla *çıkınımı*, varıp gideyim kahine.” (s.56)

“ Bitli *urbanla* mı, kel kafanla mı prensesi alacaksın?” (s.79)

“ Giysileriniz pek değişik, belli ki bizim *obadan* değilsiniz.” (s.80)

Kitap okumada amaç kelime hazinesini geliştirmektir. Çocuk bu kelimeleri zihninde anlamlandırmaktadır. Bu bakımdan masal çocuğa yeni kelimeler kazandırmıştır.

Kitapta yer alan deyimler;

“Yine de her sabah, *gözünü* dağların arasından köye uzanan *yola dikip*, onu beklemekten vazgeçmedi.” (s.8)

“O gün de her sabah yaptığı gibi *yolu gözlüyordu*.” (s.8)

“*İçinde bir yer cız etti*.” (s.8)

“ Delikanlı hemen *işe koyuldu*.” (s.9)

“ O akşam Memocan’ın gözüne bir damla *uyku girmedi*.”(s.13)

“Sonunda *muradıma erdim.*” (s.17)

“*Tepemin tasını attırma, yufkayı pişiririm de sana bir lokma tattırmam.*” (s.20)

“Hadi, hadi *yağ yapmayı bırak bakayım.*” (s.21)

“*Açtı ağzını, yumdu gözünü.*” (s.22)

“Bir yandan da *avazı çıktığı kadar bağıırıyordu.*” (s.22)

“Günler geçtikçe *öfkesi yatışmıştı.*” (s.34)

“*Başına talih kuşu kondu.*”(s. 41)

“*Pişmiş aşı su katma, törelere uymak gerek unutma.*” (s. 44)

“Eğer bana *kulak vermezsen, etinden et kopacak.*”(s.44)

“*Kulak asma şu korkağa.*”(s.44)

“Boş yere *kafanı yorma* anacığım.” (s.48)

“Boş yere atışıp da *kafamı şişirmeyin!*” (s.49)

“Keloğlan şunu bil ki kişi *sakinmalı yol yordam bilmeyenden* kendini.”(s.50)

“Önce gidip şu anamın *gönlünü alayım.*” (s.50)

“*Düşünüp taşınarak* verelim hükmümüzü.” (s. 52)

“*Saçımı süpürge ettim* de büyüttüm bunca yıl onu.” (s.52)

“*Surat astı, ayak diredi.*” (s.52)

“...*göz açıp kapayınca*ya kadar kapıdan çıktı, gözden yitti, gitti.” (s.54)

“Kendini ele güne *kepaze etmek.*” (s.55)

“Temiz bir sopa *çeksel*erdi bari sana, belki *aklın başına gelirdi.*” (s.56)

“İstersen *falcılardan medet umup* düğün dernek düşleri kur.” (s.56)

“Bilirim kızgınlıktan *dilin ateş saçıyor,* ama istemesen bile *ağzından bal damlıyor.*” (s.56)

“Ana sözü dinlemeyen *başını taştan taşa vurur.*” (s.59)

“Belki de haklısın hoca ama *ağzı var dili yok onun.*” (s.63)

“Keloğlan adamın söylediklerine *şaştı kaldı.*”(s.74)

“Derviş Yunus’un sözleri *gönlüme aktı, içimi ferahlattı.*” (s.75)

“*Her kafadan başka bir ses çıkıyordu.*” (s.78)

“Belli ki aşk *gözünü karartmış.*” (s.78)

“*Beynini sulandırmış.*” (s.78)

“Niye nereye kadar sürecekti bu *baş alıp baş vermek.*” (s.80)

“İnsanlar *dört bir yana dağıldılar.*” (s.82)

“*İçine su serpildi.*” (s.87)

“Keloğlan’ın *umutlarını kırmak istemiyordu...*” (s.89)

Deyimler dil zenginliğini , durumu farklı şekilde de ifade etmenin yolunu göstermektedir. Bu eserde anlatımı tekdüzelikten kurtarmıştır.

Eserde yer alan atasözleri;

“*Emir demiri keser.*” (s.44)

“*Aptal dosta yeğlerim akıllı düşmanı ben!*” (s.49)

“*Sus küçüğün söz büyüğün.*” (s. 52)

“*Yumurtadan çıkmış da civciv yumurtasını beğenmemiş.*” (s.52)

“*Derdini söylemeyen derman bulamaz.*” (s.53)

“*Oltayı atmak değil, balığı tutmak marifet.*” (s.59)

“*Ağzından bal damlıyor.*” (s.74)

Yazar atasözlerine eserinde yer vererek onları yerinde kullanmıştır. Okur da az sözle çok şey anlatmanın önemini durumdan, olaydan hareketle saptayabilir.

Eserde yer alan bilmecele;

“Bir küçücük mil taşı,

İçinde beyler aş,

Piştirirsen aş olur,

Pişirmezsene kuş olur.” (s.38)

Bilmecedeki söz sanatları çocuğa estetik bir zevk kazandırmaktadır. Farklı benzetmeler yapılarak sorulan sorulara cevap düşünen çocuk, sorunlara farklı çözüm yolları da bu sayede geliştirebilmektedir.

Tekerlemeler okuyucuyu masala hazırlamaktadır. Gerçekten düşe geçileceğini haber vermektedir. Meddah dinleyicilere tekerleme söyleyerek başlamakta ve onların dikkatini anlatacağına çekmektedir. Eserde, masalın içinde masal yer aldığı için birçok tekerleme kullanılmıştır.

Meddah anlatacağı masala giriş yaptığı tekerleme:

“Bu gece bir masalım var sizlere.

Tutarsanız elimden, dinlerseniz dilimden, gideceğiz hep birlikte Keloğlan'ın düğününe.

Ne zaman evlendi,kiminle evlendi,gelin kimdi, babası neydi, anası ne dedi, çeyizi kim verdi, sandığı kim açtı, altınları kim saçtı?

Kim dedi, kime dedi, bu masalı kim söyledi?

Boşuna düşünmeyin!

İyice kulak verin ve sessiz olun dinleyin!

Burası düşler teknesi, elimdedir yelkeni,yekesi.

Haydi binin tekneye, hep birlikte asılıp küreklere, ulaşalım bin bir masal ülkesine...”

(s.15)

Tak sepeti koluna, var git pazar yoluna. (s.33)

Az gidip uz gittiler, dere tepe düz gittiler. (s.40)

Oldu da bitti maşallah, damat olur inşallah! (s.47)

Kahramanlarımız Yunus Emre ile karşılaşılır ve onun bu eserlerini dinlerler. Türkü, ilahi, ninni ezgiyle ve ritimle söylendiği için çocuğun ilgisini çekmekte ve öğrenmesini kolaylaştırmaktadır. Çocuğa estetik bir duyuş kazandırmaktadır.

*Ben yürürüm yâne yâne
Aşk boyadı beni kâne
Ne âkilem ne dîvâne
Gel gör beni aşk n'eyledi*

*Gâh eserim yeller gibi
Gâh tozarım yollar gibi
Gâh coşarım seller gibi
Gel gör beni aşk n'eyledi*

*Akarsulayın çağlarım,
Dertli ciğerim dağlarım,
Şeyhim anıp ben ağlarım,*

Gel gör beni aşk n'eyledi (s.74)

*İşitin ey yarenler kıymetli nesnedir aşk
Değmelere verilmez hürmetli nesnedir aşk
Dağa düşer kül eyler gönüllere yol eyler
Sultanları kül eyler cür'etli nesnedir aşk...*

Derviş Yunuz n'eylesin, derdin kimse söylesin,

Varsın dostu toylasın, kuvvetli duygudur aşk... (s.75)

İkilemeler anlatımı renklendirmek, sıradanlıktan kurtarmak için metinlerde kullanılır. Masalda yer alan ikilemeler de anlatımı canlı tutmaktadır.

“Sözleri tılsımlı bir melodi gibi *sarıp sarmaladı* herkesi.” (s.14)

“*Oh oh!* Maşallah.” (s.17)

“*Ne periyim ne de cinim.*” (s.17)

“*Bilirim için pır pır eder.*” (s.20)

“*Bana bir bakışı var ki çakmak çakmak.*” (s.21)

“*Bir bakışı var ki, alev alev...*” (s.21)

“*Koş Memocan koş!*” (s.84)

Benzetmeler betimsel anlatımları desteklemektedir. Betimsel anlamlar ise okurun zihninde canlanmaktadır. Bu açıdan masalda kullanılan benzetmeler anlatılanları çocuğun zihninde somutlaştırmaktadır.

“*Benim yüreğimde ak güvercin pır pır edip uçmakta.*” (s.18)

“*...ince nazik konuşarak Karagöz'ü iğneledi.*” (s.27)

“*İpekten bir yolun sonundaymış.*” (s.69)

“*Öfkeli rüzgarları bıraktım gerilerde.*” (s.85)

“*Acımasız çöllerden kurtuldum.*” (s.85)

Eserde araştırmacı tarafından tespit edilen noktalama yanlışları:

“*Utanırdı ya, köy çocuklarının oyunlarını günlerce camın ardına gizlenip izlemeden de duramazdı.*” (s.5)

“*Babasına gelince; Memocan babasını hiç görmemişti.*” (s.6)

“*Babasıyla yan yana gelip, ten tene değip öpüşmemişti.*” (s.6)

“*Her yanıt, bir başka bilmece oldu, dikildi karşıma.*” (s.69)

4.2.3 Çocuk Görüşleri Bağlamında Yapıtın Genel Değerlendirmesi

Her sınıftan araştırmaya katılan 8 öğrencinin okudukları eser ile ilgili görüşleri:

1. Kitabın adı ile içeriği birbiriyle ilgili mi?

5.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

6.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

7.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

8.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

5.sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

8. sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

Kitabı okuyan öğrenciler kitabın adı ve içeriğinin uyumlu olduğunu belirtmişler. Kitabın adına bakıldığında içindeki olaylar tahmin edilebilmektedir. Kitapta da asıl olay sihirli bir kesenin Memocan’a verilmesi ile başlamaktadır.

2. Kendinizi metindeki şahıs ve varlık kadrosunda birinin yerine koyun ve düşüncelerinizi yazınız.

5. sınıf kız öğrenci : “ Keloğlan olmak istiyorum. Ama dalga geçtikleri için üzülürüm.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Hacivat ve Karagöz ‘ün yerinde olmak isterdim . Memocan’a tavsiyede bulunması ve eğlenceli konuşmalar yaptıkları için.”

7.sınıf kız öğrenci : “Keloğlan olmak istiyorum. Çünkü Hacivat ve Karagöz ile konuştuğu için.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Nasrettin Hoca olurdum. Herkese öğüt vermeyi ; cümleleri ile herkesi şaşırtmayı ,düşündürdüğü ve bundan dolayı mutlu olduğu için.”

5.sınıf erkek öğrenci: “ Keloğlan olmak istiyorum. Hacivat ve Karagöz ile hep yan yana olmak için.”

6.sınıf erkek öğrenci : “Keloğlan olmak istiyorum. Olumsuzluklara karşı pes etmediği için.”

7.sınıf erkek öğrenci : “ Memocan olmak isterim. İyi bir çocuk olduğu için.”

8.sınıf erkek öğrenci: “ Memocan olmak isterim. Ama onun gibi rüyaların peşinden koşmak istemem.”

5.,6. sınıf kız öğrencileri ile 5, 7. sınıf erkek öğrencileri Keloğlan ile kendilerini özdeşleştirmişler. Keloğlan’ı tanımaları ve serüvenlerini daha önceden bilmeleri bu karakterle özdeşleşmede etkili olabilir. Keloğlan’ın Hacivat ve Karagöz ile karşılaşılması, onların eğlenceli sohbetlerde bulunması ve nasihat etmeleri öğrencileri etkilemiştir. 8. sınıf kız öğrenci Nasreddin Hoca olmak istediğini belirtmiş. Nasreddin Hoca’nın öğüt vermesi, kişileri şaşırttığı ve düşündürdüğü için etkilenmiştir. Burada hem cinsiyetin hem yaşın kahramanlarla özdeşlemede etkili olduğu görülmektedir. 7 ve 8. sınıf öğrencileri olaya daha çok önem verdiklerinden kendilerini Memocan ile özdeşleştirmişlerdir.

3. Kitapta yer alan resimler metni anlamada/tahmin etmede yardımcı oluyor mu?

5.sınıf kız öğrenci: “Hayır.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Resimler kitabın özeti olmuş.”

7.sınıf kız öğrenci : “Kitaptaki cümleler resimlerde anlatılmıştır.”

8.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

5.sınıf erkek öğrenci: “Tek tük resimler var ama anlamaya yardımcı.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci: “ Evet .”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Kısmen.”

Kitapta yer alan resimlerin kitabın içeriğini anlama ve yorumlamada yardımcı olduğu konusunda öğrenciler hemfikirdirler. Resimler karakalemdir. Masalsı bir anlatımın olması resimlerde de canlandırılması ile olay desteklenmiştir. 5. sınıf kız öğrenciye görseller yetersiz gelmiştir. Okuduklarını somutlaştırmak istemesi etkili olmuştur.

4. Okuduğunuz kitabın konusu nedir?

5.sınıf kız öğrenci : “ Başı kel olduğu için dalga geçilen bir çocuğun hayatı.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Memocan ve Keloğlan ’ın hayatı.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Keloğlan ’ın hayatının özellikleri .”

8.sınıf kız öğrenci: “ Keloğlan düşünde bir kız görür ve onu bulmak için çabalar.”

5.sınıf erkek öğrenci: “ Keloğlan ’ın düşleri.”

6.sınıf erkek öğrenci: “ Keseyi bulmak.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Memocan ’ın hayatı.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Keloğlan ’ın prensesi bulmak istemesi.”

Genel anlamıyla konu tespit edilebilmiştir. Masal kahramanlarının hayatları ve mücadeleleri anlatılmaktadır. Öğrencilerin tanıdığı karakterlerin yer alması, eserin masal özelliği göstermesi, olaylara ağırlık verilmesi, eserin durağan olmaması okuyucuyu etkilemiştir.

5. Kitaptan hangi dersi çıkardınız? (Ana fikir)

5.sınıf kız öğrenci: “ Hiç kimseyle dalga geçilmemeli.”

6.sınıf kız öğrenci : “Keloğlan hayalinin peşinden, Memocan babasının peşinden koşmuştur. İsteddiğimiz şeyler için çabalamaktan vazgeçmemeliyiz.”

7.sınıf kız öğrenci: “ Bir daha kimseye para vermeyeceğim.”

8.sınıf kız öğrenci : “Ne olursa olsun kararlı olmalıyız.”

5.sınıf erkek öğrenci : “Düşlerin güzeldir.”

6.sınıf erkek öğrenci : “Pes etmemek gerekir.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Memocan iyi bir çocuktur.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Düşlerimizi gerçekleştirmemiz gerekir.”

Öğrencilerin geneli pes etmemek, çabalamak gerektiğini belirtmişlerdir. kararlı olursak ve gereken çabayı gösterirsek istediğimiz şeylerde başarılı olabiliriz ana fikrine ulaşılmıştır.

6. Okuduğunuz kitap yaşınıza uygun mu?

5.sınıf kız öğrenci : "Hayır."

6.sınıf kız öğrenci: "Evet."

7.sınıf kız öğrenci : "Evet."

8.sınıf kız öğrenci: "Hayır."

5.sınıf erkek öğrenci : "Evet."

6.sınıf erkek öğrenci : "Evet."

7. sınıf erkek öğrenci: "Evet."

8. sınıf erkek öğrenci : "Hayır."

Masal 8. Sınıf düzeyine uygun olmadığı belirtilmiştir. Kitabın kapağında 4 ve 5. sınıflar için yazmaktadır. Kurgusu, halk edebiyatı ürünlerinden bahsetmesi, akıcı olması 6 ve 7. sınıftaki öğrencilerde okuma isteği uyandırmıştır.

7. Okuduğunuz kitabı arkadaşlarınıza tavsiye eder misiniz?

5.sınıf kız öğrenci : "Hayır."

6.sınıf kız öğrenci : "Evet."

7.sınıf kız öğrenci: "Evet."

8.sınıf kız öğrenci: "Evet."

5.sınıf erkek öğrenci: "Evet."

6.sınıf erkek öğrenci: "Evet."

7. sınıf erkek öğrenci: "Evet."

8. sınıf erkek öğrenci: "Evet."

Öğrenciler kitabı beğendikleri için arkadaşlarına tavsiye edeceklerini belirtmişlerdir.

8. Kitapta yer alan olaylar sizi nasıl etkiledi?

5.sınıf kız öğrenci : "Olumlu yönde etkilemiştir."

6.sınıf kız öğrenci : " Olumlu şekilde etkiledi, Memocan ve Keloğlan'ın hayatı birbirine benziyor."

7.sınıf kız öğrenci: " Keloğlan'ın babasının olmamasından çok etkilendim."

8.sınıf kız öğrenci: "Daha da kararlı olmalıyız."

5.sınıf erkek öğrenci: "Az etkilendim."

6.sınıf erkek öğrenci: "Çok içten etkilendim."

7. sınıf erkek öğrenci: "İyi etkilendim."

8. sınıf erkek öğrenci: " Olaylar gerçek bir izlenim bıraktığı için etkilendim."

Okuyan çocuklar iyi etkilendiklerini belirtmişler fakat nasıl etkilendiklerini belirtmemişlerdir.

9. Olayların geçtiği yer ve zaman hakkında bilgi veriniz .

5.sınıf kız öğrenci: "Olaylar başı kel bir oğlanın evinde ve köyünde belli olmayan bir zamanda geçmiştir."

6.sınıf kız öğrenci: " Olayların geçtiği zaman belli değildir, olaylar adı bilinmeyen bir köy meydanında geçmiştir."

7.sınıf kız öğrenci: " Zaman belli değil, meddah sahnesinde ve köyde olaylar geçmektedir."

8.sınıf kız öğrenci : "Zaman belli değil, olaylar bir köyde geçmektedir."

5.sınıf erkek öğrenci : "Kahramanların evlerinde; yaşlı adamın ve Hacivat ve Karagöz'ün yanında olayların geçiyor ama zaman belli değil."

6.sınıf erkek öğrenci: “Belli olmayan zamanda bir köyde olaylar geçmiştir.”

7. sınıf erkek öğrenci: “Yıllar öncesinde bir köyde olaylar geçmiştir.”

8. sınıf erkek öğrenci: “Yer ve zamanın belli değildir.”

Masalsı özellik gösterdiği için yer ve zaman belli değildir. Okuyucular metnin tür özelliği olarak yer ve zamanın olmayışını kavramışlardır.

Tablo 7. “ Sihirli Düşler Kesesi” Adlı Eserin Dil Özelliklerinin Değerlendirilmesi

SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
Metinde anlamını bilmediğiniz kelime çok mu?		2K/1E	2K/3E
Metin açık ve anlaşılır mı?	3K/4E	1K	
Yazar sade bir dil mi kullanmış?	1E/3K	1E	2E/1K
Yazar, Türkçeyi düzgün kullanmış mı?	4K/4E		
Yazar, içten ve inandırıcı mı?	3E		4K/1E
Metin akıcı mı?	1E/2K	1E	2K/2E

Tablo 8. “ Sihirli Düşler Kesesi” Adlı Eserin Dil Özelliklerinin Değerlendirilmesi

SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
Okuduğunuz metinde olaylar ve bilgiler sıraya konularak anlatılmış mı?	2K/3E		1E/2K
Konuda ana fikir ve duygular yardımcı fikirlerle desteklenmiş mi?	2K/3E		2K/1E
Konu,deyim,atasözü ve özdeyişlerle zenginleştirilmiş mi?		2K/1E	2K/3E
Anlatılan konu ilginizi çekti mi?	2K/2E	1K	1K/2E
Metinde yer, zaman ve şahıs kadrosu var mı?	2K/3E		2K/1E

Masal ve hikayenin özellikleri taşıyan bir eserdir. 5 ve 6. sınıflar için uygun fakat 7 ve 8. sınıflar için yeterli değildir. Kitapta rastlantıya çok yer verilmiştir. Bu da hikayenin inandırıcılığını olumsuz etkilemiştir. İçinde fazlaca deyim, atasözü yer almaktadır. Aynı zamanda türkü, bilmece ve tekerleme de eserde vardır. Bu açıdan değerlendirildiğinde zengin bir eserdir. Bilinmeyen kelimeler sadeliği olumsuz etkilemiştir. Hacivat ve Karagöz, Mevlana, Nasrettin Hoca, Taptuk Emre, Deli Dumrul, Timur Han, ve Dirse Han gibi Türk kültürünü temsil eden şahsiyetlerin yer

alması da eseri farklı kılmaktadır. Kitabın başında “Sadako” kitabına gönderme yapılmış ve kitabın sonu Hiroşima ile bitmiştir. Bu kitap ile farklı milletlerin kültürünü, tarihini ve acısını da tanımış oluyoruz. Kitabın içinde Nasrettin Hoca'nın biyografisinin yer alması, olay yazıları içinde çocuklara değer katmaya güzel bir örnektir. Değerler eğitimi kapsamında incelendiğinde de kitap uygundur. Çünkü karşılaştıkları her büyük şahıstan güzel şeyler öğrenerek ve öğüt dinleyerek yollarına devam etmektedir kahramanlarımız. Okuyucu da kahramanlarla özdeşim kurduğunda hayata dair birçok ders çıkarabilir. Bu kitabın verdiği mesaj çok kıymetli: “Ne olursa olsun hayallerimizden, düşlerimizden vazgeçmemeliyiz. Çünkü sonunda güzel ve istediğimiz sonuca ulaşabiliriz.”

Kitabın başlığı ve kapak resmi içerikle ilgili. Resimler tüm kademedeki öğrenciler için yeterlidir. Resimlerin fazla olması okuyucunun hayalini kısıtlamaktadır. Bu açıdan eserdeki resimlerin yeterli olduğu görülmüştür. Okuyan erkek ve kız öğrenciler genel itibariyle beğenmiş fakat 5.sınıf kız öğrenci Memocanla dalga geçildiğinden çok etkilenecek kitabın geneline olumsuz bakmıştır. Diğer kademedeki kız ve erkek öğrenciler kitabı beğenmişler ve vermek istediği iletiyi almışlardır.

Sihirli Düşler Kesesi adından da anlaşılacağı üzere bir masal özelliği taşıyan bir hikaye kitabıdır. Masalın amaçlarından biri okuyucuyu eğitmektir. Eğitirken eğlendirmek, hayal kurdurmak masalın başlıca işlevlerindedir. İncelediğimiz bu eserde fakir, babasını bekleyen bir çocukla aynı özelliklere sahip sevdiğinin peşinden giden Keloğlan'ın maceraları anlatılmaktadır. Sıkıntı yaşayan insanlar yalnız değildir ve yeryüzünde aynı sıkıntıyı yaşayan birçok insan vardır. Masalın bu iletisi çocuklara umut vermektedir. Masalarda diğer halk edebiyatı ürünleri de yer alabilir. Bu hikayede de çocuk sıkça bu ürünlerle karşılaşmaktadır. İncelenen eserde gönderme yapılan halk edebiyatı ürünleri; Hacıvat ve Karagöz, kuklacılar, Nasrettin Hoca, Mevlana, Yunus Emre, Deli Dumrul, Timur Han, Dirse Han, Hiroşima'dır. Çocuğa Türk kültürünü ve zenginliğini tanıtmada bu eser zengin bir içeriğe sahi olduğu görülmüştür. Hiroşima konusu ele alınmış, Sadako adlı kitaba gönderme yapılmıştır. Bu gönderme ile çocukta merhamet, sevgi, empati duyguları uyandırılmaya çalışılmıştır. Çocuk okurlar için hem eğlendiren hem öğreten bir kitap olduğu tespit edilmiştir.

4. 3 Bintepe'nin Hayaleti

Resimleyen : Nuran ÖZEKÇİN

Kitap Türü : 167

Sayfa Sayısı : İstanbul

Basım Yılı : 5. Basım/ 2014

Yayınevi : Altın Kitaplar

Basım Yeri : Roman (10 yaş +)

Okulda farklı farklı kulüpler kurulmuştu. Arkeoloji kulübü de açıldı. Kendilerine “Kafadenkler” diyen bir grup öğrenci birlikte olmak için bu kulübe katıldılar. Arkeolojinin “kazı bilimi” olduğunu orada öğrendiler. Yazın kamp için bu kulüp Bintepe’lere gitti. Orada kazı yapanları yerinde inceleyecek hem kamp yapacaklar hem de tarihi tanıyacaktı. Her şey başta çok güzel ve eğlenceli, farklıydı. Ama daha sonraları fotoğraflarda farklı birinin onları izlediklerini fark etmeleri ve gittikleri yerde sütunlara yazılmış şifreli sayılar onları şüpheye düşürdü. Kampın aşçısı sürekli çocukları, “Karun’un lanetinden korkun!” demesi de çocukları bir şeylerin ters gittiğine ikna etti. Resimdeki hayalet ve şifreler aslında büyük bir tarihi eser kaçakçılığını ortaya çıkarmaya yardım edecekti. 9 Kafadenkler şifreleri takip ederek terk edilmiş ahşap bir ev buldular ve içine bin bir zorlukla girince kaçakçıları fark ettiler ve yakalattılar. Kaçakçılara yardım eden kampın aşçısı çıktı. Hayalet ise müzeden tarihi eser kaçırmakla suçlanan masum bekçiydi.

4.3.1 Tasarım Özellikleri

4.3.1.1 Boyut

Kitap 13.5x19.5 boyutlarındadır. 168 sayfa olan kitap hacim ve boy olarak öğrencinin rahatlıkla taşınması için uygundur.

4.3.1.2 Kâğıt

Çevrilirken kolayca yırtılmayan ve yıpranmayan sayfalar 2.hamurdur.

4.3.1.3 Kapak ve cilt

Yapıştırma yöntemi ile ciltlenmiştir. Kapak çok kalın değildir. Birkaç okumada ve çantada taşımada kenarlarından yıpranmaya başlamıştır. Kitabın kapağındaki başlık eski sütunları andıran bir resim üzerine çizilmiştir ve kapakta elleri ceplerinde, yanında çantası olan bir çocuk vardır. Kapak resmi (EK-8) ile içerik uyumlu fakat içeriği anlatmada kapak resmi eksik kalmıştır. Kapak resminden hareketle bu kitapta tarihi eserlerle ilgili olacağı kanısı uyanmaktadır. Fakat olaylar 1 kişinin değil, 10 öğrencinin başından geçmektedir. Kapak resmi okuyucuda kitap okuma isteği uyandırmaktadır.

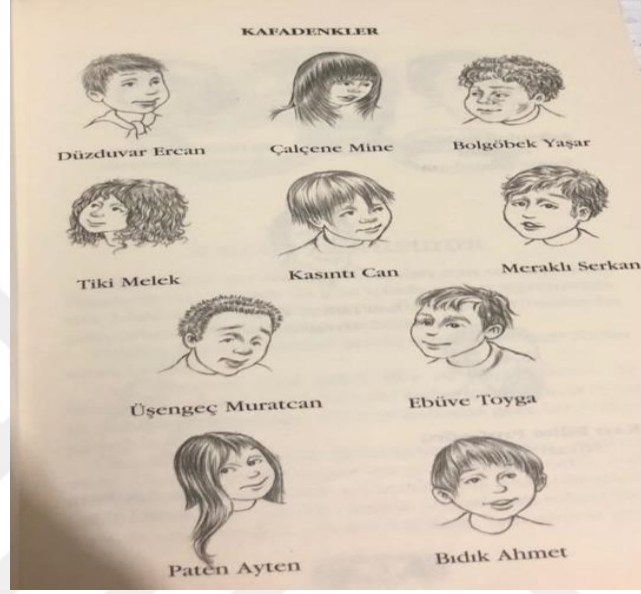
4.3.1.4 Sayfa düzeni

Sayfalardaki boşluklar, yazının puntosu ve satır arası boşluklar göze hitap edecek şekilde konumlandırılmıştır. Bu eserdeki satır arası boşluklar, Sihirli Düşler Kesesi ve Gökten İnen Üç Yıldız eserine göre daha azdır. Bu kitap, adı geçen diğer kitaplara göre daha büyük yaş kitlelerine hitap etmektedir.

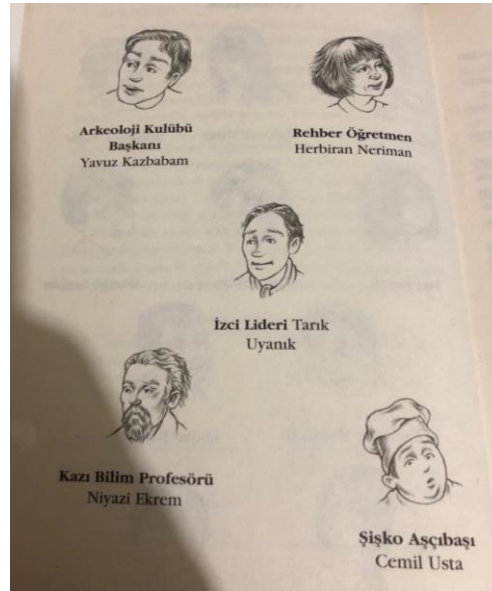
4.3.1.5 Resimler

Kapak resimde bir tarihi sütun yanında sırt çantası ile küçük bir çocuk var. Çocuk mutsuz görünüyor. Ama kitabın içeriğine baktığımızda tüm çocuklar yaşadıklarından çok mutlular. Kapak resmi o konuda biraz yetersiz kalmış diyebiliriz.

Kitapta hikaye başlamadan önce kahramanları resimleri ve isimleri tanıtan bir bölüm var. Kahramanlar lakapları ile anıldığı için kitapta bu bölümün çok faydası olmaktadır.

Şekil 6. Kafadenkler'i Tanıtan Resim

Şekil 7. Kitaptaki diğer kahramanları tanıtan resim

Kitapta ayrıca bölüm başlarında resimler yer almakta. 16 bölümden oluşuyor 16 resim var ve en sonda tüm grubun olduğu bir resim var. Bu resimler o bölümün içeriği ile alakalı.

1. Resim çanak çömlek
2. Resim sırt çantası ve ayakkabılar
3. Resim arkeolojik bir taş
4. Resim kirpi
5. Resim sütunlar ve fotoğraf çeken bir kız
6. Resim sütunun başlığı
7. Resim sayılar
8. Resim cep telefonu ve not defteri
9. Resim Bir tepe
10. Resim fotoğraflar
11. Resim kanatlı at
12. Resim iki kız
13. Resim ip ve ayakkabılar
14. Resim tabut içinde bir heykel
15. Resim gazete okuyan bir çocuk
16. Resim kupa

Şekil 8. Kafadenkler'in Toplu Fotoğrafi

4.3.2 İçerik Özellikleri

4.3.2.1 Konu

Eserde, kendilerine Kafadenkler adını veren ve aynı okulda okuyan bir grup öğrencinin arkeoloji kulübüne girdikten sonra gittikleri kulüp gezisinde başlarından geçen serüvenli ve gizemli olaylar anlatılmaktadır.

4.3.2.2 Çevre

Manisa Bintepeler ve arkeoloji kazı yapılan çevre yerlerde olaylar geçmektedir. Olayın geçtiği yerlerin gerçek ve ülkemizde olması olayları daha gerçekçi kılmış ve öğrencilerde arkeolojiye de ilgi uyandırmıştır.

4.3.2.3 İleti

“ Aslında belki de koruyamayacağımız değerleri ortaya çıkaracağımıza, toprağın sıcak kucağında bırakmak daha da iyi oluyor.” (s.41). Ülkemiz birçok medeniyete ev sahipliği yaptığı için birçok yerleşim yerinde de farklı medeniyetlere ait kalıntılar bulunmaktadır. Arkeoloji ile gün yüzüne çıkan bu eserler, eser kaçakçıları tarafından kaçırılarak yasal olmayan yollarla satılmaktadır. Eserde de bu durum işlenmiştir. Eğer tarihi eserlere sahip çıkılmıyacaksa o zaman gün yüzüne de çıkarılmaması gerektiği vurgulanmaktadır.

4.3.2.4 Karakter

Düzduvar Ercan

Gezi için çantasına en gerekli malzemeleri koymayı bilen tedbirli biridir. Lazım olur diye çantasına dağa tırmanma araç gereçlerine kadar aldığı görülür. (s.28) Lakaplarını kahramanlarımız özelliklerinden almıştır. Ercan çok iyi tırmanıcıdır.

Çalçene Mine

Atasözü ve deyimlerle konuşmakta, heyecanlı, paylaşmayı ve konuşmayı seven biridir. Garantidir. Fazla mal göz çıkarmaz diyerek iki beden büyük gelen annesinin beyaz sabahlığını da yanına aldı. (s.29)

Bolgöbek Yaşar

Ana kuzusudur. Gezi için çantasını annesi hazırlamıştır. Çantasına evde ne kadar yiyecek varsa koymuştur aç kalmamak için. Yemek yemeyi çok sevmektedir. (s.28)

Tiki Melek

Lakabından anlaşılacağı üzere çok süslüdür. Gezi için tüm kıyafetlerini yatğının üzerine döker ve hiçbir şeyi beğenmez ama toz toprakta zaman geçirecekleri için annesi yeni kıyafetler almasına izin almaz. Elindeki kıyafetleri kombinleyerek valizini hazırlamaya başlamıştı. Kıyafetlere ek; güneş yağları, şampuan, omuz çantası, kulaklık, kasetçalar, mp3 çalar, fotoğraf makinesini de yanına alınca gezi için hazırlanmıştı.(s.27)

Kasıntı Can

Planlı biridir. Bu yüzden Kafadenkler grubunun yıllardır liderliğini yapmaktadır. Gezi için çarşıdan dürbün, küçük kazma, pusula, yedek cep telefonu pili, yedek şarj aleti almıştı. Annesi ve babası yıllar önce boşanmış ve hala çocukları konusunda çekişme halindedirler. Can bu duruma alışmıştır. Yatmadan tüm kontrolleri bir komutan edasından yaptı ve rahatça uykuya daldı. (s.30)

Meraklı Serkan

Geziye gidecekleri yeri merak ediyordu ama en çok geziye katılacak sürpriz kişiyi merak ediyordu. Uyuyamadı ve arkadaşlarını arayarak öğrenmeye çalıştı. (s.31)

Üşengeç Murat

Uyumayı ve üşengeçliği seven Murat, her işte annesine güvenmektedir. Geziye gitmeden önce liste yapıp annesine vererek çantasını hazırlatmıştır.(s.30)

Ebüve Toyga

Ergin izci oymağının en iyi kampçılarında. (s.34) Çok iyi taklit yapabilmekte. Polis siren sesi gibi birçok farklı sesi gerçeğine yakın taklit etmektedir. Bu Kafadenklerin hoşuna gitmiştir. Kendi gruplarına almışlardır. (s.42)

Paten Ayten

Okula ikinci dönem başladığı için hiç arkadaşı yoktur. Kendi halindedir ve yalnızdır. Ama gezi için heyecanlı ve isteklidir. Okula patenleriyle gelip gidiyordu. Gezi çantasına da doğal olarak patenlerini koymuştu.

Bıdık Ahmet

Grubun en kısa boylusu olduğu için arkadaşları ona bu ismi vermişler. Ahmet bu duruma kızmamaktadır. İyi bir yer jimnastikçisi olmasının kısa boylu olmasına bağlı olduğunu bilmektedir. Kimse onun gibi uçar takla açamaz, yerde lastik top gibi değişik şekillere giremezdi. Yumuşak jimnastik ayakkabılarını da geziye götürüyordu. (s.28)

Yavuz Kazbabam

Arkeoloji kulübü toplantısında Bintepe’de kazı yapan bir ekibe katılacaklarını hatta kendilerinin de kazı yapacağını söylemesi “Kazbabam” lakabını almasını sağlamıştır.(s.26)

Herbiran Neriman

Neriman Hanım, her an her yerde olabilmektedir. Gezi için anneannesinin cibinliğini almıştır. Artık gezi için hazırdır.(s.26)

Tarık Uyanık

Yavuz Bey’in arkadaşı ve iyi bir kampçısıdır.

Niyazi Ekrem

Kazı bilimi ile uğraşan profesördür. Kamp sırasında öğrenciler Niyazi Bey ve öğrencilerinin yaptığı kazı çalışmalarını takip edecekler. (s.56)

Şişko Aşçıbaşı Cemil Usta

Cemil Usta sevimli, tombul bir aşçıdır. Çocuklara iyi davranmakta fakat yöre ile ilgili korku hikayeleri anlatmaktadır. Tarihi eser kaçakçılarında yardım etmektedir. (s.73)

“Bizim *kaşık düşmanı* kampın çamaşırlarını yıkadığı için onun bahanesiyle kolayca her çadıra girip çıkabiliyordum. Böylece bazı planları, raporları herkesten önce görme şansım oluyordu.”(s.152)

4.3.2.5 Dil ve anlatım

Araştırmacı, eserde anlamı bilinmeyen 8 kelime tespit etmiştir. Bu eserde anlamı bilinmeyen bazı kelimeler hikaye içinde ya da dip not ile açıklanmıştır.

“ Tabi *nevaley*ı doğrultmak şartıyla!” (s.12)

“*Sıskalığına bağışlıyorum* cehaletini Mine Hanım.” (s.12)

“*Ergin izci* ne demek Tarık abi?” (s. 21)

“ *Matlar* serildi, uyku tulumları açıldı.” (s.55) *Anlamı sayfa altında verilmiş.

“Hep bir ağızdan ‘iyi geceler’ dileyerek *esenlediler* onu.” (s.127)

“*Bilgisunar** mı dedin?” (s.134) * bir dilbilimci çocuklardan böyle kullanmalarını istemiş.

“ Bana sorarsanız bu *metruk* evde, gizemli işler dönüyor.” (s.143)

“ Bizim *kaşık düşmanı** kampın çamaşırlarını yıkadığı için onun bahanesiyle kolayca her çadıra girip çıkabiliyordum.” *Kaşık Düşmanı: Kadın (s. 152)

Eserde aşağıdaki deyimler geçmektedir.

“Can sıkıntıyla *içini çekti*”(s.7)

“... annesi *açtı ağzını yumdu gözünü* .”(s.8)

“Dedim ya *siz nereye ben oraya*.”(s.10)

“Önüne geleni *silip süpürür*...”(s.10)

- “ Bana kalırsa göbeğin eriyecek diye *ödün patlıyor.*”(s.15)
- “ Birbirimize hoşgörüle davranmamız, *açık yürekli olmamız* gerekiyor.” (s.17)
- “... diye *yüzünü sarkıttı.*”(s.18)
- “ Şimdiden *umutsuzluğa kapılmayın* arkadaşlar.”(s.18)
- “... Çarşamba günlerini *iple çeker oldular.*”(s.19)
- “Mine *kıpkırmızı kesildi.*”(s.20)
- “... Ercan sabırsız sorusuyla sözcükler *ağzında yuvarlanıp gitti.*”(s.21)
- “ ... böyle bir etkinlikte yer almasını *canı gönülden istediklerini* söyleyivermişlerdi.”(s.26)
- “... almak isteyenlerin *hevesini kursağında bırakan* en güzel savunma aracıydı.”(s.35)
- “*Dalga geçin* bakalım.” (s.37)
- “ Eee amma da uzattınız, *adamı çatlatırsınız.*”(s.42)
- “ Eh ne de olsa *kulağımız delik.*”(s.44)
- “Yakında *iğne ipliğe dönecek.*”(s.45)
- “ ... başından beri *gözlerini yola dikmiş...*”(s.46)
- “Dilimize ‘*Karun kadar zengin*’ benzetmesi de o zamanlar mı girmiş acaba?”(s.51)
- “ Herkes *işin bir ucundan tutacak.*”(s.54)
- “... küseceği *aklına bile gelmezdi.*”(s.56)
- “ Hayrola hanımlar, sizi de mi *uyku tutmadı?*”(s.60)
- “*Külahına anlatsınlar!*”(s.71)
- “*Ağzını hayra aç bey...*”(s.76)
- “Yavuz ağabey, bir başka müjdeyle *içlerine su serpti.*”(s.77)
- “*Gözleri parladı.*”(s.79)

“... çadırda *çıt çıkmıyordu.*” (s.84)

“*Samanlıkta iğne aramak* gibi bir şey bu.”(s.93)

“ belli ki *boşa kürek çekiyoruz.*”(s.94)

“Dün gece *yerin dibine girdim.*”(s.95)

“...*elime ayağıma dolanan* tüllerden kurtulmaya çalışıyordum”(s.95)

“Serkan sonunda *muradına erdin.*”(s.97)

“ Söylediklerimi hep *kulak ardı ediyorsunuz.*”(s.106)

“... daha hızlı *yol alabiliriz.*”(s.123)

“ ... beş on dakika içinde *silip süpürüp*, doyduğunu söylemesi şaşırtıcıydı.”(s.141)

“İnan *tereyağından kıl çeker gibi* en ufak bir terslik olmadan işi bitiririz. (s.146)

“ Hemen *umutsuzluğa kapılmayalım.*”(s.149)

“ ... yansıyan parıltıyla *gözleri kamaştı.*”(s.150)

“*Aklım almıyor.*”(s.152)

“ Minibüste *çıt çıkmıyordu.*”(s.159)

“ Çocuklar merakla *kulak kesildiler.*”(s.160)

Yazar eserlerinde deyimlerden sıkça yararlanarak okuyucuda soyut düşünmeyi desteklemektedir.

Eserde tespit edilen atasözleri;

“Babam hep, ‘*Alırken aç gözünü yerken düşünme.*’ der.” (s.11)

“Üstelik ne demişler, *acele işe şeytan karışır.*” (s.11)

“Ne demişler, *pilavdan dönenin kaşığı kırılın.*” (s.13)

“Ne demişler *anca beraber, kanca beraber.*” (s.13)

“Ne demişler, *iyi söyle iyi olsun.*” (s.14)

“Anneannem bu geziye hiç anlam verememiş, durmadan, ‘Eskiye rağbet olsa bit pazarına nur yağardı.’ diye söylenip durmuştu.” (s.15)

“...çok gezen mi bilir, çok okuyan mı, der herhalde.” (s.15)

“Ne demişler, bilmemek değil, öğrenmemek ayıp!” (s.16)

“Ne demişler, bir elin nesi var, iki elin sesi var.” (s.20)

“ Her zaman dediği gibi fazla mal göz çıkarmazdı.” (s. 29)

“Ne demişler, arkadaşını söyle bana, kim olduğunu söyleyeyim sana !” (s. 36)

“Ne demişler işleyen demir pas tutmazmış.” (s.54)

“Ne demişler, iti an çomağı hazırla.” (s.70)

“Ne demişler, üzümünü ye bağını sorma.” (s.79)

“Ne demişler, soran dağ aşmış, sormayan yoldan şaşmış.” (s.81)

“Ne demişler, akıl akıldan üstündür.” (s.93)

“Ne demişler, görünüşe aldanmamak gerek.” (s.101)

“Ne demişler, bakma söyleyene, bak söyletene.” (s.112)

“Çok konuşan çok yanılır, değil mi Minecim?” (s.125)

“Ne demişler, el elden üstündür.” (s.129)

“Ne demişler; bağıslama, büyüklüğün şanındandır.” (s.161)

“Yerin kulağı var diye boşuna dememişler ya.” (s. 163)

Atasözlerini hikayedeki Çalçene Mine kullanmaktadır. Atasözleri kitapta italik yazılmıştır. Alıntı olduğunu göstermek amacıyla. Okurken farklılık yaratmakta ve dikkat çekmektedir. Yazarın incelenen diğer eserlerine kıyasla yazar bu eserinde atasözüne sıkça yer vermiştir. Yazar atasözlerine dikkat çekmek için bir karakterini ona göre eserde kurgulamıştır. Atasözleri her yaş grubuna hitap etmekte ve her kesim konuşmasında yeri geldiğinde uygun atasözü söyleyebileceği vurgulanmıştır.

Eserde tespit edilen benzetmeler;

“Sonra arkadaşlarının önünde, askerlerini denetleyen bir komutan edasıyla bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı.” (s. 9)

“Küflü sözcükleri sandıktan çıkarmakta üstüne yok Yaşar.” (s.12)

“Sabahın serin okşayışıyla gözlerinde kalan son uyku kırıntıları da dağılıp gitti.” (s.33)

“Trafik arapsaçına döndü.” (s.41)

“... hem de sabahtan beri aralarına örülmüş görünmez duvar bir anda kalkıverdi.” (s.43)

“Yıllardır görüşmeyen dostların özlemiyle birbirine sarıldılar.” (s.55)

“Nermin Hanım hemen ezberlemek istermiş gibi aynı sözcükleri art arda tekrarlıyordu.” (s.59)

“Dolunay, gecenin yıldızlı lacivert örtüsüne inat, ilerideki tepeleri aydınlatıyordu.” (s.60)

“Bir çalışanlar ki sorma hanım. İkisi de ateş parçası.” (s.73)

“Bu sorunun yanıtı her şeyin anahtarıdır.” (s.91)

“Erken kalkan yol alır.” (s.139)

“Az laf , çok iş.” (s.141)

“Tahta kapı, gecenin sessizliğini yırtarcasına gıcırdayarak açıldı.” (s.147)

“Kaşları çatık, gözleri çakmak çakmak olmuştu.” (s.151)

“İstedikleri bilgileri vermek benim için çocuk oyuncağı gibiydi.” (s.152)

“Neriman Hanım sessiz soru işaretleriyle parlayan buz gibi bakışlarını bu kez Yavuz Bey’e çevirdi.” (s.159)

Eserlerde kullanılan söz sanatları okuyucunun gerçek anlamlı kelimeler farklı anlamlar yüklemesini sağlamaktadır. Dilin zenginliğinin başka bir göstergesi olan bu sanatlar kelimeleri anlam çeşitliliğini de okuyucuya göstermektedir.

Yazar eserlerinde halk edebiyatı ürünlerinden bolca istifade ettiği tespit edilmiştir.

Eserde Ay Tanrıçası Selene efsanesi geçmektedir(s.136).

Sayfa 44'te eski bir izci türküsü var:

“Yolar uzun, dikenli, taşlı olsa da

Bastığın yer üzüntülerle dolsa da

Sel,çığ, ateş önünde her ne olsa da

İzci gülerek yürür...

Haydi haydi haydi izci

Haydi haydi haydi izci

Haydi haydi haydi izci

Şarkı söyle neşelen...”

Anlatımı pekiştirmek ve zenginleştirmek için yazar eserinde ikilemeleri kullanmıştır.

“Marmara *piril pirildi.*” (s.40)

“Sonra *ağır ağır* her şeyi anımsadı.” (s.58)

“*Usul usul* çadırın kapısına doğru ilerlerken Neriman Hanım'ın sesiyle zınc diye durdu.” (s.59)

“*Aman aman* iyi saatte olsunlar.” (s.69)

“... sorusunu *peş peşe* yinelemesi bu sözcüğü de peşinden sürüklemişti.”(s.69)

“*Kaçık maçık* ama doğrusu iyi aşçı.” (s.74)

“Yeni tuşlanan numara da *uzun uzun* çaldı.”(s.92)

“*Kasım kasım* gezerdi köy yerinde.” (s.107)

“ Hele dün gece hiçbir şeyden kuşkulanmadan *horul horul* uyuduğum için kendimi bağışlamıyorum.”(s. 162)

“Neriman Hanım her birini *tek tek* kucaklarken...”(s.166)

Eserde geçen noktalama yanlışları:

“Hele gençliğinde izcilik yapan birkaç baba, kamp fikrini alkışlarla desteklediklerini *açıklayınca*, Neriman Hanım’a söyleyecek fazla söz kalmamıştı.” (s.26)

“ Yavuz abi feribotta yaşlı bir karı koca *vardı ya*, hemen yanı başımızda oturuyorlardı.” (s.50)

“ Yerimi sana bırakacağımdan, yapacağımız çalışmalarını yıllar ötesine taşıyacak kişi olacağından öylesine *eminim ki*, düş kırıklıkların yüzünden çok sevdiğin mesleğine küseceğin aklıma gelmezdi.” (s.56)

4.3.3 Çocuk Görüşleri Bağlamında Yapıtın Genel Değerlendirmesi

1. *Kitabın adı ile içeriği birbiriyle ilgili mi?*

5.sınıf kız öğrenci : “ *Evet.* ”

6.sınıf kız öğrenci : “ *Evet.* ”

7.sınıf kız öğrenci : “ *Evet.* ”

8.sınıf kız öğrenci : “ *Evet.* ”

5.sınıf erkek öğrenci : “ *Hayır.* ”

6.sınıf erkek öğrenci: “ *Evet.* ”

7. sınıf erkek öğrenci : “ *Hayır.* ”

8. sınıf erkek öğrenci : “ *Evet.* ”

Kitabın adı ve içeriğinin uyumu sorusuna 7. Sınıf erkek öğrenci hariç, araştırmaya katılan diğer öğrenciler “Evet.” cevabını vermişlerdir. İçerik incelendiğinde

Bintepe’de geçen gizemli maceraların anlatılması içerik ve başlığın uyumlu olduğunu göstermektedir.

2. Kendinizi metindeki şahıs ve varlık kadrosunda birinin yerine koyun ve düşüncelerinizi yazınız.

5.sınıf kız öğrenci : “ Hayalet yerine. Korkunç, ilgimi çekti.”

6.sınıf kız öğrenci : “Eğer Toyga’nın yerinde olsaydım, korkutucu şeyleri araştırmaya çalışırken başta olmak istemezdim. Ama korkutucu olmayınca başta olmak isterdim ama pişman olurdum. Ama onun kadar arkeoloji kazı bilimi hakkında bilgi sahibi olmak isterdim. Onun gibi sesler çıkarıp kaçakçıları yakalamak isterdim.

7.sınıf kız öğrenci : “ Kitap içindeki yaşanan maceralar akıcıydı ama çok yorucuydu.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Bolgöbek Yaşar olmak isterdim. Yemeği çok seviyor. Aynı ben.”

5.sınıf erkek öğrenci : “Bolgöbek Yaşar olmak isterdim. Çok yemek yiyor.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Kasıntı Can olmak isterdim. Hep bir şeylerle uğraşmak isterdim.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Rehber Öğretmen Neriman’nın yerinde olsaydım. Sınıf öğretmenlerinin bir kulüp çalışmasına isimleri kafasına göre değil, tecrübelerine göre yazardım.”

8. sınıf erkek öğrenci: “Üşengeç Murat olurdum. Çünkü çok üşengecim.”

Kitabı okuyan öğrenciler her biri farklı karakterlerden etkilenmiş oldukları görülmektedir. 5. Sınıf kız öğrenci hayaletlerin korkunç yanının ilgisini çektiğinden bahsetmiştir. 6. sınıf kız öğrenci Toyga’yı seçerek başarılı ve ön planda olmayı tercih ettiğini belirtmiş fakat tehlikeyi istemediğini belirterek sadece başarının kendisi için önemli olduğunu vurgulamıştır. 7. sınıf kız öğrenci olaylardan etkilenmiş, karakterlerle özdeşleşmemiştir. 8. sınıf kız ve 5. sınıf erkek öğrenci yemek yemeyi sevmesi bakımından Bolgöbek Yaşar ile kendisini özdeşleştirmiştir. 6. sınıf erkek

öğrenci Can'ın liderliği ve bir şeylerle uğraşmasındaki başarıdan etkilenmiştir. 6. sınıf kız ve erkek öğrenciler daha ön planda olma, başarılı ve lider olmayı önemseydiği bu sorularda fark edilmiştir. 7. sınıf öğrencisi rehber öğretmenden etkilenmiş ama yöntemini eleştirerek yeni bir bakış açısı getirmiştir. 8. sınıf erkek öğrenci ise bir iş yapmayı sevmediğini ve üşengeçliğin kendine göre olduğunu belirtmiştir.

3. *Kitapta yer alan resimler metni anlamada/tahmin etmede yardımcı oluyor mu?*

5. sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

6. sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

7. sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

8. sınıf kız öğrenci: “ *Olmuyor. Çünkü ben kitabı okurken karakterleri kafamda hayal ediyorum. Ama resimler beni yanıltıyor.*”

5. sınıf erkek öğrenci : “ *Az bir şey yardımcı oluyor.*”

6. sınıf erkek öğrenci: “*Çok az yardımcı oluyor. Çünkü çok az resim var.*”

7. sınıf erkek öğrenci : “*Hayır. Çünkü çok ilginç şeyler çıkıyordu.*

8. sınıf erkek öğrenci : “*Evet.*”

Kız öğrenciler resimlerin içeriği somutlaştırmada etkili olduğunu söylerken 8. Sınıf kız öğrenci hayal gücünü kısıtladığı için resimleri eleştirmiştir. 8. sınıf erkek öğrenci dışında araştırmaya katılan erkek öğrenciler resimlerin konuyu anlamlandırmada yetersiz olduğunu belirtmişler.

4. *Okuduğunuz kitabın konusu nedir?*

5. sınıf kız öğrenci : “ *Hayaletin insanı korkutması.*”

6. sınıf kız öğrenci: “*Tarihi eser kaçakçıları.*”

7. sınıf kız öğrenci : “*Bir kulübe katılan arkadaş grubunun maceraları.*”

8. sınıf kız öğrenci : “ *Bir grup arkadaşın kazı bilimine merak salması ve yaşadıkları maceralar.*”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Arkeoloji.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Kafadenkler adlı bir grup arkeoloji yapmayı istiyorlar. Sonra dertler ve maceralar oluyor.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Birçok konuda bilgi vermek amacıyla yazılmıştır.”

8. sınıf erkek öğrenci : “ Bir grup arkadaşın maceraları.”

5 ve 7. sınıf erkek öğrenciler dışındaki araştırmaya katılan öğrenciler konuyu tespit edebilmişlerdir. Hikaye edici metin öğrenciler tarafından anlaşılmıştır.

5. Kitaptan hangi dersi çıkardınız? (Ana fikir)

5.sınıf kız öğrenci : “Çıkaracak ders yoktu.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Eski tarihlerden kalmış tarihi eserleri çalan kişilerin peşini bırakmamı gerektiğini ve çabalayıp farklı fikirler üretmemiz gerekiyor.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Araştırmak ve meraklı olmak bize çok şey kazandırır.”

8.sınıf kız öğrenci: “ En yakınındaki insana bile güvenme!”

5.sınıf erkek öğrenci: “ Özgüvenli olmamız gerektiğini çıkardım.”

6.sınıf erkek öğrenci: “ Kitaptan pek ders çıkaramadım ama Kafadenkler’in maceralarını anlatıyor.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Birçok bilmediğim kelimeyi öğrenmeme vesile oldu.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Her şeyi merak etmemeliyiz.

5.sınıf kız öğrenci dışında araştırmaya katılan diğer öğrenciler okudukları metinden kendilerince ana fikir çıkarmışlardır. Eserde anlatılan olay 5.sınıf kız öğrencisinin ilgisini çekmediği sonucuna ulaşılabilir. 5.sınıf erkek, 6. ve 7.sınıf öğrencileri ana fikri okudukları olaydan hareketle değerlendirirken 8.sınıf kız ve erkek öğrencileri daha genel bir iletaye ulaşmışlardır. Bu durum aradaki yaş farkının metni yorumlamada farklılığı ortaya koymaktadır.

6. Okuduğunuz kitap yaşınıza uygun mu?

5.sınıf kız öğrenci: “ Evet.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

7.sınıf kız öğrenci: “ Evet.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Hayır.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Hayır.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Hayır.”

Okudukları kitabın kendilerine uygun olduğunu düşünenler 5 ve 6. Sınıflardır. Macera kitabı olması büyük yaş gruplarını etkilememiştir.

7. Okuduğunuz kitabı arkadaşlarınıza tavsiye eder misiniz?

5.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Evet.”

7.sınıf kız öğrenci: “ Evet.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Evet.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci: “ Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci: “ Evet.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Evet.”

Kitabı okuyan öğrenciler kitabı beğenmiş ve arkadaşlarına tavsiye edeceklerini belirtmişlerdir. Bilgi içeren ama olayla kurgulanarak bu bilgileri okuyucuya aktaran eser öğrenciler üzerinde olumlu bir etki bırakmıştır.

8. Kitapta yer alan olaylar sizi nasıl etkiledi?

5.sınıf kız öğrenci: “ Güzel etkiledi.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Sanki az korkutucu gibiydi. Ama konuların içine girince korkutucu olmuyor.”

7.sınıf kız öğrenci: “Araştırmaya ve öğrenmeye yönelik azmim biraz daha arttı.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Bir olay karşısında pes etmemeliyiz.”

5.sınıf erkek öğrenci: “ Heyecanlı, etkiledi.”

6.sınıf erkek öğrenci: “ Heyecanlıydı ve biraz komikti.”

7. sınıf erkek öğrenci: “ Hayattan ders çıkarmamı etkiledi.”

8. sınıf erkek öğrenci: “Evet.”

Kitabı okuyan kız öğrenciler kendilerini daha iyi ifade ederek metnin okuyucu üzerindeki etkisini yorumlamışlardır. Erkekler ise olayın onlarda uyandırdığı duygudan bahsetmişlerdir. Bu soruya verilen cevaplarla metni algılamada cinsiyet farkının etkili olduğunu görmekteyiz.

9. Olayların geçtiği yer ve zaman hakkında bilgi veriniz.

5.sınıf kız öğrenci: “ Dağlar.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Olaylar 15 gün içerisinde gerçekleşiyor. Bazen kampta, bazen eski evde, bazen otelde ve gezilen yerlerde gizemler ortaya çıkıyor.”

7.sınıf kız öğrenci : “Okulda ve orman gibi yerlerde geçiyor.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Kültürel mirasın fazla olduğu yerler. Zaman ise yaz tatili.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Okulda ders arasında geçiyor.”

6.sınıf erkek öğrenci: “ Genelde Bintepelede geçiyor olay. Zaman tam olarak belirtilmiyor.”

7. sınıf erkek öğrenci: “Okul ve arkeoloji kulübünde.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Yok.”

Bu eserle ilgili verilen cevaplara bakıldığında erkek öğrencilerin yeri ve zamanı iyi kavrayamadıkları sonucuna ulaşılmaktadır. 6.sınıf erkek öğrencisi yeri doğru tahmin etmiştir. Kız öğrenciler ise yer konusunda daha yakın cevaplar vermişlerdir.

Tablo 9.“ Bintepe’nin Hayaleti” Adlı Eserin Dil Özelliklerinin Değerlendirilmesi

SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
Metinde anlamını bilmediğiniz kelime çok mu?	1E	4K/1E	2E
Metin açık ve anlaşılır mı?	4K/2E		2E
Yazar sade bir dil mi kullanmış?	4K/1E	1E	2E
Yazar, Türkçeyi düzgün kullanmış mı?	3K/4E		1K
Yazar, içten ve inandırıcı mı?	2K/4E		2K
Metin akıcı mı?	4K/3E		1E

Kitabı okuyan öğrenciler metinde anlamını bilmedikleri kelimenin olmadığını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan kız öğrenciler metni açık ve anlaşılır bulmuşlar, dil sade olduğu için metni kolay anlamışlar, yazarın dili kullanmasını beğenmişlerdir. Ama yazarın anlattıklarının kurgu olduğunun farkında oldukları tespit edilmiştir. Kız öğrenciler metni akıcı bulmuşlardır.

Kitabı okuyan erkek öğrenciler ise metni anlaşılır bulmamışlar. Olayların geçtiği yer ve zamanı belirlemede zorluk yaşamaları bundan olabilir. Yazarın sade bir dil kullanmadığından bahsetmişlerdir. Benzetmeler, deyim ve atasözleri öğrencilerin konuyu algılamasını etkilemiş olabilir. Yazarın dili kullanmasını beğenmişler ve olayları inandırıcı bulmuşlardır. Metin erkek öğrencileri heyecanlandırmıştır. Metni akıcı bulmuşlardır.

Tablo 10.“ Bintepe’nin Hayaleti” Adlı Eserin Dil Özelliklerinin Değerlendirilmesi

SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
Okuduğunuz metinde olaylar ve bilgiler sıraya konularak anlatılmış mı?	2K/3E		2K/1E
Konuda ana fikir ve duygular yardımcı fikirlerle desteklenmiş mi?	3K/3E	1E	1K
Konu,deyim,atasözü ve özdeyişlerle zenginleştirilmiş mi?	4K/2E	2E	

Anlatılan konu ilginizi çekti mi?	4K/4E
Metinde yer, zaman ve şahıs kadrosu var mı?	4K/4E

Kitabı okuyan öğrenciler olayların sıraya konulmadan anlatıldığından bahsetmişlerdir. Geçmişte yaşamış medeniyetler hakkında bilgi verilmesi öğrencilerin metnin akışını kavramasını etkilemiştir. Ana fikir yardımcı fikirlerle desteklendiği konusunda öğrenciler hem fikirdir. Deyim, atasözü erkek öğrenciler tarafından anlaşılmamış olup kız öğrenciler tarafından fark edilmiştir. Soyut ve ayrıntılı düşünme kızlarda erkeklere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Karakterler okuyucu tarafından anlaşılmıştır ve özdeşim kurulmuştur. Konu kitabı okuyan öğrencilerin ilgisini çekmiştir.

4. 4 KAR CANAVARININ PEŞİNDE

Resimleyen : Gülhan TAŞLI

Kitap Türü : Roman (10 yaş +)

Basım Yeri : İstanbul

Basım Yılı : 1. Basım/ 2015

Sayfa Sayısı : 188

Yayınevi : Altın Kitaplar

Kendilerine Kafadenkler adını veren ve okuldaki arkeoloji kulübüne katılan öğrenciler bu sefer de Bursa Uludağ'a kampa gitmişlerdir. Bursa'nın tarihini öğrenen çocuklar, Uludağ'ın adının aslında Keşiş Dağı olduğunu sonradan ulu bir dağ olmasından sebeple adının Uludağ olarak değiştirildiğini öğrenirler. GDO'nun

zararlarından da bahsedilmektedir eserde. Perma oteli kurulmuştur Uludağ'da. Bu otel konaklamak için değil, GDO'suz, doğal tarım ürünleri üretmeyi amaçlayan, araştırmalar yapan bir kuruluştur. Bizim kahramanlarımız buraya giderek bu konularda bilgi almaktadır.

Kamp sırasında Kocaayak diye bir canavarın gezdiği söylentisi yayılır. Bu canavar ile karşılaşan rehber öğretmen Neriman Hanım, çocuklara bir şey söylemese de kendi çok korkmaktadır. Meraklı 3 öğrenci dağda gezerken kar kayması sonucu bir maden ocağına düşerler ve orada volfram çıkarıldığını görürler. Konuşmaları dinleyen çocuklar bu işin gizli yapıldığını fark ederler. Hem çocuklar oradan çıkmaya hem de olayı aydınlatmaya çalışırlar.

4.4.1 Tasarım Özellikleri

4.4.1.1 Boyut

13.5x19.5 cm boyutlarında olan kitap 188 sayfadır. Öğrencinin taşınması için uygun bir hacme sahiptir.

4.4.1.2 Kâğıt

Parlak olmayan, göz yormayan 2.hamur kâğıt kullanılmıştır. Kolay yırtılmayacak özelliktedir.

4.4.1.3 Kapak ve cilt

Kapak kalın, kolay yıpranmayacak şekilde seçilmiştir. Yapıştırma yöntemi ile ciltlenmiş. Sayfalar dağılmamaktadır. Kapak resmi (EK-7) karda 3 çocuk ile tasvir edilmiştir. İçerikle uyumludur. Uludağ'da geçen olay, asıl 3 çocuğun macerası üzerine kurgulanmıştır. Kitabın başlığı mavi, yazarın adı turuncu yazılmıştır. Kapak, öğrencide okuma isteği uyandıracak şekilde tasarlanmıştır. Arka kapakta da öndeki

çocuklar karlı bir havada resmedilmiştir. Arka kapak yazısı metni açıklayıcı niteliktedir.

4.4.1.4 Sayfa düzeni

Kitabın sayfalarında uygun boşluklar bırakılmıştır. Ortaokul öğrencisine hitap edecek uygun punto ve satır aralığı kullanılmıştır. Uzun paragraflar ve cümleler yer almaktadır.

4.4.1.5 Resimler

Kapak resmi içeriği özetleyecek ve çocuğun ilgisini çekecek şekilde tasarlanmıştır. Kitabın içinde resim yer almamaktadır. Kitabın başında kahramanları tanıtan resimler yer almaktadır. Kahramanları okuyucunun zihninde somutlaştırmak, kitapta çok sayıda kişinin yer alması ve okuyucunun kahramanları karıştırmamak için bu resimlerden faydalanabilir. Kitabın içeriğinde resim bulunmamaktadır. Bu açıdan kitap 5 ve 6.sınıflar için resim az olduğundan okuyucuyu olumsuz etkileyebilir.

4.4.2 İçerik Özellikleri

4.4.2.1 Konu

Ülkemiz yer altı ve yer üstü kaynakları bakımından çok zengindir. Bu bilen çıkarıcı insanlar çevredekileri korkutarak bu zenginliklerin bilinmesini engellemek istemektedirler. Ama kahraman çocuklar bu canavardan korkmak yerine ardında yatan olayları araştırmaya başlarlar ve Uludağ'daki yer altı kaynağına ulaşırlar.

4.4.2.2 Çevre

Kafadenkler, kamp için Bursa, Uludağ'a giderler ve orada birçok macera yaşarlar.

4.4.2.3 İleti

Uludağ'daki yer altı kaynağından çıkar sağlayan bir grup kişinin çevrede kar canavarı ile insanları korkutmaya çalışsalar bile yaptıkları usulsüzlük birileri tarafından er ya da geç açığa çıkarılacaktır. Bu durumu kitabın kahramanları ortaya çıkarmaktadırlar.

4.4.2.4 Karakter

Düzduvar Ercan

Gezi için çantasına en gerekli malzemeleri koymayı bilen tedbirli biridir. Lazım olur diye çantasına dağa tırmanma araç gereçlerine kadar aldığı görülür. (s.28) Lakaplarını kahramanlarımız özelliklerinden almıştır. Ercan çok iyi tırmanıcıdır.

Çalçene Mine

Atasözü ve deyimlerle konuşmakta, heyecanlı, paylaşmayı ve konuşmayı seven biridir. Garantidir. Fazla mal göz çıkarmaz diyerek iki beden büyük gelen annesinin beyaz sabahlığını da yanına aldı. (s.29)

Bolgöbek Yaşar

Ana kuzusudur. Gezi için çantasını annesi hazırlamıştır. Çantasına evde ne kadar yiyecek varsa koymuştur aç kalmamak için. Yemek yemeyi çok sevmektedir. (s.28)

Tiki Melek

Lakabından anlaşılacağı üzere çok süslüdür. Gezi için tüm kıyafetlerini yatağının üzerine döker ve hiçbir şeyi beğenmez ama toz toprakta zaman geçirecekleri için annesi yeni kıyafetler almasına izin almaz. Elindeki kıyafetleri kombinleyerek valizini hazırlamaya başlamıştı. “Kıyafetlere ek; güneş yağları, şampuan, omuz çantası, kulaklık, kasetçalar, mp3 çalar, fotoğraf makinesini de yanına alınca gezi için hazırlanmıştı.”(s.27)

Kasıntı Can

Planlı biridir. Bu yüzden Kafadenkler grubunun yıllardır liderliğini yapmaktadır. Gezi için çarşıdan dürbün, küçük kazma, pusula, yedek cep telefonu pili, yedek şarj aleti almıştı. Annesi ve babası yıllar önce boşanmış ve hala çocukları konusunda çekişme halindedirler. Can bu duruma alışmıştır. “Yatmadan tüm kontrolleri bir komutan edasından yaptı ve rahatça uykuya daldı.” (s.30)

Meraklı Serkan

“Geziye gidecekleri yeri merak ediyordu ama en çok geziye katılacak sürpriz kişiyi merak ediyordu. Uyuyamadı ve arkadaşlarını arayarak öğrenmeye çalıştı.” (s.31)

Üşengeç Murat

“Uyumayı ve üşengeçliği seven Murat, her işte annesine güvenmektedir. Geziye gitmeden önce liste yapıp annesine vererek çantasını hazırlatmıştır.”(s.30)

Ebüve Toyga

“Ergin izci oymağının en iyi kampçılarında.” (s.34) Çok iyi taklit yapabilmekte. Polis siren sesi gibi birçok farklı sesi gerçeğine yakın taklit etmektedir. Bu Kafadenklerin hoşuna gitmiştir. “Kendi gruplarına almışlardır.” (s.42)

Paten Ayten

Okula ikinci dönem başladığı için hiç arkadaşı yoktur. Kendi halindedir ve yalnızdır. Ama gezi için heyecanlı ve isteklidir. Okula patenleriyle gelip gidiyordu. Gezi çantasına da doğal olarak patenlerini koymuştu.

Bıdık Ahmet

Grubun en kısa boylusu olduğu için arkadaşları ona bu ismi vermişler. Ahmet bu duruma kızmamaktadır. İyi bir yer jimnastikçisi olmasının kısa boylu olmasına bağlı olduğunu bilmektedir. “Kimse onun gibi uçar takla açamaz, yerde lastik top gibi değişik şekillere giremezdi. Yumuşak jimnastik ayakkabılarını da geziye götürüyordu.” (s.28)

Herbiran Neriman

“Neriman Hanım, her an her yerde olabilmektedir. Gezi için anneannesinin cibinliğini almıştır. Artık gezi için hazırdır.”(s.26)

4.4.2.5 Dil ve anlatım

Araştırmacı tarafından öğrencilerin anlamlarını bilmeyecekleri kelimeler şu şekilde tespit edilmiştir:

“İglo mu? Yani buz ev mi?”(s.14)

“Hayatı *idame* kurallarıyla tanışır.”(s.15)

“Ancak renkli *anarokları*, sırt çantası ve kulaklıklarıyla Kafadenkler’den pek de farklı görünmüyordu.” (s.20)

“1491 yılında II. Bayezid tarafından İstanbul’daki cami ve *imaretine* gelir getirmesi amacıyla yapılmış.”(s.28)

“Düzduvar Ercan tek kişilik *telesiyelerin* havada gidip geldiğini görünce neşeye bağırdı.”(s.34)

“Bakmayın siz bu *safsatalara*, esiler dağa yeni gelenlerin gözünü korkutmak için hep böyle masallar uydurur.” (s. 43)

“Otel personeli kimseler fark etmesin diye hemen karları kürediler.” (s.46)

“Karadam *söylencesi* yıllardır dillendirilen, söylentiden öte bir şey değil.” (s.49)

“*Makbule geçer.*”(s.52)

“Ayağının altındaki karın adeta bir *girdap* gibi kendisini yutmaya başladığını ilk hisseden Serkan oldu.” (s.86)

“Az önceki korku dolu *matem* yürüyüşü, yerini gülen yüzlere, çevik adımlara terk etti.” (s.109)

“Neriman Hanım, *pürtelaş* Teoman Lider’e yaklaştı.” (s.110)

“Yorgunluktan *bitap* haldeki grup son bir gayretle akyalarını sürükleyerek yan tarafa ilerledi.” (s.111)

“Yoksa Kocaayak size de mi *musallat* oldu.” (s.114)

“Bu devirde *kement atmak* da neyin nesiymiş?” (s.121)

“Kafadenkler arkadaşlarının dönmesini beklerken kayak evinin mutfağında da *hummalı* bir çalışma başladı.”(s.146)

“Gözlerinde gecenin *mahmurluğuyla* yataklarından doğrulan gençler, sessizce hareket etmeye dikkat ediyorlardı.” (s.151)

“*Barakada* mutfak da *kumanya* da var.” (s.168)

“Kenan Savruk’u adeta *ablukaya* almışlardı.” (s.171)

“Yazık ki bazı insanların akli yalnızca *hinlik* için çalışıyor.” (s.178)

Eserde yer alan deyimler:

“*Gezmek tozmak* deyince *akan sular duruyor.*” (s.7)

“En iyisi baştan, *heveslerini kırmak* diye düşünüyordu.”(s.7)

“Hadi canım *bahane uydurup* durma.”(s.10)

“Can, Meraklı’nın *sözünü kesti.*” (s.10)

“Sözüne derin bir *iç çekişle* ara verdi.”(s.12)

“Hemen *lafa karıştı.*”(s.15)

“Doğrusu bu kamp hiç *çekici gelmedi.*” diyerek *dudak büktü.*”(s.16)

“Arkadaşlar benim yalnızca patende değil, karda da buzda da nasıl kaydığımı görünce *dillerini yutacaklar.*”(s.16)

“Böylece endişeli bakışlarla kendisini dinleyen anne babaların *içlerine su serptiğini* düşünmüştü.” (s.19)

“Koltuklarında doğrulup kulak *kesildiler.*”(s.20)

“Teoman Lider arkalardan *söze girdi.*”(s.22)

“Çocukların heyecanlı konuşmaları izci liderinin de *hoşuna gitmişti.*”(s.26)

“İyisi mi biz artık *yola koyulalım.*”(s.33)

“Boşuna *yolcu yolunda gerek dememişler.*”(s.33)

“Ercan’ın ne denli hareketli olduğunu, *gözünü budaktan sakınmadığını* anımsayınca...” (s.34)

“Aslında Neriman Herbiran’ın da *içi gidiyordu.*”(s.35)

“Ama sorumluluk duygusu *ağır bastı.*” (s.35)

“Yıllardır *burnumda tütüyordunuz.*” (s.35)

“Tarık Hocamın böyle bir sürpriz yapacağı *aklıma bile gelmezdi.*” (s.35)

“Öğretmen hanımın *gözünü korkutmayın* oymakbaşım.” (s.37)

“Koğuşun kapısındaki solgun ışığın *el verdiği* ölçüde diğer ranzalara *göz gezdirdi.*”(s.39)

“Az ileriki otelde açık büfe kahvaltı olduğunu düşündükçe, *tepemin tasını atıyor.*”(s.41)

“... Melek öfkeden *kıpkırmızı kesildi*” (s.41)

“Şu kızarmış ekmekleri tahin pekmeze banıp yemeyi düşündükçe *ağzımın suyu akıyor.*” (s.42)

“Bal gibi Kocaayak’la *burun buruna gelmiştim.*”(s.42)

“Kenan Ağabey’in çıkış kapısına dizdiği kayaklardan birer çifti sırtlayıp yakındaki bir piste doğru *yola koyulmuşlardı.*” (s.43)

“İşin *renği değişmeye* başlamıştı.”(s.46)

“Böylece koğuşun *yolunu tuttular.*” (s.50)

“Az önce konuştuğu kadının sözlerini bir kez daha *aklından geçirdi.*” (s.50)

“Onların *kılına zarar gelse*, tek sorumlusu kendisi olurdu.”(s.51)

“*Makbule geçer.*” (s.52)

“Sanırım *gözünüzden kaçmış*” (s.54)

“Neriman Hanım’ın bu sözleri, odada kıkırdaşmalara yol açtı. (s.56)

“Koğuştaki en ufak çıtırtıyla gözlerini açıyor, *kulak kabartıyordu...*” (s.59)

“‘Daha neler!’ diye geçirmekle birlikte *renk vermedi.*” (s.66)

“Üstelik çevrede Kocaayak denen bir canavar *kol gezerken!*” (s.66)

“... korkularına *gem vurup uyku tulumunu sırladığı* gibi sevgili öğrencilerinin *peşine düşecekti.*” (s.66)

“Bir an önce ağırlıklarımı bırakıp kayak yapmak için *can atıyorlardı.*” (s.69)

“... Yeti korkusundan mı olduğunu çözmeden önünde ilerlemekte olan ergin izci liderine *ayak uydurdu.*” (s.71)

“*Yer yarılıp içine girmediler ya!*” (s.93)

“Kafadenkler’e gelince hepsinin *keyfi kaçmıştı.*” (s.93)

“Sen onu *külahıma anlat.*” (s.100)

“Ercan sözü *arkadaşının ağzından kapıp* konuşmaya devam etti.” (s.100)

“Suçumuz ne, *meraktan çatlayacağım.*” (s.101)

“ ‘Oldukça pahalı bir çare!’ diye *dudak büktü.*” (s.116)

“Neriman Hanım’ın gece boyunca endişeyle bulutlanan *gözleri parladı.*”(s.118)

“Adamın sesiyle bir kez daha *dikkat kesildi.*” (s.125)

“Ne o öyle *dut yemiş bülbül gibi susup* duruyorsun, Can?” (s.127)

“Desenize bilmeden işlerine *burnumuzu sokmuşuz.*” (s.133)

“Haftalığınızı almadıysanız *ağzınızı havaya açın.*”(s.135)

“Unutmayın *ağzınızı sıkı tutacaksınız.*” (s.135)

“*Ömrümüzden ömür gitti.*” (s.145)

“Sevinçlerinden *kaplarına sığamıyorlardı.*” (s.146)

“... oturma salonun *keyfini çıkarmak* da onlara kaldı.”(s.152)

“Tabi bu konuda Neriman Hanım’ı ikna edene kadar göbeğimin *çatladığını* söylememe gerek yok değil mi?” (s.153)

“ Derken siz öyle bastırdı ki, *göz gözü görmez oldu.*” (s.154)

“Toprakla yan yana gelince pek de *akıl alır* gibi görünmüyor.” (s.157)

Anlamı güçlendirmek için kullanılan atasözleri:

“Pilavdan dönenin kaşığı kırılısın.” (s.18)

“Teşbihte hata olmaz.”(s.24)

Metinde tespit edilen benzetmeler:

“Mübarek makineli tüfek gibisin.” (s.9)

“Tıpkı yatılı okullardaki gibi ancak çok daha kalabalık bir halde.” (s.13)

“Bu sözlerle otobüste yeni bir kahkaha fırtınası koptu.” (s.21)

“Kentten dağa doğru ağır ağır yol alan otobüsün pencerelerinden görülen manzara her dakika değişmeye başladı.” (s.33)

“Delicesine çarpan kalbi sanki göğsünde değil de beyninde davullar çalıyordu.” (s.60)

“Hem de kurt gibi açım hocam.” (s.67)

“Üç ergin izci lideri, bu teklife can simidi gibi sarıldılar.” (s.79)

“Kimi başını yastığa koyduğu an uykunun pamuk kanatlarına binip düşler ülkesine doğru yola çıktı.” (s.94)

“Neriman Hanım kafese kapatılmış bir aslan gibi giriş salonunun ortasında dolanıp duruyordu. Yalnızca adımları değil, yürüdükçe ardından dalgalanan saçları da aslan yelesi gibi kabarmıştı.” (s.106)

“Balgöbek’in sözleri bir işaret fişeği atılmış gibi salondakileri hareketlendirdi.” (s.114)

“ Arkadaşının arkasından uslu bir köpek yavrusu gibi gelmesini daha fazla kaldıramadı” (s.128)

“Bu kez gerçekten de bir sıçan gibi yakalanacak mıydı?” (s.131)

“Ne zamandır kendisine itiraftan kaçındığı suçluluk duygusunu öğrenci velileri suratına bir şamar gibi vurmuşlardı.” (s.173)

Tablo 11. “Kar Canavarının Peşinde” Eserinde Geçen Efsaneler

Metinde Geçen Efsaneler	Sayfa Numaraları
Khimaira Efsanesi	s.32
Ağlayan Çınar Efsanesi	s.182

Yazar eserlerinde ezgiye önem vermektedir. Bu eserinde de şarkılara yer vermiştir.

“Artık veda et şen izci, sen arkadaşına,

Gidiyorsun , iştirak et, veda valsine.

Eğer inanmış isen izcilik ateşine,

Durma koş, yay onu sen,

Yurdun her köşesine,

Bu ateş ile kampımız sona eriyor.

Gelecek sene kamp yine bizi bekliyor.

Artık, artık, artık elveda,

Artık, artık, artık elveda.”(s.76)

“Her gece uykuya dalınca

Uyanır gecenin sesleri

Kampta nöbetçiler kalmazsa

Bu sesler büyüler bizleri

Ormanda bir çınar

Rüzgarda gıcırdar

Sesleri durmadan

Garç gurç garç gurç

Garç gurç garç gurç.”(s.103)

“Her gece uykuya dalınca

Uyanır gecenin sesleri

Kampta nöbetçiler kalmazsa

Bu sesler büyüler bizleri

Çayırdaki kurbağa otların altında

Bağırır durmadan vırak vırak vırak!

Vırak vırak vırak!” (s.103)

“Her gece uykuya dalınca

Uyanır gecenin sesleri

Kampta nöbetçiler kalmazsa

Bu sesler büyüler bizleri

Sonunda bir düdük öter hızlıca

Kaldırır bizleri

Düt! Düt! Düt!

Düt! Düt! Düt!”(s.104)

“İzci şendir, izci şendir,

İzci şendir arkadaş!

Şapkası, fuları, çantasıyla

Bıçağı, kemeri, çorabıyla

İzci şendir, izci şendir,

İzci şendir arkadaş!” (s.129)

Anlatımın akışını zenginleştirmek için metinde kullanılan ikilemeler:

“Sorular *art arda* patlamaya başladı.”(s.8)

“Sen de *olur olmaz* zamanlarda çantadakileri yiyip bitirmesen iyi olur.” (s.21)

“*Evet evet.*” (s.28)

“*Renk renk* eşofmanlar sayı boncukları gibi *yan yana* dizildi.” (s.40)

“Muratcan *söylene söylene* arkadaşlarının peşine düşerken...” (s.40)

“Onların ne kadar meraklı ve gözü pek olduklarını düşündükçe *soğuk soğuk* terlemesinin önüne geçemiyordu.” (s.47)

“Mehmet Bey siz buraya *sık sık* geldiğinizi mi söylemiştiniz?” (s.48)

“Kurtarma operasyonuna katılanlar kayak evini *peş peşe* terk edip de...” (s.96)

“... bir kemerden diğerine atlayan gölgesini *zar zor* seçtiler.” (s.104)

“*Zaman zaman* bir iki gün ışığı...” (s.108)

“Saçlarım *taraz taraz* ellerim çatlaklarla dolu.”(s.112)

“Kusura bakmayın ama, ben *ufak ufak* başlıyorum.” (s.113)

“Belki *topu topu* birkaç metre yol almıştı.” (s.122)

“*Usul usul* kamp şarkılarından birini mırıldanmaya başladı.”(s.128)

“Bebekler gibi *mışıl mışıl* uyuduk.”(s.139)

“Onların bu haline *katıla katıla* gülmekten kendini alamayan Neriman Öğretmen.”(s.146)

“Toprakla *yan yana* gelince pek de akıl alır gibi görünmüyor.” (s.157)

“*Uzun uzun* konuştu.” (s.164)

“Bir de *pişkin pişkin* ne duyduğumuzu soruyorsunuz?”(s.171)

Metinde tespit edilen noktalama yanlışları:

“Melek’le Mine çorbalarını soğutmadan kaşıkلامaya *başlamışlardı ki*, yandaki kayakçılardan biri...”(.42)

“ Elinizle azıcık eşelediniz *mi*, siz de yerin ne denli katı olduğunu göreceksiniz.” (s.65)

4.4.3 Çocuk Görüşleri Bağlamında Yapıtın Genel Değerlendirmesi

1. Kitabın adı ile içeriği birbiriyle ilgili mi?

5.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

7.sınıf kız öğrenci: “ Evet.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

8. sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

Araştırmaya katılan öğrenciler kitabın adını ve içeriğini uyumlu bulmuşlardır. Kitabın adı “Kar Canavarının Peşinde”, içerikte de kar canavarı ile yaşanan maceralar anlatılmaktadır.

2. Kendinizi metindeki şahıs ve varlık kadrosunda birinin yerine koyun ve düşüncelerinizi yazınız.

5.sınıf kız öğrenci : Kendimi Neriman Öğretmen'in yerine koyardım. Öğretmen olmayı istediğim için.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Ben kendimi Serkan'ın yerine koyardım. Çünkü üç canavara karşı.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Ben olsam korkardım ve kar canavarının peşinden gitmezdim.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Tarık abinin sağduyulu oluşu, grup hâkimiyeti, çocuklar kaybolduğunda panik yapmamasından dolayı kendimi onun yerine koydum.”

5.sınıf erkek öğrenci: “ Kar canavarı.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Tarık abi. Okulun gezi başkanı geziye gitmek isteyenleri o bilgilendiriyor.”

7. sınıf erkek öğrenci: “ Canavar olsam kimseye zarar vermem, herkesin rahat gezmesini isterdim.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Bolgöbek Yaşar olmak isterdim. Yemek yemeyi severim.”

Kitapta farklı özellikte birçok karaktere yer verilmiştir. Bu karakter çeşitliliği öğrencilerin kendilerini daha yakın hissettikleri kişilerle özdeşleştirmesini sağlamıştır. Kişilik özelliği olarak öğrenciler belirttikleri karakterlerin etilenmişler ve o özelliklerin kendilerinde de olduğunu vurgulamışlardır.

3. Kitapta yer alan resimler metni anlamada/tahmin etmede yardımcı oluyor mu?

5.sınıf kız öğrenci : “Kitapta resim yok.”

6.sınıf kız öğrenci : “Kitapta resim yok.”

7.sınıf kız öğrenci : “Kitapta resim yok.”

8.sınıf kız öğrenci: “Kitapta resim yok.”

5.sınıf erkek öğrenci : “Kitapta resim yok.”

6.sınıf erkek öğrenci : “Kitapta resim yok.”

7. sınıf erkek öğrenci : “Kitapta resim yok.”

8. sınıf erkek öğrenci : “Kitapta resim yok.”

Araştırmaya katılan tüm öğrenciler kitapta resim olmadığı konusunda hemfikirdirler. İlgili başlıkta da araştırmacının belirttiği üzere kitapta resim yer almamaktadır. Sadece kahramanları resimleri vardır.

4. Okuduğunuz kitabın konusu nedir?

5. sınıf kız öğrenci : “İzci kampı.”

6. sınıf kız öğrenci: “ 9 izci çocuğun kar canavarını fark etmeleri ve canavarın peşine düşmeleri.”

7. sınıf kız öğrenci: “Sınıfta lakap takıp bu olayı araştırması.”

8. sınıf kız öğrenci: “ Macera severler.”

5. sınıf erkek öğrenci: “ Kitabın eğlenceli olması.”

6. sınıf erkek öğrenci: “ Gezide yapmamız gerekenleri anlatıyor.”

7. sınıf erkek öğrenci: “ Canavar.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Bir grup arkadaşın macerası.”

Öğrencilerin bir kısmı konuyu doğru tespit ederken bir kısmı konudan uzaklaşmıştır. Konuyu farklı yorumlayan öğrenciler anlatılan konunun o kısmından etkilendikleri görülmektedir.

5. Kitaptan hangi dersi çıkardınız? (Ana fikir)

5. sınıf kız öğrenci: “ Kitapta izcilerin bir canavarın peşinde olduğunu anlatıyor.”

6. sınıf kız öğrenci: “ İnsanların ne olursa olsun kendine güvenmesi ve araştırmacı olması, başaracağına inanması.”

7. sınıf kız öğrenci: “ İzinsiz bir şey yapınca başımıza bir şey gelmesi.”

8. sınıf kız öğrenci : “ Katıldığımız gezide sorumlu olduğumuz kişilerden habersiz hareket etmemeliyiz.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Canavarların peşinden gitmek başımıza bela açabilir.”

6.sınıf erkek öğrenci: “ Tek başımıza hareket etmemeliyiz.”

7. sınıf erkek öğrenci: “ İnsanları korkutmak doğru değil.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Tek başımıza hareket etmemeliyiz.”

Ana fikir olarak çocuklar izinsiz hareket etmenin başlarına bela açacaklarını belirtmiştir. Aslında yazarın bu kitapta vermek istediği ileti bu değildir. çocukların böyle cevap vermesi, ailede bu şekilde eğitim almalarından kaynaklanabilir. Anne ve babaların çocuklarını eğitirken en çok kullandıkları, “İzinsiz bir şey yaptığında başına kötü şeyler gelebilir.” ifadesidir. Buradan hareketle çocuklar, okudukları metinlerde yaşadıkları, öğrendikleri, ailenin bakış açısı gibi faktörlerin etkisi ile iletiyi anlamlandırmaktadır.

6. Okuduğunuz kitap yaşınıza uygun mu?

5.sınıf kız öğrenci: “ Evet.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

8. sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

Araştırmaya katılan öğrenciler eseri beğenmiş olup kendilerine uygun olduğunu belirtmişlerdir.

7. Okuduğunuz kitabı arkadaşlarınıza tavsiye eder misiniz?

5.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Hayır.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

8. sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci haricindeki diğer öğrenciler kitabı beğendikleri için arkadaşlarına tavsiye edeceklerini belirtmişlerdir.

8. Kitapta yer alan olaylar sizi nasıl etkiledi?

5.sınıf kız öğrenci: “ Maceralı bir kitaptı.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Beni içten bir şekilde etkiledi. Kitabın her bölümünü okurken içimi yeni bir heyecan kapladı.”

7.sınıf kız öğrenci: “Bu olaylar beni çok etkilemedi.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Biraz gerdi beni kış oluşu ve bazı rivayetlerin oluşu. Zorlukları karşısında mantıklı hareket etmeleri güzel.”

5.sınıf erkek öğrenci: “ Kışın olması.”

6.sınıf erkek öğrenci: “ Pozitif etkiledi.”

7. sınıf erkek öğrenci: “Etkilemedi.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Normal etkiledi.”

7.sınıf erkek ve kız öğrenci okudukları kitaptan etkilenmediklerini belirtmişlerdir. İçinde buldukları gelişim döneminin etkisi ile ilgi ve ihtiyaçları farklı olabilmektedir. Araştırmada yer alan diğer öğrenciler ise metni okurken heyecanlandıklarını ve onları etkilediklerini belirtmişlerdir.

9. Olayların geçtiği yer ve zaman hakkında bilgi veriniz.

5.sınıf kız öğrenci: “ Kış, Bursa, Uludağ.”

6.sınıf kız öğrenci: “Bursa, Uludağ, kapalı çarşı.”

7.sınıf kız öğrenci: “Yer kış kampı için dağın zirvesi ve sınıf. Sabah.”

8.sınıf kız öğrenci: “Bursa Uludağ’da.”

5.sınıf erkek öğrenci: “Sabah.”

6.sınıf erkek öğrenci: “Yer kayak merkezi ve okul.”

7. sınıf erkek öğrenci: “Bir karlı dağda geçmiştir.”

8. sınıf erkek öğrenci: “Olay dağda geçiyor.”

5.sınıf erkek öğrenci haricindeki diğer öğrenciler yer ve zamanı doğru belirtmişlerdir. Öğrencilerin metni anladıklarını ve hikayeyi oluşturan unsurları fark edebildikleri sonucuna ulaşabiliriz.

Tablo 12. “Kar Canavarının Peşinde” Kitabının Dil ve Anlatım Özellikleri

SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
Metinde anlamını bilmediğiniz kelime çok mu?	1E	3K/1E	1K/1E
Metin açık ve anlaşılır mı?	4K/3E		1E
Yazar sade bir dil mi kullanmış?	3K/2E	1E	1K/1E
Yazar, Türkçeyi düzgün kullanmış mı?	4K/4E		
Yazar, içten ve inandırıcı mı?	3K/4E	1K	
Metin akıcı mı?	4K/2E	1E	1E

Metinde öğrencilerin anlamını bilmedikleri kelimeler, okuyucunun gelişim özellikleri, algıları dikkate alınarak araştırmacı tarafından belirlenmiştir. Belirlenen kelimeler akıcılığı bozmamakta, çocuğun kelime hazinesini geliştirici nitelik taşımaktadır. Metni okuyan öğrenciler açık ve anlaşılır bulmuşlardır. Yazarın anlattıkları okuyucuya inandırıcı gelmiştir. Metni akıcı bulmuşlardır. Macera kitabı olması ve merak duygusu kitapta sürekli devam etmektedir.

Tablo 13. “Kar Canavarının Peşinde” Kitabının Dil ve Anlatım Özellikleri

SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
Okuduğunuz metinde olaylar ve bilgiler sıraya konularak anlatılmış mı?	4K/4E		
Konuda ana fikir ve duygular yardımcı fikirlerle desteklenmiş mi?	3K/4E		1K
Konu,deyim,atasözü ve özdeyişlerle zenginleştirilmiş mi?	1E	1K/1E	3K/2E
Anlatılan konu ilginizi çekti mi?	2K/2E		2K/2E
Metinde yer, zaman ve şahıs kadrosu var mı?	4K/4E		

Metindeki olaylar kronolojik olarak sıralanmıştır. Öğrenciler iletileri tam anlamıyla bulamamış olsalar da genel itibariyle eserin içeriğini anladıklarını sorulara verilen cevaplardan anlaşılabilir. Bu eseri de okuyan öğrenciler tarafından metinde geçen deyim ve atasözü fark edilememiştir. Metni okuyan öğrencilerin yaş özelliklerinin etkisi ile bir kısmının ilgisini çekerken bir kısmının ilgisini çekmemiştir. Metni anlayan öğrenciler yer ve zaman unsurlarını doğru tespit edebilmiştir.

4. 5 ZAMANDA YOLCULUK

Zamanda Yolculuk, Nur İçözü'nün çocuklar için yazmış olduğu 5 kitaptan oluşan seri bir romandır. Yayınevinin notuna göre, 2003 yılında Morpa Kültür Yayınları tarafından yayımlana bu dizinin genişletilmiş ve yenilenmiş baskıları Altın Kitaplar tarafından yapılmıştır. Seride yer alan kitaplar; Bilgin Dede'nin Zaman Makinesi, Şeytan Bunun Neresinde?, Korsanların Peşinde, Mağara Devleri, Uzayda Buluşalım. Eserde, Bilgin Dede ve torunları Yıldız ile Bulut'un başından geçen olaylar anlatılmaktadır. Bilim adamı olan Bilgin Dede, zamanda yolculuk yapmak için bir ışıklı top icat eder. Yaz tatilinde anne ve babalarından ayrı olan ikizler, dedesinin icadı ile tatil boyunca ülkemizin farklı yerlerini gezerek, tarihi, kültürel bilgiler edinirler. Dede ve torunlarının maceralarını okurken ülkemizi de bu eserle yakından tanıyabilmekteyiz.

5 kitap incelendiğinde gezi yazısı özelliği göstermekle birlikte gezi yazısı değildir. Çünkü gezi yazılarında kronolojik sıralama vardır ama bu eser çocuk romanı olarak kurgulanmış olup ülkemizin tarihi, turistik yerlerine rastgele gidilmektedir.

İncelenen 5 kitap seri olması bakımından tasarım özellikleri tek başlık altında değerlendirilmiş olup içerik özellikleri ve çocuk görüşlerine göre ayrı başlıklar altında değerlendirilmiştir.

4.5.1 Tasarım Özellikleri

4.5.1.1 Boyut

Kitaplar 13.5x19.5 cm boyutlarındadır. Bilgin Dede'nin Zaman Makinesi 188 sayfa, Şeytan Bunun Neresinde? 159 sayfa, Korsanların Peşinde 176 sayfa, Mağara Devleri 160 sayfadan, Uzayda Buluşalım 176 sayfadır. Kitapların kalınlıkları ve boyutları bakımından çocuğun rahat taşınmasına uygundur.

4.5.1.2 Kâğıt

Mat, kolay çevrilen ve hemen yıpranmayan özellikteki kâğıt kullanılmıştır.

4.5.1.3 Kapak ve cilt

Kitapların kapakları çok kalın değildir ama selofanla kapağın dayanıklılığı artırılmıştır. Yapıştırma yöntemi ile ciltlenmiştir. Sayfalar kolay dağılmayacak özelliktedir.

5 kitabın da kapak resminde aynı ışıklı top kullanılmıştır. Bu top rengi kitabın rengine göre farklılık göstermektedir. Kitap kapaklarında isimleriyle bağlantılı olarak kitap renginden daha koyu, küçük resimlerde yer almaktadır. Kitapların kapak renkleri; Bilgin Dede'nin Zaman Makinesi (EK-9) mavi ve ışıklı top resmi, Şeytan Bunun Neresinde? (EK-10) yeşil ve ay ile yıldız resmi, Korsanların Peşinde

(EK-11) kırmızı ve korsan ile gemi resmi, Mağara Devleri (EK-12) mor ve taş devrini simgeleyen adamların resmi, Uzayda Buluşalım (EK-13) turuncudur ; yuvarlak ve çok sayıda kolları olan bir resim vardır.

Kitap isimleri kitaptaki bir iki hikayede bahsi geçen konulardan isimlerini almaktadır. Uzayda Buluşalım kitabının adı ile içeriği uyumlu değildir. Çünkü kitabın başlığından hareketle uzayla ilgili konulardan bahsedileceği izlenimine kapılsa da okuyucu, içerikte İstanbul anlatılmaktadır. Korsanların Peşinde kitabı da denizcilikten bahsetmekte fakat kahramanların gidip gördükleri tüm şehirler denize kıyısı olan şehirler değildir. Bu açıdan kitap isimleri, içeriği tam olarak ifade edememektedir.

Kitaplar bu açıdan birbirinin devamı olduğunu belirtmektedir. Yazarın ifadesine göre, kitaplar birbirinin devamı olarak da okunabilmekte, ayrı ayrı da okunabilmektedir.

4.5.1.4 Sayfa düzeni

Sayfalardaki kenar boşlukları, satırlar arası boşluk ve yazının puntosu okuyan öğrencinin yaşına hitap etmektedir. Sayfadaki paragraflar düzenlidir. Her bölüm yeni bir başlıkla ve konuyla ilgili küçük bir resimle başlamaktadır. Bu da öğrenci için içeriği açıklamakta ve somutlaştırmaktadır.

4.5.1.5 Resimler

Bilgin Dede'nin Zaman Makinesi ve Şeytan Bunun Neresinde? konu başlıklarında şehir ile ilgili küçük kara kalem bir resim yer almaktadır. 16 resim vardır.

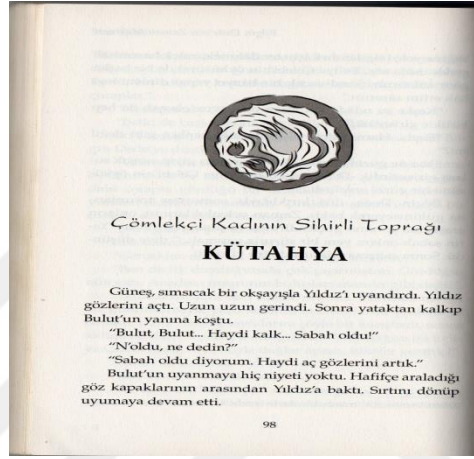
Korsanların Peşinde, her bölümün başında resim vardır. Kitap 17 bölüm ve şehirleri simgeleyen küçük 17 resim vardır.

Mağara Devleri'nde ise 12 bölümden ve içerikle ilgili 12 küçük resim vardır.

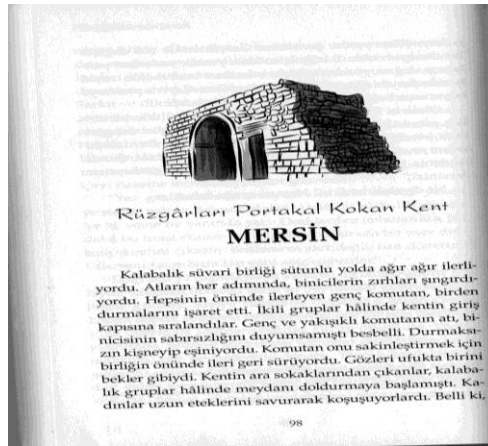
Uzayda Buluşalım eserinde 15 bölümden ve konuyla ilgili 15 küçük resim yer almaktadır.

Bölüm başlarında yer alan bu küçük resimler şehirleri temsil ettikleri için çocukta ilgili konuyla ilgili somut bir bilgi oluşturmaktadır. Bu kitaplar daha çok 6., 7. ve 8. sınıflara hitap ettiği için az resim kullanılması uygundur. Bu yaş gruplarında içerikle ilgili resimlerin fazla kullanılması, çocuğun hayal gücüne ket vurmaktadır.

Kapakta ise ışıklı topu canlandıran bir resim vardır. İçerikle ilgilidir. Seri kitaplarının içinde bulunan resimlere örnek olarak verilmiştir.

Şekil 9. "Bilgin Dede'nin Zaman Makinesi" Eserinin İç Sayfalarından Bir Örnek

Şekil 10. "Korsanların Peşinde" Eserinin İç Sayfalarından Bir Örnek

4.4.2 Bilgin Dede'nin Zaman Makinesi

Kitap Türü : Roman (10 yaş +)

Basım Yeri : İstanbul

Basım Yılı : 5. Basım/ 2015

Yayınevi : Altın Kitaplar

Beş kitaptan oluşan serinin ilk kitabı Bilgin Dede'nin Zaman Makinesi. Kitabın kahramanları Bilgin Dede, Yıldız ve Bulut'un gezileri sırasında yaşadıkları maceralar anlatılıyor kitapta. Yıldız ve Bulut Bilgin Dede'nin torunları ve ikizler. Yaz tatilinde Yıldız ve Bulut'un annesi ve babası iş seyahati için Amerika'ya gidiyorlar. Tatil boyunca evde birlikte kalacak olan kahramanlar, Bilgin Dede'nin bir icadı sayesinde zamanda yolculuk yapmaya başlıyorlar. Yolculukları sırasında tarihi birçok olay öğrenirken ülkemizi de tanıyorlar. Bu kitapta şu yerleri geziyorlar: Aspendos, Ankara, Adıyaman, Ağrı, Çanakkale, Denizli, Adana, Kütahya, Afyon, Kapadokya, Amasya, İzmir, Efes, Aydın, Manisa.

İlk önce Aspendos'a gidiyorlar. Antalya'nın adının Bergama Kralı'nın adından geldiğini öğreniyorlar. Tarihimizi, medeniyetleri ve uygarlıkların ülkemizde bıraktıkları tarihi eserlerden bahsediyorlar. Tarihi eserlerin öneminden bahsedilirken tarihi eser kaçakçılığının ülkemizde var olması hatta Noel Baba'nın kemiklerinin çalınması anlatılıyor.

Ankara Anıtkabir'in yapılışı anlatılırken Ankara adının çapa anlamına gelen "ankarizm"den geldiğinden de bahsedilerek şehir isimlerinin çıkış serüveni de kitapta yer almaktadır.

Nemrut Dağı'ndaki tapınakta Doğu-Batı tüm milletlerin Tanrılarının heykelleri olduğu, Çanakkale'de Truva kalıntıları çalındığından da bahsediliyor.

5 kitap incelendiğinde gezi yazısı özelliği göstermekle birlikte gezi yazısı değildir. Çünkü gezi yazılarında kronolojik sıralama vardır ama bu eser çocuk romanı olarak kurgulanmış olup ülkemizin tarihi, turistik yerlerine rastgele gidilmektedir.

4.5.2.1 İçerik Özellikleri

4.5.2.1.1 Konu

Bilgin Dede'nin zaman makinesi üretmesi ve yaz tatilinde annesi ile babası iş için Amerika'ya giden Bulut ve Yıldız'ın şehirleri hem gezmesi hem de tarihi bilgileri öğrenmesi.

4.5.2.1.2 Çevre

Olaylar evde başlıyor sonra zamanda yolculuk ederek farklı şehirlere gidiliyor. Eserde ülkemizin farklı birçok şehrine gidiyorlar: Aspendos, Ankara, Adıyaman, Ağrı, Çanakkale, Denizli, Adana, Kütahya, Afyon, Kapadokya, Amasya, İzmir, Efes, Aydın, Manisa.

4.5.2.1.3 İleti

Kültürümüzün zenginliğini bilmeli, onlara sahip çıkmalıyız. Çünkü tarihi eser kaçakçıları onları başka ülkelere götürerek bizi mahrum bırakıyorlar.

4.5.2.1.4 Karakter

Bilgin Dede, sevimli, tatlı bir ihtiyarcık. Kafası zehir gibi çalışıyor. Uzay mühendisliği yapmış. Emekli olmasına rağmen çalışan, buluş yapan birisi (s.10). Güler yüzlü, ılımlı bir dede. Neşeli, çocukların dilinden anlayan, onları eğlendiren ama eğlendirirken de bir şeyler öğrenmesini sağlayan bir dede. Dede her zamanki gevrek kahkahalarından birini attı(s.28).

Bulut, ikizler. Bilgisayar canavarı. Öğrenmeye meraklı. Gezdikleri yerlerle ilgili araştırma yapıyor ve gördükleri yerleri yazıyor.

Yıldız, süslüdür. Nur İçözü'nün diğer kitaplarında da süslü kızlar yer almaktadır.

Yıldız bu çenesini tutmadan olur mu(s.35)? Yıldız aynı zamanda çok konuşkan ve her şeyde fikri olan bir kahraman olarak kurgulanmış. Gördünüz mü, apar topar döndük diye bu yolculuktan minicik bir anı bile alamadık(s.67). Süs eşyaları almayı çok seviyor. Evin bir köşesini gezdikleri yerlerden anı olsun diye aldığı süs eşyalarıyla düzenliyor.

4.5.2.1.5 Dil ve anlatım

Okunan kitaplar kişinin kelime hazinesini geliştirmek için metinlerde okuyucunun daha önceden bilmediği kelimelere yer verilmektedir. Bu eserde tespit edilen kelimeler:

“Bence öncelikle ülkemizin *ören* yerlerinde bir tur atmalıyız.”(s.18)

“Nurten Hanım, Bilgin Dede ve ikizler başlarına ışıklı birer *miğfer* geçirmişlerdi.” (s.19)

“Bulut da aynı *kanıdaydı*.”(s.21)

“Hem sonra tiyatronun önemi yalnızca *akustiğinde* değil.”(s.26)

“Büyük holdeki duvar mermerleri Bilecik'ten, 42 tonluk *yekpare lahit* mermersi ise Adana, Osmaniye'den getirildi.” (s.32)

“O kazağın yünü de Ankara'nın ünlü tiftik keçisinden elde edildiği için tüylü kazaklara *angora* deniyor.” (s.35)

“Tonguzlu'da *toy* çadırlar kurulsun.” (s.78)

“Bu topraklar, Selçuklular devrinde burada bir şehir kuran Tonguzlu Türkmen *oymağının* adıyla anılmış.” (s.79)

“... bu denizde kaybolan *ilençleri* yüzünden denizin kuruduğu dile gelmiştir.”(s.80)

“Hem bu *oba* kimin, sen kimsin ?” (s.113)

“Derken bu *dinginlik*, toprağı sarsan bir uğultuyla bölündü.” (s.139)

“O sırada savaşçılardan bir kısmı *tolgalarını* çıkardı.” (s.140)

“Ortalarında beyaz bir ata binmiş, *mağrur* bir komutan vardı.” (s. 153)

“Yalnızca *urbalarımız* değışik.”(s.163)

Yazar eserlerinde deyimlerden sıkça yararlanmış. Durumları farklı açılardan anlatmaya çalışmıştır. Metinde tespit edilen deyimler:

“Bir aydan fazla evde *baş başa kalacağız.*” (s.14)

“Sonra koşarak odalarının *yolunu tuttular.*” (s.14)

“Şu babanın yaptığına *akıl sır ermez* Nurten.” (s.15)

“Sabahleyin güneşin ilk ışınlarıyla gözünü açan Yıldız, neşeyle *ayağa fırladı.*” (s.16)

Yine alaylı bir sesle, “ Eee... yolculuk nereye ?” diye sormaktan *kendini alamadı.*” (s.16)

“Nurten Hanım’a gelince; o neredeyse *dilini yutmuştu.*” (s.21)

“Yıldız bu; Demre’yi duyar duymaz *söze karışmadan duramadı.*” (s.23)

“İkizler yeni bir macera dinlemenin hevesiyle *dikkat kesildiler.*” (s.23)

“Bulut *burnunu kıvırdı.*” s.25

“... o dönemlerde sanata ve sanatçıya verilen değerın ne denli büyük olduğunu *göz ardı etme.*” (s.26)

“Topluluğa *ayak uydurup* ilerlemeye başladılar.” (s.30)

“Yıldız bu *çenesini tutmadan* olur mu?” (s.35)

“Yine dedesinin *sözünü kesivermişti.*” (s.35)

“İki kardeş, çatalı bıçağı kaptıkları gibi tabaklarındakileri *silip süpürdüler.*” (s.37)

“İncecik beli, upuzun sarı saçlı, parlak giysili bebeği elinde *evirip çevirmek* iyice kontrol etti.”

(s.41)

“Hep birlikte yeniden *yola koyuldular.*” (s.43)

“Yıldız’ın *gözleri parladı.*” (s.49)

“Yıldız üzüntüyle *boynunu büktü.*” (s.52)

“Öykü deyince *akan sular durur* elbet.” (s.52)

“Ayaklarıma *karasular indi.*” (s.54)

“Bulut’la Yıldız *göz göze geldiler.*” (s.55)

“Sana bir an önce *yol yordam öğreteyim.*” (s.59)

“Tanrıların işine *akıl sır erer* mi?” (s.60)

“Kadının *gözleri ateş saçıyordu.*” (s.61)

“Üstelik minicik bir yara için *dünyayı ayağa kaldırdın.*” (s.69)

“Bilgin Dede birbirine *laf yetiştirmeye* çalışan ikizleri el hareketiyle susturdu.” (s.69)

“Bu arada Bulut’a *emirler yağdırmaktan* geri durmuyordu.” (s.70)

“*Kuş uçmaz, kervan geçmez* yerde kızın ne işi var?” (s.73)

“*Ödüm patladı.*” (s.74)

“Sonunda *korktukları başına gelmişti.*” (s.74)

“Sayenizde *yakayı ele verdik.*” (s.74)

“Kimse *kılına dokunamaz.*” (s.76)

“Gezmek, görmek deyince *akan sular durur* elbet.” (s.80)

“Kadın sanki *kırk yıldır tanışıyorlarmış* gibi davranıyordu.” (s.87)

“Ne o, Bulut Bey *uyku gözlerinden akıyor.*” (s.100)

“Bilgin Dede, *bıyık altından gülümseyerek* nazlandı.” (s.100)

“Çamura giren insan nasıl güzelleşir *aklım ermedi.*”(s.109)

“*Tozu dumana katmış* bir atlı, küçücük bir ceylanı kovalıyor.”(s.111)

“Ne dersin Yıldız, biraz yaklaşıp ne konuştuklarına *kulak versek mi?*” (s.112)

“Avcı suyu bir dikişte *kana kana içti*, bitirdi.” (s.113)

“*Göz açıp kapayana değin* iki kardeşin yatağı hazır olmuştu bile.” (s.115)

“Üşütmek, hastalanmak, *zayıf düşmek* yasaktı.” (s.137)

“Ve o gün bugündür, İzmir uygarlıklara *kucak açmış.*” (s.146)

“Haydi, yürüyün, *dikkat çekmeden* kalabalığa karışalım.” (s.152)

“... Pergamon Kütüphanesi’ne neden *göz diker* anlamıyorum.” (s.153)

“*Gözleri ateş saçıyordu.*” (s.155)

“Kendi topraklarında kalsaydı böyle korunmaz, *toza toprağa karışıp* yok olurdu.” (s.156)

“Bir an *uykuya dalar* gibi oldular.” (s.159)

“*Gözlerim yollarda kaldı.*” (s.171)

Metinde deyim kadar sık kullanılmasa da atasözlerine de yer verilmektedir. Eserde tespit edilen atasözleri:

“Saat var saatçık var.” (s.52)

“Bilmemek ayıp değil, öğrenmemek ayıptır.” (s.89)

“Su uyur, düşman uyumaz.” (s.121)

Kitapta tespit edilen benzetmeler:

“Bilgin Dede cebinden küçük, parlak bir top çıkardı. Sanki filmlerde gördükleri sihribazların kristal küresine benzer bir şeydi bu.” (s.12)

“... fal taşı gibi açılmış gözlerle olanları anlamaya çalışıyorlardı.” (s.21)

“Kalbi göğsünden fırlayacakmış gibi atmaya başladı.” (s.26)

“Dede her zamanki gevrek kahkahalarından birini attı.”(s. 28)

“Sanki bir insan denizinin ortasında dalgaları gibiydiler.” (s.30)

“Hepsi de sanki tarihi bir filmin oyuncularını gibi giyinmişlerdi.” (s.38)

“Bilgin Dede yumuşak bir sesle konuşmaya başladı.” (s.40)

“Sonra bulutlardan bir taç takmış yüksek dağı fark ettiler.”(s.49)

“Yıldız dilini yutmuş gibi şaşkın şaşkın kadına baktı.” (s.57)

“... yerine inci gibi parlak ten, periler kadar güzel bir yüz verdiğini düşünüyordu.”
(s.80)

“Kadın –erkek, genç- yaşlı, işçiler rengarenk, bir bulut misali kucaklaşmıştı.” (s.83)

“Neyse artık barajlar var da deli suları dizginliyoruz.” (s.92)

“Kızın yüzü, içinde ışıklar yanan kristal bir vazo gibi ışıltılı ışıltılı.” (s.116)

“Beybögrec yel gibi esen, kuş gibi uçan atına atlacağı gibi, arkadaşlarını da yanına alıp...” (s.121)

“...zaman topu bizi bu kez kuş gibi, nereye uçuracak?” (s.126)

“... dalgalar gümüş pırıltılarla oynaşıyordu.” (s.146)

“Güneş, sımsıcak ışıklardan bir demet derledi, Yıldız’ın yüzünü okşadı.” (s.171)

Kelime oyunları çocuğun ifade gücünü geliştirmektedir. Bilmecede soruya cevap düşünülmesi de kişinin problem çözme becerisini desteklemektedir.

“Dilberin yanağıdır, temmuz ayı çağıdır, vatanını sorarsan Amasya’nın bağıdır.

-Elma.”(s.139)

Dilin söyleniş güzelliğinin temsilcisi tekerleme de metinde yer alarak dilin ahengi gösterilmiştir.

“Adana selle, Ceyhan yelle, missi yılanla gidecek.” (s.91)

Yazar, diğer metinlerinde olduğu gibi bu metinde de ses tekrarlarından sıkça yararlanmıştır.

“Bulut’la Yıldız *zaman zaman* dedelerinin oda kapısını aralayıp içeriye gizlice göz atıyorlardı.” (s.10)

“Bilgin Dede *gevrek gevrek* güldü.” (s.12)

“Bir aydan fazla evde *baş başa* kalacağız.” (s.14)

“Nurten Hanım *için için* eşine hak veriyordu...” (s.15)

“Birkaç kez *üst üste* seslendi.” (s.19)

“Bilgin Dede’nin gözleri *dolu dolu* olmuştu.” (s.31)

“Artık her yer *pırl pırl* olmuştu.” (s.38)

“Sanki *alev alev* yanan bir odun parçasını eline alacakmış gibi dikkatliydi.” (s.41)

“*Nefes nefese* tepeye yaklaşmışlardı ki...” (s.43)

“Onların *fısır fısır* konuşup gülüşmeleri komutanın gözünden kaçmadı.” (s.43)

“Komutan her biri on, on beş insan boyunda olan heykelleri *tek tek* tanıttı. (s.44)

“Bilgin Dede *düşünceli düşünceli* sakalını sıvazladı.” (s.49)

“Yaşlı kadının *kırış kırış* yüzünde hafif bir gülümseme belirdi.” (s.50)

“Tılsımlı ki, *öyle böyle* değil.” (s.51)

“Ninenin arkasından *uzun uzun* bakan Bilgin Dede, *düşünceli düşünceli* başını salladı.” (s.52)

“Haydi bakalım *marş marş...*” (s.54)

“Yıldız dilini yutmuş gibi, *şaşkın şaşkın* kadına bakmayı sürdürdü.” (s.57)

“*Çok çok* uzak bir yerden geldim buraya.” (s.58)

“*Bakın bakın...*” (s.66)

“Gördünüz mü, *apar topar* döndük diye bu yolculuktan minicik bir anı bile alamadık.” (s.67)

“Bilgin Dede *ağır ağır* yerinden doğruldu.” (s.71)

“Bulut *muzip muzip* göz kırptı.” (s.71)

Bu yörede *sık sık* ad değiştirmiş.” (s.79)

“Bulut *kıs kıs* gülererek üsteledi.” (s.88)

“Biraz *eğri büğrü* olmuştu...” (s.88)

“...*art arda* birkaç yufka daha açtı.” (s.88)

“...Lokman Hekim, *köy köy, kent kent* gezmiş, her yerden otlar derlermiş.” (s.88)

“*Tatlı tatlı* konuşurlarken, sofradakileri de bitirmişlerdi...” (s.91)

“*Renk renk*, mis kokulu kır çiçekleri Yıldız’ın çok hoşuna gitmişti.” (s.92)

“Yerlere serilmiş kilimler üzerinde *çeşit çeşit, renk renk* toprak taslar, çanak çömlekler, bardaklar vardı.” (s.101)

“*Evet evet...*” (s.104)

“*Dönem dönem* bu ad değişime uğramış.” (s.105)

“Avcı suyu bir dikişte *kana kana* içti, bitirdi.” (s.113)

“Kızın yüzü, içinde ışıklar yanan kristal bir vazo gibi *ışıl ışıldı.*” (s.116)

“Hem de *mışıl mışıl* uyuduk.” (s.116)

“Kişi var *uyur uyur* da düşünemez.” (s.120)

“*Sabah sabah* yapıp getirmiş.” (s.123)

“...*küçük küçük* evler, depolar varmış.” (s.133)

“... masmavi gökyüzünde *nazlı nazlı* akıyordu.” (s.139)

“Kuşlar havalanıp *çığlık çığlığa* kaçıştılar.” (s.139)

“Yıldız kardeşinin *bilgiç bilgiç* ataklığına dayanamıyordu.” (s.147)

“Tiyatronun arka tarafına doğru yürürken Bulut *kıkır kıkır* gülüyordu.” (s.154)

“*Eğri büğrü* bir bakır parçası.” (s.161)

“Dostlarının güzelliğini, doğallığını *öve öve* bitiremedikleri bu köyü kendisi de merak ediyordu doğrusu.” (s.168)

“Acımasız balıkçılar, *tek tek* avladılar bizleri.” (s.171)

Ekici(2011)’nin aktardığına göre, Evliya Çelebi sözlü kaynaklardan duyduğu bilgileri aktarırken doğruluğunu desteklemek için efsanelerden faydalanmaktadır. Bu eserde gezi yazısı özelliği göstermekte, gezilen yerlerin, tarihi, kültürü, gelenek, göreneklerinden bahsetmektedir. Yazar gezdikleri yerler hakkında söylenenleri efsanelerle desteklemiştir. Metinde yer alan efsaneler:

Tablo 14. “ Bilgin Dede’nin Zaman Makinesi” Eserinde Geçen Efsaneler

Efsaneler	Sayfa Numaraları
Belkıs Tiyatrosu Efsanesi	s.24
Ankara’nın Adı	s.34
Nemrut Tapınağı	s.42-44
Adıyaman’ın Adı	s.47
Ağrı Dağı	s.51-52-53
Truva Efsanesi	s.63
Denizli’nin adı	s.79
Lokman Hekim Efsanesi 9	s.8
Misis Efsanesi	s.91
Kütahya’nın Adı	s.105
Yoncalı Kaplıcaları	s.109
Afyon Efsaneleri	s. 121
Peri Bacaları Efsanesi	s.132
Amazonlar	s. 144
Ağlayan Kaya Efsanesi	s.187

Eserde tespit edilen noktalama yanlışları:

“Doğrusu *ya*, şu bayıla bayıla yediğim ton balığının oradan geldiğini bilmiyordum.” (s.66)

“Çevresinde durmadan buyruklar *yağdıran genç bir adamın*, incecik bir bedeni kucakladığını gördü.” (s.73)

“Sizin de bildiğiniz *gibi*, günümüze gelinceye *kadar*, her kentin tarih içinde adları çok az değişiyor.” (s.79)

“Gördükleri her şey o kadar hoşlarına *gidiyordu ki*, neredeyse ömür boyu orada kalabilirlerdi.”(s.117)

“Kuş gibi *dedin de*, gerçekten şööyle bir havalanmaya ne dersiniz?”(s.126)

4.5.2.2 Çocuk Görüşleri Bağlamında Yapıtın Genel Değerlendirmesi

1. Kitabın adı ile içeriği birbiriyle ilgili mi?

5.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Evet.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

8. sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

Kitabın içeriği ve adı tüm öğrenciler tarafından ilgili bulunmuştur. Evet kitabın adına baktığımızda içeriğinde zaman yolculuğu olacağını ve bunu dede ile yapacaklarını anlayabiliyoruz.

2. Kendinizi metindeki şahıs ve varlık kadrosunda birinin yerine koyun ve düşüncelerinizi yazınız.

5.sınıf kız öğrenci : “ Bilgin Dede'nin torunu Yıldız olmak isterdim. İyi ve maceraları çok seven bir kişi. Bulut ona geveze diyor ama bence değil.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Yıldız olmak isterdim. Çok güzel yerler geziyorlar.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Yıldız yerine koyardım . İstedığı tüm tarihi öğreniyor. Bu çok güzel bir şey.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Kendimi Yıldız yerine koysam çok heyecanlanırdım. Kim zamanda yolculuk etmek istemez?”

5.sınıf erkek öğrenci: “ Bulut’un yerine koydum kendimi. Yıldız’ı o kadar ayrıma itiyor ki ikisi de birbirlerini sevmiyorlar.”

6.sınıf erkek öğrenci: “ Yıldız’ın yerinde olmak isterdim . Her şeyi merak ediyor.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Bulut aynı ben. Ben çok istekli ve sabırsızım. Dedesi de aynı dedem ne istesem yapıyor.”

8. sınıf erkek öğrenci: “Ben olsam hep geçmişe gitmem biraz da geleceğe giderdim.”

Kız öğrenciler kendilerini Yıldız’ın yerine koymak istiyorlar. Macera yaşaması, zamanda yolculuk yapması, tarihi yerinde öğrenmesi çocukların ilgisini çekmiştir.

Erkek öğrencilerden 5 ve 7. Sınıfa giden öğrenciler Bulut olmak istemişleri. Kendileri ile özdeşleştirmişler. Hatta 7. Sınıf öğrencisi Bilgin Dede’yi kendi dedesine her istediğini yapma konusunda benzetmiştir. 6. Sınıftaki öğrenci ise kendisini Yıldız’ın yerine koyuyor. Her şeyi merak ettiğinden. Buradan da anlaşıldığı gibi karakterlerle özdeşleşirken cinsiyet çok önemli değil. 8. Sınıf öğrencisi ise geleceği merak ettiğini belirterek eleştiriyor.

3. Kitapta yer alan resimler metni anlamada/tahmin etmede yardımcı oluyor mu?

5.sınıf kız öğrenci: “ Çok fazla resim yok. Ama olanlar tahmin etmeye yardımcı oluyor.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Evet.”

7.sınıf kız öğrenci: “ Evet yardımcı oluyor.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Çok fazla resim olmadığından anlayamadım. Yardımcı olmadı.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci: “Resim yoktu .”

8. sınıf erkek öğrenci: “Evet.”

Araştırmaya katılan öğrencilerin 5’i resimlerin yeterli olduğunu söylerken 3’ü yeterli olmadığını söylemiştir. Kitapta çok fazla resim bulunmamaktadır. Sadece her bölümün başında konu ile ilgili küçük bir resim yer almaktadır. 5. sınıflar anlatılanları görselle somutlaştırma eğilimindedirler. Bu açıdan bu kitaplar yetersizdir. 6., 7. Ve 8. sınıf öğrencileri için ise resimler yeterlidir.

4. Okuduğunuz kitabın konusu nedir?

5.sınıf kız öğrenci : “ Türkiye’nin güzellikleri.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Şehirler ve tarihleri.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Bilgili bir dedenin zaman makinesi icat edip tarihle ilgili edindiği bilgiler.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Bilgin Dede ve torunlarının yolculuğu.”

5.sınıf erkek öğrenci: “ Ülkemizin doğal ve tarihi güzellikleri.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Zamanda yolculuk yapmak.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Zamanı iyi değerlendirmeliyiz.”

8. sınıf erkek öğrenci : “ Zamanda yolculuk yapan ikizler ve dedesi geçmişe gidiyor.”

Araştırmaya katılan öğrenciler kitabın konusuna hakimdir. Zamanda yolculuk yaparak ülkemizin tarihini öğrenmek ve güzelliklerini tanımaktır. Kitap öğrencilerin ilgilerine hitap etmektedir.

5. Kitaptan hangi dersi çıkardınız? (Ana fikir)

5.sınıf kız öğrenci : “ Türkiye gezilip görülmeye değer. Her taşınun ayrı bir hikayesi var.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Ülkemizin güzelliklerini ve tarihini bilmeliyiz.”

7.sınıf kız öğrenci: “ Tarihimizde ne kadar çok olay olması. Her şeyin adının arkasında bir hikaye olması.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Türkiye'nin her yerini gezip görmek gerek. Tarihini araştırmalıyız.”

5.sınıf erkek öğrenci: “ Ülkemizin güzel olduğunu.”

6.sınıf erkek öğrenci: “ Bir şeyi görmeden inanma.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Geçmişimiz çok fazla ama insanlar üç beş kuruş için birbirini yok ediyor.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Olmaz dediğimiz şeyi görmeden olmaz demeyelim.”

5,6,7,8.Sınıf kız ve 5.sınıf erkek öğrenci ana fikre ulaşırken 6,7 ve 8. Sınıftaki erkek öğrencilerinin ana fikirden uzaklaştıkları görülmüştür. Kitapta anlatılan efsaneler, mücadeleler bu öğrencileri daha fazla etkilemiştir. Çünkü ana fikir olarak savunmayı ve görmenin öneminden bahsetmişler. Erkek öğrenciler olaylardan etkilenirken kız öğrenciler anlatılanların düşünce boyutunu da tespit edebilmiştir.

6. Okuduğunuz kitap yaşınıza uygun mu?

5.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

6.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

7.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

8.sınıf kız öğrenci : “Hayır.”

5.sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

8. sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

8.sınıftaki kız öğrenci dışındaki öğrenciler kitabın seviyelerine uygun olduğunu düşünmüşler. Bulduğu gelişim dönemi itibariyle kız öğrenci daha duygusal eserlere yönelmektedir. Bu eserde ise daha çok olay anlatıldığı için araştırmaya katılan öğrenci kendi yaş grubu için uygun olmadığını belirtmiştir. Daha çok 11-12 yaş grubu öğrencilerine yöneliktir. Fakat macera, tarih ve öğrenmeyi seven öğrencilere hitap ettiği için yaş sınırlaması olmayan bir kitaptır.

7. Okuduğunuz kitabı arkadaşlarınıza tavsiye eder misiniz?

5.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

6.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

7.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

8.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

5.sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

8. sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

Kitapta olaylar merak uyandırıcı ve sürükleyici olduğundan öğrencilerin hepsi kitabı beğenmişlerdir. Beğendikleri için de arkadaşlarına tavsiye edeceklerini belirtmişlerdir.

8. Kitapta yer alan olaylar sizi nasıl etkiledi?

5.sınıf kız öğrenci : “Beni olaylar heyecanlandırdı ve meraklandırdı.”

6.sınıf kız öğrenci : “Şehirlerimin tarihini ve güzelliklerini öğrendim.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Benim şehirlerin tarihleri hakkında daha çok bilgi edinmemi sağladı.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Hayal dünyam gelişti. Bilgilendirici bir kitap. Türkiye’deki şehirlerin tarihini daha iyi kavradım.”

5.sınıf erkek öğrenci : “Tarihi yerleri beni çok etkiledi ve şaşırttı.”

6.sınıf erkek öğrenci: “ Tarihi yerleri daha çok merak ettim.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Dünya ’ya bakış açımı değiştirdi. “

8. sınıf erkek öğrenci: “Evet.”

Öğrenciler kitabı okuduklarında şehirlerin hem tarihini öğrenmişler hem de güzellikleri hakkında bilgi sahibi olmuşlar. Bilgilendirici bir metin olarak görülmüştür. Bilgilerin macera içinde verilmesi öğrencileri olumlu etkilemiş ve kitabı etkili kılmıştır.

9. Olayların geçtiği yer ve zaman hakkında bilgi veriniz.

5.sınıf kız öğrenci: “ Türkiye ’nin birbirinden güzel şehirleri. Herhangi bir zamanda geçiyor.”

6.sınıf kız öğrenci : “Yaz tatilinde. Ülkemizin farklı şehirleri.”

7.sınıf kız öğrenci: “Yer neredeyse tüm ülke. Zaman ise bütün gün.”

8.sınıf kız öğrenci : “Olayların geçtiği yer ve zaman sürekli değişiyor.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Farklı yerde ve farklı farklı zamanlarda geçiyor.”

6.sınıf erkek öğrenci : “Bilgin Dede ’nin laboratuvarında yer. Zaman ise sabah kahvaltısı.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Türkiye ’de geçiyor. Anneleri Amerika ’da. Zaman yolculuğu yapıyorlar.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Geçmişte yolculuk yapıyorlar.”

Öğrencilerimizin bir kısmı olayların geçtiği yer ve zamanı, bir kısmı ise yolculuğa çıkılmadan önceki yer ve zamanı söylemişler. Öğrencilerimizin kitabı anladıklarını ve tespitlerinin doğru olduğu görülmektedir.

Tablo 15. “Bilgin Dede’nin Zaman Makinesi” Eserinin Dil ve Anlatım Özellikleri

SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
Metinde anlamını bilmediğiniz kelime çok mu?		1K/3E	3K/1E
Metin açık ve anlaşılır mı?	4K/4E		
Yazar sade bir dil mi kullanmış?	3K/1E	3E	1K
Yazar, Türkçeyi düzgün kullanmış mı?	4K/4E		
Yazar, içten ve inandırıcı mı?	4K/3E	1E	
Metin akıcı mı?	4K/3E	1E	

Öğrencilerin bilmedikleri kelimeler az olup anlamalarına engel olmamıştır. Kitapta 14 bilinmeyen kelime tespit edilmiştir. Yukarıdaki tabloda gösterilmiştir. Metni okuyan öğrenciler konu ve ana fikri tespit ettiklerine bakarak metnin açık ve anlaşılır olduğuna kanaat getirebiliriz. Erkek öğrenciler anlamakta zorlanmışlar yazarın dilinin sade olmamasına bağlayabiliriz. Çünkü ana fikir konusunda farklı yorumlar gelmiştir. Metni akıcı bulmuşlar ve inandırıcı gelmiştir. Çünkü öğrenciler o yerleri gezmek istemiş ve öğrendikleri bilgileri kullanacaklarını belirtmişlerdir.

Tablo 16. “Bilgin Dede’nin Zaman Makinesi” Eserinin Dil ve anlatım Özellikleri

SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
Okuduğunuz metinde olaylar ve bilgiler sıraya konularak anlatılmış mı?	2K/4E		2K
Konuda ana fikir ve duygular yardımcı fikirlerle desteklenmiş mi?	3K/2E	1K/1E	1E
Konu,deyim,atasözü ve özdeyişlerle zenginleştirilmiş mi?	1K/1E	1E	3K/2E
Anlatılan konu ilginizi çekti mi?	4K/4E		
Metinde yer, zaman ve şahıs kadrosu var mı?	3K/3E		1K/1E

Öğrencilerin geneli kronolojik sıralamaya uyulduğundan bahsetmiş. Fakat kitap geçmiş ve günümüz arasında geçmektedir. Gittikleri şehirlerdeki sıralamada kronolojik değildir. Fakat bu öğrenciler için bir sorun teşkil etmemiştir. Yardımcı

fikirlerin ana fikri desteklediğini belirtmişlerdir. Ve ana fikir, konu yorumlarına bakıldığında anlaşılmalıdır. Kitapta deyim ve atasözü kullanılmıştır fakat öğrencilerimiz tarafından fark edilmemiş, deyim ve atasözlerinin yetersiz olduğunu söylemişlerdir.

Konu ilgilerini çekmiş ve kitabı arkadaşlarına tavsiye etmek istemişler. Zaman ve şahıs kadrosuna hakimler. Hatta kendilerini özdeşleştirecek karakterleri seçmişler.

4.5.3 Şeytan Bunun Neresinde?

Kitap Türü : Altın Kitaplar

Yayınevi : İstanbul

Basım Yılı : 1. Basım/ 2013

Basım Yeri : Roman (10 yaş +)

Serinin 2. kitabında kahramanlarımız gezip görmeye devam ediyorlar. Kitap adını ilk hikayedeki Şeytan Sofrası'ndan almaktadır. Balıkesir ile başlayan yolculukları Edirne, Bursa, Yalova, Eskişehir, Karaman/Konya, Samsun, Sinop, Trabzon, Gümüşhane, Kars, Erzurum, Sivas, Erzincan, Bilecik/Söğüt ile devam ediyor, Zonguldak/ Bartın/ Amasra'da son buluyor. Kahramanlarımız gezerken o yerlerdeki söylenceleri öğreniyor, tarihi olaylara şahit oluyorlar. Şehirlerin isimlerinin nereden geldiğini de öğrenmektedirler. İnsanların yanlış inançlarından dolayı ağaçlara mendil bağlamaları; ayak izine taş, suya para atmaları doğayı tahrip etmektedir.

Zaman makinesiyle hem zaman içinde yolculuk yapıyor hem de çeşitli iller geziyorlardı. Dış görünüşleri nedeniyle başları sık sık derde girdiği de oluyordu.”(s.17).

Kitapta yer alan ilk yer Balıkesir ve Şeytan Sofrası. Gittikleri yerde büyük bir ayak izi görüyorlar. “Buraya Şeytan Sofrası demelerinin nedeni de buymuş.” Bu bölümden hareketle kitabın isminin seçildiği tahmin ediliyor.

Gezinler, gittikleri yerde Evliya Çelebi, Nasreddin Hoca ile tanışıyorlar. Türk kültüründe önemli yere sahip olan şahsiyetlerle tanışıyorlar ve haklarındaki ünlü anlatıları onlardan dinliyorlar.

Kitapta okuyanın günlük hayatta kullanabileceği, genel kültürünü arttıracak bilgilere de yer verilmiştir. Lüle taşının sadece Eskişehir’de çıktığı bilgisi gibi. (s. 62)

4.5.3.1 İçerik Özellikleri

4.5.3.1.1 Konu

Türkiye’nin doğal güzellikleri anlatılıyor. Fakat serinin bu kitabında doğanın tahrip edilmesinden de bahsedilmektedir. Yeşil Bursa’nın artık eskisi gibi yeşil olmaması kahramanlarımızı çok üzmektedir.

4.5.3.1.2 Çevre

Asıl mekan evdir. Her gün başka şehre geziye gitseler de her akşam evlerine dönmekteler. Bunun yanında olaylar şu şehirlerde geçmektedir: Balıkesir, Edirne, Bursa, Yalova, Eskişehir, Karaman/Konya, Samsun, Sinop, Trabzon, Gümüşhane, Kars, Erzurum, Sivas, Erzincan, Bilecik/Söğüt, Zonguldak/ Bartın/ Amasra.

4.5.3.1.3 İleti

Ülkenin tarihi güzellikleri yanında doğal güzellikleri de önemlidir. Doğayı korumanın ve tahrip etmemenin önemi anlatılmıştır. Ağacın önemini anlatmak için kitapta “Yürüyen Köşk”e de yer verilmiştir. Ülkemizin değerini gezip görmeden de bilirdiniz elbet ama şimdi daha çok benimsiyoruz (s.45).

4.5.3.1.4 Karakter

Bilgin Dede; bilgili, eğlenceli bir bilim adamı. Aynı zamanda da alıngan biri. “ Bilgin Dede’nin yüzü asıldı. Kızının kendine güvenmediğini düşündükçe içten içe kırılıyordu.” (s.10)

Yıldız; meraklıdır. Yıldız’ın gözleri merakla parladı:

“Efsunlu mu? O da ne demek?..” Yıldız, araştırmayı ve öğrenmeyi seviyor.

Bulut

Her zaman incir çekirdeğini dolduramaz konularda tartışverişirlerdi (s.88). İkizler kitapta sürekli didişmekte ve tartışmaktadır. “İkisi de gözlemlerini ayrı ayrı yazıyorlardı.”(s.77). Gezip gördükleri yerleri her akşam gelince bir deftere yazıyorlar. Hem birbirinin eksiklerini tamamlamış oluyorlar.

Nurten Hanım

Kaygılı bir anne. O uzun yolculuklarda başınıza bir şey gelecek diye ödüm patlıyor (s.10).

4.5.3.1.5 Dil ve anlatım

Metinde anlamı bilinmeyen kelimeler aşağıdaki gibi tespit edilmiştir:

“Böyle *almacı* kullanmadan hep birlikte konuşabiliyorduk.” (s.9)

“*Hırpani* kılıklıydı.” (s.17)

“Sen ne dediğini bilir misin bre *berduş*?”(s.17)

“Bacaklarında *kispetleri* vardı.” (s.21)

“Gözden *ırak* çalışmak isterler.” (s.21)

“Adam bir an *bocaladı*.” (s.24)

“*Efsunlu* mu?” (s.36)

“Gemi *mahmurluğunu* atmaya çalışırken esneyen denizin üzerinde, yükselip alçalmaya başladı.” (s.80)

“... martılar ürkünç çığlıklarla gemiye *pike yapmaya* başlamışlardı.” (s.80)

“Arkadaşarımla paylaşacağımı düşünüp mutlaka bir iki bardak da koyuverir *azığının* arasına.” (s.106)

“Sonra torbadan bir küçük *bakraç* daha çıkardı.” (s.106)

“Veysel konuklarının gideceğini anlayınca sazını *kerevetin* üstüne koydu...” (s.134)

“Savaşçılar *naralar* atarak meydana daldılar.” (s.139)

“Kıl *tentenin* altında yer gösterdi.” (s.141)

“Heybesinden *yemeniye* sarılmış bir bazlama çıkardı.” (s.141)

“Büyük kentlerden gelen mühendisler hep toprağın *böğrünü* delerler.”(s.143)

“En kıymetli *ziynetlerde* kullanılıyor.” (s. 150)

Metinde yer alan deyimler:

“Yıldız’ın *gözleri sevinçle parladı.*” (s.9)

“Aklımız hep sizde ama biraz daha *dişimizi sıkmalıyız.*” (s.10)

“O uzun yolculuklarda başımıza bir şey gelecek diye *ödüm patlıyor.*” (s.10)

“Bilgin Dede’nin *yüzü asıldı.*” (s.10)

“Doğrusu ya bu sözü söyleyenler *yerden göğe kadar haklıarmış.*” (s.19)

“*Dilinizi mi yuttunuz, konuşsanıza?*” (s.24)

“*Derme çatma* bir salla azgın sulara açılıveriyorlar.” (s.25)

“*Göz açıp kapayana dek* kendilerini kahkahalarla gülen bir kalabalığın arasında buldular.” (s.28)

“Gülmek, güldürmek suçsa bu alemde, ne diyelim *boynumuz kıldan ince!..*” (s.30)

“Yıldız’la ağız *birliği edince* Bilgin Dede’yi kandırmak zor olmadı.” (s.33)

“Gözleri atlarında giderek küçülen kente takıldıkça *iç çekiyordu.*” (s.34)

“Kusura bakmayın istemeden *kulak misafiri oldum* konuşmalarınıza.” (s.36)

“Sarı Kız’ın *yüreği hop etmiş.*” (s.36)

“Yıldız *tir tir titriyordu.*” (s. 52)

“Yıldız’ın *kalbi yerinden fırlayacakmış* gibi atıyordu.” (s.53)

“Yıldız’ın *eli ayağı buz kesti.*” (s.55)

“İkizler tüm bu soruları bir bir *dile getirdiler.*” (s.59)

“Nasrettin Hoca ile tanışacakları *akıllarına bile gelmemişti.*” (s.65)

“Kebabın *tadı damaklarında kaldı.*” (s. 76)

“Gözleri *heyecanla parladı.*” (s.85)

“Ne o *dilini mi yuttun Yıldız?*” (s.86)

“Her zaman *incir çekirdeğini dolduramaz* konularda tartışıyorlardı.” (s.88)

“Dağıstan’dan bu yana *gece gündüz demedik* geldik.” (s.111)

“Oyunun sonunda *kan ter içinde kalan* gençler atlarından indiler.” (s.119)

“Gözleri *daldı gitti.*” (s.123)

“Tatilin başlamasını *iple çektik.*” (s.125)

“Çiğdem *yüzünü buruşturdu.*” (s.125)

“O işe gittiğinde *aklı evde kalırmış.*” (s.125)

“Yıldız *içini çekerek sustu.*” (s.130)

“Hemen *lafi değiştirdi.*” (s.130)

“Yıldız’ın içine *su serpilmişti.*” (s.130)

“*Tozu dumana katmış* iki ordu kıyasıya savaşıyordu.” (s.136)

“Ertuğrul Bey’in *kaşları çatıldı.*” (s. 138)

“Akan sudan kana *kana içtiler.*” (s. 139)

“Savaşçılar *nara atarak* meydana daldılar.” (s.139)

“Böylece iş tatlıya bağlandı.” (s.144)

“İçlerinden ağzı en çok laf yapanı anlatmaya başladı.” (s.147)

“Aklım almıyor bir türlü, ne var sanki bu kömürü yakacak?” (s.149)

“ Az önce yerden yere vurduğunuz o kar taş parçaları yüzlerce yıl yalnızca ısınmak amaçlı kullanılmayıp...” (s. 153)

“Manzaraya doyamamışlardı, ama midelerinde çalan ziller de giderek artıyordu.” (s.158)

Metinde geçen atasözleri:

“*Bir deli kuyuya taş atar da kırk akıllı çıkaramaz,* derlerdi de anlamazdım.” (s.19)

“Sen, ‘*Su küçüğün söz büyüğün*’ sözünü duymadın mı dostum?” (s.24)

“Eskilerin bir sözü vardır: “*Dervişin fikri neyse zikri de o odur.*” derler.” (s.57)

“*Parayı veren düdüğü çalar.*” (s. 66)

“Duymuşsunuzdur, ‘*Karaman ’ın koyunu sonra çıkar oyunu.*’ derler.” (s.70)

Eserde yapılan benzetmeler:

“...aşağıda dantel gibi görünen koyuları kızıla boyamıştı. S.12

“Gün denizle kucaklaşınca yerlerinden doğruldular.” (s.12)

“İşçiler arı gibi çalışıyordu.” (s.16)

“İşçiler çil yavrusu gibi dağıldılar.” (s.30)

“Dağ sanki rengarenk halıyla kaplanmış gibiydi.” (s.34)

“Her ağaç kümesi yeşilin, sarının, kırmızının değişik desenleriyle süslemişti doğayı.” (s.34)

“Korkudan gözlerinden seller gibi yaşlar boşanmış.” (s.36)

“Dupduru sularında çeşitli renkler oynaşan göl sanki bir yağlı boya tablo gibi karşılamıştı onları.” (s.45)

“Dev bir kartal karanlıkları yırttı.” (s.51)

“...vadiden gelen tatlı bir esinti güne serinlik katıyordu.” (s.58)

“Bilgin Dede, kapı gibi görünen dev kayanın bir yanına yürüdü.” (s.58)

“Göğüsleri körük gibi kalkıp iniyordu.” (s.65)

“Bir devin kızgın soluğu yaladı gemidekilerin yüzünü...” (s.81)

“Karadeniz’le kucaklaşan bu yeşil kenti doyasıya görmek istiyorlardı.” (s.87)

“Cambaz gibi dengede durabiliyordu.” (s.119)

“Bilgin Dede tıpkı çocuklar gibi şendi.” (s.119)

“Sırım gibi gençler ortaya fırladı.” (s.120)

“Bileği taş gibidir, gözü pektir ya, yüreği incecik yufka misalidir.” (s.123)

“Rüya gibi bir şeydi işte...” (s.126)

“Ayran buz gibiydi.”(s.141)

Metinde tespit edilen ikilemeler;

“Gün *yeni yeni* aydınlanıyordu.”(s.9)

“İnanır mısın ben de *zaman zaman* aynı şeyi düşünüyorum.” (s.11)

“Haydi, sen şimdi *mışıl mışıl* uyu.” (s.11)

“Birbirine dolanmış *irili ufaklı* koylar, rengarenk bir dana başlamış gibiydiler.” (s.12)

“Gördüklerini annelerine *tek tek* yazdılar.” (s.15)

“Sırtlarına yükledikleri *koca koca* çuvalları bir çırpıda bırakıp dönüyorlardı.” (s.16)

“ Dış görünüşleri nedeniyle başları *sık sık* derde girdiği de oluyordu.” (s.17)

“Sinan’a toprak vermeyi *zar zor* kabul etmiş.”(s.20)

“Az sonra kendilerini *nazlı nazlı* akan bir ırmağın yanında buldular.” (s.21)

“Gövdeleri güneşin altında *pırıl pırıl* parlıyordu.” (s.21)

“*Derme çatma* bir salla azgın sulara açılıveriyorlar.”(s. 25)

“Kestaneler *boy boy* süsler başı dumanlı Uludağ’ı,

Bal bal olmuş şekerinin damağımızdaki tadı...” s.26

“Bilgin Dede *düşünceli düşünceli* sakalını çekiştirdi.” (s.28)

“Yaşlı usta *ağır ağır* yaklaştı.”(s. 29)

“En kalın kayaları bile *ince ince* yontarım.”(s.29)

“O güzelim manzarayı içimize *sindire sindire* çıkmalıyız.”(s. 33)

“*Vah vah!*”(s.34)

“Sonra tabağına kahvaltılıklarını alıp *sakin sakin* yemeye başladı.” (s.41)

“*Santim santim* yapılan çalışmalar sonunda, temelin altına sokulan raylar üzerine oturtuldu.” (s.44)

“*Renk renk* giysili çocukların yaklaştığını gördüler.” (s.44)

“Yıldız *tir tir* titriyordu.”(s.52)

“Her yer *ışıl ışıldı.*”(s.53)

“Yıldız’ın *şaşkın şaşkın* baktığını gören biri, kolundan tuttu, kalabalığın arasına çekti.”(s.53)

“Dört bir yana *dalga dalga* yayıldı.” (s.53)

“İkizler tüm bu soruları *bir bir* dile getirdi.” (s.59)

“Genç kız taşı elinde *uzun uzun* evirip çevirdi.” (s.61)

“*Minik minik* taşları havaya atıp tutarak oyun oynuyorlardı.”(s.63)

“Dükkanların önünde kurulmuş tezgahlarda *çeşit çeşit* hediyelikler vardı.” (s.75)

“*Yürüye yürüye* bir lokantanın önüne geldiler.”(s.75)

“*Döne döne yükselen merdivenden üst kata çıktılar.*”(s.75)

“*İkisi de gözlemlerini ayrı ayrı yazıyorlardı.*”(s.77)

“*İason er geç Altın Post’u ele geçirip tahtına kavuşacak...*”(s.81)

“*Teşekkür eder gibi üst üste birkaç takla attılar.*”(s.84)

“*Babamla annem de Amerika’dan dönünce kahve özlemini bol bol giderir.*”(s.87)

“*Yıldız bak bak...*”(s.90)

“*İnan, inan!*”(s.96)

“*Topraklarında bir bilge kişi olduğunu öğrenir öğrenmez onu görmeye gitmiş.*”(s.96)

“*Çığlık çığlığa ağlayan kadınların yerini sağa sola koşuşturan liman işçileri almıştı.*”(s.97)

“*Neler neler var bilseniz.*”(s.100)

“*Meğerse Osmanlı hakimiyetine girmeden çok çok önceleri burada koca bir laz imparatorluğu varmış.*”(s. 100)

“*Kadınlar atların sırtındaki denkleri çözdüler bir bir.*”(s.110)

“*Peş peşe kıl çadırlar kuruldu düzlüğe.*”(s.110)

“*Erler, ihtiyarlar, kadınlar, çocuklar sıra sıra oturdular alevlerin etrafına.*”(s. 111)

“*Kat kat havuzların çevresinde birbirinden güzel dükkanlar sıralanmıştı.*”(s.114)

“*Ara ara savaşlarda olsa, esaret de yaşansa bu gerçek değişmedi.*”(s.118)

“*Omuz omuza verip ağır bir halaya durdular.*”(s.120)

“*Yaşlı kadın kendi kendine konuşur gibi mırıl mırıl anlatmayı sürdürdü.*”(s.121)

“*Dedem bizi sık sık gezmeye götürüyor da...*”(s.125)

“*İyi iyi...*”(s.126)

“*Hiç de mız mız değil.*”(s.129)

“Bulut *kıkır kıkır* gülmeye başladı.”(s.129)

“ Anılmak için birbirinden güzel medreseler, camiler, hanlar, yapmışlar *sıra sıra*.”(s.133)

“ Evet ama deyişleri *türkü türkü* günümüzde de yankılanıyor.” (s.135)

“Kendilerini *gürül gürül* akan bir şelalenin yanında buldular.” (s. 139)

“Akan sudan *kana kana* içtiler.” (s.139)

“Hemen ardından *çağıl çağıl* akan derenin başına koştular.” (s.141)

“Karpuz bıçağı gördüğü an *kütür kütür* ikiye ayrıldı.” (s.141)

“*Yudum yudum* içtiler.”(s.142)

“*Bir bir* gösterdi...”(s.143)

“Attım kendimi dağlara, koyunlarımla *baş başa* yaşar giderim.” (s.142)

“Ne mutlu Osman Bey’e, Malhun Hatun’u eş almak öyle *kolay kolay* nasip olmazdı hiçbir ere.” (s.147)

Metinde ses uyumunu, söyleyiş güzelliğini ifade eden şiirlerden de örnek yer almaktadır. Bestelenmiş bu şiirleri okurken kişide ezgili bir söyleyiş izlenimi oluşmaktadır.

Emrah’tan Şiir

“Sabahtan uğradım ben bir fidana
Dedim mahmur musun dedi ki yoh yoh
Ak elleri boğum boğum kınalı
Dedim bayram mıdır dedi ki yoh yoh

Dedim inci nedir dedi dişimdir
Dedim kalem nedir dedi kaşım
Dedim on beş nedir dedi yaşım
Dedim daha var mı dedi ki yoh yoh

Dedim ölüm vardır dedi aynımda
Dedim zulüm vardır dedi boynumda
Dedim gül memeler dedi koynumda
Dedim ver ağzıma dedi ki yoh yoh

Dedim Erzurum nedir dedi ilimdir
Dedim gider misin dedi yolumdur
Dedim Emrah nedir dedi kulumdur
Dedim satar mısın dedi ki yoh yoh” (s.121-122)

Aşık Veysel'den;

“Güzelliğin On Par'etmez
Bu Bendeki Aşk Olmasa
Eğlenecek Yer Bulaman
Gönlümdeki Köşk Olmasa...” (s.131)

“Şarkışlalı derler benim adıma,
Kulak verin şimdi benim sazıma
Kızılırmak neler öğretmiş öğrenin
Aşık Veysel bunu söylemiş bilin...”(s.133)

“Bahar gelir kudurursun
Kızılırmak seni seni
Ne uyursun ne durursun
Kızılırmak seni seni
Gelin yedin kızlar yedin
Nice ela gözler yedin
Seksek doksan yüzler yedin
Kızılırmak seni seni” (s.133)

Eserde tespit edilen bilmeceler:

“Ağadan gelin aldım, başıma bela aldım.

-Nezle.”(s.157)

“Dört ayaklı bir ayı üstünde kabadayı.

-Sandalye .” (s. 158)

Bartın Yöresi Bilmeceleri

“Dam altında teke bağlı boynuzları köke bağlı.

-Kabak.”

“Kanadı var kaz değil, boynuzu var koç değil.

-Kelebek.”

“Cıvıl cıvıl kuşlar sahrada kışlar kendi diktiklerini ellere bağışlar.

-Arı.”

“Kara kara karcı içi dolu mayacı.

-Kestane.”(s.159)

Metinde yer alan tekerlemeler:

“Kestaneler boy boy süsler başı dumanlı Uludağ’ı,

Bol bol olmuş şekerinin damağımızdaki tadı.”(s.26)

Oyun Tekerlemeleri

“Pırsık, tokmak.

Yere koyup yerden almak...” (s.63)

“Toplanın kızlar, toplanın kızlar...

Paşa geliyor, kaçın kızlar...” (s.64)

“Hamam taşı, hamam taşı

Hamam karnası, hamam karnası

Hamam çeşmesi, hamam çeşmesi

Hamam havlusu, hamam süpürgesi

Hani bu hamamın kubbesi

Hamam, hamam kubbesi tamam

Bir gelin aldım babası imam!” (s.64)

“Nasreddin Hoca

Sakalı kaba,

Yaşı gencecik,

Kavuğu koca...” (s.65)

Eserde tespit edilen efsane ve hikayeler;

Tablo 17. “Şeytan Bunun Neresinde?” Eserinde Geçen Efsaneler

Efsane ve Hikayeler	Sayfa Numaraları
Selimiye’deki Ters Lale	s.20
Kırkpınar Adı	s.21-22
Karagöz Hacivat	s.28
Sarıköz Suyu	s.36
Yürüyen Köşk	s.42
Yalova’nın Adı	s.46
Çinilerin Tarihi	s.50
Midas’ın Eşek Kulakları	s.55
Eskişehir’in Adı	s. 60
Lüle Taşı Efsanesi	s.62
Karaman’ın Koyunu	s.69-70
Konya’nın Adı	s.77
Tütün	s.90
Diyojen’in Hikayesi	s.96
Atatürk Köşkü’nün Hikayesi	s.103
Gümüşhane’nin Adı	s.107-108
Kars’ın Alınış Hikayesi	s.148
Bar Halayının Hikayesi	s.120
Sivas Adının Hikayesi	s. 132
Osmanlı’nın Kuruluk Efsanesi	s.137

Eserde tespit edilen deyim, atasözü, bilmece, türkü, efsane dilin ve kültürün zenginliğini göstermektedir. Okuyucuda ezgisel bir duyum oluşturmakta ve sanatçı okuyucunun estetik algısını geliştirmektedir.

Eserde tespit edilen noktalama yanlışları:

“Gün denizle *kucaklaşınca*, yerlerinden doğruldular.” (s.12)

“ Doğanın hırpalanmasına, ormanlarının yakılıp ağaçların yok edilmesine o denli *alışmışız ki*, ağacı bir başka yere taşıyacakları aklımıza bile gelmedi değil mi çocuklar?”(s.40)

“ Sonra tabağına kahvaltılıklarını *alıp*, sakın sakın yemeye başladı.” (s.41)

“ Kolay *mi*, bir milletin geleceği için karar verilecek burada.” (s.85)

“Daha önce kaleyi *gezmesek*, zaman topu bizi başka bir ülkede getirdi sanacaktım.” (s.113)

“Evler dokunsan yıkılacak *gibi*, ama televizyonda uydu yayınları izliyorlar.” (s.115)

4.5.3.2 Çocuk Görüşleri Bağlamında Yapıtın Genel Değerlendirmesi

1. Kitabın adı ile içeriği birbiriyle ilgili mi?

5.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Hayır.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Hayır.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Hayır.”

5.sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci: “ Hayır.”

8. sınıf erkek öğrenci : “ Hayır.”

Araştırmaya katılan 3 öğrenci kitabın adının ve içeriğinin ilgili olduğunu söylerken 5 öğrenci ilgili olmadığını belirtmiştir. Sadece ilk hikayede Şeytan Sofrası geçmekte onun dışında kitabın adıyla ilgili bir olay geçmemektedir. Kitabın başlığı içeriği yansıtmamaktadır.

2. Kendinizi metindeki şahıs ve varlık kadrosunda birinin yerine koyun ve düşüncelerinizi yazınız.

5.sınıf kız öğrenci: “Kendimi Yıldız yerine koyuyorum. Beni çok güzel maceralar bekliyor. Her zaman ayrı ayrı yerlere gidip isterlerse zaman toplarıyla her yeri geziyorlar. Çok güzel maceralar onları bekliyor.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Eğer ben oradaki Bilgin Dede'nin torunları olsaydım çok bilgili olurum. Çünkü Bilgin Dede zaman makinesi icat ettiği için bilgili olmadığım yerleri gezerek o yer ile ilgili bilgi edinirdim.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Kendimi Yıldız'ın yerine koyduğumda illerin tarihi eserleri, olayları ve kişileri sanki ordaymışım gibi hissettim ve duygulandım. Ülkemizin ve insanlarımızın yeteneklerini daha iyi anladım.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Kesinlikle onların yerinde olmak isterdim. Ülkemizin eşsiz güzelliklerini görmek isterdim.”

5.sınıf erkek öğrenci : “Bilgin Dede her şeyi biliyor. Torunlarına iyi bakıyor.”

6.sınıf erkek öğrenci : “Bulut. Her yeri geziyor.”

7. sınıf erkek öğrenci : “Bilgin Dede olup zaman topuyla her yere gitmek isterdim.”

8. sınıf erkek öğrenci : “ Çok güzel olurdu. Zamanda yolculuk yapıp önemli kişileri, önemli olayları görürdük.”

Kız öğrenciler daha çok Yıldız ile özdeşleşmiş ve Bilgin Dede'nin torunu olmanın avantajlı olduğunu belirtmişlerdir. Erkekler de Bilgin Dede ve Bulut ile kendilerini özdeşleştirmişlerdir. Karakter seçiminde cinsiyetin belirleyici olduğunu

söyleyebiliriz. Görüşmeye katılan öğrenciler, kitapta yaşanan olaylardan ve kahramanlardan etkilenmişlerdir.

3. *Kitapta yer alan resimler metni anlamada/tahmin etmede yardımcı oluyor mu?*

5.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

6.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

7.sınıf kız öğrenci: “Kitapta çok fazla resim yok ama olan resimlerde anlatılan yerin tarihi bir yer olduğu anlaşılıyor. Metni anlamama yardımcı oluyor.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Kitapta çok fazla resim yok. Ama olanlarda şehrin önemli yerlerini anlamama yardımcı oluyor.”

5.sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci : “Resim yoktu.”

7. sınıf erkek öğrenci: “ Evet.”

8. sınıf erkek öğrenci: “Evet.”

Kitabı okuyan öğrenciler kitapta az resim olduğunu, olan resimlerinde konuyu somutlaştırarak anlatıma faydası olduğunu belirtmişlerdir. 6.sınıf erkek öğrenci ise resmin olmadığını belirtmiştir. Bu eserde resimlerin olmaması 5. ve 6.sınıf öğrencileri için eksik olarak görülebilir.

4. *Okuduğunuz kitabın konusu nedir?*

5.sınıf kız öğrenci : “ Şehrin güzellikleri.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Zaman makinesi ile milli kültürümüzü ve tarih alanlarını keşfetme.”

7.sınıf kız öğrenci : “ İllerimizin tarihi yerleri ve meşhur olan şeyleri.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Ülkemizdeki şehirlerin eşsiz güzelliğini tanımak ve tarihçesini öğrenmek.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Şeytan bunun neresinde.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Bilgin Dede ve ikizlerin Türkiye 'yi gezmesi.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Türkiye 'deki tarihi yerler.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Bulut, Yıldız ve Bilgin Dede'nin seyahate çıkıp farklı yerleri görmeleri.”

Eserin konusu 5.sınıf erkek öğrenci dışında araştırmaya katılan diğer öğrenciler tarafından belirlenebilmiştir. Bu durumdan hareketle anlatımın açık ve öğrenciye hitap edecek nitelikte olduğu kanısına varılabilir.

5. Kitaptan hangi dersi çıkardınız? (Ana fikir)

5.sınıf kız öğrenci “ Kitapta anlatılan şehirlerin güzellikleri.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Hayatını bilmediğimiz kişilere önyargılı davranmamalıyız. Şehirlerle ilgili bilgiler.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Ülkemizin zengin bir kültürü olduğu.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Ülkemizde çok güzel yerlerin olduğunu ve bunları gezip öğrenmemiz gerekli.”

5.sınıf erkek öğrenci: “ Güzel bilgiler öğrendim.”

6.sınıf erkek öğrenci : “Önyargılı olmama.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Türkiye 'deki güzel yerler oldu.”

8. sınıf erkek öğrenci :” Gezmediğimiz yer bizim sayılmaz.”

Araştırmaya katılan öğrenciler kitabın kendilerine vermek istedikleri mesajları alabilmişlerdir. Öğrenciler uzun uzun kendilerini ifade edememekte; kısa ve öz cümlelerle durumu anlatmaktadır.

6. Okuduğunuz kitap yaşınıza uygun mu?

5.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

6.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

7.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

8.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

5.sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Hayır.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Hayır.”

8. sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

6. ve 7.sınıf erkek öğrenciler dışında araştırmaya katılan öğrenciler kitabı yaşlarına uygun bulmuşlardır.

7. Okuduğunuz kitabı arkadaşlarınıza tavsiye eder misiniz?

5.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

7.sınıf kız öğrenci: “ Evet.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Hayır.”

6.sınıf erkek öğrenci: “ Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci: “Hayır.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Evet.”

5. ve 7.sınıf erkek öğrenciler kitabı beğenmemişler ve arkadaşlarına tavsiye etmeyeceklerini belirtmişlerdir. Diğer öğrenciler ise arkadaşlarına tavsiye edebileceklerini söylemişlerdir.

8. Kitapta yer alan olaylar sizi nasıl etkiledi?

5.sınıf kız öğrenci : “ Beni iyi etkiledi. Şehirleri gezmeden çok iyi öğreniyorum.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Tarihi alanda bilmediğim bilgileri öğrendim.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Ülkemizin her bir yanının güzel olduğunu anladım. Eski insanların ne kadar cömert ve adaletli olduğunu öğrendim. Ben de bundan sonra buralara daha dikkat edeceğim.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Şehirleri tanımaya yardımcı oldu. Beni bilgilendirdi.”

5.sınıf erkek öğrenci: “ Çok iyi etkiledi.”

6.sınıf erkek öğrenci: “ Güzeldi. Her olayın içinde hissettim kendimi.”

7. sınıf erkek öğrenci: “Türkiye’deki tarih yerleri etkiledi beni.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Gidip görmek istedim.”

Yazarın bu eseri yazarken ki amacı, ülkemizi tanıtırken çocuklarda bilinç ve oraları görme isteği oluşturmaktır. Verilen cevaplardan hareketle eserin bu amacı gerçekleştirdiğini görmekteyiz.

9. Olayların geçtiği yer ve zaman hakkında bilgi veriniz.

5.sınıf kız öğrenci: “ Türkiye’deki şehirleri geziyorlar. Zaman ise yaz mevsimi.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Ayvalık, Gaziantep gibi şehirler. Zaman ise sabah, akşam.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Yer ve zaman sürekli değiştiği için belli bir zaman yok. Ama zaman yolcuları İstanbul’da oturuyor.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Her olay farklı yerde geçiyor. Ülkemizi farklı şehirlerinde geçiyor. Zaman ise zaman makinesi ile gidilen zaman dilimleri.”

5.sınıf erkek öğrenci: “ Ayvalık.”

6.sınıf erkek öğrenci: “ Günümüz ve eski zamanlarda. Türkiye’nin şehirleri.”

7. sınıf erkek öğrenci: “ Sinop, Bursa, Sivas. Öğle vakti.”

8. sınıf erkek öğrenci: “Ülkemizin şehirlerinde geziyorlar. Eski zamanda ve şimdiki zamanda olaylar geçiyor.”

Eserde günümüze, geçmişe gidip gelme çok fazla olduğu için öğrenciler yer ve zamanı farklı farklı söylemişlerdir. Olaylardan nasıl etkilendikleri de verdiği

cevaplardan anlaşılmaktadır. Gezip görülen yerlerdeki yaşanan maceralar okuyucuyu daha fazla etkilediğini cevaplardan hareketle belirtebiliriz.

Tablo 18. “Şeytan Bunun Neresinde?” Eserinin Dil ve Anlatım Özellikleri

SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
Metinde anlamını bilmediğiniz kelime çok mu?		1K/ 3E	3K/1E
Metin açık ve anlaşılır mı?	4K /4E		
Yazar sade bir dil mi kullanmış?	4K/2E	1E	1E
Yazar, Türkçeyi düzgün kullanmış mı?	4K/4E		
Yazar, içten ve inandırıcı mı?	4K/2E	1E	1E
Metin akıcı mı?	4K/2E	2E	

Öğrencilerin metinde anlamını bilmediği kelimelerin az olduğu tespit edilmiştir. Yazarın anlatımı öğrenciler tarafından beğenilmiştir. Kitabı severek okumuşlar ve eserin konu, ileti, yer , kahraman, yer ve zaman öğelerini belirleyebilmişlerdir. Eserin dili açık ve anlatım yalındır. Uzun cümleler yoktur, daha çok fiil cümleleri yer almaktadır.

Tablo 19. “Şeytan Bunun Neresinde?” Eserinin Dil ve Anlatım Özellikleri

SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
Okuduğunuz metinde olaylar ve bilgiler sıraya konularak anlatılmış mı?	4K/2E	1E	1E
Konuda ana fikir ve duygular yardımcı fikirlerle desteklenmiş mi?	3K/4E		1K
Konu,deyim,atasözü ve özdeyişlerle zenginleştirilmiş mi?	1K		3K/4E
Anlatılan konu ilginizi çekti mi?	4K/3E		1E
Metinde yer, zaman ve şahıs kadrosu var mı?	4K/1E	2E	1E

Geçmişe dönüşler olsa da okuyucu anlatıdaki gerçek zamanı fark edebilmektedir. Ana fikir ve yardımcı fikirler öğrenci tarafından tespit edilmiştir. Kitapta deyim ve atasözüne çokça yer verilmiştir. Ama öğrenciler tarafından deyim ve atasözü metin

içerisinde fark edilememektedir. Konu okuyan öğrencilerin ilgisini çekmiştir. Çocuklarda gezip görme isteği uyandırmıştır. Yazarın anlatımı canlıdır. Zaman ve şahıs kadrosu okuyucu tarafından tespit edilmiştir.

4.5.4 Korsanların Peşinde

Kitap Türü : Roman (10 yaş +)

Basım Yeri : İstanbul

Yayınevi : Altın Kitaplar

Basım Yılı : 1. Basım/ 2015

Zamanda Yolculuk serisinin üçüncü kitabı Korsanların Peşinde de Bilgin Dede, Yıldız ve Bulut ülkemizin farklı şehirlerini gezerek şehirlerin güzelliklerine ve tarihine şahit olmaktadır. Zamanda yolculuk yapan kahramanlar; Muğla, Milas, Bodrum, Datça, Marmaris, Burdur, Antalya/Alanya, Mersin, Antakya, Bolu, Tekirdağ, Kırklareli, Isparta, Tokat, Uşak, Sakarya, Kastamonu illerini geziyorlar. Bu şehirdeki efsaneleri öğreniyorlar. Gezileri sırasında başlarından birçok macera geçiyor.

4.5.4.1 İçerik Özellikleri

4.5.4.1.1 Konu

Türkiye'nin doğal güzellikler ve tarihi zenginlikler bakımından çok zengin bir ülke olması eserin konusudur.

4.5.4.1.2 Çevre

Kahramanlarımızın evi, Muğla, Milas, Bodrum, Datça, Marmaris, Burdur, Antalya/Alanya, Mersin, Antakya, Bolu, Tekirdağ, Kırklareli, Isparta, Tokat, Uşak, Sakarya, Kastamonu illerinde olaylar geçmektedir.

4.5.4.1.3 İleti

İleti, itapta bir cümle ile özetlenebilir. Geçmiş öğrenmeden, bugünün kıymetini bilmek olası değil. (s.75) Gezerek, görerek ve yaşayarak bu güzellikleri keşfetmeli ve gelecek nesillere aktararak korumalıyız.

4.5.4.1.4 Karakter

Bilgin Dede

Hele yaşlı adamın Bilgin Dede'nin NASA'dan arkadaşı çıkması daha ilginç oldu. S.29 Bilgin Dede Nasa'da çalışmış bir bilim adamıdır.

Yıldız

Süslenmeyi seven bir kız. Afrodit'i araştırmış ve hakkında uzun uzun konuşmuştur. Bazen ağır davranmaktadır.

Bulut: “ Ooo... Bu gidişle bütün gün evde oturacağız galiba... Küçük hanım biraz kıpırdasan fena olmayacak.” (s.16)

Bulut

Bulut sabırsızlıkla söze karıştı. (s.20)

Çok aceleci biri Bulut. Her şeyi bir anda öğrenmeye çalışmak istiyor.

Teknolojiyi iyi kullanıyor. Gidecekleri yerler hakkında önceden araştırma yapıyor. Yıldız ve dedesine bu konuda bilgi veriyor.

“Yaygın bir bilgiye göre, Tekirdağ bir Yunan kolonisi olarak kurulmuş. O zamanlar Sisam Adası’ndan gelen kolonicilerin kurdukları şehir ‘Bisanthe’ adıyla anılmış.” (s.130)

Bulut ve Yıldız ikizler. Sürekli birbirleriyle didişiyorlar. Araştırıp öğreniyorlar ve ikisi de çok bilmiş. Gezip gördükleri yerleri defterlerine yazıyorlar. Annesi ve babası ş gezisi için Amerika’ya gittiler. Onlar gelince okusunlar diye özenle tutuyorlar defteri.

Her ikisi de araştırma yapmayı seviyorlar ve dedelerinin sözünde hiç çıkmıyorlar.

4.5.4.1.5 Dil ve anlatım

Çocuğun okurken kelime hazinesini geliştirecek anlamı bilinmeyen şu kelimeler araştırmacı tarafından tespit edilmiştir:

“Buraları çok *methettiler* de, geçerken bir uğrayalım dedik.” (s.21)

“Kadınlar ağlaşarak ağıt yakmışlar doğaya, *ilenmişler* denize...” (s.26)

“Kraliçe bu sözlerden sonra *mağrur* adımlarla çift at koşulmuş bir savaş arabasına yürüdü.” (s.44)

“Yıldız her zamanki delişmenliğinden umulmayacak çekingenliğiyle yanıtladı onu.”(s.53)

“Yıldız elindeki *amforayı* genç arkeologlardan birine geri verirken sordu.”(s.55)

“Bilgin Dede, *küpeşteden* sarkmış, onu çağırıyordu.” (s.57)

“Bilgin Dede oturduğu yerden düşmemek için var gücüyle *iskarmozu* yakaladı.”(s.64)

“ Ama benim midemde *kampanalar* çalmaya başladı.”(s.94)

“Doğa sihirli elleriyle birbirinden güzel *yontular* oluşturmuştu mağaranın içinde.” (s.95)

“Kısacık *peştamallar* dolamışlardı bellerine.” (s.99)

“O Bolu Bey’inden *hıncımı* almadan, yapılan eziyetlerin hesabını sormadan öte dünyaya göçmem.”(s.120)

“*Ahdım* var!”(s.120)

“Kimisi bir *örsün* başında demir dövüyordu.”(s.136)

“Sonra *yapağuları* göl kenarında *imeceyle* yıkayıp kuruturuz.”(s.143)

“Uyku *mahmurluğuyla* yerinden doğruldu.” (s.148)

“Yıllardır *zapt edilemeyen* kaleyi ancak içeriden edineceğimiz bilgiler sayesinde ele geçirebiliriz.” (s.150)

“Bazen bütün bu işleri denetlemesi için İstanbul’dan *mübaşir* gönderildiği de olur.” (s.165)

Eserde geçen deyimler:

“ Yıldız derin bir *iç çekişle* yeni bir rüyanın kucığına atlamaya hazırlanırken, bu kez de kapının zili çalmaya başladı.” (s.10)

“*Ödüm patladı.*”(s.11)

“*Şimdi gönlü kırılmasın.*”(s.11)

“*Dedemin sözünü kesmesene !*”(s.14)

“Gençlerin telaşlı koşuşturması Yıldız’ın *dikkatini çekmişti.*”(s.17)

“*Kadın dudak büktü.*”(s.21)

“Yine de bu yıkıntıların neresini beğeniyorlar benim *aklım almıyor doğrusu...*”(s.21)

“*Anacığının yüreğini ateşler sarmış.*”(s.27)

“*Yoksa dilinizi mi yuttunuz?*”(s.38)

“Her taraf o kadar güzel ki dedeciğim gerçekten de *dilimiz tutuldu.*”(s.38)

“*Soluğumuz kesildi.*”(s.38)

“İki bilim adamı koyu *bir sohbeta daldılar.*”(s.54)

“Yıldız *dudağını büktü.*”(s.54)

“ Dalgaların köpüğünden dünyaya geldiği için de denizin cilveli dalgaları gibi *ele avuca sığmazmış.*”(s.57)

“Bu sözlerimi *kulak ardı etme!*”(s.60)

“Yıldız sevinçle *yerinden fırladı.*”(s.60)

“... kayboldum sandım, *ödüm patladı.*”(s.60)

“İştahınız kapanır da bir tabak bile yiyemezseniz *külahları değiştiriz.*”(s.68)

“Kız *iki gözü iki çeşme...*”(s.75)

“*Dikkat çekici*, belirgin bir şey *göze çarpmıyordu.*”(s.81)

“Kadın ellerine yapıştığı çocukları *çekiştirerek koşar adım uzaklaştı.*”(s.89)

“Bulut’un *içi içine sığmıyordu.*”(s.94)

“Bilgin Dede *kaşlarını çattı.*”(s.110)

“Bilgin Dede’nin *gözleri parladı.*”(s.110)

“Ben de *çarşı pazar gezen*, hediyelik eşya peşinde koşan turistlerden bıkmıştım zaten.”(s.110)

“Haklısınız *ağzımdan kaçtı işte...*”(s.112)

“... deyince *akan sular durdu.*”(s.114)

“Bir Köroğlu bir Ayvaz, *el ele verdik mi aşmayacağımız dağ yoktur.*”(s.122)

“... sözleri ise bir süre daha *havada asılı kaldı.*”(s.129)

“Belli ki *canınıza susamışsınız siz...*”(s.136)

“Asker atına *atladığı gibi bir anda gözden kayboldu.*”(s.151)

“Çok geçmeden *gözleri sevinçle ışıdı.*”(s.155)

“Yaşlı sazına, sözüne *kulak verdik.*”(s.157)

“Hep diyorum ya, *ağzınıza bir parmak bal çalıyorum*”(s.161)

Metinde yer verilen atasözleri:

“Son pişmanlık fayda vermez.” (s.27)

“Acele giden ecele gider.” (s.35)

“Söz ağızdan çıkana kadar senin sonra herkesin.”(s.112)

“Bin nasihattense bir musibet evladır.” (s.117)

Metinde benzetmelerle anlatım güçlendirilmiştir. Bu benzetmeler:

Çaydanlıktan öfkeli homurtular gelmeye başlamıştı. (s.12)

Arı kovanı gibi uğuldayan alan bir anda sessizliğe büründü. (s.18)

Kıyıları dantel gibi işleyen zakkumlar, güneşte ısındıkça havayı mis gibi bir koku dolduruyordu. (s.31)

Yıldız, ayna gibi parlayan göle bir kez daha baktı. (s.33)

Kıskanç dalların gözlerden saklandığı denizin maviliği yer yer belirip kayboluyordu. (s.37)

Ardından yolu sel gibi doldurarak tek vücut halinde yürümeye başladılar. (s.44)

Küçük bir arabalı vapur gibiydi tekne. (s.49)

Kendilerini buz gibi suyun serin okşayışlarına bıraktılar. (s.55)

Sedef Ada’sının inci gibi kumlarına uzanıp güneşlenmenin tadı bambaşka geldi onlara. (s.56)

İhtiyar bilici kuş gibi uçtu, yel gibi esti... (s.60)

Bilgin Dede dağlara dantel gibi işlenmiş oyukları gösterdi.(s.62)

... kanalları avucunun içi gibi bilen Hasan Kaptan’dan kaçmaları olanaksız görünüyordu. (s.64)

Suyun üzerinde minik boncuk gibi zerrecikler oynaşyordu. (s.69)

Kıyıdaki salkım söğütler, yapraklarını suda yıkar gibi eğilmişlerdi gölün üzerine.
(s.69)

Yazık ki gönül dediğin özgür bir kuş ne Kral dinler, ne ferman. (s.75)

Canı gibi sevdiği torunlarına takılmadan duramazdı. (s.77)

Muz ağaçlarının geniş yaprakları şemsiye gibi korudu onları güneşim kızgın oklarından. (s.103)

Nilüfer çiçek tarlası gibi serpilmişti gölün bağlarına. (s.119)

Koca yiğit sanki çocuk gibi derinden bir ah çekti. (s.122)

Kalabalık bir grup ise dev gibi silindirleri hep bir ağızdan tempo tutarak kalıplardan el birliğiyle çıkarıyorlardı. (s.136)

Gül benizli, gül dudaklı bülbül sesli kızım Gülhan'la tanıştırayım. (s.147)

... yel gibi esen, bulut gibi kalenin en gizli köşelerine sızabilecek bir yiğit arıyorum.
(s.151)

Bulut'un yüzündeki bulutlar dağıldı. (s.156)

Adeta büyülenmiş gibi yaşlı adamın sesine kulak verdiler. (s.157)

Evren Dede'nin sesi, sihirli bir iksir gibidir. (s.157)

Adamın kaşları tehdit edercesine biraz daha çatıldı. (s.165)

Dil söyleyişlerinin bir diğer örneği tekerlemelere de eserde yer verilmektedir.

“Sarı öküz saza gider, boynuzu düze gider. Ben gızı almaya geldim. Verirseniz gıza geldim. Vermezseniz tuza geldim. Gızınıza güllü derler oğlumuza ünlü derler.

Çıt pıt nerden geldin ordan çık, gelin saçları kıvırcık.” (s.160)

Metinde yer alan bilmeceler:

“Ak çıkının içinde sarı altın.

- Yumurta

Harımdan atla gaz yumurtla

- Kabak

Sarı öküz sarkık durur düşerim diye korkup durur

- İğne”(s.160)

Eserde yer alan efsaneler:

Tablo 20. “ Korsanların Peşinde” Eserinde Geçen Efsaneler

Efsaneler	Sayfa Numaraları
Güzellik Yarışması	s.14-15
Sedef Adası'nın Kumları	s.56
Burdur Adı	s.70
Silifke ve Antalya'nın Adı	s.108-109
Kral Yolu	s.128
Kırlareli'nin Adı	s.139
Eğirdir'in Adı	s.144
Evren Dede	s.157
Sakarya'nın Adı	s.167
Kastamonu Saat Kulesi	s.175

Eserde ses ahengini, ezgiyi çocuğa duyumsatan türkülere yer verilmiştir.

“Alt yanım deniz de, üst yanım balkan

Kır atın üzerinde şavkıyor kalkan

Namert olsun beyler, ölümden korkan

Tekelioğlu diye ünüm var benim

Al yeşil kuşanmış

Kıymayın ağalar telli geline

Atımı dehledim Burdur Gölü'ne

Tanrı'ya verecek canım var benim..."(s.74)

"Burdur'un ötesi bağlar bahçeler

Bağlarda anasız kuzular meler

Bu aşkın ateşi bağırimi deler

Saramadım yarın ince belini

Suların koynuna verdim gelini..."(s.74)

"Buyurun arkadaşlar düğünüm var benim

Herkes kesesinden yesin içsin saltanatım var benim

Aslı yok yaylasında bin beş yüz koyunum var benim

Kekliği düz ovada avlarlar, kanadını kanadına bağlarlar..."(s.105)

"Silifke'nin yoğurdu

Kız seni kimler doğurdu

Seni doğuran ana

Bal ile mi yoğurdu...

Kırk tane şamdan

Yuvarlanıverdi damdan

Anası pilav pişirir

Kızı durmaz aşırır..."(s.106)

"Benden selam olsun Bolu Beyi'ne

Çıkıp şu dağlara yaslanmalıdır

Ok gıcirtısından kalkan sesinden

Dağlar seda verip seslenmelidir..."(s.115)

"Düşman geldi tabur tabur dizildi

Alnımıza kara yazıldı

Tüfek icat oldu mertlik bozuldu

Eğri kılıç kanda paslanmalıdır...”(s.116)

“Mert dayanır namert kaçır

Meydan gümbür gümbürdenir

Şahlar şahı dava açır

Divan gümbür gümbürdenir...”(s.117)

“Benden selam olsun Bolu beyine

Çıkıp şu dağlara yaslanmalıdır

Ok gıcirtısından gürzün sesinden

Dağlar seda verip seslenmelidir

Köroğlu düşer mi yine şanından

Ayırır çoğunu er meydanından

Kır-At köpüğünden düşman kanından

Çevrem dolup şalvar ıslanmalıdır.”(s.120)

“Karşıdan gelen piyade

Bizim iller yerinde mi

Etekleri çimen olmuş

Karlı dağlar yerinde mi

Çamlıbel'in koyağında

Sular akar ayağında

Şirin Döne yanağında

Kara benler yerinde mi?

Köroğlu der övündüğüm

Taşlar alıp dövündüğüm

Arka verip sığındığım

Koca çamlar yerinde mi?”(s. 121)

Eserde yer alan ikilemeler:

“Haritanın başında *uzun uzun* oturmuş yeni yol planları yapmışlardı.”(s.9)

“Yıldız’ın *aklı fikri* denize girip güneşlenmekteydi.”(s.9)

“Ne o *sabah sabah* rüyanda mı gördün beni?”(s.10)

“Biliyorsunuz *çok çok* eski dönemlerde insanlar pek çok şeyi kutsal kabullenmiş...”
(s.13)

“Yolculuk boyunca *bol bol* denize girip güneşleneceğiz.”(s.16)

“... keski gibi aletlerle *hızlı hızlı* yürüyorlardı.”(s.17)

“*Ağır ağır* yürüyerek meydanın ortasına geldi.”(s.18)

“Zaman topundaki küçük bir ayarla, kendilerini *yıkık dökük* duvarlarla çevrili bir alanda buldular.” (s.20)

“*Renk renk* işlemeli iki çift çorap çok hoşuna gitmişti.”(s.22)

“Son günlerde *sık sık* cinsiyet ayrımıyla ilgili konuşmaların benim de dikkatimi çekti.”(s.22)

“...sulara karışır *ışıl ışıl* oradan oraya akıp gider de paralar...”(s.24)

“Yıldız yatakta *tembel tembel* gerindi.”(s.28)

“Uygurlukların beşiği denilen Anadolu’da *adım adım* geziyordu.” (s.29)

“Emekli oldum, *ülke ülke* dolaşmaya başladım.”(s.30)

“Dağın dorukları o zaman da *burcu burcu* ada çayı, kekik kokarmış.”(s.32)

“Onları *görür görmez* koşup karşıladılar.”(s.32)

“Masmavi sular *ara ara* incecik parlak çizgilerle ışıldıyordu.”(s.33)

“*Aman aman!*” (s.36)

“Sesleri *perde perde* yükseliyordu.”(s.36)

“*İyi iyi...*” (s.36)

“Kıskanç dalların gözlerden sakladığı denizin maviliği *yer yer* belirip kayboldu.”
(s.37)

“Deniz lacivert dalgalarıyla *belli belirsiz* okşuyordu bordalarını.” (s.38)

“Amerikalı *çat pat* Türkçesiyle söze karıştı.”(s.38)

“Sen yol boyunca manzaraları *hayran hayran* izlerken ben de boş durmadım herhalde.”(s.40)

“Kale bile *başlı başına* bir sanat.”(s.41)

“Müzenin *hemen hemen* her yerini gezmişlerdi.”(s.41)

“Kalabalığın ortasındaki genç bir kadın eliyle denizin ortasında *alev alev* yanmakta olan gemileri işaret ederek konuşmaya başladı.”(s.43)

“O nedenle en ünlü mimarlar *ince ince* hesaplarla taşları üst üste dizdiler.”(s.45)

“Yüzeyinde *yer yer* ince çatlaklar oluşmuştu.” (s.54)

“Marmaris’in çam kokulu koylarında *bol bol* yüzüp hasret giderdiler.”(s.56)

“*Kendi kendine* kurduğu bu oyuna öylesine dalmıştı ki...”(s.57)

“Çocuklar *sağa sola* koşturuyor, satıcılar ellerindeki çeşit *çeşit* eşyayı, uzak denizlerden gelmiş baharatları satmaya çalışıyorlar.”(s.58)

“Duvar diplerinde çömelmiş *genç yaşlı* pek çok kişinin önünde kalabalık gruplar toplanmıştı.”(s.58)

“Şunu bil ki nice *anlı şanlı* komutan savaşa çıkmadan önce yazgılarını benden öğrenir...”(s.60)

“Savaşlar, depremler *art arda* sarsacak bu toprakları.”(s.60)

“Yüksek sazlar *zaman zaman* önlerini kesiyor.”(s.62)

“Gerçekten de öyle *kolay kolay* ulaşılacak gibi durmuyor.”(s.62)

“*Pat pat* giden motor adeta bir yarış teknesine döndü.”(s.64)

“Sığındıkları yerden *olan biteni* görmek de olası değildi.”(s.65)

“Birbiri ardına *açıp açıp* yiyorlardı.”(s.67)

“Zaman geçmiş, ilin adı *ağızdan ağıza* değişip Burdur haline gelmiş.”(s.70)

“*Ara sıra* bir yarasa başlarına sürünürcesine uçuşuyordu.”(s.73)

“Davul *dengi dengine* çalar diye bir atasözümüz vardır.” s.75

“Kuyu suyu gibi *tatsız tuzsuz* istemem.”(s.77)

“...*püfür püfür* bir yerlere gidip serinlemeye var mısınız?” (s.79)

“Ada çaylarının arasına *irili ufaklı* birkaç kaya saklanmış.”(s.81)

“En öndeki *alev alev* yanan bir meşale taşıyordu.” (s.81)

“*Boş boş* konuşuyorlar.”(s.88)

“Aşağıdaki tersaneden *harıl harıl* gemi yapan işçilerin çekiç sesleri geliyordu.”(s.90)

“Kısacası doyumsuz bir manzarayla *kucak kucağa*, dakikaların nasıl geçtiğini bile fark etmediler...”(s.90)

“Yıldız yüksek basamaklardan *zıplaya zıplaya* indi.”(s.90)

“*Vah vah!*” (s.91)

“... uzaktan *pırıl pırıl* görünen kumsal da artık eskisi kadar temiz değil.”(s.91)

“Öyle *kocaman kocaman* saman gibi değildiler.”(s.104)

“Çiftçiler para etmiyor diye muz bahçelerini *yolup yolup* ev yaptılar.”(s.104)

“*Evet evet* iyi olur.” (s.104)

“Minibüsteki yolcunun söylediği yerleri *bir bir* gezdiler.” (s.105)

“*Koca koca* gemilerin yüklenmesini boşlatmasını izlediler.”(s.103)

“Apartmanın içi *çın çın* çınliyordu.”(s.115)

“Radyo, televizyon açtığını zaman sizi niye *sık sık* uyardığımı anladınız sanırım...”(s.117)

“Denizi, kumunu *öve öve* bitiremediler.” (s.125)

“Böylece de *ayrı gayrı* da olmaz değil mi dede?” (s.126)

“Kırklareli *dönem dönem* birçok isimle anılmış aslında.”(s.139)

“Yıldız *tutam tutam* ak yünün, ipliğe dönüşmesini şaşkınlıkla izledi.”(s.143)

“Köyde herkesin görevi *ayrı ayrıdır*.”(s.145)

“Yıldız bu durur mu, ertesi sabah *uyanır uyanmaz* haritanın başına koştu.”(s.155)

“Nerden bileyim oğlum, dakikalardır *dalgın dalgın* aynı kâğıda baktığını görünce şaka yapmışım.”(s.162)

“Dedesinin yaptığı bu sürpriz geziyle hangi döneme geldiklerini *yavaş yavaş* anlamaya başlamıştı.”(s.165)

Eserde tespit edilen noktalama yanlışları:

“Deniz *bu*; cilveli.” (s.26)

“Ne çare ki bir gün *ne yunus*, ne çocuk dönmüş denizden...” (s.27)

“Araçlarından inen yolcular da tıpkı zaman gezginleri *gibi*, üst güvertede güneşlenerek yolculuğun keyfini çıkarıyorlardı.” (s.49)

“Şunu bil *ki*, nice anlı şanlı komutan savaşa çıkmadan önce yazgılarını benden öğrenir...” (s.60)

“Eğer bilimden *yararlanmasaydık*, 2500 yıl geriye dönüp bu serüvene katılabilir miydik?” (s.61)

“ Parmağım hangi ilin *üzerindeyse*, rotamız orası demektir.” (s.68)

“ Söylevden öylesine *etkilenmiş ki*, kendisine hemen fötr ısmarlamış.” (s.173)

4.5.4.2 Çocuk Görüşleri Bağlamında Yapıtın Genel Değerlendirmesi

1. Kitabın adı ile içeriği birbiriyle ilgili mi?

5.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Hayır.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Evet.”

5.sınıf erkek öğrenci: “Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci : “Hayır.”

8. sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

Araştırmaya katılan öğrenciler başlık ve içeriğin uyumlu olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmacı ise kitabın adı ve içeriğinin uyumlu olmadığını belirtmiştir. Kitabın adı Korsanların Peşinde. Okuyucu kitabın adından içindekilerin korsan hikayeleri olduğu izlenimine kapılıyor fakat bir hikaye korsanlardan bahsediyor. Sonraki seçilen şehirler deniz kenarından da olsa içerik ve başlık uyumlu değildir.

2. Kendinizi metindeki şahıs ve varlık kadrosunda birinin yerine koyun ve düşüncelerinizi yazınız.

5.sınıf kız öğrenci : “ Yıldız olmak isterdim. Kendimi özel hissederdim.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Yıldız olmak isterdim.”

7.sınıf kız öğrenci: “ Kendimi Yıldız karakterinin yerine koydum. Benim de böyle bir dedem olsaydı ülkemizin tarihini öğrenmeyi çok isterdim. Kitabı okurken kitabın içinde gibiydim. Bu yüzden kitabı çok sevdim.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Yıldız olmak isterdim. Dedesinin zaman makinesi sayesinde birçok bilgiye ulaşıyor. Yıldız böyle bir dedeye sahip olduğu için çok şanslı.”

5.sınıf erkek öğrenci: “ Bulut olmak isterdim. Her yeri gezdiği için mutlu.”

6.sınıf erkek öğrenci: “Ben Tuncay Bey’in yerine koyarım.”

7. sınıf erkek öğrenci: “ Yıldız’ın yerinde olmak isterdim. Çünkü her şeyi merak ediyor. Ben de her şeyi merak ediyorum.”

8. sınıf erkek öğrenci: “Kendimi Bilgin Dede yerine koyunca torunlarımla hem müthiş hem yorucu bir macera ve maceraya hemen başlamak isterdim. Bulut ve Yıldız’ın yerinde olsam aklımda binlerce soru, bu soruları cevaplayacak serüvenlere atılmak isterdim. Zamanda yolculuk için sabırsızlanırdım.”

Kız öğrenciler genelde kendilerine Yıldız yerine koymuşlar. Yıldız da ortaokula giden bir öğrencidir. Ve kız öğrenciler kendilerine yakın hissetmişler. Hem gezmeyi seviyor hem öğrenmeyi. Süsüne de önem veriyor.

5.sınıf öğrencisi kendisini Bulut yerine koymuştur. Çünkü onun meraklı halinde kendisini bulmuştur.

6.sınıf öğrencisi geçimi biraz zor olan ve Bilgin Dede’den pek hoşlanmayan Tuncay Bey’i seçmiştir.

7. sınıf öğrencisi kendisini Yıldız’ın yerine kendisini koymuştur. Ondaki merakla kendisinininkini benzetmiştir.

8. sınıf öğrencisi ise tüm kahramanlarımızın gözünden olayı değerlendirmiştir.

Öğrenciler eserden etkilendiklerinden kendilerini kahramanla özdeşleştirmişlerdir.

3. Kitapta yer alan resimler metni anlamada/tahmin etmede yardımcı oluyor mu?

5.sınıf kız öğrenci: “ Bazen.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Evet oluyor.”

7.sınıf kız öğrenci: “ Hikayenin başında olan resimler hikayenin konusu hakkında biraz fikir verebiliyor.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Hikayeye başlamadan önce konu ile ilgili küçük küçük resimler oluyor. Konu hakkında az da olsa bilgi veriyor.”

5.sınıf erkek öğrenci: “Resim yok.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci: “Evet gittikleri yerlerin resimleri var. Mesela Efes.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Kısmen yardımcı oluyor.”

Sayfayı kaplayan resimler kitapta yer almamaktadır. 5.sınıflar için resimlerin az olması olumsuz bir etkidir. Çünkü çok fazla yer gezilmiştir, hayal etmekte zorlanmışlar ve öğrenciler resimlerin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Diğer sınıf düzeyindeki öğrenciler aynı fikirdedir ve resimlerin konu hakkında bilgi verdiği konusunda hemfikirlidir.

4. Okuduğunuz kitabın konusu nedir?

5.sınıf kız öğrenci: “ Normal hayatı, savaşı ve ilginç günleri anlatıyor.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Ülkemizdeki şehirlerin gezilmesi.”

7.sınıf kız öğrenci: “ Yıldız ve Bulut’un Bilgin Dede sayesinde yeni bilgiler öğrenmesi.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Ülkemizin şehirleri hakkında bilgilendirmek.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Bazı yerleri gezip anlatıyor.”

6.sınıf erkek öğrenci: “ Tarihi merak etmeliyiz.”

7. sınıf erkek öğrenci: “Zamanda yolculuk.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Zamanda yolculuk yapmak.”

5.sınıfa devam eden kız öğrenci kitaptaki olaylardan daha fazla etkilenmiş ve onları konu olarak belirtmiştir. Ama diğer gruplar ise genel iletiyi anlamışlar ve kitabın ülkemizin güzelliklerini anlattığı konusunda hemfikirdirler.

5. Kitaptan hangi dersi çıkardınız? (Ana fikir)

5.sınıf kız öğrenci: “ Bayrak deyip geçmeyelim. Bayrağın nasıl kazanıldığını iyi bilmek lazım.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Ülkemizin zengin bir kültür birikimi var.”

7.sınıf kız öğrenci: “ Her şehrin bir geçmişi vardır.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Ülkemizdeki her ilin türlü türlü güzelliklerle dolu olduğunu.”

5.sınıf erkek öğrenci : “Bazı yerlerden bilgiler.”

6.sınıf erkek öğrenci: “Her şeyi merak etmeliyiz .”

7. sınıf erkek öğrenci : “Tarihimizi iyi bilmiyoruz.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Zamanda yolculuk yapmak için hayal etmek önemlidir. Hayal kurarsak aslında bir nevi zamanda yolculuk yapmış oluruz.”

5.sınıf ve 8.sınıf öğrencileri farklı yorum getirmiştir. 5.sınıf öğrencisi bir hikayeden etkilenerek cevap vermiş olabilir.

8.sınıf öğrencisini ise asıl etkileyen zamanda yolculuktur. Hayali olması ama insanı cezp etmesi etkilidir.

Diğer gruplar ise ülkemizin güzelliklerini ve tarihini bilerek mirasımıza sahip çıkmamız konusunda hemfikirdirler.

6. Okuduğunuz kitap yaşınıza uygun mu?

5.sınıf kız öğrenci : “ Hayır.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Evet.”

7.sınıf kız öğrenci: “ Evet.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Evet.”

5.sınıf erkek öğrenci: “Hayır.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci: “ Evet.”

8. sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

5.sınıf öğrencileri hariç diğer gruplar uygun olduğunu düşünmüşler. Olay kitabıdır fakat olaydan çok gezi yazısı diyebiliriz kitaba. Kitap etkiliyor fakat tüm efsaneleri akılda tutmak zor oluyor. Tür olarak ve içerik olarak 5.sınıflara ağır gelmiştir.

7. Okuduğunuz kitabı arkadaşlarınıza tavsiye eder misiniz?

5.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci: “ Evet.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Evet.”

Tüm öğrenciler kitabı beğenmiştir.

8. Kitapta yer alan olaylar sizi nasıl etkiledi?

5.sınıf kız öğrenci : “ Beni çok etkiledi.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Kitap benim çok ilgimi çekti ve iyi etkiledi.”

7.sınıf kız öğrenci: “ Ülkemizdeki şehirlerin geçmişini öğrendim.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Her ilin kendi çapında önemli ve değerli olduğunu, asla ama asla başka bir şeyle değişmemem gerektiğini anladım.”

5.sınıf erkek öğrenci: “ İyi etkiledi.”

6.sınıf erkek öğrenci: “ Çok etkiledi.”

7. sınıf erkek öğrenci: “ Yıldız ve Bulut sürekli kavga ediyor. Ama tarihi daha iyi anladım.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Kitaptaki olaylar hayal dünyamı geliştirdi. Ekstra olarak bilgi haznem gelişti ve tarihe ilgimi arttırmaya yaradı.”

Kitap, okuyan öğrencilerimiz üzerinde olumlu etki bırakmıştır. Fakat asıl vermek istediği mesajı 8.sınıfların aldığını görmekteyiz. Hem bilgi hazinelerini geliştirmiştir hem de ülkemizin zenginlikleri ile tanışmışlardır.

9. Olayların geçtiği yer ve zaman hakkında bilgi veriniz .

5.sınıf kız öğrenci: “ 1900’lü yıllar.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Geçtiği yerler; Sakarya, Uşak , Kastamonu.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Olayların geçtiği yerler ülkemizin birçok şehri. Zaman ise günümüz ve geçmiş tarihten.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Olay gezilen illerde geçiyor. Zaman ise zaman makinesindeki zaman dilimlerinde, akşam ve sabah.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Zaman ve yer değişiyor.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Belirsiz.”

7. sınıf erkek öğrenci: “Belirsiz.”

8. sınıf erkek öğrenci: “Olayların geçtiği yer ve zaman tam belli değil.”

Sürekli zamanda yolculuk yapılması ve farklı şehirlere gidilmesi kitapta sabit yer ve zaman olmadığını göstermektedir. Öğrencilerimiz zaman ve yer söylemiş olsalar da ifadeler tam durumu karşılamamaktadır.

Tablo 21. “ Korsanların Peşinde” Eserinin Dil ve Anlatım Özellikleri

SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
Metinde anlamını bilmediğiniz kelime çok mu?	1K	1K/2E	2K/2E
Metin açık ve anlaşılır mı?	3K/4E		1K
Yazar sade bir dil mi kullanmış?	3K	1K/3E	1E
Yazar, Türkçeyi düzgün kullanmış mı?	4K/4E		
Yazar, içten ve inandırıcı mı?	3K/3E		1K/1E
Metin akıcı mı?	2K/3E	1E	2K

Kitapta geçen bilinmeyen kelimeler yukarıda paylaşılmıştır. Sayı olarak fazla olmamasına karşın öğrencilerin anlamasını etkilemiştir. Erkek ğrencilere bu metin daha zor gelmiştir. Yazarın anlatıları öğrencilere samimi ve gerçek gelmiştir. Kız ğrencilerin bir kısmı metni akıcı bulmamıştır.

Tablo 22. “ Korsanların Peşinde” Eserinin Dil ve Anlatım zellikleri

SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
Okuduğunuz metinde olaylar ve bilgiler sıraya konularak anlatılmış mı?	4K/2E		2E
Konuda ana fikir ve duygular yardımcı fikirlerle desteklenmiş mi?	4K/3E	1E	
Konu,deyim,atasözü ve özdeyişlerle zenginleştirilmiş mi?	1K/3E		3K/1E
Anlatılan konu ilginizi çekti mi?	3K/3E		1K/1E
Metinde yer, zaman ve şahıs kadrosu var mı?	4K/3E		1E

Olayların sıralı olduğunda kızlar hemfikir olsa da erkeklerden bir kısmı katılırken diğer kısım geçmiş ve günümüz arasında yapılan yolculuklardan olumsuz etkilenmiştir.

Kitabın genelinde ve serinin diğer kitaplarında ana fikir açıkça belirtilmektedir.

Kitap deyim ve atasözü bakımından zengindir. Fakat okurken öğrencilerimiz daha çok olaya ve akışa odaklandıklarından atasözü ve deyimini fark edememektedirler.

Konu okuyan öğrencilerimizin ilgisini çekmiştir.

Okuyan ğrenciler karakterlere hakimler. Zaman ve yer konusunda tek olmadığında hemfikirler.

4.5.5 Mağara Devleri

Kitap Türü : Roman (10 yaş +)

Basım Yeri : İstanbul

Yayınevi : Altın Kitaplar

Basım Yılı : 2. Basım/ 2016

Serinin 4. Kitabıdır. Kitabın adı , “Sular kaynamaya başladı. Mağara devlerinin öfkeli homurtuları dağları sarsmakta.” (s.28). Hikayenin kahramanları; Bilgin Dede, Yıldız ve Bulut zaman makinesi ile yolculuklarına devam etmektedir. Gaziantep’te başlayan yolculukları Kilis, Şanlıurfa, Mardin, Hasankeyf, Diyarbakır, Batman, Van, Malatya, Kahramanmaraş, Kocaeli, Ordu ile devam etmektedir. Kahramanlar hem gezmekte hem de şehirlerin tarihi, kültürel miraslarla tanışmaktadır ve birçok söylenceyi öğrenmektedir. Öğrenirken birçok macera da yaşayan kahramanlar okuyucuyu heyecanlandırmaktadır.

4.5.5.1 İçerik Özellikleri

4.5.5.1.1 Konu

Türkiye çok eski zamanlardan beridir medeniyetlere ev sahipliği yapmaktadır. Bu kitapta yer alan birkaç hikaye ile ilk çağ zamanlarına uzanıp mağarada çizilen resimlerden hareketle tarihi bilgiler verilmiştir. Daha sonra diğer şehirlerin söylenceleri anlatılmaktadır.

4.5.5.1.2 Çevre

Kitaptaki hikayeler gezi yazısı özelliği taşımaktadır. Olaylar farklı farklı yerlerde geçmektedir. Ev, Gaziantep, Kilis, Şanlıurfa, Mardin, Hasankeyf, Diyarbakır, Batman, Van, Malatya, Kahramanmaraş, Kocaeli, Ordu.

4.5.5.1.3 İleti

“Yıldız’a kalsa bir de minik Van kedisi götürecekti yanında. Bilgin Dede ‘Hayvanları sevmek güzel bir şey. Ancak onun sorumluluğunu da üstlenmek gerek. Biz gezilerdeyken minicik yavruya kim bakacak sonra?’ diyerek almasına izin vermedi.”

Ebeveynler, çocukların istediklerini yapmadıklarında onlara nedenini açıklamaları gerekmektedir.

Çocuğun her istediği değil, makul ve mantıklı olanlar yapılmalı. Hayvanlar ve diğer canlılar da önemsenmeli ve bu sevgi çocuklara küçüklükten aşılmalıdır.

4.5.5.1.4 Karakter

Bilgin Dede, zamanında NASA’da çalışmış bir bilim adamıdır. Olgun, mantıklı, bilgili, mütevazı ve maceraperesttir.

“ Bilgin Dede’yi NASA’daki çalışmalarıyla ilgili bir konferans vermesi için davet ediyorlardı.” (s.9)

“Yıldız kendini tutamayıp , ‘Dedemden öğrenecek daha çok çok şeyler var Ali Osman Amca.’ deyiverdi.

Bilgin Dede kaşlarını çattı. ‘Aşk olsun sana! Karşında koskaca uzay araştırmacısı duruyor. Şu ihtiyar dedenin ona öğretecek neyi kalmış olabilir ki?’ diyerek Yıldız’ın sözünü kesti.”

Yıldız; meraklı, alışveriş ve süslenmeyi sevmektedir.

“Üzerinde mor ipekten, sarmalarla işlenmiş bir kaftan vardı. Başına, yıldızlı desenleriyle göz alıcı bir poşu bağlamıştı. Yıldız kadının giysilerine hayran hayran bakakaldı.” (s.52)

“Paketin içinden sıra sıra renkli boncuklarla, nohut taneleri ve minik parça kumaşlarla işlenmiş büyük bir duvar süslemesi çıktı. Bu Yıldız’ın çok hoşuna gitti.” (s.55)

Bulut; araştırmacı, meraklı ve oburdur.

“Bulut kendini beklenmedik bir ziyafetin ortasında bulmuştu. Hiçbir ikramı reddetmedi. Hepsinden bir parça tattı. Dede uyarırsa, kızların azığı kaşla göz arasında bitiverecekti.” (s.17)

“Tam adamına soruyorsunuz. Bulut bu; yemek gördü mü dayanamaz. Hele bir de tatlı oldu mu, onu sofranın başından kaldırılabilene aşk olsun!” (s.31)

“ Herkes ona obur diyordu. Evet, ayıp değil ya; yemek yemeyi çok seviyordu.” (s.119)

“Hele çeşit çeşit tatlılar, tabak tabak börekler gördü mü dayanamıyordu.” (s.119)

Bulut ise, “Meşhur Van kahvaltısından yemedik ya, yazıklar olsun.” Diye söylenip durdu. (s118)

4.5.5.1.5 Dil ve anlatım

Okuyucunun kelime hazinesine katkı sağlayacak kelimeler tespit edilmiştir:

“Sen de amma *evhamlısın!*” (s.10)

“ Saray benzeri görkemli yapılar kentin *varsıllığını* vurguluyor.”(s.24)

“*Kâhin* Baba!”(s.28)

“Genç kadın başındaki *sırmalı poşuyu* uçurarak eve girdi. (s.31)

“Bilgin Dede de peşlerinden *seğirtti.*” (s.39)

“Falcı mısın, *müneccim* misin be adam!” (s.41)

“Yakalayın şu yalancı *bezirgâni.*”(s.41)

“Kalenin üstünde gördüğünüz iki büyük sütunun oraya da *mancınık* yaptırmış.”(s.43)

“Şu sıcakta aç susuz, çöl *bedevilerine* döndüm.”(s.44)

“*Girdabına* kapılan kurtulamaz.” (s.49)

“Tepside pırıl pırıl *kalaylı*, kullu maşrapalar parlıyordu.”(s.53)

“Hem de ne denli *ilkel* araçlarla çalışmışlar şaşarsınız.”(s.57)

“Küçük bir kız koşup, *muştuladı*.”(s.59)

“ Gerçekten de *yekpare* taştan yapılmış kalesini ele geçirmek hiç de kolay değilmiş.”(s.73)

“İçinde kocaman bir *sarıncı* bile var.”(s.74)

“*Kadranı* renkli ışıklarla donandı, ışınlama işlemi başladı.”(s.75)

“Anamın *yadigarı*.”(s.83)

“İhtiyar casusun *yamakları* da varmış.”(s.89)

“*Mağrur*, sert sesi yeniden duyuldu.”(s.90)

“Uzun parmaklarıyla sakalını *sıvazladı*.”(s.91)

“İşlemeli *nalınlar* arasından *anmalık* seçmek hiç de kolay değildi.”(s.99)

“İkizler ise suratlarını asıp, *küpeşteye* yaslanmışlardı.”(s.116)

“*Alabora* olacağız.”(s.116)

“Getirmesi bizden yarasını *sağaltıp*, şifa vermek, obamızın bilgilerinden.”(s.128)

Eserde yer verilen deyimler:

“Aynı şeyi biz yapsak *kıyameti kopardı*.”(s.12)

“Ağızdaki lokmayı çiğnedikçe, *gözleri daha da parladı*.”(s.16)

“Dede uyarırsa kızların azığı *kaşla göz arasında bitecekti*.”(s.17)

“Tarlalarda başaklar *boy vermiş*.”(s.18)

“Antep baklavası dedin mi, *akan sular durur*.”(s.18)

“Kızlarımızdan izin isteyip *yola revan olalım.*”(s.19)

“Delikanlı da Bilgin Dede'nin kaşlarının çatıldığını görünce *pot kırdığını* fark etti.”(s.20)

“Bilgin Dede *dudağını büktü.*”(s.23)

“Doğrusu ya seninle tanışacağım *aklıma bile gelmezdi.*”(s.25)

“Cümlesini duymak *içlerine su serpilmesine* yetmişti.”(s .29)

“Zalim kral bu sestten kurtulmak için *başını taştan taşa vuruyormuş.*”(s.39)

“Doğrusu ya, *ağzım sulandı.*”(s.42)

“İkizler *can kulağıyla dinlemeye* başladılar.”(s.46)

“Barajlar yalnızca enerji üretimiyle değil, sulama sistemiyle de yöreye *can kattı.*”(s.47)

“Başlarına bir şey gelmeden *yola koyulsunlar.*”(s.49)

“Bu işe *aklı hiç ermemişti.*”(s.54)

“Buralarda öyle şeylere kimse *kulak asmaz* oğlum.”(s.54)

“O kadar da *alçak gönüllü olma* canım.” (s.56)

“Üzüntüyle *içini çekti.*”(s.56)

“Bilgin Dede'nin müjdesi, *içlerine su serpti.*”(s.61)

“Tüccarlar işlemeli gümüşlerle ipekleri *değiş tokuş ettiler.*”(s.61)

“Sonunda babası *bağrına taş basmış.*”(s.63)

“Bakmış ki *dili damağına yapışmış.*”(s.63)

“Prens saraya gelince *yer yerinden oynamış.*”(s.64)

“Sağ ol nine, *ağzına sağlık.*”(s.64)

“Meraktan *deliye döndüm.*”(s.64)

“İnsanın *burnundan getiriyorsun.*”(s.81)

“Bir yandan acıyan parmağını tutarken bir yandan da *katıla katıla gülmeye* başladı.”(s.82)

“Yıldız da *kendini tutamadı.*”(s.82)

“Yıldız’ın *geri adım atmaya* hiç niyeti yoktu.”(s.85)

“*Elinden kurtulamazsın* Bulut Efendi.”(s.85)

“Bilgin Dede’nin sesi tartışmaları *bıçak gibi kesti.*”(s.85)

“Zaten programı yaparken bunları *göz ardı etmeyiz.*”(s.87)

“*Göz gözü görmez olmuştu.*”(s.89)

“ O da *açtı ağzını, yumdu gözünü!*”(s.89)

“Kimse *kılına dokunamaz.*”(s.92)

“İşler *sarpa sarmadan uzaklaşmak* gerekiyordu.” (s.94)

“*Ayaklarına kara sular indi* ama onlar gezip görmeye doyamadılar.”(s.99)

“Bulut hiçbir şeyi *kaçırmamak için dikkat kesilmişti.*”(s.100)

“Hemen *lafın ucundan tutuverdi.*”(s.102)

“Oburluk edersen *gezi burnumuzdan gelir!*”(s.104)

“*Yedikçe yiyesi gelir* adamın.”(s.104)

“Bu yüzden büyük şehirden gelenler *midelerini tika basa doldururlar.*”(s.104)

“*Yolcu yolunda gerek.*”(s.105)

“*Sözü birbirlerinin ağzından kapıyorlardı.*”(s.105)

“Rehberin anlattıklarını *can kulağıyla dinliyorlardı.*”(s.107)

“Bizimkiler de yaklaşip *kulak misafiri oldular.*”(s.107)

“*Aklı bizlerde kalmıştı.*”(s.110)

“*Tozu dumana katmış.*”(s.124)

“Göz gözü görmez olmuş.”(s.124)

“Hemen koşup beyin önünde *el pençe divan durdu.*”(s.129)

“İki kardeş sevinçle *ayağa fırladı.*”(s.143)

“Yıldız’ın somurttuğunu gören kadın, sevecen bir sarılışla *gönlünü almaya çalıştı.*”(s.148)

“Benim bu yaşımda bile *burnumda tütüyor.*”(s.148)

“Yıldız kadının *yarasını deştiği* için üzülmüştü.”(s.149)

“... çocukların okulu, dershanesi sınavı derken bir türlü iki *ucunu bir araya getiremedik.*”(s.149)

“ Hani derler ya *yer yarıldı içine girdi.*”(s.151)

“Yıldız *dilini yutmuş* gibi yutkundu.”(s.160)

“Yıldız’ın *içi sevinçle doldu.*”(s.160)

Metinde yer alan dilin zenginliğinin göstergesi atasözleri:

“Elin ağzı torba değil ki büzesin.”(s.54)

“Elçiye zeval olmaz.” (s.92)

“Akıl yaşta değil, baştadır.”(s.102)

“Çok gezen mi bilir, çok okuyan mı bilir?”(s.102)

Metinde yer verilen benzetmeler:

“Kırmızılı, pembeli takılarıyla düğüne giden bir grup kadına benziyorlardı.”(s.15)

“... kalpleri deli gibi atıyordu.” (s.27)

“... bu verimli topraklar, uzunca bir uykudan uyanmış gibiydi. Kara toprak sanki büyük bir özlemi gidermek için bire bin verme çabasındaydı.” (s.47)

“Turistler de gördükleri güzellikler karşısında sarhoş olmuş gibiydiler.” (s.48)

“Kıyı boyunca uzanan ağaçların dalları sularda serinliyordu.” (s.49)

“... arı kovanı benzeri evlerden birine girdiler.” (s.51)

“Sözcükleri sanki bir yabancı gibi kullanıyordu.” (s.52)

“Ailemizin bahtı, adı gibi parlak olacaktı.” (s.54)

“Az önce hepiniz yabancılarla sular seller gibi konuşup duruyordunuz.” (s.56)

“Tıpkı Yıldız’la Bulut gibi sen de gökyüzünün değerli süslerinden birisin demek.” (s.57)

“Harran’ın arı kovanı benzeri kulübeleri, altın tozuna bulanmış gibi ışıltılı parlıyordu.” (s.58)

“Kıpkırmızı ateşten bir top dağların ardından görünüyordu.” (s.59)

“Dağa yaslanmış, birbirini kucaklayan taş evlerin demir kapı sürgüleri çekildi.” (s.60)

“Sanki denizin ortasında lodos fırtınasına yakalanmış bir teknedeymiş gibiydiler” (s.61)

“Ben sizin gibi çocuk muyum?” (s.64)

“Yüksek kale duvarları, tarihin tanıklığını yapmak için ayakta kalmış gibiydi.” (s.66)

“Dicle, aşağıda nazlı bir gelin edasıyla süzülüyordu.” (s.66)

“Köyün tüm çocukları, ışığa uçan pervaneler gibi çevrelerini doldurmuştu.” (s.67)

“Gerçekten de demir gibi bir kalesi olduğu belli oluyor.” (s.73)

“Elinde buz gibi limonatalarıyla televizyonun başına geçtiklerinde...” (s.81)

“Sanki deniz gibi...” (s.112)

“Uçsuz bucaksız bir deniz gibi görünen gölün maviliği kendilerini çağırır gibiydi.” (s.116)

“Ateşe değmiş gibi çaktı.” (s.120)

“Mağarada deli gibi koşuşturmaya başladı.” (s.124)

“Kapkara gözleri, bukle bukle saçları, inci gibi dişleri...” (s.128)

“Gözleri bir çocuk gibi parladı.” (s.142)

“Birkaç saate her yeri mum gibi yaparım.” (s.148)

Tablo 23. “Mağara Devleri” Eserinde Yer Alan Efsaneler

Metinde Yer Alan Efsaneler	Sayfa Numaraları
Fıstık –Biber Efsanesi	s.121-122
Kilis Adı	s.36
Hız. İbrahim Kıssası	s.43
Urfa'nın Adı	s.56
Harran	s.56
Mardin	s.62
Hasankeyf	s.73
Akrep Kapanı	s.79
Diyarbakır	s.98
Batman	s.104
Cendere Köprüsü	s.107
Malatya	s.152-153
Battalgazi Efsanesi	s.124-125
Kahramanmaraş	.130-131
İzmit	s.138-139
Ordu- Sarmaşık Köyü	s.18

Eserde yer verilen türkü örnekleri:

“Urfa bir yana düşer

Zülûf gerdana düşer

Bu nasıl baş bağlamak

Her gün bir yana düşer...”(s.52)

“Ordu'nun dereleri

Aksa yukarı aksa

Vermem seni ellere

Ordu üstüme kalksa

Sürmelim aman...

Oy Mehmet'im Mehmet'im

Sana küstüm demedim

Seni bana vermişler

Vallahi ben demedim

Sürmelim aman...

Ordu'nun dereleri

Kara yosun bağıyor

Kalk gidelim sevdiğim

Annem evde ağlıyor

Sürmelim aman..." (s.147-148-149)

Metinde yer alan bilmeceler:

"Ben acayip nesne gördüm

Bir karışık boyu var.

Hem balıktan hem inekte hem öküzden soyu var.

Etrafında sur çekilmiş

Ortasında nuru var.

Kendi kendini yer bitirir

Böyle pis bir huyu var.

- Mum." (s.51)

Metinde yer alan tekerlemeler:

“Geldi sevgi zamanı, sever insan yabancı, dört teneke bir eşek, çıkar suyun dumanı, eşek gidip gelmeden akşam yemez samanı. Soğuk sıcak der isen çadır onun zamanı, sinek bilmez amanı.” (s.81)

Eserde geçen ikilemeler:

“*Ucu bucağı* olmayan bir şey bu!” (s.10)

“*Çıtır çıtır, açıp açıp* yemenin keyfi hiçbir yemişte yok bence.” (s.13)

“Kızlar güneşten *yer yer* çatlamış toprağın üzerine azık torbalarını açmışlardı.” (s.15)

“Diğerinin tarlasında ise *boy boy* ağaçlar dallanmış.” (s.18)

“Ama kente gidiyorsanız yolda *sıra sıra* tatlıcılar göreceksiniz.” (s.19)

“Neredeyse *adım adım, taş taş* öğrendim yöreyi.” (s.21)

“Çok geçmeden minibüs *kıpır kıpır* hareketli meydana girdi.” (s.22)

“Daha içeri *girer girmez* kendilerini salonun tavanını baştan başa kaplayan dev bir mozaik pano karşıladı.” (s.22)

“Çevre, *çağıl çağıl* akan suyun kenarından, dağın tepelerine kadar, yemyeşil bahçelerle bezenmişti.” (s.24)

“İleride kolları *renk renk* dağ çiçekleriyle dolu bir genç kız belirdi.” (s.24)

“Hele iki ihtiyarın *baş başa* verip, *uzun uzun* konuşmalarından daha da çok etkilendiler.” (s.28)

“*Renk renk ,desen desen* kilimlerle bezeli sedire oturdular.” (s.30)

“*Gez gez* bitmez.” (s.30)

“Çıkarılan taşlar *küp küp* kesilip duvarlar yapılır.” (s.32)

“*Oda oda* temelin üzerine yığılır.”(s.32)

“Kadınlar çocuklar evlerinin altında korunurken yiğitlerimiz de düşmanla *göğüs göğse* vuruştı.” (s.33)

“Yolda *tek tük* insanlar vardı.” (s.34)

“Gerçekler *bir bir* aydınlanınca başta kralınız, bu işe herkes çok şaşıracak.” (s.41)

“Barajda suların *boşu boşuna* akması engelleniyor.” (s.48)

“Yıldız kadının giysilerine *hayran hayran* bakakaldı.”(s.52)

“Yanık bir türkü *dalga dalga* tüm evi dolaşıyordu.” (s.52)

“*Konu komşu* dedikodu yaparmış.” (s.53)

“Tepside *pırıl pırıl* kalaylı, kulplu maşrapalar parlıyordu.” (s.53)

“Bu kadar ikram yetmezmiş gibi kızını *sağa sola* koşturuyordu.” (s.53)

“Kadın *acı acı* güldü.” (s.54)

“*Ezber mezber!*” (s.56)

“*Çil çil* altın paralar avuçlarda sayıldı.” (s.60)

“Orta Asya kentlerinden *top top* ipekler almışlardı.” (s.60)

“*Renk renk* atlaslar, *ışıl ışıl* mücevherler, mis kokulu baharatlar ortaya saçıldı.” (s.61)

“*Tutam tutam* baharatlar havada uçuştı.” (s.61)

“*Testi testi, küp küp* sular gelmiş dört bir yandan.” (s.63)

“*Avuç avuç* suyu başına çalmış.” (s.63)

“*Kana kana* su içmiş.” (s.63)

“Zaman gezginleri, nefes *nefese* duraladılar.” (s.66)

“Küçük kasabanın daracık tek yolu *irili ufaklı* turist araçlarıyla doluydu.” (s.66)

“Küçük taşlar ayaklarının altından kayıyor, *zaman zaman* dengelerini kaybediyorlardı.” (s.69)

“Bilgin Dede sarı saçları terden ve kirden *yapış yapış* bir kızın başını okşadı.” 8s.71)

“Yine de yazık ki, duvarlardan başka o devirlere ait hemen *hemen* hiçbir buluntu kalmamış.”(s.73)

“Her dinden, her renkten insan *sorgusuz sualsiz* handa gecelermiş.”(s.74)

“Hele müfettiş olarak göreve devam edince *sık sık* yolculuk yapar olmuştu.” (s.77)

“Annesinin Amerika’dan *döner dönmez* bu renkli, neşeli nazar boncuklarıyla karşılaşmasını istiyordu.” (s.81)

“Bir yandan acıyan parmağını tutarken bir yandan da *katıla katıla* gülmeye başladı.” (s.82)

“Yıldız’ın elindeki *süslü püslü* nazarlıkları görüce heyecanlandı.” (s.83)

“Yıldız, kardeşine yine *ters ters* baktı.” (s.86)

“Komutan *düşünceli düşünceli* başını salladı.”(s.91)

“Birkaç dakika sonra korkusundan *tir tir* titreyen elçinin karşısına dikildi.” (s.93)

“Hepimiz kuyulardan *bol bol* petrol fışkıracak günleri bekliyoruz.” (s.101)

“İyisi mi *ağır ağır*, tadımlık ye!” (s.104)

“Aslında illerimiz arasına yeni katılmış olsa da, tarihi *çok çok* eskilere dayanan bir yerleşim alanı.” (s.104)

“Sonra fısıltıyla *acele acele* anlatmaya başladılar.” (s.105)

“... şimdi her yönden *akın akın* yarışları izlemeye gelenlerle doluyordu baraj.” (s.108)

“Sazlığın eteğine varan dalgacıklar *köpük köpük* beyazlaşıyordu.” (s.111)

”Böylesi boş inançlarla *kolay kolay* baş edilemeyeceğini bildiği için kadın yanıt vermedi.” (s.115)

“Motor *sağa sola* yalpalamaya başladı.” (s.116)

“Gördüğünüz o koca karaltılar *canavar manavar* değil!” (s.116)

“Teyze sen de *saçma sapan* konuşup durma!” (s.116)

“Hele *çeşit çeşit* tatlılar, tabak *tabak* börekler gördü mü dayanamıyordu.” (s.119)

“Ektranda *sarı sarı* kayısılarından başka bir şey göremiyordu ki.” (s.120)

“*Pırıl pırıl* kayıyordu.” (s.120)

“*Burma burma* boynuzları, dağ gibi duruşuyla beyi adeta büyülemişti.” (s.124)

“Soruları *peş peşe* sırlamaya başladılar.” (s.127)

“Kapkara gözleri *bukle bukle* saçları, inci gibi dişleri...” (s.128)

“Adam *düşünceli düşünceli* başını salladı.” (s.129)

“Bulut evde kalanı *kaşık kaşık* yedi ama bitiremedi.” (s.132)

“*Allah Allah!*” (s.141)

“Ordu’nun güzelliklerini *anlata anlata* bitiremedi.” (s.150)

“*Topu topu* küçücük bir sürüm vardı.” (s.151)

“işlerini *rahat rahat* görmem için Kapalıçarşı’ya kadar uzandık.” (s.159)

Eserde tespit edilen noktalama yanlışları:

“Tam tersi; gelip burada beslerler.” (s.42)

“Aslında düşünmek bile *istemiyorum*, ama biliyorsunuz ki Zaman Makinesi’yle yolculuk yaparken yalnızca geçmişte tanık olabiliyoruz.” (s.42)

“Bu yörenin uygarlık beşiği *olmasında*, Dicle ile Fırat’ın önemli katkısı varmış.” (s.48)

“Sözümde yanlış *varsa*, bağışlanmaktır umudum.” (s.92)

“Yöreye, Persler *de*, Romalılar da yerleşmiş.” (s.154)

4.8.3 Çocuk Görüşleri Bağlamında Yapıtın Genel Değerlendirmesi

1. Kitabın adı ile içeriği birbiriyle ilgili mi?

5.sınıf kız öğrenci : “ Evet. ”

6.sınıf kız öğrenci: “ Evet. ”

7.sınıf kız öğrenci: “ Hayır.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Hayır.”

8. sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

7.sınıf kız ve erkek öğrencisi dışında araştırmaya katılan diğer öğrenciler kitabın adı ve içeriğini uygun bulmuşlardır. “Mağara Devleri” başlığını gören çocukta içeriğin mağarada yaşayan insanlarla ilgili hikayeler olacağı izlenimi uyanabilir. Bu bağlamda eserin adı ve içeriği uyumsuzdur ve öğrenciyi yanıltıcı niteliktedir. Kitabın adı başta yer alan 3 hikayede insanlık tarihinin ilk zamanlarından bahsetmesinden gelmektedir.

2. Kendinizi metindeki şahıs ve varlık kadrosunda birinin yerine koyun ve düşüncelerinizi yazınız.

5.sınıf kız öğrenci: “ Yıldız olmak isterdim. Bilgili ve her şeyi düşünüyor.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Eğer ben oradaki kız olsaydım her zaman çok heyecanlı olurum. Her yeri gezmek ve gezdiğim her yer ile ilgili bilgileri öğrenmek isterdim. Bilgin Dede gibi bir dedem olduğu için çok mutlu olurum.”

7.sınıf kız öğrenci : “Keşke ben Yıldız olsaydım. Onlar gibi önceki döneme gitmek isterdim. Eski dönemdeki tarihi yerleri görmek isterdim.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Ben de kitaptaki karakterler gibi dünyayı gezerdim.”

5.sınıf erkek öğrenci: “ Bilgin Dede iyi biri, yaşlı, zamanla ilgili şeyleri iyi biliyor.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Ben olsam ismini değiştiririm.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Kendimi kimse ile özdeşleştiremedim.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Onlardan biri olsam kendimi çok ilginç hissedirdim.”

5.,6.,7.sınıf öğrencileri hemcinsleri Yıldız olmak istemişlerdir. Onun gibi gezmek, görmek istemişlerdir. 8.sınıf kız ve erkek öğrenci ise daha çok olaydan etkilenmiş olup karakterlerden biriyle kendilerini sınırlamamışlardır. Önemli olan bu öğrenciler iç gezmek, görmek ve öğrenmektir. 5.sınıf erkek öğrenci Bilgin Dede'nin zamanda gezmesinden etkilenerek kendini onunla özdeşleştirmiştir. Anlatılan konu ve olaylar 6. ve 7.sınıf öğrencilerinin dikkatini çekmemiş olacak ki kendilerini kahramanlarla özdeşleştirmemişlerdir.

3. *Kitapta yer alan resimler metni anlamada/tahmin etmede yardımcı oluyor mu?*

5.sınıf kız öğrenci: “ Resim yok.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Evet yardımcı oluyor.”

7.sınıf kız öğrenci: “ Resim yok.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Evet oluyor.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Evet oluyor.”

6.sınıf erkek öğrenci: “Hayır.”

7. sınıf erkek öğrenci: “ Evet.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Evet.”

5. ve 7.sınıf kız, 6.sınıf erkek öğrenci kitapta resim olmadığını belirtirken diğer gruplar kitaptaki resimlerin metni anlamaya yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Kitapta sayfalarda resimler yok, sadece bölüm başlarında konuyla ilgili küçük resimler yer almaktadır. Kitapta betimlemelere yer verilmiştir. Betimlemeler canlı olduğundan içeriği kavrayan öğrenci için resimler yeterlidir.

4. *Okuduğunuz kitabın konusu nedir?*

5.sınıf kız öğrenci : “ Zaman yolculuğu yapan 3 kişi.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Geçmişe giderek oradaki insanlarla tanışarak hayatları hakkında bilgi almak.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Şehirlerin özellikleri.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Bulut ve Yıldız icat edilen zaman makinesi ile ülkemizin birçok yerini geziyorlardı.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Bilgin Dede, Bulut ve Yıldız’ın maceraları.”

6.sınıf erkek öğrenci: “ Taş devri.”

7. sınıf erkek öğrenci: “ Tarihi yerleri gezmek.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Eski ilginç olayları anlatıyor.”

Araştırmaya katılan öğrenciler kendi cümleleri ile kurgudan etkilendikleri kadarıyla konuyu tespit edebilmişlerdir.

5. Kitaptan hangi dersi çıkardınız? (Ana fikir)

5.sınıf kız öğrenci : “ Ülkemizin tarihi geçmişi.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Geçmiş zamana gidildiğinde oradaki insanlara yardım ettiğinizde suç sanıyorlar. Bu nedenle geçmişe gitmek o kadar da doğru değildir.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Şehirlerin isimlerinin nereden geldiğini ve şehre has özellikleri araştırmalıyız.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Ülkemizi ve geçmişimizi daha iyi tanımalıyız.”

5.sınıf erkek öğrenci: “ İyi olmalıyız, sabırlı ve her şeyden azar azar yemeliyiz.”

6.sınıf erkek öğrenci: “Gezmeliyiz.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Herkes kafasına koyduğu şeyi yapar.”

8. sınıf erkek öğrenci : “ Eskilerimize önem vermeliyiz.”

Araştırmaya katılan öğrenciler ana fikre ulaşmıştır. 6.sınıf kız öğrenci daha çok kahramanların başlarının belaya girmesinden etkilenecek bu gezileri pek desteklememiştir ve yardım etmenin güzel bir şey olmadığını söylemiştir. 5.sınıf erkek öğrenci ise Bulut’tan etkilenecek yeme, içmenin fazlasının zarar olduğundan bahsetmiştir.

6. Okuduğunuz kitap yaşınıza uygun mu?

5.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Hayır.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

8. sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

Kitabı okuyan 8 öğrenci de kitabın yaşlarına uygun olduğunu belirtmişlerdir.

7. Okuduğunuz kitabı arkadaşlarınıza tavsiye eder misiniz?

5.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Evet.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

8. sınıf erkek öğrenci : “ Evet.”

Öğrenciler kitabı beğendikleri için arkadaşlarına tavsiye edeceklerini söylemişlerdir.

8. Kitapta yer alan olaylar sizi nasıl etkiledi?

5.sınıf kız öğrenci: “ Güzel etkiledi.”

6.sınıf kız öğrenci: “ Geçmiş ve diğer şehirleri daha çok merak etmeye başladım.”

7.sınıf kız öğrenci: “ Çok sürükleyici bir kitap. Kitabı okurken kendimi o olayların içinde hissettim.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Olumlu etkiledi.”

5.sınıf erkek öğrenci: “ Çok güzel etkiledi. Hayal gücüm gelişti.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ İyi.”

7. sınıf erkek öğrenci: “ Hiç etkilemedi.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Çok etkileyici. Geçmişimizle ilgili olayları anlatıyor.”

Olaylar eserde canlı ve çocuğun ilgisini çekek şekilde anlatılmıştır. Yazar bu anlatımıyla öğrencilere hitap edebilmektedir. 7.sınıf erkek öğrenci ise anlatılanlardan etkilenmediği için içeriği beğenmemiştir, konu ona hitap etmemektedir.

9. Olayların geçtiği yer ve zaman hakkında bilgi veriniz .

5.sınıf kız öğrenci : “ Geçmiş zaman ve birçok şehir.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Zaman, sabah. Yer ise Şanlıurfa gibi birçok şehir.”

7.sınıf kız öğrenci : “ Belirli bir zaman yok ama kahramanlar İstanbul’da.”

8.sınıf kız öğrenci : “ Türkiye’deki şehirler.”

5.sınıf erkek öğrenci: “Şehirde ve öğleye doğru olaylar geçiyor.”

6.sınıf erkek öğrenci : “Akşam ve sabah.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Yaz tatili. Birçok şehir.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Yer ve zaman belli değil çünkü sürekli yer ve zaman değiştiriyorlar.”

Kitapta birçok yer ve zaman yer almaktadır. Okuyan çocuklar da bunu belirtmiştir. Bu bağlamda öğrenciler doğru yer ve zaman tespitinde bulunmuşlardır.

Tablo 24. “ Mağara Devleri” Eserinin Dil ve Anlatım Özelliği

SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
Metinde anlamını bilmediğiniz kelime çok mu?	1E	2K	2K/3E
Metin açık ve anlaşılır mı?	4K/3E	1E	
Yazar sade bir dil mi kullanmış?	4K/2E	2E	
Yazar, Türkçeyi düzgün kullanmış mı?	4K/4E		
Yazar, içten ve inandırıcı mı?	2K/3E		2K/1E
Metin akıcı mı?	3K/3E	1K	1E

Öğrencilerin anlamını bilemeyecekleri kelimeler araştırmacı tarafından tespit edilip ilgili bölümde belirtilmiştir. Kitabı okuyan öğrenciler ise eserde bilmedikleri kelimelerin az olduğunu belirtmişlerdir. Metin açık bir dille yazıldığından öğrenciler konuyu doğru tahmin edebilmişlerdir. Kızlara göre yazara sade bir dil kullanılmıştır, erkeklere göre ise yazarın dili sade değildir. Kahramanlarla özdeşleşemeyen erkek öğrenciler vardır. Yazılanların kurgu olduğu öğrencilerce anlaşılmıştır. Kız öğrenciler anlatılanları inandırıcı bulmamışlardır. Öğrencilerin çoğu metni akıcı bulmuşlardır.

Tablo 25. “ Mağara Devleri” Eserinin Dil ve Anlatım Özelliği

SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
Okuduğunuz metinde olaylar ve bilgiler sıraya konularak anlatılmış mı?	3K/2E	1E	1K/1E
Konuda ana fikir ve duygular yardımcı fikirlerle desteklenmiş mi?	4K/3E	1E	
Konu,deyim,atasözü ve özdeyişlerle zenginleştirilmiş mi?		2K/2E	2K/2E
Anlatılan konu ilginizi çekti mi?	3K/4E		1K
Metinde yer, zaman ve şahıs kadrosu var mı?	4K/3E		1E

Metinde geri dönüşlerin olması öğrencileri etkilemiştir. Ama genel itibariyle olayların sıralı olarak anlatıldığını belirtmişlerdir. Öğrenciler eserde verilmek istenen iletiye ulaşmışlardır. Diğer eserlerde olduğu gibi bu eserde de öğrenciler deyim ve atasözünü metinden bulamamışlardır ama araştırmacı tarafından eserin deyim ve atasözü bakımından zengin olduğu tespit edilmiştir. Anlatılan olaylar okuyan öğrencilerin çoğunluğunun dikkatini çekmiştir. Şahıs ve zaman öğrenciler tarafından doğru tespit edilmiştir.

4.5.6 Uzayda Buluşalım

Kitap Türü : Roman (10 yaş +)

Basım Yeri : İstanbul

Basım Yılı : 4. Basım/ 2015

Yayınevi : Altın Kitaplar

Bulut ve Yıldız'ın anne ve babası iş gezisinden dönmüşlerdi. Okulun açılmasına bir hafta kalmıştı. Çocuklar anne ve babasına tüm yaz yaptıkları zaman yolculuklarını anlattılar. Anlatırken aslında yanı başlarındaki İstanbul'u hiç gezmediklerini ve tarihi birçok olayını bilmediklerini fark etmeleri üzerine hemen plan yaptılar ve bu sefer tüm aile İstanbul'un tarihi yerlerini öğrenmek için zamanda yolculuğa başladılar.

4.5.6.1 İçerik Özellikleri

4.5.6.1.1 Konu

Dede ve torunların, Bilgin Dede'nin icat ettiği zaman makinesi ile ülkenin çeşitli yerlerini gezerek yurdun güzelliklerini ve tarih içindeki önemli söylencelerini öğrenmeleri.

4.5.6.1.2 Çevre

Olaylar evde ve İstanbul'un farklı semtlerinde ve farklı zamanlarında geçmektedir.

4.5.6.1.3 İleti

İstanbul'un önemli bir tarihi geçmişi ve doğal güzellikleri olduğunu, bu yerlerin gezilip görülmesi gerektiği vurgulanmıştır.

4.5.6.1.4 Karakter

Serinin 5. Kitabında annesi ve babası geleceği için Yıldız ve Bulut iş birliği içindedir. Birbirlerine ev işlerinde yardım etmektedirler.

“Yıldız öncelikle mutfığa mutfığı temizlemeye girişti. Bulut camları silerken, Bilgin Dede de salonu derleyip topluyordu.” (s.10)

Bulut'un oburluğu eser içinde geçmektedir. “Yemek lafını duydu mu, akan sular dururdu.” (s.36)

Yıldız öğrenmeye meraklıdır. “Ne o Yıldız, galiba aklını kurcalayan bir şeyler var.?” (s.51)

Bilim adamı olan Bilgin Dede, torunlarında milli bilinç ve sevgi oluşturmak için uğraşıyordu. “ Bilgin Dede ikizlerin sorusunu sevinçle karşılıyordu. Onların çevrelerine ilgiyle, bilinçle bakmacı mutluluk vericiydi.” (s.60)

Tuncay Bey, Nurten Hanım'ın eşi ve çocukların babası. Tepki veren ve sinirli bir yapısı var. Bilgin Dede ile anlaşamıyor. Zaman yolculuklarını tehlikeli buluyor.

“Tuncay Bey öfkeyle masadan kalkmaya yeltendi:

‘Bu kadar da olmaz peder bey! Şurada rahat rahat iki lokma yemek yiyemeyecek miyiz? Nerdeyiz, hangi dönemdeyiz bilmiyorum.’” (s.41)

Nurten Hanım, babası ve eşi arasında orta yolu bulmaya çalışmaktadır. İlimli ama çocuklara karşı kuralcıdır.

“ Nurten Hanım, gerginliği fark etmemiş gibi konuşmaya başladı.” (s.42)

“ Yıldız yüzünü buruşturup fısıldadı:

‘ Annem de ne kadar kuralcı... Baksana herkes mırıl mırıl konuşup duruyor.’”(s.49)

4.5.6.1.5 Dil ve anlatım

Metinde geçen anlamı bilinmeyen kelimeler:

“Yoksa sihir, renk renk *vitraylı* pencerelerde miydi?”(s.65)

“Mavinin, *firuzenin* bin bir tonu çinilerde can bulmuştu.”(s.65)

“... yeni yapılar göze çarpmasa kendilerini hala zaman tünelinin *dehlizlerinde* sanabilirdi.”(s.86)

“Mutlaka suyunuzu kapınıza kadar getiren *sakalar* da vardı.”(s.111)

“... imparatorluğun topraklarını genişletirken *kadırgalarıyla* denizler aşmayı da aklına koymuştu.”(s.123)

“Yine de nedense insanın içine hüznün veren, mahzun bir hali vardı.”(s.130)

“En öndeki *doru* atın üzerinde, geleneksel giysileriyle bir bey geliyordu.”(s.157)

Metinde yer alan deyimler:

“Yaz tatilinde *göz ardı ettikleri* tüm işleri bitirmek zorundaydılar.”(s.9)

“Çene *yarıştıracağınıza elinizi çabuk* tutsanız iyi olacak.” (s.11)

“Üç aydır nasıl da *gözümde tüttü* bir bilseniz.” (s.13)

“Göz *gözü görmez olmuştu.*”(s.14)

“İstanbul *kazan biz kepçe dolaşıp duracağız.*”(s.14)

“Olduğu *yere yığılmak* üzereydi ki, bir kol beline sarılıp, düşmesini engelledi.”(s.17)

“Ne bu böyle *dut yemiş bülbüle döndünüz?*”(s.28)

“Bu şehri çirkinleştirmek için herkes *el ele vermiş*, ama yine de başaramıyorlar.”(s.38)

“Yıldız *yüzünü buruşturup* fısıldadı.”(s.49)

“Ne o Yıldız, galiba *aklını kurcalayan* bir şeyler var ?”(s.51)

“Ancak rehberin anlattıklarını işittikçe Yıldız’ın *yüzü asılıyordu.*”(s.54)

“Bilgin Dede *söze karışmaktan kendini alamadı.*”(s.55)

“Çocukların *hevesi kursağında kaldı.*”(s.58)

“Nurten Hanım’ın *kaşları öfkeyle çatıldı.*”(s.58)

“Gün boyu dolaşmaktan *ayaklarına karasular inmişti.*”(s.68)

“Oysa izin verseler zaman topu bizi *göz açıp kapayana* dek evimize ışınlayıverir.”(s.68)

“Aşağılarda deniz *göz alabildiğine* uzanıyordu.”(s.72)

“Zavallıların *başını derde sokmayalım.*”(s.76)

“İnşaatın bir türlü bitmediğini öğrenen komşu devletlerde *dedi kodu almış başını yürümüş.*”(s.80)

“Ayrıca devletli sultanım, *sabrının tükenmeye* başladığını da duyurdu.”(s.81)

“Bilirsin sultan öfkeleni mi *gözü kimseyi görmez.*”(s. 81)

“Seni *gözden düşürmek* için ellerinden geleni yapıyorlar.”(s.81)

“Sonra Yıldız’ı *baştan aşağı süzdü.*”(s.82)

“Az önce *kırdığı potu* tamir etmeye çalıştı.”(s.87)

“*Midemde ziller çalınıyor.*”(s.91)

“... kendilerini *kan ter içinde sağa sola koşturup* duran bir kalabalığın içinde buldular.”(s.97)

“Nurten Hanım da *söze karıştı.*”(s.98)

“Bunca *gezip tozma* arasında yaz ödevlerinizi de yaptınız değil mi?”(s.107)

“İkizlerin söyledikleri *aklına yatmış gibiydi.*”(s.109)

“Anacak bazen bir küçük kazanın ardından *büyük bir talih kuşu da konar* insanın başına.”(s.112)

“... Fransa’yı da *ağır bir dille* eleştirmekten geri kalmamış.”(s.117)

“Öyle ki Oyuncakçı Çıkmazı denilen bir sokakta yüzlerce yıl, yine yüzlerce oyuncakçı *el emeği göz nuruyla* oyuncakları üretmeyi sürdürmüş.”(s.120)

“Evliya Çelebi’nin anılarında *yer alıyor.*”(s.120)

“Yıldız *dilinin ucuna kadar gelen* bu soruyu sormaktan vazgeçti.”(s.138)

“Öyle ya bizim gibi ihtiyarların arasında *can sıkıntısından patlayacaklarına* bilgileri artar.”(s.139)

“Az önce hayranlıkla izledikleri heykel ise *ete cana bürünmüş,* karşılarında duruyordu.”(s.140)

“Adam ikizleri *baştan aşağı süzdü.*”(s.141)

“Kimseye *ayak bağı da olmayız.*”(s.141)

“*Yerin kulağı var* derler.”(s.144)

“Evde *çıt çıkmıyordu.*”(s.150)

“İkizler telaşla tabaklarındakileri *silip süpürdüler.*”(s.152)

“Derken *tozu dumana katan* atların kişnemeleriyle etraf sessizliğe gömüldü.”(s.157)

“Yıldız , ‘ Zavallılar!’ diyerek *dudağını büktü.*”(s.163)

“Üstümüze saldıran boğayı Hanoğlu öyle bir durdurdu ki *yüreğimiz ağzına geldi.*”(s.174)

Metinde 1 atasözü tespit edilmiştir. Yazarın diğer eserlerine göre bu eserde atasözü az kullanılmıştır.

“Meyve veren ağaç taşlanır.”(s.81)

Metinde geçen benzetmeler:

“Oklar başını yalar gibi vızıldayarak geçiyordu.”(s.16)

“Kalabalık, bendini yıkarak çağıldayan bir sel gibi, ikizleri de önüne katıp sürüklemeye başladı.” (s.17)

“Çekilen ağırlara sanki gümüş pullar işlenmiş gibiydi.”(s.28)

“Ama midemizde ziller de çalmaya başladı.” (s.36)

“Güneş sanki onu neşelendirmek ister gibi bulutların arasından ağır ağır süzüldü.” (s.44)

“Tıpkı altın kafese kapatılan bülbül gibiymişler.”(s.55)

“Bu sözler sihirli bir değnek gibi etkisini gösterdi.” (s.70)

“Mademki derdiniz kuş gibi uçmak.” (s.71)

“Sanki bir masalın sayfasından fırlamış gibiydi.”(s.73)

“Her yanda dev gibi kazanlarda mısır kaynardı.” (s.125)

“... iki yanına bağlanmış renk renk teknelerle şenlik alanı gibiydi.” (s.126)

“İşte bu nedenle bu cami, adeta ‘etekleri yerleri süpüren bir kadının’ görüntüsünü yansıtmış...” (s.131)

“Onun her cümlesi havada kırbaç gibi yankılanırken kara yağız leventler de sırtlarındaki dev sütunları kıyı boyunca taşıyorlardı.” (s.140)

“... dağlar gibi et, göller gibi kıımız yığıldı Oğuz ilinin ortasına...” (s.162)

“Tığ gibi bir delikanlı olup çıkıp meydana.” (s.162)

Metinde geçen ikilemeler:

“Çünkü tatil süresince *kentten kente, dağdan dağa, zamandan zamana* gezip durmuşlardı.”(s.9)

“Nurten Hanım’la Tuncay Bey *uzun uzun* Amerika serüvenlerini anlattılar.”(s.14)

“Yıldız’la Bulut durmaksızın *yeni yeni* sorular sordular.”(s.14)

“Bir tek Bilgin Dede’nin çalışma odası *ışıl ışıl* parlamaya devam etti.”(s.14)

“Tuncay Bey *nefes nefese* oğluna sarıldı.” (s.16)

“Hele şükür *sağ salim* ulaştım sana.”(s.16)

“Heyecanlı bir filme *koşa koşa* gidiyorsunuz.”(s.19)

“Hepiniz *mışıl mışıl* uyurken ben de zaman makinesinde gerekli ayarlamaları yaptım.”(s.19)

“Gördüğünüz gibi makine *tıkır tıkır* çalışıyor.”(s.19)

“Gözleri heyecanla *piril piril* eşini yanıtladı.”(s.20)

“*Evet evet* biliyoruz.”(s.29)

“Tabi *ufak tefek* değişimlere uğramış bu isimler.”(s. 35)

“Şurada iki lokma *rahat rahat* yemek yiyemeyecek miyiz?”(s.41)

“Yoksa makine arızalandı da *kendi kendine* mi çalışmaya başladı.”(s.41)

“Yıldız’ın gözleri *dolu dolu* olmuştu.”(s.44)

“Güneş sanki onu neşelendirmek ister gibi bulutların arasından *ağır ağır* süzüldü.”(s.44)

“*Bakın bakın*, ne kadar güzel işlemler.”(s.45)

“Ama düşünsene *tabak tabak* yemekler önünde sıralanıyor.”(s.45)

“Hep doğayla *baş başa* olmak için saraylarını çok katlı yapmaktan kaçınmışlar.”(s.51)

“... sultanların *zaman zaman* ülke yönetimine yön verdikleri de tarihe yansımız bir gerçek.”(s.55)

“*Poz poz* resim çektiler.”(s.57)

“Saraya en yakın yerden başlayıp *hızlı hızlı* dolaşırsak, saydığımız yerleri bugüne sığdırırız belki.”(s.61)

“Yoksa sihir, *renk renk vitraylı* pencerelerde miydi?”(s.65)

“Mimarını sanki kuyumcu gibi *ince ince* işlemiş.”(s.66)

“*Doya doya* hasret gideremedik bile.”(s.69)

“*Sarılp sarılıp* annelerini öptüler.”(s.69)

“*Söz söz!*”(s.69)

“*Hadi hadi*, biz de inandık.”(s.69)

“*Pekala pekala* dede.”(s.73)

“Görmez misin işçiler *harıl harıl* çalışmakta.”(s.81)

“Mimarbaşı *aylak aylak* gezenlere çok kızar.”(s.82)

“Daha da ilginç sulardan yükselen *belli belirsiz* fokurtu.”(s.83)

“Yani *hemen hemen* benim yaşlarımda.”(s.87)

“Az sonra *yan yana* dizilmiş birçok minik dükkanın arasındaydılar.”(s.89)

“... ama çok geçmeden önünde boy *boy*, *çeşit çeşit* bakır kapların sergilendiği dükkanların önünden ayrılmaz oldular.”(s.89)

“Yıldız az ilerideki *sıra sıra* kuyumcuları işarete etti.”(s.92)

“Hatta *için için* bu geziye kendisi de katılmadığı için üzülyordu.”(s.94)

“... *fısır fısır* konuşup kendilerince gezi programı yaptılar.”(s. 95)

“... kendilerini kan ter içinde *sağa sola* koşturup duran bir kalabalığın içinde buldular.”(s.97)

- “*Konuşa konuşa* ne kadar yol yürüdüklerinin ayırdına varamamışlardı.” (s.106)
- “Bunca *gezip tozma* arasında yaz ödevlerinizi de yaptınız mı diye sormaya korkuyorum.” (s.107)
- “İyi de dedeciğim koca bir haftayı evde *boş boş* oturarak mı geçireceğiz.” (s.108)
- “... anamın da evde beklediğini *bile bile* nasıl ziyan ettim onca suyu.”(s.112)
- “Dört bir yanında *pırıl pırıl* pirinç muslukları, işlemeli duvarlarıyla çok güzel görünüyordu.” (s.112)
- “... *püfür püfür* esen ağaçlar arasına serpiştirilmiş masalardan birinde otururken buldular.” (s.114)
- “Bakın bakın!” (s.126)
- “Bir de baktık derenin kenarında *küçük küçük* çömlekçi atölyeleri.” (s.127)
- “... her eve taşındığımızda *birer birer* eksildi.”(s.127)
- “... ne üstünde *vızır vızır* gidip gelen araçlarıyla bir cadde kalmıştı.” (s.140)
- “Bir yandan da kızıl sakalımı *düşünceli düşünceli* çekiştiriyordu.”(s.141)
- “Şunu bilin ki, sizin gibi *çoluk çocuğa* gemimde yer yok.” (s.141)
- “*Tepsi tepsi* kebablar, tatlılar dolanmaya başladı tepside.” (s.156)

Tablo 26. “Uzayda Buluşalım” Eserinde Geçen Efsaneler

Metinde Geçen Efsaneler	Sayfa Numaraları
Kız Kulesi Efsanesi	s.43
Aya İrini Hikayesi	s.62-63
Hezarfen’in Hikayesi	s.73
Galata’nın Adı	s.77
Galata Kulesi Efsanesi	s.78
Süleymaniye Camisi	s.84
İstanbul Üniversitesi	s. 87
Kapalı Çarşı	
Mısır Çarşısı	s.91
Urban Usta	s. 94
Prens Adaları	s.147-148

Unkapı	s.112
Taksim	s. 113
Pierre Loti Tepesi	s.114
Eyüp Sultan	s.115
Mihrimah Sultan Cami	s.121
Beşiktaş'ın Adı	s.131
Barbaros Hayrettin Paşa	s.135
Sabiha Sultan Sebili	s.142-143

Metinde geçen şiir ve maniler:

“Bir küçücük kız çocuğu

İsim verdi çeşmeye...

Asırlardır kumrular

Oradan su içmekte...”(s.96)

“Hoş geldiniz dostlarım sefalar getirdiniz

Hanlar hanı Bayındır Han'ın şölenindesiniz

Oğuz ilinde şanını bilmeyen yoktur

Doğrusu ya , onun beyliğine imrenen de çoktur

Bayındır Han yılda bir kez şenlik eyler

Gününden gün yaşayıp

Felekten gün çalar emrindeki beyler

Dede Korkut tanıktır olanlara

Yemin verir her şeyi yıllar boyu anlatmaya...”(s.155)

“Bu ne biçim karşılama?

Kimi ala çadırda

Kimi ak çadırda...

Hanlar Hanı Dirse Han

Kapkara kıl çadırda...

Bayındır Han böyle uygun görmüş, ne yapalım?

İşin sonu nereye varacak, bir de ona bakalım..." (s.158)

"Kılıcı keser emir

Bayındır Han'a

Kim karşı gelebilir?" (s.159)

"Burada durmak bize haram yiğitler

Benliğini satmaz kendini bilen er kişiler...

Hanlığım la oyun oynatmam!

Onurumu toz kondurmam!

Böyle şölen bizim neyimize?

Atlayın bineklerinize...

Gidiyoruz kendi ilimize!" (s.159)

"Dirse Han bu, onurlu mu onurlu

Kuş gibi uçar, yel gibi eser atladı mı atına

Göz açıp kapayana dek varır evine, obasına...

Kederi öfkesini boğmuş gibidir

İçine giren kurt, durmadan yüreğini kemirir..." (s.160)

"Kara çadır kara keçe

Kara gün kara gece

Çocuğum yok diye

Bu ceza bana niye?

Zindan etti dünyamı Bayındır Bey

Oy kadınım oy...” (s.161)

“Hanlar Hanı Dirse Han’ım

Boşa kahretme kendini

Acı sözle üzme beni

Açları acından kurtar

Borçluyu borcundan kurtar

Kimsesizleri koru

Yitirme hiç umudunu

Herkesin bir dileği var

Elbet bir gün bizimki de tutar...” (s.161-162)

“ Hanlar Hanı Dierse Han ‘ın oğlu

Anladık ki yokmuş kalbinde hiç korku

Dede Korkut gelip bu adsıza ad versin

Sonra Dirse Han’dan ne dilerse dilesin...” (s.171)

“ Hey Dirse Han Dirse Han

Var mı senden mutlu kağan?

Dursun yüreğindeki yangın

Kazandı adını yiğit evladın...

Adını ben koydum, Boğaç olsun dedim

Toprağın iyisini ver evini bilsin...

Adamın yiğidini ver, hanlığını öğrensin

Soyun soylasın, boyun boylasın

Türk ilinde bu adı duymayan kalmasın

Bu öykü yıllar yılı ağızdan ağıza

Kulaktan kulağa yayılsın...”(s.173)

“Masal masal içinde

Zaman zaman içinde

Masalların en güzeli

Dedem Korkut dilinde...” (s.175)

Eserde tespit edilen noktalama yanlışları:

“ Ne deseniz *haklısınız*, ama fena mı oldu?” (s.19)

“Kim bilir *ne isyanlar*, ne idamlar görmüştür bu sokaklar...” (s.56)

“ Ustalık eseri olarak belirttiği Selimiye ise, Kanuni'nin oğlu II. Selim tarafından yaptırılmış.” (s.82)

“ Tam birkaç adım *atmış ki*, testinin kulpu parmaklarının arasından kurtuldu, testi yere düşüp parçalandı...” (s.111)

4.5.6.2 Çocuk Görüşleri Bağlamında Yapıtın Genel Değerlendirmesi

1. Kitabın adı ile içeriği birbiriyle ilgili mi?

5.sınıf kız öğrenci : “Hayır.”

6.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

7.sınıf kız öğrenci : “Hayır.”

8.sınıf kız öğrenci : “Hayır.”

5.sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci: “Hayır”

7. sınıf erkek öğrenci: “Evet.”

8. sınıf erkek öğrenci: “Hayır.”

Araştırmaya katılan 3 öğrenci kitabın adı ve içeriğini uyumlu bulurken 5 öğrenci uyumsuz bulmuştur. Kitabın adı “Uzayda Buluşalım” ama içeriği İstanbul’un tarihi mekanlarını anlatmaktadır. Zamanda yolculuk yapan kahramanlar kitabın başlığından hareketle eserde uzayla ilgili konuların işlendiğini düşünebilir fakat içerik beklemedikleri gibi çıkmayacaktır. Yazarın eserine neden bu ismi seçtiği bilinmemektedir.

2. Kendinizi metindeki şahıs ve varlık kadrosunda birinin yerine koyun ve düşüncelerinizi yazınız.

5.sınıf kız öğrenci : “Yıldız olmak isterdim. Her yeri geziyor.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Çok güzel olurdu. Her tarafı gezerdim. Tarihi yerleri öğrenirdim, çok mutlu olurum.”

7.sınıf kız öğrenci: “Bilgin Dede kadar bilgili olurum.”

8.sınıf kız öğrenci: “Tarihi yerleri gezmek güzel. Yıldız olurum.”

5.sınıf erkek öğrenci : “Bilge Dede’nin yerine koyar, kendimi bilgili hissederdim.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Padişah olmak isterdim. Emir veriyorum hemen yapılıyor. Suç işleyenleri cezalandırıyorum. Güzellik yapanları ödüllendiriyorum.”

7. sınıf erkek öğrenci: “ Çocukların babası olup her şeye kızardım.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Bilgin Dede gibi zamanda yolculuk yapardım.”

Kız öğrencilerin cinsiyetlerine uygun karakter olarak Yıldız’ı seçmişlerdir. 7.sınıf öğrencisi Bilgin Dede’nin bilgisinden etkilendiği için onunla özdeşleşmiştir. 5. ve 8.sınıf erkek öğrenciler Bilgin Dede’nin bilgisinden etkilenmiştir. 6.sınıf erkek öğrenci padişah olmak istiyor, emir vermek hoşuna gitmiştir. 7.sınıf erkek öğrenci ise Tuncay Bey olmak ve her şeye tepki vermek istediğini belirtmiştir. Öğrenciler gelişim özelliklerine, ilgilerine ve cinsiyetlerine uygun rolleri seçmişlerdir.

3. Kitapta yer alan resimler metni anlamada/tahmin etmede yardımcı oluyor mu?

5.sınıf kız öğrenci : “Resim yok.”

6.sınıf kız öğrenci : “Çok fazla belli olmuyor. Ama yine de anlaşılır.”

7.sınıf kız öğrenci: “Resim yok.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Kitapta fazla resim yok. Olanlarda anlamaya yardımcı oluyor.”

5.sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci: “ Evet.”

8. sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

Kitapta bölüm başlarında yer alan küçük resimler okuyucular tarafından yeterli bulunmuştur. 5. ve 7.sınıf öğrenciler ise resimleri yetersiz bulmuşlardır.

4. Okuduğunuz kitabın konusu nedir?

5.sınıf kız öğrenci : “Geçmişe gidip tarihi öğreniyorlar.”

6.sınıf kız öğrenci : “ Zaman makinesiyle eski devirlere dönüp araları tanımak.”

7.sınıf kız öğrenci: “İstanbul’un tarihi.”

8.sınıf kız öğrenci: “İstanbul’un güzellikleri.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Ülkemizdeki doğal güzellikleri ve tarihi mekanları tanımak.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Farklı konular var.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Şehirler ve tarihleri.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ İstanbul’un tarihi güzelliklerini anlatıyor.”

Araştırmaya katılan kız öğrenciler konuyu doğru tahmin ederken 8.sınıf erkek öğrencisi haricindeki öğrenciler konudan uzaklaşmışlardır. Tarihi bilgilerin fazla yer verilmesi, resim olmaması bu öğrencilerde okunan içeriği somutlaştıramamıştır.

5. Kitaptan hangi dersi çıkardınız? (Ana fikir)

5.sınıf kız öğrenci : “Farklı şehirlere gitmek.”

6.sınıf kız öğrenci : “Aslında tarihi yerlerimizin çok olduğunu çıkardım.”

7.sınıf kız öğrenci: “Tarihimizi bilerek sahip çıkmalıyız.”

8.sınıf kız öğrenci: “Ülkemiz tarihi açıdan çok zengin. Bunları bilmeliyiz.”

5.sınıf erkek öğrenci : “Ülkemizin doğal güzellikte zengin olduğu.”

6.sınıf erkek öğrenci: “Şehirlerin tarihi önemli.”

7. sınıf erkek öğrenci : “Farklı şehirler ve farklı yaşam tarzları.”

8. sınıf erkek öğrenci: “İstanbul tarihi açıdan önemli.”

Yazarın çocuklara vermek istediği ileti öğrenciler tarafından alınmış ve ifade edilmiştir. Çocuklarda tarih bilinci oluşturmak adına bu kitaplar okutulabilir.

6. Okuduğunuz kitap yaşınıza uygun mu?

5.sınıf kız öğrenci : “Hayır.”

6.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

7.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

8.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

5.sınıf erkek öğrenci: “Hayır.”

6.sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

8. sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

Bilgilendirici bir kitap olduğu için 5.sınıflar kendilerine uygun olmadığını belirtmiştir. Kitap diğer gruplara hitap etmektedir.

7. Okuduğunuz kitabı arkadaşlarınıza tavsiye eder misiniz?

5.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

6.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

7.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

8.sınıf kız öğrenci : “Evet.”

5.sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

6.sınıf erkek öğrenci “Evet.”

7. sınıf erkek öğrenci : “Evet.”

8. sınıf erkek öğrenci: “Evet.”

Okuyan öğrenciler kitabı beğenmiş ve arkadaşlarına tavsiye edeceklerini belirtmişlerdir.

8. Kitapta yer alan olaylar sizi nasıl etkiledi?

5.sınıf kız öğrenci : “İyi etkiledi.”

6.sınıf kız öğrenci : “Güzeldi, kitap sayesinde birçok bilgi edindim.”

7.sınıf kız öğrenci: “ İstanbul’un tarihi açıdan çok zengin olduğunu öğrendim.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Birçok yeni bilgi öğrendim.”

5.sınıf erkek öğrenci: “ Heyecanlı.”

6.sınıf erkek öğrenci : “ Kitap çok heyecanlıydı. Okurken çok heyecanlandım, neler olacağını çok merak ettim.”

7. sınıf erkek öğrenci : “Üzücü.”

8. sınıf erkek öğrenci: “ Macera yaşamaları güzel.”

Macera kitabı olması bakımından eser öğrencilerde heyecan duygusu uyandırmıştır. Bilgilendirici bir içeriğe sahip olduğundan öğrenciler yeni bilgiler öğrenmişlerdir.

9. Olayların geçtiği yer ve zaman hakkında bilgi veriniz.

5.sınıf kız öğrenci : “ Galata Kulesi.”

6.sınıf kız öğrenci : “Kapalı çarşı, anıtkabir.”

7.sınıf kız öğrenci: “İstanbul, yazın.”

8.sınıf kız öğrenci: “ Yaz tatili , İstanbul.”

5.sınıf erkek öğrenci : “ Belirsiz zaman vardır.”

6.sınıf erkek öğrenci: “ Rumeli Hisarı, Osmanlı dönemi.”

7. sınıf erkek öğrenci : “ Şehirlerde. Sabah.”

8. sınıf erkek öğrenci: “İstanbul, eski zamanlar.”

Olaylar farklı yer ve zamanda geçtiği için araştırmaya katılan öğrenciler farklı cevaplar vermişlerdir. Daha çok etkilendikleri yer ve zamanı söylemişlerdir.

Tablo 27. “Uzayda Buluşalım” Eserinin Dil ve Anlatım Özelliği

SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
Metinde anlamını bilmediğiniz kelime çok mu?	3E	1K/1E	3K
Metin açık ve anlaşılır mı?	4K/4E		
Yazar sade bir dil mi kullanmış?	4K/4E		
Yazar, Türkçeyi düzgün kullanmış mı?	4K/4E		
Yazar, içten ve inandırıcı mı?	4K/3E		1E
Metin akıcı mı?	4K/4E		

Metinde anlamı bilinmeyen kelimeler araştırmacı tarafından tespit edilmiştir. Erkek öğrenciler bilmedikleri kelimeler olduğunu söylemişlerdir. Bundan hareketle ana fikre ulaşamamışlardır. Metni okuyan öğrenciler açık ve anlaşılır bulmuşlardır. Yaşanabilir bir olay olduğu için inandırıcı bulmuşlardır.

Tablo 28. “Uzayda Buluşalım” Eserinin Dil ve Anlatım Özelliği

SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
Okuduğunuz metinde olaylar ve bilgiler sıraya konularak anlatılmış mı?	4K/4E		
Konuda ana fikir ve duygular yardımcı fikirlerle desteklenmiş mi?	2K/3E	1K	1K/1E
Konu,deyim,atasözü ve özdeyişlerle zenginleştirilmiş mi?	2E	3K	1K/2E
Anlatılan konu ilginizi çekti mi?	4K/4E		
Metinde yer, zaman ve şahıs kadrosu	4K/4E		

---

var mı?

Metindeki olaylar ve bilgiler sıraya konularak anlatıldığı belirtilmiştir. Ana fikre erkek öğrenciler ulaşamamıştır. Erkek öğrenciler daha çok olaylardan etkilenmişlerdir. Eserde deyim ve atasözü kullanılmıştır fakat 2 erkek öğrenci dışındaki öğrenciler bunu fark edememiştir. Anlatılan konu öğrencilerin ilgilerini çekmiş ve hikayeyi oluşturan unsurları tespit edebilmişlerdir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Nur İçözü'nün çocuk romanları, çocuk edebiyatı temel öğeleri ve ilkeleri bağlamında incelenerek elde edilen sonuçlar öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmiştir. Araştırmanın amacı ve sonuçlarından hareketle önerilerde bulunulmuştur.

5.1 SONUÇ

Nur İçözü çocuk gerçekliliği ve duyarlılığını bilen bu bağlamda eserlerini kaleme alan bir yazar olduğu görülmüştür. “Nur İçözü'nün çocuk romanları çocuk edebiyatının temel ilkeleri, öğeleri bakımından nasıl bir özellik taşımaktadır ve bu eserler çocuğa uygun mudur?” temel probleminden hareketle şu sonuca varılmıştır:

Alt problemlerde ayrıntılı açıklanan durumlardan hareketle Nur İçözü'nün çocuk romanları çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun, öğelerin işlenişi bakımından hitap ettiği kesimin özelliklerini göz önünde bulunduran ve çocuğa görelilik ve gerçekliğini dikkate alan eserler olduğu sonucuna varılmıştır.

İçözü'nün 9 çocuk romanı incelenmiştir. Bu bağlamda incelenen romanlar alt başlıklar halinde çocuk edebiyatının temel ilkelerine göre değerlendirilmiştir:

1. Nur İçözü'nün çocuk romanları tasarım ve resim özellikleri bakımından çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun özellikler taşımakta mıdır?

İncelenen 9 çocuk romanı tasarım özellikleri açısından hitap ettiği yaş grubuna uygun olduğu tespit edilmiştir. Kitap kapakları selofanla kaplanarak dayanıklılığı arttırılmıştır. Kağıtlar mat, gözü yormayacak, çabuk yıpranmayacak ve kolay çevrilebilecek kalınlıkta seçilmiştir. Harf puntosu ve satır arası çocuğun yaş özelliğine uygun seçilmiş ve kullanılmıştır.

Gökten İnen Üç Yıldız, Sihirli Düşler Kesesi, Bintepe'nin Hayaleti ve Kar Canavarının Peşinde eserlerinin kapak resimleri içeriği yansıtacak, renkli, ilgi uyandıracak şekilde tasarlanmıştır. Zamanda Yolculuk serisinin 5 kitabının kapak tasarımında aynı ışıklı top kullanılmıştır. Sadece kapak rengi değiştirilmiştir. Kapakta yer alan küçük silik resimler kitabın başlığını destekleyecek nitelikte seçilmiştir. Bu kitaptaki resimleri inceleyen resim öğretmeni, Zamanda Yolculuk serisinin kapak resimlerinin 5.,6.,7. Ve 8.sınıf çocuklarına hitap etmekte yetersiz kaldığını belirtmiştir. Bu serinin kitap içi resimleri de okuyan çocuğun metni anlamlandırmasında eksik olduğunu vurgulamıştır. Şehirlerin tarihi, turistik, kültürel özelliklerini anlatan metinlerin başlığındaki küçük resimler içeriği yansıtmada yetersiz olduğu belirtilmiştir. Şehirle ilgili yiyecekleri vs. daha farklı özelliklerin de resimleri metinlerde yer alabilir.

Sihirli Düşler Kesesi metninde yer alan resimlerin içeriği ayrıntılarıyla resmetmiş olduğunu uzman belirtmiştir. Küçük yaş grupları için öne çıkan büyük resimler yeterliyken geri plandaki ayrıntılı resimler 7. ve 8. Sınıfa hitap edebilmektedir.

Gökten İnen Üç Yıldız eserinde resimler sade ve anlaşılır çizilmiştir. Çocuk okuduklarını somutlaştırabilmektedir. Yazarın diğer kitaplarında ise sayfayı kaplayan resimlere yer verilmemiştir. Konu başlıklarında anlatacağı hikayenin geçtiği yeri temsil eden küçük resimler tercih edilmiştir. Kitaplarda resimlerin az kullanılması 5.sınıf düzeyindeki erkek ve kız öğrencileri konuyu anlamlandırmada olumsuz etkilemiştir. Diğer sınıf düzeylerine ise resimler yeterli gelmiştir. Çünkü soyut düşünme dönemine geçen çocuklar, okurken hayal ettikleri dünyanın resimlerle somutlaştırılarak çerçevenin daralmasını istememektedir. Eserlerde yer alan resimler çocukta estetik değer oluşturmakta ve resim çizmelerini desteklemektedir. İçözü'nün çocuk romanları tasarım ve resim açısından çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun olduğu görülmüştür.

2. *Nur İçözü'nün çocuk romanları konu-kurgu özellikleri bakımından çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun özellikler taşımakta mıdır?*

Sihirli Düşler Kesesi ve Gökten İnen Üç Yıldız eserinde daha çok değerlerin üzerinde duran yazar, incelenen diğer eserlerinin konularını okuyucuda tarih bilinci oluşturmak, ülkemizin zenginliklerini tanıtmak için seçmiş ve kurgulamıştır.

Sihirli Düşler Kesesi ve Gökten İnen Üç Yıldız; umudu, sabrı, pes etmemeyi çocuklara göstermek amacıyla yazılmıştır. Sihirli Düşler Kesesinde, çocuklar bu değerleri öğrenirken Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan Nasreddin Hoca, Hacivat ve Karagöz, Keloğlan, Taptuk Emre, Pir Sultan Abdal gibi şahsiyetlerle de tanışmışlardır. Zamanda Yolculuk serisinde de Evliya Çelebi, Nasreddin Hoca, padişahlar ve efsanelerin kahramanlarına yer verilmiştir.

Yazar eserlerini yazarken sadece merak ögesinden faydalanmamış, çocukların kendi kültürlerini, değerlerini tanımaları için de halk edebiyatı ürünlerinden, önemli şahsiyetlerden faydalanmıştır. Bu durum olaylarla iç içe geçmiş şekilde okuyucuya sunulduğundan sıkıcı değil aksine öğreticidir. Zamanda Yolculuk serisinde bilimsel araştırmalardan da özellikle bahsedilmiş, ilimin üzerinde durulmuştur. Yazar, çocuklara bu bağlamda da yeni ufuklar açmıştır. Kitaplarda işlenen konular çocuk edebiyatı temel ilkelerine uygun olduğu görülmüştür.

3. *Nur İçözü'nün çocuk romanları taşıdığı iletiler (değerler) bakımından çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun özellikler taşımakta mıdır?*

Yazar bu eserleri, çocuğa belli iletileri vermek için yazmıştır. Ama doğrudan değil, olayların doğal akışı içinde anlatmıştır. İletiler çocuğun yaşına, gelişim özelliklerine uygun seçilmiştir. Yazar, milli bilinç duygusunu çocuklara eserleri aracılığıyla anlatmıştır. İletiler çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun olduğu görülmüştür.

4. *Nur İçözü'nün çocuk romanlarında yer alan karakterler çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun özellikler taşımakta mıdır?*

İncelenen romanlarda çocuk kahramanlar yer almıştır. Çocuklar, okuyucunun günlük hayatta karşılaşılabileceği özelliklere sahiptir. Araştırmaya katılan öğrenciler, kahramanların maceraları ile yeni deneyimler kazandıklarını belirtmişlerdir. karakterler arasında cinsiyet ayrımı yapılmamış, eşitlik durumu vurgulanmıştır.

Eserlerde kız ve erkek öğrenciler kendi alanlarında yeterli ve faydalı olarak işlenmiştir. Bu bağlamda okuyucuyu cesaretlendirmiş ve özgüvenini desteklemiştir. Eserlerde yer alan karakterlerin çocuk edebiyatı ilkelerine uygun olduğu görülmüştür.

5. Nur İçözü'nün çocuk romanlarında yer alan dil ve anlatım özellikleri çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun özellikler taşımakta mıdır?

Yazar, eserde özenli bir dil kullanmıştır. Açık, anlaşılır bir anlatımı yeğlemiştir. Kitaplar okuyucuya hitap etmektedir ve ilgilerini çekmiştir. Eserlerinde halk edebiyatı ürünlerinden sıkça yararlanan yazar, çocuğa dilin zenginliğini göstermiştir. Okuyucuda estetik bir algı oluşturmuştur. İkillemeler, deyim, atasözü, benzetme kullanarak çocuğun soyut düşünmesini sağlamıştır. İncelenen eserlerde anlatım bozukluğu bulunamamıştır. Bu bağlamda eser dil ve anlatım özellikleri bakımından çocuk edebiyatının temel öğelerine uygun olduğu saptanmıştır.

TDK Yazım Kılavuzu (WEB4)'na göre cümle içinde virgül kullanımının yanlışlığı;

- “ - Metin içinde ve, veya, yahut bağlaçlarından önce de sonra da virgül konmaz.
- Metin içinde tekrarlı bağlaçlardan önce ve sonra virgül konmaz.
- Cümlede pekiştirme ve bağlama görevinde kullanılan da/ de bağlacından sonra virgül konmaz.
- Metin içinde –ınca/-ince anlamında zarf-fiil görevinde kullanılan mı / mi ekinden sonra virgül konmaz.
- Şart ekinden sonra virgül konmaz.
- Metinden içinde zarf-fiil ekleriyle oluşturulmuş kelimelerden sonra virgül konmaz.”

Kılavuzdaki kurallara göre eserde noktalama yanlışları tespit edilmiştir. Yazarın eserleri kılavuz güncellendiği tarihten sonra basılmasına karşın bu noktalama yanlışları düzeltilmemiştir. Çocuk, okuduğu kitaplarda noktalama kurallarını sezer. Bu eserlerde yazım ve noktalama kurallarına dikkat edilmelidir.

6. Nur İçözü'nün çocuk romanlarında yer alan çevre özellikleri çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun özellikler taşımakta mıdır?

Yazar eserlerinde farklı mekanlar kullanmıştır. Zamanda Yolculuk serisinde Türkiye'nin tarihi ve doğal güzelliklerini anlatmak için birçok şehirden bahsedilmiştir. Okuyucu bu şehirleri merak etmiş ve okuyucuda oraları gezme isteği oluşmuştur. Çevre tasvirleri gerçekçi, ilgi çekici ve bilgilendirici özelliktedir. Eserlerde işlenen çevre özellikleri çocuk edebiyatı temel ilkelerine uygun olduğu görülmüştür.

7. Nur İçözü'nün çocuk romanlarında bulunan çocuk edebiyatı temel öğeleri çocuğa görelilik ilkesine ve çocuk gerçekliğine uygun mudur?

Yazar eserlerini, çocuk gerçekliğine uygun olarak kurgulanmıştır. Çocukların cinsiyet, gelişim özelliklerine; ilgilerine ve beklentilerine hitap etmiştir. Çocuklara cinsiyet ayrımı olmadan ev işi sorumluluğunu paylaşmıştır. Çocukların gerçek hayatta karşılaşacağı kahramanlar seçilmiştir. Okuyucuya değerler eğitimi, yaşadıkları ülkenin tarihi ve doğal güzellikleri anlatılmıştır. Yazar; sevgiyi, saygıyı, yardımlaşmayı, umutlu olmayı bu eserlerde işlemiştir. Bu değerler çocuğun kişiliğine işlenmiştir.

Yazar, eserdeki kahramanları yaşlarına uygun seçmiştir ve davranışlarını öyle yansıtmıştır. Olayları çocuğun gözünden, onun hayal dünyası ve gerçekliği ile anımlanacak şekilde kurgulanmıştır. Eserde, çocuk okurun gerçek hayatta karşılaşabilecekleri durumlar verilmiştir.

Genel olarak yazarın incelenen eserleri, çocuk edebiyatı temel öğelerine ve ilkelerine uygun olduğu görülmüştür.

5.2 ÖNERİLER

Araştırmalardan elde edilen veriler doğrultusunda ilgili birim ve kişilere şu önerilerde bulunulabilir:

Ailelere;

- Çocuğun okuma alışkanlığı ailede başladığı düşünüldüğünde, kitap seçiminde aileler çocuklarının ilgi, yetenek ve isteklerine göre kitap seçmelidir.
- Kitap seçerken aileler, ilgili araştırmalardan, öğretmenlerden yardım almalıdır.
- Aileler, çocuklarına okuma alışkanlığı, eleştirel düşünme becerisi kazandırmada Nur İçözü'nün kitaplarını tercih edebilirler.

Yayınevleri, tasarımcı, yayımcı ve resimleyenlere;

- Çocuk kitaplarının kapak tasarımı içerikle ilgili olmalı ve çocuğun ilgisini çekecek, onda okuma isteği uyandıracak şekilde tasarlanmalıdır.
- Çocukta estetik algının oluştuğu konusu göz ardı edilmemeli, kitap kapağında, kitabın içinde bulunan resimler ona göre çizilmeli ve tasarlanmalıdır.
- Resimler içerikle ilgili olmalı ve çocuğun anladıklarını desteklemeli, somutlaştırmalıdır.

Yazarlara;

- Çocuk için yazılan eserlerde dilin kullanımına dikkat edilmeli; anadilimizin incelikleri, zenginlikleri örneklerle çocuğa sezdirilmelidir.
- Çocuk okuyucu iyi kurgulanmışa bir eserde kahramanla özdeşim kurabilmektedir. Bu bağlamda karakterler gerçeğe uygun; okuyucuya yol gösterici, değerler ve yaşadığı topluma uygun davranışları kazandıracak nitelikte kurgulanmalıdır.
- Çocuklara yönelik yazılan eserlerde merak unsuru önemlidir. Metni kurgularken merak unsuru göz ardı edilmemelidir.
- Çocuk için seçilen metinler; deyim, atasözü, benzetme, ikileme vb. Türkçenin anlatım gücünü gösterecek şekilde kurgulanmalıdır.
- Metinler yalın bir dille yazılmalı fakat çocuğun kelime dağarcığını da zenginleştireceğini yazar unutmamalı ve sözcüklerini ona göre seçip düzenlemelidir.
- Eser kaleme alınırken çocuk gerçekliği ve çocuğa görelik ilkesinden ayrılmamalıdır. Çocuğa hitap etmeyen eserler, okuyucu etkileyememektedir.

- Çocuklar için yazan yazarlar, eserlerinde çocuk edebiyatı temel öğelerine ve ilkelerine bağlı kalmalıdır.

Milli Eğitim Bakanlığına;

- İlköğretim ikinci kademeye okutulacak öyküler seçilirken cinsiyet farkı, yaş özellikleri, çocukların ilgi alanları dikkate alınmalıdır. Çocuklarda okuma alışkanlığı onun ilgisine, dünyasına hitap eden kitaplarla başlamaktadır.
- Nur İçözü'nün kitapları özellikle ülkemizin tarihi, turistik yerlerini tanıtmada derslerde etkin bir şekilde kullanılabilir. Türkçe derslerinde gezi yazısı örneklerinde, sosyal bilgiler dersinde ören yerlerin sosyo- kültürel yapısını anlatmada örnek olarak kullanılabilir. Yazarın kitapları değerler eğitimi, çocuk davranışlarını kazandırmada da yararlanılabilir.

KAYNAKÇA

- Albayram, D. (2018). *Nur İçözü'nün Yapıtlarının Çocuk Yazınının Temel İlkelerine Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aksalıoğlu, A. ve Yılmaz, B. (2007). Öğrencilerin Televizyon İzlemeleri ve Bilgisayar Kullanmalarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Etkisi. *Türk Kütüphaneciliği*, 21, 3-25.
- Aksoy, H. ve Altındağ, M. (2005). Eğitimde Araştırma Yöntemleri | Nitel Araştırma Teknikleri, <http://eytepe.com/2016/05/20/egitimde-arastirma-yontemleri-nitel-arastirma-teknikleri/>. 19.04.19 tarihinde erişilmiştir.
- Aktaş, Y., Yalçın, A. (2011). *Çocuk Edebiyatı* (5.Baskı), Ankara: Akçağ Yayınları.
- Akyüz, M. (2014). *Muzaffer İzgü'nün Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Alver, K. (2014). Çocuk ve Edebiyat (2.Baskı). *Hece Dergisi*, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı, 104-105, 403-405.
- Anaz, Z. (2018). *Mavisel Yener'in Çocuk Edebiyatı Yapıtlarının Dil Özellikleri, Söz Varlığı, Anlatım Teknikleri Ve Dış Yapı Özellikleri Bakımından İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arıkan, B. (2018). *Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Bakımından Memduh Şevket Esendal'ın Öykülerinin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Arslan, M. (2016). *Nur İçözü'nün Eserlerinde Çocuksu Duyarlılık, Aile Kurumu ve İnfomal Eğitim Durumları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Aydın, M. (2016). *Ömer Seyfettin Öykülerinin Çocuk Edebiyatı Ölçütleri Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Başegmez Tıgılı, H. (2014). *Miyase Sertbarut'un Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Öğelerine Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş., Aygün, Ö., Kılıç Çakmak, E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (13.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Canlı, S. (2015). Türkçe Ders Kitaplarına Seçilecek Metinlerin Belirlenmesinde Çocuğa Görelik İlkesi. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 98-123.
- Cihan, N. ve Küçükler Kuşçu, N. (2015). Nur İçözü'nün "Ena Mena Dosi" Kitabında Kültürlerarasılık. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (36), 21-26.
- Çer, E. (2016). Türkçe Öğretiminde Çocuğa Görelik İlkesine Uygun Edebiyat Yapıtlarının Önemi. *İlköğretim Online*, 15 (4), 1399-1410.
- Çiftçi, F. (2016). Çocuk Edebiyatında Yaş Gruplarına Göre Kitaplar ve Özellikleri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (1), 125-137.
- Çolak, F. (2016). Çocuk Edebiyatı Materyali Olarak Folklorik Ürünler ve Eflatun Cem Güney'in Bu Konudaki Görüşleri. *The Journal of Turkic Language and Literature Surveys (TULLIS)*, 1 (2), 64-70.
- Dilidüzgün, S. (2018). *Çağdaş Çocuk Yazını* (3.Baskı). Ankara: Tudem.
- Ekici, M. (2011). Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi'nde Sözlü ve Yazılı Metin İlişkisi, Evliya Çelebi'nin Sözlü Kaynakları. *Unesco*, 33. http://www.unesco.org.tr/Content_Files/Content/Yayinlar/evliya_celebi_sozlu_kaynak.pdf 03.04.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Evren, M. Ö. (2014). Çocuk Edebiyatında Dini Yaklaşım (2.Baskı). *Hece Dergisi*, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı, 104-105, 406-411.
- Göçer, A. (2014). *Yazma Eğitimi* (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Güleryüz, H. (2006). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı* (3.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Karaca, Ş. (2013). *Türk Edebiyatında Çocuk*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Karadeniz, E. (2019). *Behiç Ak'ın Çocuk Hikayelerinin Çocuk Edebiyatının Temel Ögeleri Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karagöz, M. (2014). Karakter Çözümlemelerinin Kurgudaki Yeri: "Bintepe'nin Hayaleti" Örneği. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (22), 189-203.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Yöntemler* (32.Baskı) İstanbul: Nobel.
- Kaya, İ. (2014). Çocuk Kitabında Görsel Katmanlar Ve Çizerlerimiz. *Türk Dili, Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel sayısı*, 756, 186-192.
- Kıbrıs, İ. (2016). *Çocuk Edebiyatı* (7.Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Kıran, S. (2008). *Okulöncesi Dönemi Çocuklarına Yönelik Hazırlanan Masal Ve Öykü Kitaplarında Geçen İletişim Engelleri*. Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- Kirazlı, N. (2018). *Behiç Ak'ın Çocuk Edebiyatı Yapıtlarının Çocuğa Görelik Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Koyuncu, S. ve Kaptan, A.Y. (2014). Çocuk Kitaplarında Görsel Anlatım Ve Tasarım Sorunları. *Hece Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı*, 104-105, 351-358.
- Oğuzkan, F. (2013). *Çocuk Edebiyatı* (10. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özdemir, E. (2011). *Eleştirel Okuma*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Parlak yıldız, H. (2014). Çocuk Gerçekliğinde Masal ve Masalımsı Türler, *Türk Dili, Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*, 756, 237-239.
- Sıddık, A. (2014). Yaş Gruplarına Göre Okuma Eğilimleri Ve Metin Türleri. *Hece Dergisi, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı*, 104-105, 257-292.

- Sağlık, Ş. (2014). Çocuk Romanları. *Hece Dergisi*, Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı, 104-105, 320-346.
- Sever, S. (1995). Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Yapısal ve Eğitsel Özellikler . *Abc Dergisi*, 107, 14-15.
- Sever, S. (2015). *Çocuk ve Edebiyat* (8. Baskı). İzmir: Tudem.
- Sınar, A. (2006). Türkiye’ de Çocuk Edebiyatı Çalışmaları. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 7, 175-225.
- Sönmez V. ve Alacapınar F. G. (2014). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (3.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Şirin, M. R. (2014). Edebiyat ve Çocuk Edebiyatı. *Türk Dili*, Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel sayısı, 756, 12-31.
- Şirin, M., R. (2000). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Temizyürek, F. (2014). Çocuk Kitabı Hazırlamadaki Görevlerimiz Üzerine. *Türk Dili*, Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel sayısı, 756, 244-245.
- Uslu, K. (2014). *Nur İçözü’nün 8-14 Yaş Çocuklarına Yönelik Eserlerinin Değerler Bağlamında İncelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- WEB1 <http://80.251.40.59/education.ankara.edu.tr/aksoy/eay/eay/b0506/ymetin.doc>
19.04.19 tarihinde erişilmiştir.
- WEB2http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5cc39cf3f389b8.34328679 27.04.19 tarihinde erişilmiştir.
- WEB3http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=203924 28.04.2019 tarihinde erişilmiştir.

WEB4 <http://tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/noktalama-isaretleri-aciklamalar/>

28.04.2019 tarihinde erişilmiştir.

İNCELENEN ESERLER

İçözü, N. (2016). *Sihirli Düşler Kesesi* (8.Basım). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

İçözü, N. (2016). *Gökten İnen Üç Yıldız* (4.Basım). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

İçözü, N. (2015). *Kar Canavarının Peşinde*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

İçözü, N. (2014). *Bintepe'nin Hayaleti* (5. Basım). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

İçözü, N. (2015). *Bilgin Dede'nin Zaman Makinesi* (5. Basım). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

İçözü, N. (2016). *Mağara Devleri* (2. Basım). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

İçözü, N. (2013). *Şeytan Bunun Neresinde?*, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

İçözü, N. (2015). *Uzayda Buluşalım* (4. Basım). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

İçözü, N. (2013). *Korsanların Peşinde*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

EKLER

EK-1 NUR İÇÖZÜ KİMDİR?

Nur İçözü 1948 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. Lise eğitiminin ardından 1967 yılında Hayat Yayınları yazı işleri ailesine katıldı. 1971 yılında Hayat Yayınlarının arasında yer alan çocuklara yönelik Doğan Kardeş Dergisini yönetmeye başlamıştır.

Nur İçözü daha sonra Walt Disney yayın grubunun dergilerinin yayın yönetmenliğini yapmıştır. Tercüman gazetesi yazı ailesine yazı işleri müdürü katıldı.

O senelerde haftalık 100 bin satışı ile rekor kıran Tercüman Çocuk Dergisi yaz işleri müdürlüğünü yapmıştır. Milliyet ve Radikal gazetelerinde sanat yazıları yazdı. Radikal gazetesi Kitap ekinde çocuk ve gençlik kitapları eleştirileri yaptı.

1997 yılında iki kitaptan oluşan Kar Masalları ile gençlik ve çocuk yazın dünyasına kendi kitaplarıyla katılmış oldu. Çocuk Edebiyatı Mizah Öyküleri 2000 yarışmasında Bu Gün Ne Cadılık Yaptım isimli kitabı ile ikincilik ödülünü aldı. (<https://kidega.com/yazar/nur-icozu-001496> e.t 27.04.19)

Eserleri:

ROMAN: Yüreğimin Kıyısında (2006).

GENÇLİK ROMANI: Reyhan (1997), Dönemeç (2003).

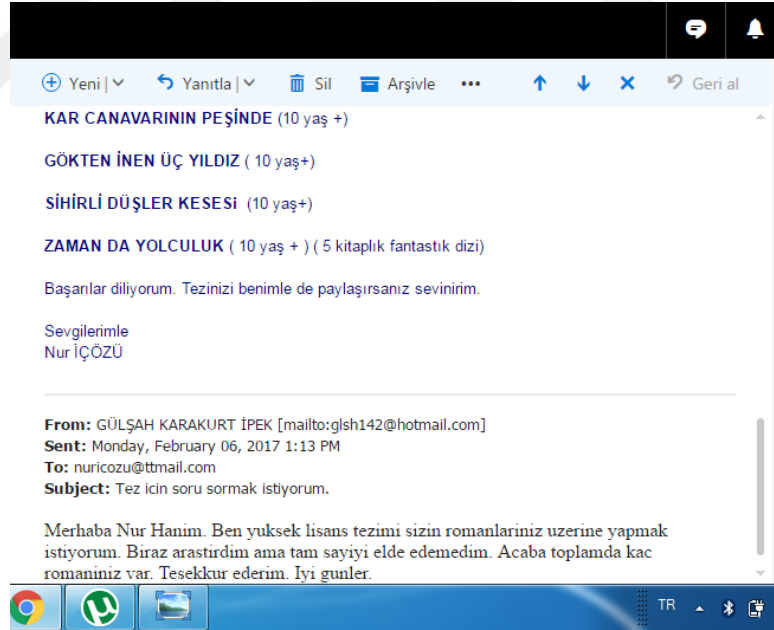
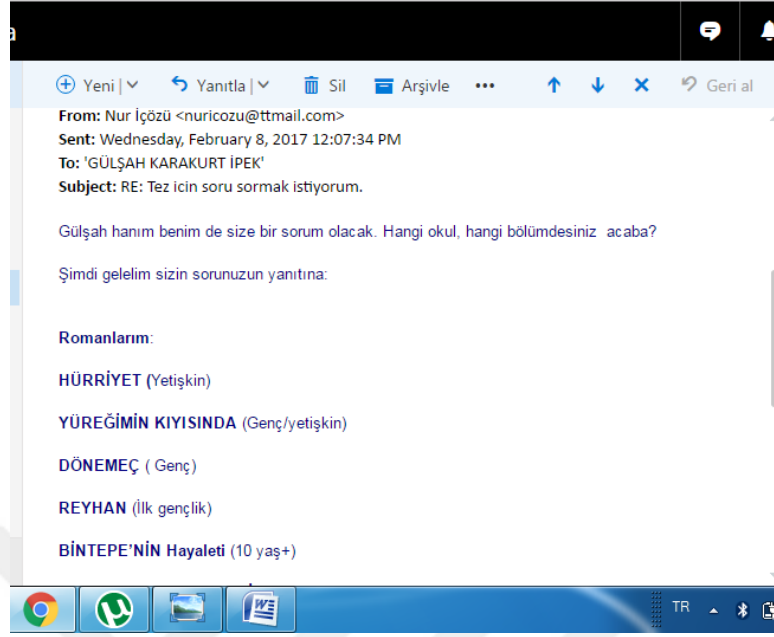
ÇOCUK: Yıldız Yağmuru, Kar Tanesindeki Çocuk, Kibritçi Dede, Canı Sıkılan Deniz Feneri, Siz Olsaydınız Ne Yapardınız?, Dişlek İle Çıtır Hanım, Küçük Taş Parçası, Tatile Gidiyoruz, Şarkıcı Kurbağalar, Bugün Ne Cadılık Yaptım?, Sevginin Mınavcası, Tosbik Kurbağa, En Güzel Çiçek Yarışması, Cadılık Parayla Mı?, Laylaylom, Güneşe Tırmanan Çocuk, Şiirli Hayvan Öyküleri (6 Kitap), Altın Doğa Öyküleri (2 Kitap), En Güzel Kimin İşİ?(2 Kitap), Artık Okuyorum Dizisi 10 Kitap Takım, Amigo Papağan, Cemo'nun Köpeği, Kırmızı Balonla Mavi Top, Kuyruğunu

Arayan Tavşan, Masal Kutusu, Meraklı Martı, Yaygaracı Kurbağalar, Badem Çocuk Diş Doktorunda, Bizim Aile 1, Bizim Aile 2 Kitap Bahçesi Korku Tüneli, Kitap Bahçesi Ahşap Evin Çocukları, Yalancı Yıldız, Hoş Geldin Badem Bebek, Badem Çocuk Hastanesinde, Badem Çocuk Okulda, Badem Çocuk Kaza Geliyorum Demez, Sihirli Yosunlar, Bahar Perisi'nin Gezisi, Badem Çocuk Dengeli Besleniyor, Zamanda Yolculuk Periler Ülkesinde, Zamanda Yolculuk Altın Post Avcıları, Zamanda Yolculuk Alev Dili Canavarlar, Zamanda Yolculuk Gözünü Güneşe Dinken Devler , Zamanda Yolculuk, Kitap Bahçesi. (

<http://www.biyografya.com/biyografi/9705>)

EK-2 ARAŞTIRMACININ NUR İÇÖZÜ İLE GÖRÜŞMESİ

EK-3 ARAŞTIRMADA KULLANILAN ETKİNLİK KAĞIDI

ETKİNLİK KAĞIDI

Cinsiyetiniz:

Sınıf:

Okuduğun Kitabın Adı:

Yaş:

1. Kitabın adı ile içeriği birbiriyle ilgili mi?

- Evet
- Hayır

2. Kendinizi metindeki şahıs ve varlık kadrosunda birinin yerine koyun ve düşüncelerinizi yazınız.

3. Kitapta yer alan resimler metni anlamada/tahmin etmede yardımcı oluyor mu?

4. Okuduğunuz kitabın konusu nedir?

5. Kitaptan hangi dersi çıkardınız? (Ana fikir)

6. Okuduğunuz kitap yaşınıza uygun mu?

- Evet
- Hayır

7. Okuduğunuz kitabı arkadaşlarınıza tavsiye eder misiniz?

- Evet
- Hayır

8. Kitapta yer alan olaylar sizi nasıl etkiledi?

9. Olayların geçtiği yer ve zaman hakkında bilgi veriniz .

SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
Metinde anlamını bilmediğiniz kelime çok mu?			
Metin açık ve anlaşılır mı?			
Yazar sade bir dil mi kullanmış?			
Yazar, Türkçeyi düzgün kullanmış mı?			
Yazar, içten ve inandırıcı mı?			
Metin akıcı mı?			

SORULAR	EVET	HAYIR	KISMEN
Okuduğunuz metinde olaylar ve bilgiler sıraya konularak anlatılmış mı?			
Konuda ana fikir ve duygular yardımcı fikirlerle desteklenmiş mi?			
Konu,deyim,atasözü ve özdeyişlerle zenginleştirilmiş mi?			
Anlatılan konu ilginizi çekti mi?			
Metinde yer, zaman ve şahıs kadrosu var mı?			

EK- 4 ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI OKULDAN ALINAN İZİN DİLEKÇESİ

T.C.
GEYVE KAYMAKAMLIĞI
Osmangazi Ortaokulu Müdürlüğü

ayı : 26752516-20-E.4457082
onu : Yüksek Lisans Çalışması

02.03.2018

SAYIN GÜLŞAH KARAKURT İPEK

İlgili : 02.03.2018 Tarihli Dilekçe

İlgi dilekçeniz incelenmiş olup okulumuz öğrencileri ile yüksek lisans çalışmanızı yapmanız müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize rica ederim.

Murat AKIN
Okul Müdürü

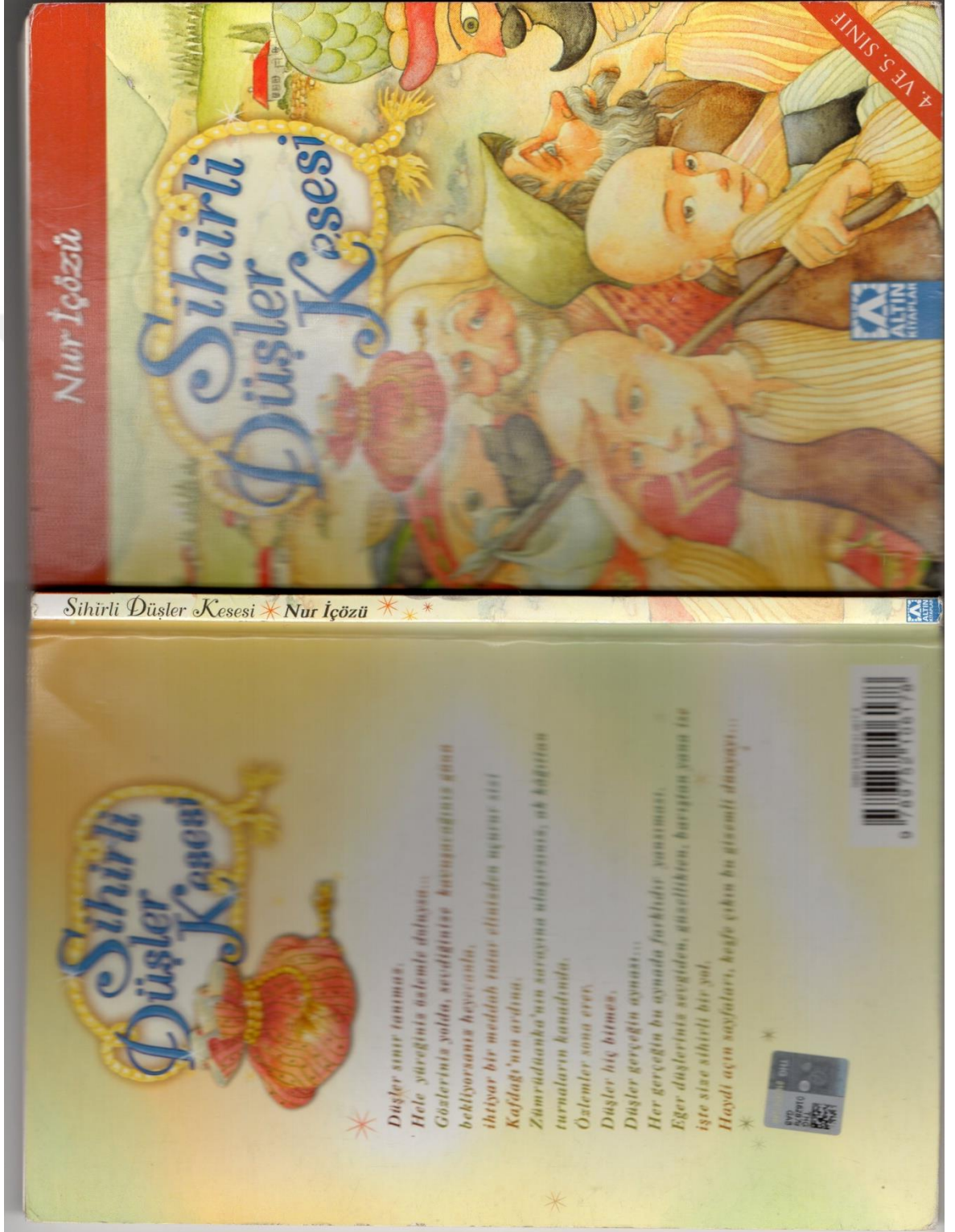
Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır.
02.03.2018

Adres: Yörükler Mah. Yörük Sk. No: 3 Geyve/Sakarya
Elektronik Ağ: geyveosmangaziortaokulu.meb.k12.tr
E-posta: 732502@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Murat AKIN Md.
Tel: (0264) 517 32 75
Faks:

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 3b0a-2b6a-3676-a0be-abca kodu ile teyit edilebilir.

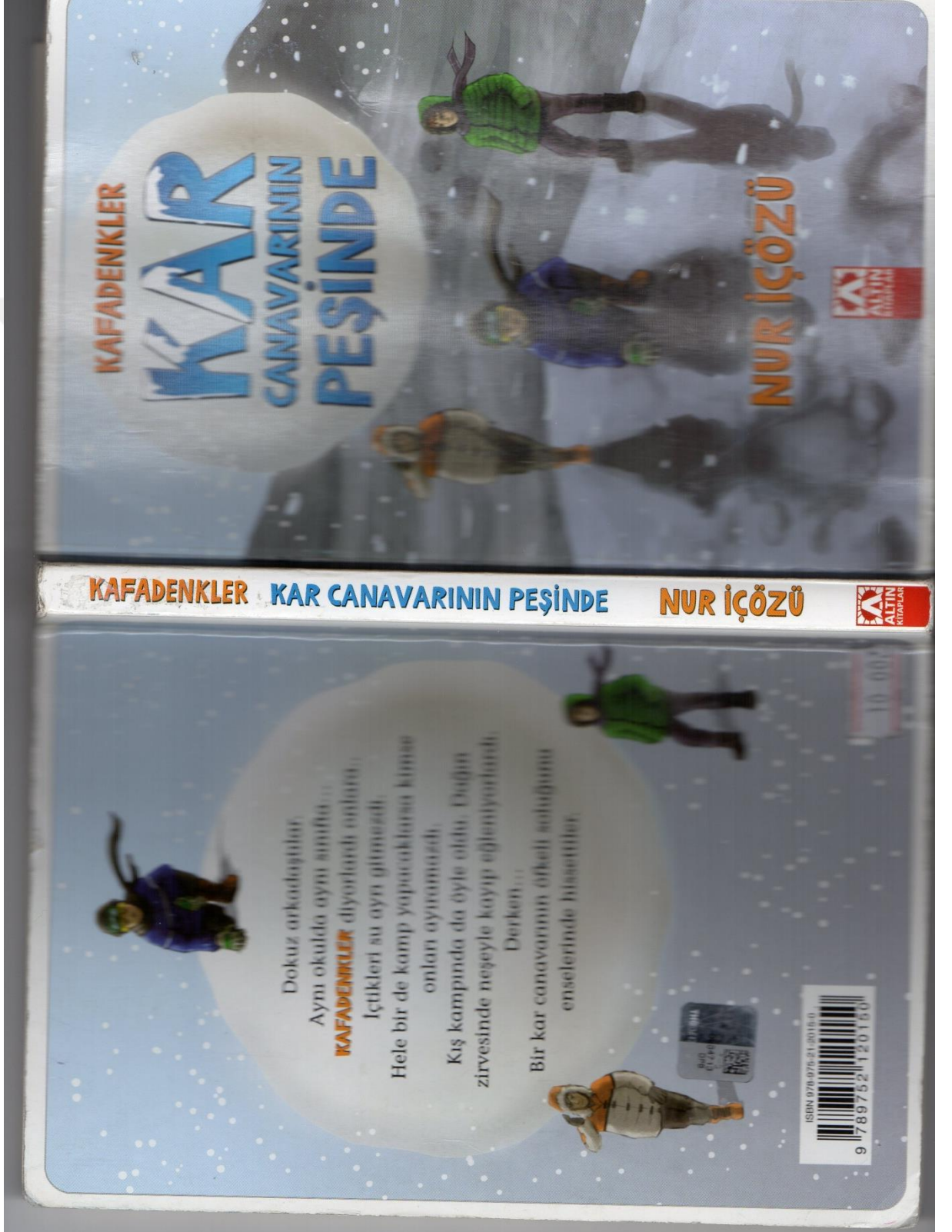
EK-5 “SİHİRLİ DÜŞLER KESESİ” ADLI YAPITIN ÖN VE ARKA KAPAK GÖRSELİ

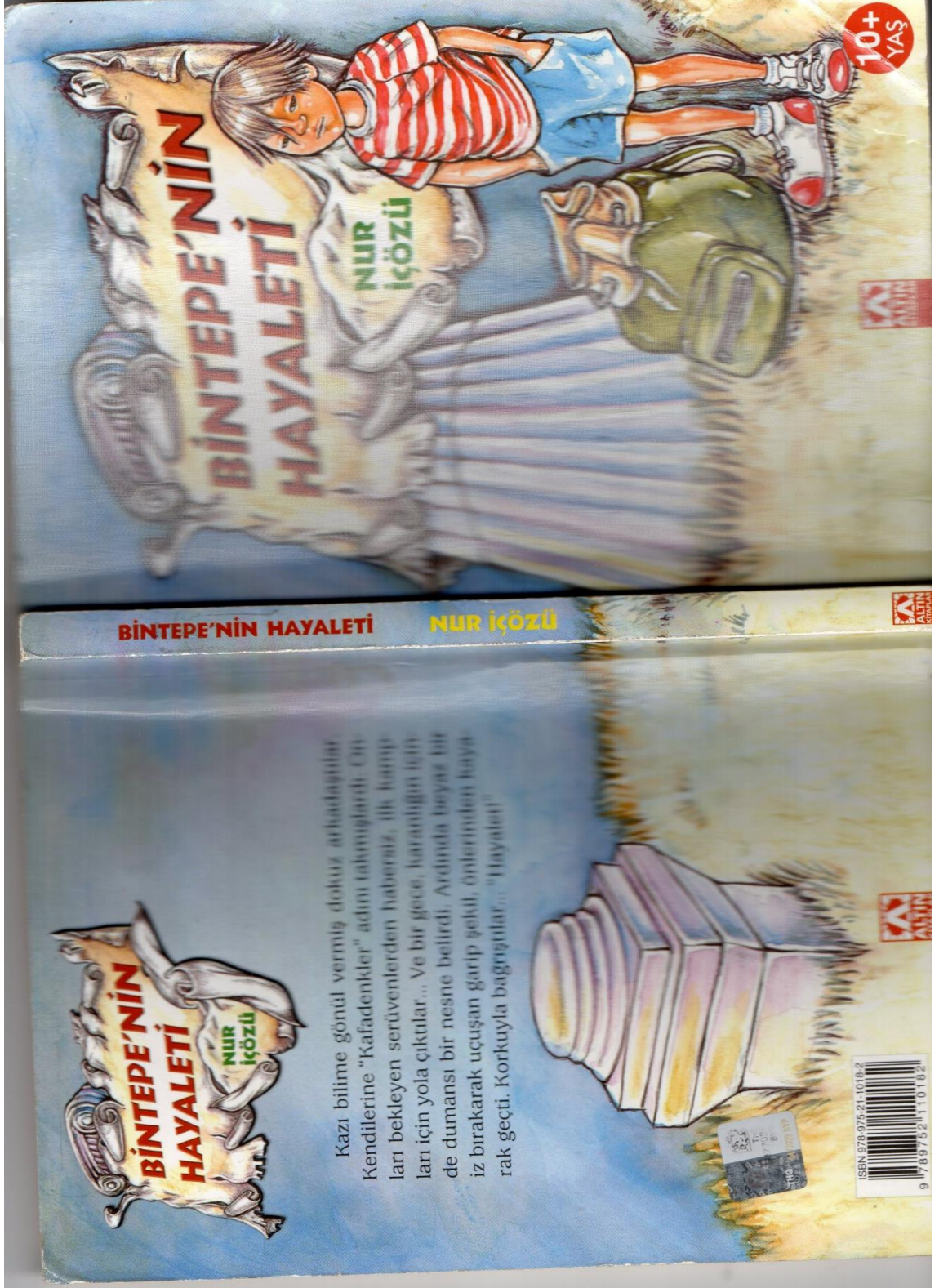
EK-6 “GÖKTEN İNEN ÜÇ YILDIZ” ADLI YAPITIN ÖN VE ARKA KAPAK
GÖRSELİ

EK-7 “KAR CANAVARININ PEŞİNDE” ADLI YAPITIN ÖN VE ARKA
KAPAK GÖRSELİ

EK-8 “BİNTEPE’NİN HAYALETİ” ADLI YAPITIN ÖN VE ARKA KAPAK
GÖRSELİ

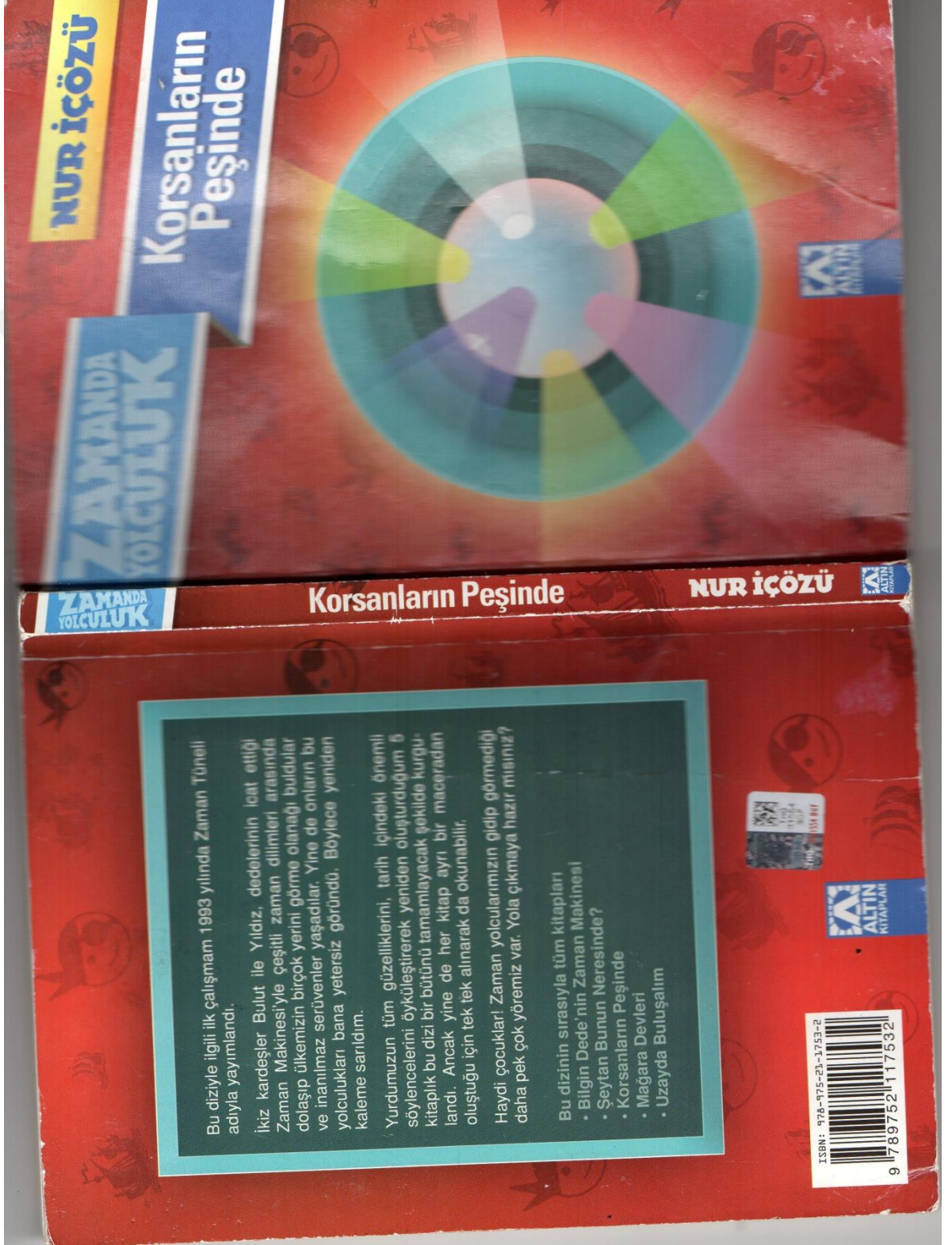
EK-9 “BİLGİN DEDE’NİN ZAMAN MAKİNESİ” ADLI YAPITIN ÖN VE
ARKA KAPAK GÖRSELİ

EK-10 “ŞEYTAN BUNUN NERESİNDE?” ADLI YAPITIN ÖN VE ARKA KAPAK GÖRSELİ

EK-11 “KORSANLARIN PEŞİNDE” ADLI YAPITIN ÖN VE ARKA KAPAK
GÖRSELİ

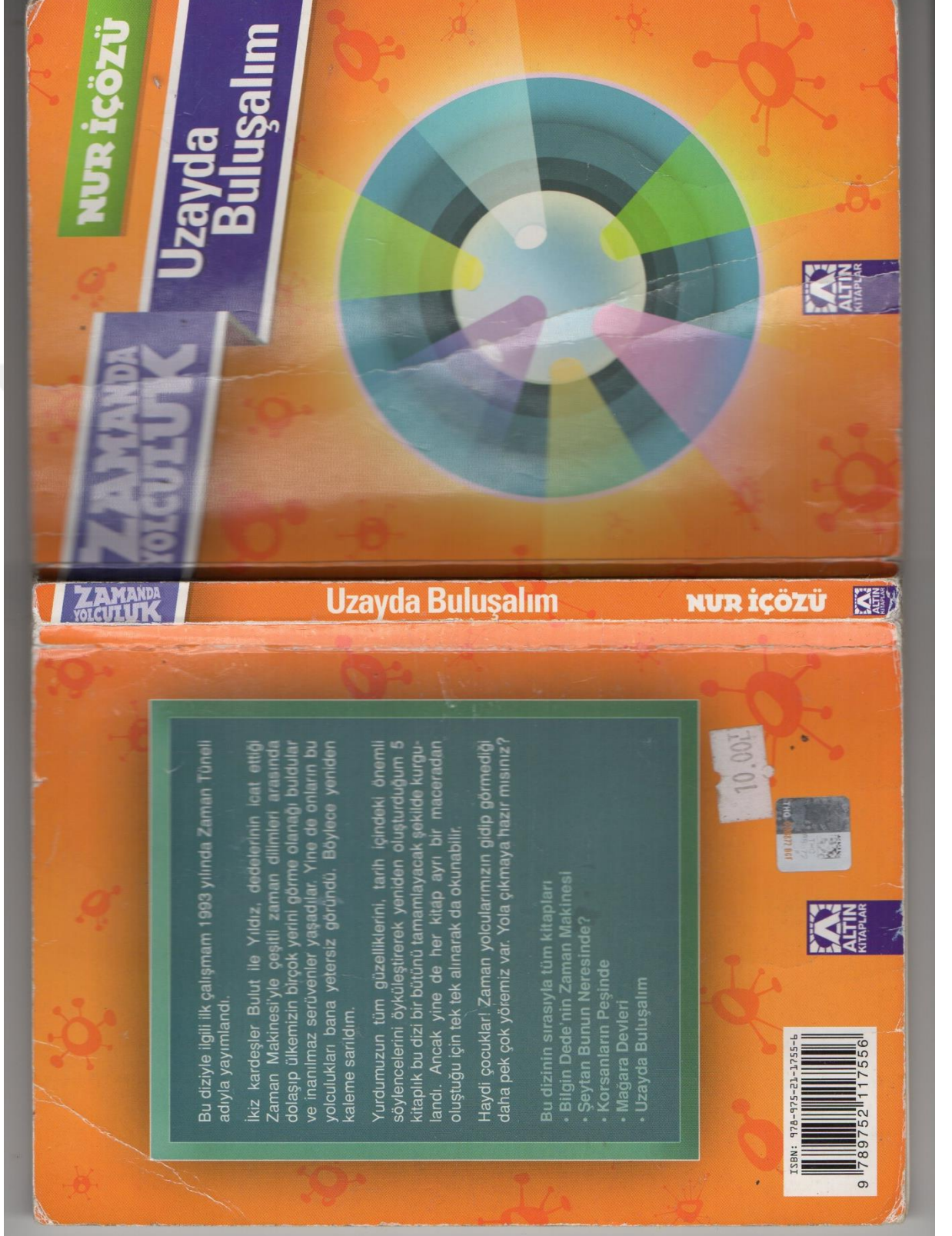

EK-12 “MAĞARA DEVLERİ” ADLI YAPITIN ÖN VE ARKA KAPAK
GÖRSELİ

EK-13 “UZAYDA BULUŞALIM” ADLI YAPITIN ÖN VE ARKA KAPAK
GÖRSELİ

ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİSİ

Gülşah Karakurt İpek, 24.04.1990 tarihinde Kayseri’de doğdu. İlkokul 5.sınıfa kadar Yozgat’ın Boğazlıyan ilçesinde eğitim gördü. Sonraki eğitim hayatına Kayseri’de devam etti. 2004-2008 yılları arası Develi İMKB Öğretmen lisesinde okudu. 2008-2012 yıllarında Erciyes Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği bölümünde eğitim hayatına devam etti. 2012 yılında Sakarya’ya Türkçe öğretmeni olarak atandı ve hala görevine devam etmektedir. 2014 yılında Sakarya Üniversitesi Türkçe Eğitimi bölümünde yüksek lisansa başladı. Evli ve bir çocuk annesi olan Gülşah Karakurt İpek, “Nur İçözü’nün Romanlarının Çocuk Edebiyatının Temel Ögeleri Bağlamında İncelenmesi” tezi ile akademik kariyerinin ilk basamağını tamamlamıştır.

İletişim Bilgileri: glsh142@hotmail.com